قافيا ڪوش

مخدوم جميل الزمان

Gul Hayat Institute

طالب المولىٰ اڪيڊمي، هالا

قافيا ڪوش

مخدوم جميل الزمان

Gul Hayat Institute

طالب المولىٰ اڪيڊمي، هالا
2010ع

ڪتاب جا حق ۽ واسطا ڇپائيندڙ وٽ محفوظ

ڪتاب جو نالو: قافيا ڪوش
ليکڪ: مخدوم جميل الزمان
پهريون ڇاپو: 2010ع
ڪمپوزر: طارق حسن هيسباڻي
ڪمپيوٽر لي آئوٽ: نديم احمد سولنگي
ڇپيندڙ: سنڌيڪا اڪيڊمي، ڪراچي
ڇپائيندڙ: طالب المولىٰ اڪيڊمي، هالا

قيمت: 150/= روپيا

ملڻ جا هنڌ

سنڌيڪا بوڪ شاپ، 19 بلديہ پلازه گهنٽا گهر چوڪ سکر فون: 071-5628368،
سنڌيڪا بوڪ شاب، جتوئي منزل حيدر چوڪ حيدرآباد فون: 03013594679 —
العماد بوڪ سيلرز، اردو بازار، ڪراچي فون: 0212214521 ، 0300-343115
ڪاٺياواڙ بوڪ اسٽور اردو بازار ڪراچي - رابيل ڪتاب گهر اسٽيشن روڊ، رهبر بوڪ اڪيڊمي رابعا سينٽر بندر روڊ لاڙڪاڻو - رحيم ڪتاب گهر مهراڻ چوڪ بدين-جنيد بوڪ اسٽور ۽ رشيد بوڪ اسٽور نئون چوڪ دادو - گل ڪتاب گهر لکي در شڪارپور - ميمڻ بوڪ اسٽور، شاهي بازار نوشهروفيروز - ڪنول ڪتاب گهر، مورو - حافظ اينڊ ڪمپني، لياقت مارڪيٽ، نواب شاهه - ٽر ڪتاب گهر، عمر ڪوٽ - ديدار بوڪ ڊپو، ٽنڊوالهيار - رفعت بوڪ هائوس، ماتلي - مرچو لال پريمي، بدين - عطار ڪتاب گهر، بدين، مهراڻ ڪتاب گهر، عمر ڪوٽ، حافظ ڪتاب گهر، ڪپرو، سنڌ ڪتاب گهر، مورو

Gul Hayat Institute

پيش لفظ

مون کي هي لفظ لکندي ڏاڍي خوشي ٿي رهي آهي جو مون کي هن ڪوش کي چڱيءَ طرح پڙهي اُن کي مڪمل ڪرڻ جو موقعو مليو. هي ڪوش جناب مخدوم جميل الزمان جي ڄاڻ، شوق ۽ محنت جو ثمر آهي. مخدوم صاحب هن ڪوش کي تيار ڪرڻ ۾ جنهن محنت کان ڪم ورتو آهي اها قابل ستائش آهي. مخدوم صاحب پنهنجي ڄاڻ سان گڏ ان ڳالهه جو خيال رکيو آهي ته اسان جو سنڌي شاعر عربي، فارسي، سنسڪرت ۽ ٻين ٻولين جي لفظن کي ڪهڙيءَ طرح ۽ ڪهڙي معنيٰ ۾ استعمال ڪري سگهي ٿو ۽ انهن جي مختلف پهلوئن کي مدنظر رکي انهن کي اها معنيٰ ڏني آهي جيڪا اصل مطلب مطابق شعر ۾ ٺهڪي بيٺي آهي. مان مخدوم صاحب کي هن ڪوش جي تيار ڪرڻ تي مبارڪباد پيش ڪريان ٿو ۽ اميد ٿو رکان ته اسان جو موجوده وقت جو پڙهڻ وارو ۽ مستقبل جو شاعر هن ڪوش مان گهڻي رهنمائي حاصل ڪري سگهي ٿو ۽ سنڌي ادب ۾ وڏيڪ ۽ نئين جدت پيدا ڪري سگهي ٿو ۽ گڏوگڏ پنهنجي پڙهندڙن کي انهن لفظن جو تعارف ڪرائي سگهي ٿو جيڪي اڄڪلهه جي شاعريءَ ۾ ڪي خال خال آهن.

سنڌي ادب ۾ هي ڪوش هڪ نئين راهه ڏسيندڙ ۽ سکڻ وارن جي سکيا جو هڪ نئون ذريعو بڻبي ۽ گڏوگڏ پراڻن شاعرن کي سمجهڻ ۾ وڏيڪ مددگار ثابت ٿيندي.

عبدالرشيد ميمڻ

ڪراچي

19 مئي 2010

Gul Hayat Institute

Gul Hayat Institute

پنهنجي طرفان

الله تعاليٰ وٽان انسان کي جيڪي بہ نعمتون مليون آهن، انهن ۾ ٻولي ۽ ٻوليءَ جو علم بہ وڏي نعمت آهي. دنيا ۾ جيتريون بہ ٻوليون ڳالهايون ۽ لکيون وڃن ٿيون اهي سڀ محترم آهن پر سنڌي زبان انهن ٿورين زبانن مان آهي، جن وقت جي لوڏن لمن ما،ن گذرندي پاڻ کي سنواريو ۽ نکاريو آهي.

خليفه اول حضرت ابوبڪر صديق رضي الله عنه، امير المومنين حضرت علي بن ابو طالب رضي الله عنه، امام شافعي رحمة الله عليه، فردوسي، عمر خيام، شمس تبريزي، غالب، علامہ اقبال ۽ جوش مليح آبادي جهڙين شخصيتن جو ڪلام پڙهي انسان جي دل ۽ دماغ تي جادو ٿيو وڃي ۽ ماڻهو بيخود ٿيو وڃي. وري جڏهن سرتاج الشعراء شاهہ ڀٽائي رحمة الله عليه، مخدوم طالب المولي رحمة الله عليه ۽ مصري شاهہ جا شعر ٿا پڙهجن تہ دل ۽ دماغ سان گڏ لفظن ۾ بہ روح پئجيو وڃي.

آءٌ اڪثر سوچيندو آهيان تہ حضرت مخدوم عثمان مرونديءَ، المعروف قلندر لعل شهباز رحمة الله عليه، مخدوم بلاول رحمة الله عليه ۽ مخدوم نوح سرور رحمة الله عليه جي زماني ۾ سنڌي ڪهڙي لهجي ۾ ڳالهائي ويندي هئي. حضرت قبلہ طالب المولي سائين جن چوندا هئا تہ پاڻ سڳورن صلي الله عليه وسلم

Gul Hayat Institute

جن جي خدمت ۾ سنڌي ماڻهو حاضر ٿيا ۽ کين سنڌي جو بيت ٻڌايائون. روايتن ۾ به ائين آيل آهي ته پيغمبر ڪريم ﷺ هڪ ڀيري پنهنجي صحابين سڳ ۾ فرمايو ته: "اڄ به وفد آيا ۽ انهن اسلام قبول ڪيو. هڪ سنڌ مان، هڪ آفريڪا مان." آئون پهرئين ڀيرو دمشق ۾ صحابي رسول الله ﷺ سيدنا حضرت بلال حبشيءَ ﷛ جي روضي مبارڪ تي حاضري ۽ دعا لاءِ ويس، ڏٺم ته سندن مزار شريف جي الهندي واري پٽ تي، قبلہ طالب المولیٰ سائين جن جيڪو شعر ٻڌائيندا هئا اهو نهايت سهڻن اکرن ۾ فريم ٿيل لڳل هو جيڪو هيٺن آهي:

قال سيدنا بلال رضہ
"ارهہ برهہ ڪنڪر ڪراڪري مندر"
فاعربہ الصابي سيدنا حسان بن ثابت رضہ
اذا المكارم في آفاقنا ذكرت
فانما بک سمينا يفر المثل

منهنجو خاندان اٺن نون سؤ سالن کان سنڌ ۾ رهي ٿو اسان جي مادري ٻولي سنڌي آهي. آئون سنڌ جي قديم باشندي هئڻ جي ناتي سان اها خواهش ٿو رکان ته سنڌي زبان جي عزت ۽ شان ۾ روزانو واڌارو ٿئي ۽ سنڌي ٻوليءَ کي پاڪستان جي قومي ٻوليءَ جو درجو ملي. انهيءَ سان دنيا ۾ پاڪستان جي عزت وڌندي ڇو ته ملڪ ۾ ڳالهائجندڙ علائقائي ٻولين مان سنڌي اها واحد ٻولي آهي جيڪا رسول الله ﷺ جن جي مجلس ۾ ڳالهائي وئي ۽ پنهنجي سيني عظمتن، نواڻ ۽ مناڻ سان گڏ صدين کان قائم دائم ۽ روان دوان آهي.

منهنجو هي ڪتاب "قافيا ڪوش" خاص طور تي شاعرن لاءِ عام طور تي علم و ادب سان لاڳاپيل سيني طالب علمن جي لاءِ مددگار ٿي سگهي ٿو. مون هي ڪتاب سن 1988ع ۾ لکڻ ۽ سهيڙڻ شروع

ڪيو. ساڳئي سال ۾ پ پ پ جي حڪومت قائم ٿي ۽ اسان جي اڳواڻ شهيد محترمہ بينظير ڀٽو پاڪستان جي وزير اعظم منتخب ٿي. 1988ع کان 1997ع تائين سياست جي منظرنامي تي اک ٻوٽ جو سلسلو هلندو رهيو. پ پ پ کي ختم ڪرڻ جي سازش ختم نہ ٿي. ملڪ جي پرده پٺيان رهندڙ اختيارن پورو زور لڳايو تہ محترمہ بينظير ڀٽو صاحبہ ۽ سندس چاهيندڙن کي مکڻ مان وارَ وانگر ڪڍي ٻاهر ڪن، پر سلام آهي پاڪستان جي غريب ماڻهن ۽ پ پ پ جي ورڪرن کي جن هر قدم تي شهيد محترمہ بينظير صاحبہ جو ساٿ ڏنو ۽ ساڳئي وقت شهيد محترمہ بينظير ڀٽو کي بہ خراج تحسين ٿو پيش ڪريان جنهن شهيد ذوالفقار علي ڀٽو جي پارٽيءَ جي رات ڏينهن هڪ ڪري خدمت ڪئي ۽ پارٽي کي بلندين تي پهچايو. ان سڄي دور ۾ قافيا ڪوش تي بہ ڪم هلندو رهيو. جڏهن 1997ع ۾ آئون سنڌ اسيمبليءَ جو ميمبر چونڊيس تہ علمي ادبي مصروفيتون گهٽجي ويون. سياسي ذميوارين مان ٿورو ٿورو وقت ڪڍي هن ڪتاب کي ڇپجڻ لاءِ ڏنم، جيڪو 2005ع ۾ ڪمپوزنگ جا مرحلا پورا ڪري ٻترن تائين پهتو ۽ انهيءَ حالت ۾ رهيو. 2005ع کان پوءِ محترمہ بينظير ڀٽو صاحبہ مون کي پ پ پ حيدرآباد ڊويزن جو صدر مقرر ڪيو ۽ ذميواريون اچا وڌي ويون ۽ الله سائين جو ٿورائتو آهيان تہ پنهنجي پارٽيءَ جون سڀئي ذميواريون ڀرپور نموني سان نڀائڻ جو موقعو مليو. مون کي اهو لکندي خوشي محسوس ٿي ٿئي تہ سنڌ ۾ جيترو پ پ پ حيدرآباد جي ورڪرن پنهنجو پاڻ ملهايو آهي اهو سڀني ضلعن جي ڀيٽ ۾ مثالي آهي.

مون کي منهنجي پارٽيءَ جڏهن کان سنڌ جي بين الصوبائي رابطن واري کاتي جو وزير مقرر ڪيو آهي تڏهن کان منهنجي کاتي صوبائي خودمختاري، سنڌي ٻولي ۽ پاڻيءَ جي

Gul Hayat Institute

مسئلي تي واضح بيهڪ ورتي آهي ۽ صوبي سنڌ جو موقف وڏيڪ چٽو ۽ پختو بڻايو آهي.

تازو هالا ۾ پنهنجي لائبريري ۾ پراڻا دستاويز ۽ ڪاغذ ڏسندي "The Days & Dates" ۽ "قافيا ڪوش" جا مسودا ڏٺم. ارادو ڪيم تہ بئي ڪتاب شايع ڪرايان. "The Days & Dates" 8 مئي 2010ع تي ڇپجي مليو آهي ۽ قافيا ڪوش توهان جي هٿن ۾ آهي.

هن ڪتاب جو نالو "قافيا ڪوش" منهنجي دوست ڊاڪٽر در محمد پٺاڻ صاحب تجويز ڪيو ۽ لغت جي ماهر محترم عبدالرشيد ميمڻ صاحب نظرثاني ڪئي. جن لاءِ آئون پنهي جو ٿورائتو آهيان. الله سائين جي مهربانيءَ سان هيءُ ڪتاب بہ پنهنجي پڙهندڙن جي مدد ڪندو.

21 مئي 2010ع
7 جمادي الثاني 1431هہ

جميل الزمان
ڪراچي سنڌ

Gul Hayat Institute

فہرست

الف/آ

گروپ-۱ 15
گروپ-۲ 15
گروپ-۳ 21
گروپ-۴ 23
گروپ-۵ 29

ب

گروپ-٦ 31
گروپ-۷ 31
گروپ-۸ 34
گروپ-۹ 34
گروپ-۱۰ 35
گروپ-۱۱ 36
گروپ-۱۲ 37
گروپ-۱۳ 38
گروپ-۱۴ 39
گروپ-۱۵ 41
گروپ-۱٦ 42
گروپ-۱۷ 44
گروپ-۱۸ 44

ت

گروپ-۱۹ 45
گروپ-۲۰ 46
گروپ-۲۱ 47
گروپ-۲۲ 47
گروپ-۲۳ 53
گروپ-۲۴ 54
گروپ-۲۵ 55
گروپ-۲٦ 55
گروپ-۲۷ 56
گروپ-۲۸ 56

ث

گروپ-۲۹ 57
گروپ-۳۰ 57

ج

گروپ-۳۱ 58
گروپ-۳۲ 58
گروپ-۳۳ 59
گروپ-۳۴ 60
گروپ-۳۵ 60

Gul Hayat Institute

گروپ-۳٦ 61

ح

گروپ-۳۷ 61
گروپ-۳۸ 63
گروپ-۳۹ 63
گروپ-۴۰ 64
گروپ-۴۱ 64
گروپ-۴۲ 65
گروپ-۴۳ 66
گروپ-۴۴ 66

خ

گروپ-۴۵ 67
گروپ-۴٦ 67
گروپ-۴۷ 68
گروپ-۴۸ 68
گروپ-۴۹ 69
گروپ-۵۰ 69

د

گروپ-۵۱ 71
گروپ-۵۲ 72
گروپ-۵۳ 76
گروپ-۵۴ 76
گروپ-۵۵ 77
گروپ-۵٦ 78
گروپ-۵۷ 78
گروپ-۵۸ 79
گروپ-۵۹ 81
گروپ-٦۰ 81
گروپ-٦۱ 82
گروپ-٦۲ 82
گروپ-٦۳ 84
گروپ-٦۴ 86
گروپ-٦۵ 86
گروپ-٦٦ 87
گروپ-٦۷ 89
گروپ-٦۸ 91
گروپ-٦۹ 92
گروپ-۷۰ 94
گروپ-۷۱ 95
گروپ-۷۲ 96
گروپ-۷۳ 96
گروپ-۷۴ 98
گروپ-۷۵ 98
گروپ-۷٦ 100
گروپ-۷۷ 101

ر

گروپ-۷۸ 103
گروپ-۷۹ 106
گروپ-۸۰ 110
گروپ-۸۱ 114
گروپ-۸۲ 118
گروپ-۸۳ 122
گروپ-۸۴ 126
گروپ-۸۵ 126
گروپ-۸٦ 129
گروپ-۸۷ 130
گروپ-۸۸ 130
گروپ-۸۹ 132

Gul Hayat Institute

گروپ-۹۰ 134
گروپ-۹۱ 136
گروپ-۹۲ 137

ز

گروپ-۹۳ 143
گروپ-۹۴ 144
گروپ-۹۵ 145
گروپ-۹۶ 145
گروپ-۹۷ 147
گروپ-۹۸ 148
گروپ-۹۹ 148
گروپ-۱۰۰ 149

س

گروپ-۱۰۱ 149
گروپ-۱۰۲ 150
گروپ-۱۰۳ 150
گروپ-۱۰۴ 152
گروپ-۱۰۵ 152

ش

گروپ-۱۰۶ 153
گروپ-۱۰۷ 154
گروپ-۱۰۸ 154
گروپ-۱۰۹ 155
گروپ-۱۱۰ 156
گروپ-۱۱۱ 159
گروپ-۱۱۲ 160
گروپ-۱۱۳ 160
گروپ-۱۱۴ 161
گروپ-۱۱۵ 162
گروپ-۱۱۶ 163
گروپ-۱۱۷ 163

ص

گروپ-۱۱۸ 164
گروپ-۱۱۹ 165

ض

گروپ-۱۲۰ 165
گروپ-۱۲۱ 167
گروپ-۱۲۲ 167
گروپ-۱۲۳ 168
گروپ-۱۲۴ 168
گروپ-۱۲۵ 169
گروپ-۱۲۶ 169
گروپ-۱۲۷ 170

ط

گروپ-۱۲۸ 170
گروپ-۱۲۹ 171
گروپ-۱۳۰ 171
گروپ-۱۳۱ 172
گروپ-۱۳۲ 172
گروپ-۱۳۳ 173
گروپ-۱۳۴ 173
گروپ-۱۳۵ 174

ظ

گروپ-۱۳۶ 175
گروپ-۱۳۷ 175
گروپ-۱۳۸ 175
گروپ-۱۳۹ 176
گروپ-۱۴۰ 176

Gul Hayat Institute

گروپ-۱۴۱ 177

ع

گروپ-۱۴۲ 177

گروپ-۱۴۳ 179

گروپ-۱۴۴ 180

گروپ-۱۴۵ 181

گروپ-۱۴٦ 182

غ

گروپ-۱۴۷ 183

گروپ-۱۴۸ 184

گروپ-۱۴۹ 184

گروپ-۱۵۰ 184

ف

گروپ-۱۵۱ 185

گروپ-۱۵۲ 186

گروپ-۱۵۳ 186

گروپ-۱۵۴ 187

گروپ-۱۵۵ 188

گروپ-۱۵٦ 188

گروپ-۱۵۷ 189

گروپ-۱۵۸ 189

ق

گروپ-۱۵۹ 190

گروپ-۱٦۰ 192

گروپ-۱٦۱ 193

گروپ-۱٦۲ 194

گروپ-۱٦۳ 195

گروپ-۱٦۴ 197

گروپ-۱٦۵ 197

گروپ-۱٦٦ 198

گروپ-۱٦۷ 199

گروپ-۱٦۸ 199

گروپ-۱٦۹ 200

گروپ-۱۷۰ 200

ک

گروپ-۱۷۱ 200

گروپ-۱۷۲ 201

گزوپ-۱۷۳ 202

گ

گروپ-۱۷۲ 202

گروپ-۱۷۵ 203

ل

گروپ-۱۷٦ 204

گروپ-۱۷۷ 205

م

گروپ-۱۷۸ 206

گروپ-۱۷۹ 207

گروپ-۱۸۰ 208

گروپ-۱۸۱ 209

گروپ-۱۸۲ 211

ن

گروپ-۱۸۳ 214

گروپ-۱۸۴ 215

گروپ-۱۸۵ 218

گروپ-۱۸٦ 219

گروپ-۱۸۷ 220

گروپ-۱۸۸ 221

گروپ-۱۸۹ 222

Gul Hayat Institute

گروپ-۱۹۰ 223
گروپ-۱۹۱ 224
گروپ-۱۹۲ 226
گروپ-۱۹۳ 229
گروپ-۱۹۴ 231
گروپ-۱۹۵ 233
گروپ-۱۹۶ 235
گروپ-۱۹۷ 244
ي
گروپ-۱۹۸ 244
گروپ-۱۹۹ 245
گروپ-۲۰۰ 248
گروپ-۲۰۱ 248
گروپ-۲۰۲ 250
گروپ-۲۰۳ 251
گروپ-۲۰۴ 251
گروپ-۲۰۵ 252
گروپ-۲۰۶ 253
گروپ-۲۰۷ 253
گروپ-۲۰۸ 254
گروپ- ۲۰۹ 254

***

Gul Hayat Institute

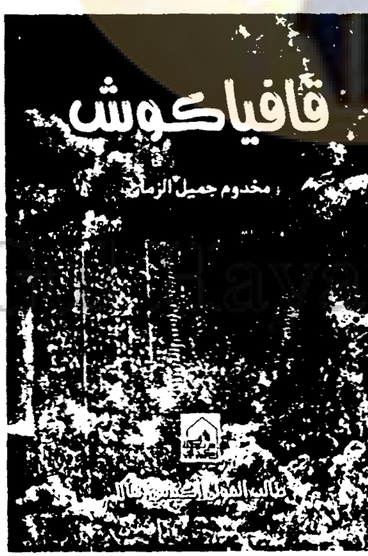

Gul Hayat Institute

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

لفظ	بولي	گروپ	معنيٰ
			گروپ ١
آ	(ف)		آهي جو مُخَفف
آ			اچ ـ اَءُ ـ موٽ.
پا	(ف)	پ ـ ا	١ـ پاءِ جو مخفف پَير ٢ـ ڪنهن بہ شيءِ جو هيٺيون حصو.
تا	(ف)	ت ـ ا	تائين.
تا	(ف)	ت ـ ا	ڳڻپ جو حرف: يڪتا ـ دوتا
ٽا	(س)	ٽ ـ ا	سر ـ آلاپ جو هڪ پد.
ڇا	(س)	ڇ ـ ا	سواليہ جملو.
جا	(ف)	ج ـ ا	جاءِ جو مخفف ـ هنڌ ـ مقام جڳهہ ـ جاءِ.
سا	(ف)	س ـ ا	آسا جو مخفف ـ جهڙو ـ نظير [مشابهت ڏيکاريندڙ اکر، مثال: سرمسا].
سا	(س)	س ـ ا	اُها ـ هُوءَ.
ڪا	(س)	ڪ ـ ا	عورت يا شيءِ لاءِ پڇا جو اظهار، ڪانو جي لات، ٻولي
لا	(ف)	ل ـ ا	حرف نفي. نہ ـ بغير ـ بنا ـ نفي
وا	(ف)	و ـ ا	ڪُشادو ـ کُليل.
ها	(ف)	هـ ـ ا	هائو ـ پلي
ها	(ف)	هـ ـ ا	لفظ جي آخر ۾ جمع لاءِ ايندو آهي: (هزارها، خانہ ها.)
يا	(ع)	ي ـ ا	حرف ندا: اي ـ اڙي.
يا	(ف)	ي ـ ا	ڪِين ـ متان.
			گروپ ٢
اَجها	(س)	اَ ـ جها	اَجهو جو جمع ـ پناه گاه ـ ڍَڪَ ـ بچاءَ.
اُڃا	(س)	اُ ـ ڃا	اُڃايل ـ تشنا.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
اجا	(س)	ا ـ جا	اجا تائين- في الحال- هيسين تائين.
ادا	(س)	ا ـ دا	ڀاءُ- اي ڀاءَ! سڏ.
ادا	(ف)	ا ـ دا	١- انگل- عشوه- ناز- نخرو ٢- اهل، تقليد.
اداءِ	(ع)	ا ـ دا	پُورو- سرانجام. او! ٻُڌ تہ.
آلا	(ف)	اَ ـ لا	حرف ندا: اي! - شال- ڪاش- افسوس.
آنا	(ع)	اَ ـ نا	آئون- خودي- پاڻپڻو.
اوليٰ	(ع)	اُ ـ لا	اوّل جي مؤنث- پهرين.
اولَيٰ	(ع)	اَ ـ لا	لائق تر- بهتر- اعليٰ- شائستہ.
بهاءَ	(ع)	بَ ـ ها	روشني- سوجهرو.
بِلا	(ع)	بِ ـ لا	ڪان سوا- بغير- سوا- بنا.
بپا	(ف)	بَـ پا	برپا- مَتل- جاري.
بجا	(ف)	بِـ جا	ٺيڪ- صحيح- لائق- درست.
بَقاء	(ع)	بَ ـ قا	هميشہ جي زندگي- دوام- جٽاءُ- فنا جو ضد.
بُڪاء	(ع)	بُ ـ ڪا	دانهن- پُڪار/ دانهون ڪرڻ- پُڪارڻ- روج راڙو.
بَلاء	(ع)	بَ ـ لا	ايذاءُ- ڏک. آفت. آزمائش. ڪابہ هيبتناڪ شي.
بناءِ	(ع)	بِ ـ نا	اڏاوت- عمارت- خانہ.
بَها	(ف)	بَ ـ ها	قيمت- مُلهہ- اگهہ. دام- بدلو.
ڀَڳا	(س)	ڀَ ـ ڳا	ڀڄي وڃڻ/ لڪي ويا.
ڀڳا	(س)	ڀَ ڳا	ٽڪرا ٿيڻ/ مَٿ ڀڄي پيا.
ڀلا	(س)	ڀـ ـ لا	پڇڻ يا دريافت ڪرڻ جو ڪلمو (مثال: اڄ ڀلا- ڇا آهي ڀلا.)
ثَناء	(ع)	ثَـ ـ نا	تعريف [پنهنجي يا پرائي] مدح- واکاڻ- ساراهہ. حمد.
جُدا	(ف)	جُـ ـ دا	١- الگ- ڌار- وڇڙيل. اڪيلو- نيارو. عيوض- بدلو- قل- سلو [نيڪيءَ جو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَزا	(ع)	جَ ـ زا	بديءَ جو]. ٢ـ بخشش ـ نفعو.
جفاء	(ع)	جَ ـ فا	بي مهري (ڪرڻ) ـ منهن مٽڻ. ظلم ـ زيادتي ـ ڏاڍائي. بي وفائي.
جفاء	(ع)	جَ ـ فا	بيهوده ـ اجائي. [هر اها شيءِ جنهن ۾ نہ فائدو هجي نہ نقصان].
چڱا	(س)	چَ ـ ڱا	سنا ـ سُلڇڻا. تيار ـ تندرست. صحتمند.
حرا	(ع)	حِ ـ را	مڪ معظم جي ويجهو هڪ ٽڪري، (جنهن جي غار ۾ رسول پاڪ ﷺ عبادت ڪرڻ فرمائيندا هئا ۽ اتي ئي مٿن پهرئين وحي نازل ٿي).
حنا	(ع ـ ف)	حِ ـ نا	ميندي.
حَيا	(ع)	حَ ـ يا	شرم ـ لڄ. پرهيز ـ حجاب. پَتِ.
خُدا	(ف)	خُ ـ دا	خالق ـ پالڻهار ـ مالڪ ـ صاحب ـ آقا ـ الله تعاليٰ.
خطاء	(ع)	خَ ـ طا	ڀُل ـ چُڪ ـ غلطي. گناه ـ ڏوهہ ـ (ثواب جو ضد).
خفاء	(ع)	خِ ـ فاء	لِڪَ ـ پوشيدگي. (ظهور جو ضد).
خفا	(ف)	خَ ـ فا	ناراض ـ ڪَڪَ ـ رنج ـ ناخوش ـ بيزار
خَلا	(ع)	خَ ـ لا	١ـ خالي جاءِ ـ وٿي ٢ـ فضا جو پولار وارو حصو.
رهاء	(ع)	رَ ـ ها	وڏي ۽ ويڪري جاءِ.
خَوشا	(ف)	خَ ـ شا	اي خوش! ڇا خوب ـ مبارڪ.
دَرا	(ف)	دَ ـ را	ڇڙو (مال جو) ـ گهنڊ. (مونکان تہ منتِ بانگ درا ڪڍهن بہ نہ ٿي.)
دُعاء	(ع)	دُ ـ عا	درخواست ـ گهر ـ آرزو ـ سڌ. مناجات (جمع: ادعيہ).
دغا	(ف)	دَ ـ غا	مڪر ـ مڪر ـ فريب ـ ٺڳي ـ ڪُپت ـ نادرست.
دواء	(ع)	دَ ـ وا	ڦڪي ـ دارو. (جمع: ادويہ).

Gul Hayat Institute

لغت	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
رُٺا	(س)	رُ ـ ٺا	ناراض ـ رُٺل.
رَسا	(ف)	رَ ـ سا	پهچندڙ ـ پري ويندڙ ـ رسندڙ. بالغ. بلند. لائق ـ تيزفهم.
رِضاء	(ع)	رِ ـ ضا	خوشنودي. [الله جي مرضي ـ حڪم.]
رُنا	(س)	رُ ـ نا	روئي پيا ـ (جمع).
روا	(ف)	رَ ـ وا	روان ـ جاري ـ هلندڙ ـ رائج. جائز ـ واجب. ٺيڪ ـ جڳائتو.
رَها	(ف)	رَ ـ ها	ڇُٽل ـ آزاد.
رِياء	(ع)	رِ ـ يا	ٻيائي ـ ٺڳي ـ مڪر. ڏيکاءُ ـ اندر هڪڙي ٻاهر ٻي ـ ظاهرداري.
سچا	(س)	سَ ـ چا	سچارا ـ صاف گو.
سِڄا	(س)	سِ ـ ڄا	پورا ـ مڪمل.
سخاء	(ع)	سَ ـ خا	بخشش ـ ڪرم ـ دان. جوانمردي.
سدا	(ف)	سِ ـ دا	پڙاڏو ـ پڙلاءُ ـ آواز. فقيراڻي سٺن/ سوال.
سدا	(س)	سَ ـ دا	سدائين ـ هميشه ـ صدام.
سرا	(ف)	سَ ـ را	گهر ـ منزل گاهه ـ قصر ـ جاءِ.
سَزا	(ف)	سَ ـ زا	بدلو [نيڪي/ بديءَ جو] ـ پاداش.
سما	(ع)	سَ ـ ما	آسمان ـ ڇت.
سَناءِ	(ع)	سَ ـ نا	رفعت ـ وڏائي. روشني ـ سوجهرو.
سوا	(ف)	سِ ـ وا	غير ـ علاوه ـ جز ـ ڪان سوا.
شِفا	(ع)	شِ ـ فا	تندرستي ـ چڱيلائي ـ افاقو ـ ڇوٽڪارو. علاج ـ ٻلو.
صَبا	(ع)	صَ ـ با	ايرانڊي ڪان لڳندڙ هوا ـ هير ـ بهار جي هوا ـ بهاري.
صِبا	(ع)	صِ ـ با	ننڍپڻ.
صدا	(ع)	صَ ـ دا	آواز ـ ڏسو: 'سدا'.
صَفاء	(ع)	صَ ـ فا	پاڪ ـ پاڪيزه. ڇٽو ـ پڌرو.
صَفا	(ع)	صَ ـ فا	مڪ معظم جي هڪ پهاڙيءَ جو نالو. (عمره جي احڪامن ۾ شامل)

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
صَلا	(ع)	صَ ـ لا	ڪوٺَ- دعوت- سڏ.
ضِياء	(ع)	ضِ ـ يا	روشني- چمڪ- تجلي- نُور.
عباء	(ع)	ع ـ با	وڏو ۽ ويڪرو جُبو [عموماً ريشمي] جيڪو ڪپڙن مٿان پائيندا آهن.
عَصا	(ع)	عَ ـ صا	لٺ [هٿ ۾ کڻڻ جي].
عطاء	(ع)	ع ـ طا	بخشش- ڏاتُ- دان- انعام.
عَناء	(ع)	عَ ـ نا	رنج- ايذاءُ- اهنج- آزار.
غذا	(ع)	غِ ـ ذا	خوراڪ- کاڌو- کاڄ.
فِداء	(ع)	فِ ـ دا	سر جي قيمت- سربها - نڇاوَر- عاشق- مفتون.
فَضَاء	(ع)	فَ ـ ضاء	ويڪري جاءِ- ڪشادو ميدان.
فَضَا	(ع)	فَ ـ ضَا	ماحول- چوگرد جون حالتون- وايون منڊل- هوا.
فناء	(ع)	فَ ـ ناء	ختم- برباد- چَٽُ- نابود.
قَباء	(ع)	قَ ـ با	ٻيڙن کان سوا جُبو [ريشمي يا سوٽي].
قُبا	(ع)	قُ ـ با	سعودي عرب ۾ واقع هڪ مشهور تاريخي مسجد جو نالو.
قضاء	(ع)	قَ ـ ضا	خدا جو حڪم- فرمان- تقدير- عبادت جو وقت گسي وڃڻ.
ڪبا	(س)	ڪَ ـ با	ڪيا ويندا- (محبّت ۾ وفا ڇا ۽ خطا ڇا؛ لڳائي دل وري ليڪا ڪبا ڇا)
ڪُتا	(س)	ڪُ ـ تا	ڪُتَل- ڪُهي ڇڏيل (جمع).
ڪَڙا	(س)	ڪَ ـ ڙا	ڪسارا- ناپسنديده (جمع).
ڪُشا	(س)	ڪُ ـ شا	کوليندڙ- ڇوڙيندڙ- ڇڏائيندڙ. (مثال: مشڪل ڪُشا.)
ڪَما	(س)	ڪَ ـ ما	ڪمائتا- ڪم وارا.
ڪنا	(س)	ڪَ ـ نا	شوخ- خراب- اڻ وڻندڙ.
ڪُٽا	(س)	ڪُ ـ ٽا	فال وجهڻ لاءِ ڪاغذ جا ٽڪرا (ف: قرعہ).

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
گدا	(ف)	گ- دا	پينو- نادار- فقير.
ڳُڏا	(س)	ڳ - ڏا	اڳڙين جا تهيل پُتلا.
گرا	(س)	گ - را	مٽيءَ هاڻا- ميرا- خراب.
گشا	(س)	گ- شا	ڏٺا- بهانا. آسرا.
گلا	(س-ف)	گِ - لہ	فارسي لفظ گلہ جو سنڌي ۾ جمع- شڪوا- شڪايتون.
ڳِڙيا	(س)	ڳِ - ڙيا	وُنا- وسيا- پيا- ڪِريا (مصدر: ڳِڙڻ).
گهڙيا	(س)	گھ - ڙيا	داخل ٿيا- پيا (مصدر: گهڙڻ).
لَڙيا	(س)	لَ - ڙيا	هيٺ لٿا- هيٺ ڪِريا (مصدر: لڙڻ).
لڳا	(س)	لَ - ڳا	ٿيا. يَڪو (لڳاتار).
لقاء	(ع)	لَ - قا	ڏسڻ- ديدار. صورت شڪل. (مثال: مهلقا- خوش لقا (مصدر: لڙڻ).
متا	(س)	مَ - تا	مول متا- مقصد (جمع).
مِنا	(س)	مِ - نا	اي پيارا- اي محبوب.
مَٺا	(س)	مَ - ٺا	مٺاڻ وارا- شيرين- وٽندڙ- ويجها ماٺهو.
مُٺا	(س)	مُ - ٺا	ڦاٿا- قابو ٿيا- مصيبت ۾ پيا.
مزا	(ف-س)	مَ - زا	مزه جو جمع- لطف- سُرور.
مَساء	(ع)	مَ - سا	شام- سانجهيءَ جو وقت.
مَلا	(ع)	مَ - لا	آشڪار- ظاهر. (استعمال: بَرملا).
مِنا (منيٰ)	(ع)	مِ - نا	مڪہ شريف ويجهو مقام جتي حاجي قرباني ڪندا آهن.
مها	(ف)	مَ - ها	بزرگ- وڏو- سرپال. اي سردار- اي رهبر.
مَيا	(س)	مَ - يا	توريل- تور ڪيل- مَيل
نِداء	(ع)	نِ - دا	آواز- سڏ.
نِساء	(ف)	نِ - ساء	عورتون- مايون.
نَسا	(ع)	نَ - سا	مرده جسم- لاش- مردار.
نِڳا	(س)	نِ - ڳا	سڳي جو ضد- مائٽا.
نَسا	(ع)	نِ - سا	چيلهه کان پير تائين انساني جسم جي هڪ رڳ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
نما	(ف)	نَ ـ ما	جهڙو ـ وانگر ـ مانند. شيءِ جي ظاهري صورت (ٻاهريون حصو).
نَوا	(ف)	نَ ـ وا	آهنگ ـ نغمہ. (آواز ۽ صدا کان علاوه هِن جون ۱۷ ٻيون بہ معنائون آهن.)
وَباء	(ع)	وَ ـ با	وائرس ـ عام موت جيڪو هوا ۾ جراثيم شامل ٿيڻ سان ٿئي ٿو. (ڪالرا).
وڏا	(س)	و ـ ڏا	بزرگ. بلند. گهڻا.
وفا	(ع)	وَ ـ فا	تڪميل ـ واعدو پورو ڪرڻ ـ دوستيءَ کي نڀائڻ/ دوستيءَ ۾ پائيداري ـ نباهہ ـ وفاداري ـ ساٿ.
وڳا	(س)	وَ ـ ڳا	ٿيا (وقت) (مصدر: وڄڻ) ۲ ـ ڪپڙا يا جوڙا.
ويا	(س)	و ـ يا	اُسريا ـ نڪتا ـ روانا ٿيا ـ هليا ويا.
هُدا	(ع)	هُ ـ دا	صحيح رستو ـ راهِ راست ـ رهنمائي.
هُما	(ف)	هُ ـ ما	پکيءَ جو نالو جنهن کي مبارڪ ۽ ڀاڳ وارو ڄيو ويندو آهي.
هَواء	(ع)	هَ ـ وا	واءُ. ٻاڦ ـ ساهہ ـ دم ـ وڏائي.
هَوا	(ع)	هَ ـ وا	نفس جي آرزو.

گروپ ۳

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آزما	(ف)	آ ـ ز ـ ما	آزمائيندڙ [مثال: خنجر آزما، همّت آزما].
آشنا	(ف)	آ ـ شہ ـ نا	آگاهہ ـ ڄاڻو سڃاڻو ـ واقف ڪار. دوست ـ يار.
آسرا	(س)	آ ـ سہ ـ را	آسري جو جمع ـ ڏڍ.
ابتداء	(ع)	اِبہ ـ تہ ـ دا	آغاز ـ شروعات.
اشتهاء	(ع)	اِشہ ـ تہ ـ ها	ٻُڪَ ـ خواهش ـ گهرج ـ طلب.
اَلتجا	(ع)	الہ ـ تہ ـ جا	منّت ـ درخواست ـ عرض ـ گذارش.
اِلتوا	(ع)	الہ ـ تہ ـ وا	مهملي ـ ويڙهہ ـ ملتوي ڪرڻ جو عمل ـ دير.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَنبياء	(ع)	انـ ـ بـ ـ يا	نبيءَ جو جمع- پيغمبَر- گهڻا نبي.
انتها	(ع)	انـ ـ تـ ـ ها	انجام- آخر- حد- پڇاڙي- ڇيهه.
اَولَياء	(ع)	اَو ـ لِـ ـ يا	وليءَ جو جمع. دوستَ- مددگار. درويش.
ايشيا	(ع)	ايـ ـ شـ ـ يا	دنيا جي وڏي کنڊ (برِّاعظم) جو نالو.
بارها	(ف)	با ـ رِ ـ ها	ڪئين ڀيرا- ڪئين دفعا.
بَرمَلا	(ف)	بَر ـ مَـ ـ لا	ظاهر ظهور- هويدا- ديناداستي- کُليو کُلايو- ڏٺو وائٺو.
بوريا	(ف)	بُو ـ رِ ـ يا	تڏو- تَڪ- تنوري.
بينَوا	(ف)	بي ـ نَـ ـ وا	مفلس- سڃو- محتاج- بي گهر- ويچارو- ناتوان.
پيشوا	(ف)	پيـ ـ شـ ـ وا	اڳواڻ- مُک- سرڪرده- امام- قائد.
پارسا	(ف)	پا ـ ر ـ سا	مُتقي- پاڪباز- پرهيزگار- نيڪ.
پيچرا	(س)	پيـ ـ چـ ـ را	ننڍا ننڍا رستا- اڻ سڌا گس- واٽون.
دلبرا	(ف)	دلـ ـ بـ ـ را	اي دلبر! اي دل کسڻ وارا! اي معشوق.
دِلربا	(ف)	دلـ ـ رُ ـ با	دل ڇڪيندڙ/ کسيندڙ- محبوب- معشوق- پيارو- سهڻو.
دوسرا	(ف)	دو ـ سـ ـ را	ٻـ جهان- دنيا ۽ آخرت.
ساقيا	(ع)	سا ـ قِـ ـ يا	اي ساقي! ڪلال ـ مرشد ـ معشوق.
قاتلا	(ع)	قا ـ تـ ـ لا	اي قاتل! اي خوني.
قاضِيا	(ع)	قا ـ ضِـ ـ يا	اي حڪم ڪرڻ وارا- اي منصف.
قافيَا	(ع-س)	قا ـ فـ ـ يا	قافيَہ جو جمع.
ڪبريا	(ع)	ڪبِـ ـ ر ـ يا	بزرگي- وڏائي. الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
ڪَربَلا	(ف)	ڪر ـ بـ ـ لا	ڪرب ۽ بلا جو مرڪب- فرات دريا جي اُلهندي ڪَپُ جو ميدان.
ڪِيميا	(ع)	ڪِيـ ـ مـ ـ ا	سون چاندي ٺاهڻ جو هنر. روح ۽ نفس کي ملائي ڪمال تائين پهچڻ جو طريقو. ٢- مڪر- فريب- حيلو.
ڪيفزا	(ع)	ڪيـ ـ فـ ـ زا	نشو/ لذت ڏياريندڙ- خوشي چاڙهيندڙ-

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			خوش ڪندڙ.
ماجرا	(ع)	ما ـ جَ ـ را	جيڪو گذري ويو هجي- گذريل وارتا. حادثو- سرگذشت.
مُبتَلا	(ع)	مُبـ ـ تَـ ـ لا	قاتل- قابو.
مجتبيٰ	(ع)	مُجـ ـ تَـ ـ با	مقبول- پسنديده- چونڊيل. سرورِ ڪونين ﷺ جو اسم مبارڪ.
مُدّعا	(ع)	مُد ـ دّ ـ عا	درخواست. آرزو. دعويٰ ڪيل.
مَرحَبا	(ع)	مَر ـ حَـ ـ با	شاباس- آفرين.
مُصطفيٰ	(ع)	مُصـ ـ طِ ـ فيٰ	مني محمد ﷺ جن جو لقب مبارڪ- برگذيده/ چونڊيل.
مُنتَها	(ع)	مُنـ ـ تَـ ـ ها	انتها تي پهتل- آخر- پڇاڙي.
ناصحا	(ع)	نا ـ صـ ـ حا	اي نصيحت ڪرڻ وارا.
نينوا	(ع)	نيـ ـ نـ ـ وا	سلطنت اسور جي گاديءَ جو هنڌ جتي حضرت يونس ع مڇي گهرايو ويو.
واه وا	(ف)	وا ـ ه ـ وا	تحسين ۽ داد جو ڪلمو. خوب- چا چئجي!.

گروپ ۴

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
افزا	(ف)	اف ـ زا	وڌائڻ وارو- ٻيڻو ڪرڻ وارو. صحت مند، مبارڪ.
پُرسا	(ف)	پُر ـ سا	پُڇڻ وارو- معلومات وٺندڙ- پرگهور لهندڙ.
پروا (پرواه)	(ف)	پَر ـ وا	ڳڻتي- خيال- خوف- ڊپ- خواهش- ڪاڻ.
آرا	(ف)	آ ـ را	سنواريندڙ- سينگاريندڙ [مثال: چمن آرا، محفل آرا].
آقا	(ت)	آ ـ قا	مالڪ- رئيس- امير- سردار.
آغا	(ت)	آ ـ غا	آقا- سائين- مالڪ. وڏو پاءُ.
أعليٰ	(ع)	اَعـ ـ لا	بلندتر- مٿاهون- اُتم.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آغوا	(ع)	اَغ - وا	گمراهي- بدراهي. ڏُتار. زبردستي ڪڍڻ (ڀڄائڻ).
اَفشا	(ع)	اِف - شا	پڌرو- ظاهر- کُليل- نروار.
اقراء	(ع)	اِق - را	پڙهه- پڙهڻ جو حڪم.
اَلقاء	(ع)	اِل - قا	دل ۾ ڪا ڳالهه وجهڻ/ پوڻ ٢- اندر جو آواز- الهام ٣- هڪ بيماريءَ جو نالو.
بَرپا	(ف)	بَر - پا	پيرن تي بيٺل- قائم. موجود- جاري.
بَيجا	(ف)	بي - جا	بي گهر- نامناسب. اجايو- فضول.
بَيضا	(ف)	بَي - ضا	ابيض جو مؤنث- اڇو- روشن- چمڪندڙ.
بِينا	(ف)	بَي - نا	ڏسندڙ- اکين وارو- پسندڙ- بصير.
بَطحا	(ع)	بَط - حا	مڪہ شريف ڀرسان هڪ وادي.
تختا	(ف)	تخ - تا	تخت جو سنڌي ۾ جمع.
تنها	(ف)	تن - ها	اڪيلو- واحد.
تنها	(ف)	تن - ها	[تن ۽ ها جو مرڪب] جِسمَ- بَدنَ.
پُختا	(ف)	پُخ - تا	پُخت جو سنڌي ۾ جمع. پڪل. سخت- مضبوط.
پَڌرا	(س)	پَڌ - را	ظاهر- منظرِعام تي.
پَرتا	(س)	پَر - تا	حَوالي- ٻِلي. نهي ويا- پرچي ويا.
پردا	(ف)	پَر - دا	پرده جو سنڌي جمع- حجاب- چِڪري وغيره.
پَسپا	(ف)	پَس - پا	پوئين پيرن تي ٢- شڪست.
پُوڄا	(س)	پو - ڄا	عبادت- بندگي.
پُهتا	(س)	پُه - تا	پهچي ويا- رَسي ويا- پهتا.
پيدا	(ف)	پَي - دا	ظاهر- خلقيل- آشڪار. وجود ۾- موجود.
پيرا	(ف)	پَي - را	آراسته ڪرڻ وارو- عمل درآمد ڪرڻ وارو.
پيسا	(س)	پَي - سا	ڪرنسي- نوٽ- روپيا- ڏوڪڙ. مالي- ملڪيت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ.	معنيٰ
پيما	(ف)	پَيـ ـ ما	ماپ ڪرڻ وارو، ڳھمندڙ.
جانا	(ف)	جا ـ نا	اي جان!ـ اي حيات! اي محبوب.
جلوا	(س)	جَلـ ـ وا	جلوه جو سنڌيءَ ۾ جمع. ڏيک.
جملا	(س)	جُمـ ـ لا	جُملہ جو سنڌي جمع. گفتگو جو حصو. فقره.
چرچا	(س)	چَر ـ چا	ٻوگَ. مذاق. ٽوڪون.
حملا	(س)	حَمـ ـ لا	حَملہ جو سنڌيءَ ۾ جمع جنگ ۾ وڌي وڙهڻ.
حَوّاء	(ع)	حَوّ ـ وا	گهاٽو ڳاڙهو. ڪٽڪ رنگي عورت. حضرت آدم ع جي زوجہ جو نالو. مارگير [نانگ جو قسم].
حلواء	(ع)	حَلـ ـ وا	مٺائي. مٺي شيءِ. حلوو.
خطرا	(س)	خطـ ـ را	فارسي خطره جو سنڌي جمع. ڊپ. خوف. انديشا.
دارا	(ف)	دا ـ را	مالدار. دولت مند ٢. ايران جي هڪ قديم حشمت دار بادشاه جو نالو.
دريا	(ف)	دَر ـ يا	اٿاه پاڻي. سمنڊ. ساگر. بحر.
دعويٰ	(ع)	دعَ ـ وا	گهُرَ. طلب. مطالبو. حقَ. تڪرار. تقاضا.
دنيا	(ع)	دُنـ ـ يا	جهان. حاضر زندگي. جڳُ. ڌرتي. آخرت جو ضد.
راجا	(ھ)	را ـ جا	بادشاه. سلطان. هندو حڪمرانن جو نالو.
رُتبا	(س)	رُتـ ـ با	رُتبہ (ع) جو جمع. دَرجا. مرتبا.
رُسوا	(ف)	رُسـ ـ وا	پڌرو. بدنام. خوار. شرمندو. بي آبرو.
رعناء	(ع)	رَعـ ـ نا	اها عورت جيڪا پاڻ کي ناهندي، سينگاريندي رهي ٢. سُست. نادان.
رعنا	(ف)	رَعـ ـ نا	خوشنما. وڻندڙ. قدڪاٺ ۾ سونهن دار. سٺي جسماني بيهڪ.
رؤيا	(ع)	رُو ـ يا	خواب. خيال.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
زَرقاء	(ع)	زَر - قا	نيرو رنگ ٢- نيرين اکين واري عورت- ٻليءَ جهڙين اکين واري عورت.
زيبا	(ف)	زيـ - با	سهڻو- وڻندڙ- سُندر. نيڪ. سينگاريل.
سجدا	(س)	سج - دا	سجده جو جمع.
سَرها	(س)	سر - ها	خوش- مطمئن.
سلميٰ	(ع)	سل - ما	اسلم جي مؤنث.
سلميٰ	(ع)	سَل - ميٰ	اڇو ساندو [جلپاسئہ سفيد ابوسلميٰ]. عورتن جي نالن مان هڪڙو نالو.
سَرما	(ف)	سَر - ما	سِيارو [ٿڌي هوا].
سَلويٰ	(ع)	سَل - وا	پنئوتريو. مجازاً: مايئہ تسلّي.
سَوداء	(ف)	سَو - دا	اڻ تڻ- ماليخوليا- ديوانگي- چريائي- انديشو- پهہ- پور.
سَودا	(ف)	سَو - دا	خريد ۽ فروخت- وڻج وڪڻ- واپار.
سهرا	(ا)	سَهہ - را	(واحد) مُوڙ.
سُهٽا	(س)	سُهہ - ٽا	خوبصورت- سُٺا- وڻندڙ.
سيما	(ف)	سِيـ - ما	منهن- چهرو- صورت- پيشاني.
سِيماء	(ع)	سِيـ - ما	علامت- نشاني.
سِينا	(ع)	سِيـ - نا	فلسطين جي هڪ جبل جو نالو، جتي حضرت موسيٰ تي توريت لٿو.
سَينا	(س)	سيـ - نا	لشڪر- سپاهہ.
شُرَفا	(ع)	شُرَ - فا	شريف جو جمع- اشراف.
شَڪوا	(س)	شڪ - وا	فارسي شَڪوه جو جمع.
شهلاء	(ع)	شَهہ - لا	ردِ جهڙين اکين واري عورت.
شَيبا	(ف)	شيـ - با	نانگ. ديوانو- عاشق.
شَيدا	(ف)	شيـ - دا	آشفتہ- شيفتہ- ديوانو- عاشق- فدا- مست.
شيوا	(ف)	شيـ - وا	فصيح- بليغ.
صحراء	(ع)	صَح - را	رڻ- ٿَرُ- بر- دشت- ريگستان.
صَدمَا	(س)	صد - ما	صَدمہ جو جمع. ڏکو- نقصان ٽيڻ-

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			هڪٻئي سان ٽڪرائجڻ.
صَهبا	(ع)	صه ـ با	[اصهب جو مؤنث: سرخ و سفيد] سُفيد انگورن جو شراب.
طَاها	(ع)	طا ـ ها	قرآن پاڪ جي هڪ سُورت جو نالو.
طُوبيٰ	(ع)	طُو ـ با	خوشخبري- خوشبودار (بهشت جي هڪڙي وڻ جو نالو].
طوبيٰ	(ع)	طُو ـ با	طيب جو مؤنث: پاڪيزه تر.
عَذراء	(ع)	عَذ ـ را	ڪنواري ڇوڪري- دوشيزه- ناسفته ٢- وامق جي معشوق جو نالو.
عُظميٰ	(ع)	عُظ ـ ميٰ	اعظم جي مؤنث.
عُقبيٰ	(ع)	عُق ـ با	آخرت- پڇاڙي- ٻيو جهان.
عيسيٰ عہ	(ع)	عيـ ـ سيٰ	نجات ڏياريندڙ. عيسائن جي نبي سڳوري جو نالو.
غُنچا	(س)	غُنـ ـ چا	غُنچہ جو جمع- مکڙيون.
فتويٰ	(ع)	فَتـ ـ وا	فقيه جي راءِ يا حڪم- شرعي حڪم- قانوني فيصلو.
فَردا	(ف)	فَر ـ دا	سڀاڻ.
قِصَا	(ع)	قِصَ ـ آ	قصہ جو جمع- آکاڻيون- ڳالهيون- خبرون- سرگذشت.
ڪِسريٰ	(ع)	ڪِسـ ـ را	خسرو جو معرب- ايراني [ساساني] بادشاهن جولقب (خصوصاً نوشيروان کي چوندا هئا).
ڪلمَا	(س)	ڪلـ ـ مَا	عربي ڪلمہ جو سنڌي ۾ جمع. سُخن- ساراه- قصيده. معنيٰ دار لفظ.
ڪوشَا	(ف)	ڪُو ـ شا	ڪوشش ۾- وڻ پڪڙ ۾ [ڪم ڪار ۾ جدوجهد ڪندڙ].
گرما	(ف)	گر ـ ما	اونهارو- گرميءَ جي موسم.
گنگا	(ه)	گنـ ـ گا	هندستان جي جاڙن دريائن مان هڪ جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
گويا	(ف)	گو - يا	ڳالهائڻ وارو- ڳالهائيندڙ.
گيتا	(ھ)	گيـ - تا	هندو مذهب جي مقدس ڪتاب جو نالو.
لَمحا	(س)	لَمـ - حا	عربي لَمحه جوسنڌي جمع. ڪنوڻ جو چمڪاٽ. نهايت قليل وقت- گهڙيون
ليليٰ	(ع)	لِيـ - ليٰ	مجنون جي معشوقه جو نالو.
ليليٰ	(ع)	لِيـ - لا	شراب يا مستي جي ابتدائي تاثير.
ماويٰ	(ع)	ما - وا	ٽاڪ- جاءِ- پناهگاه
مُروا	(ف)	مُر - وا	خير جي دعا- نيڪ فال. سياڳو- ڀلارو.
مَعنيٰ	(ع)	مَعـ - نيٰ	مراد- مطلب- سمجهاڻي.
مُلاَّ	(ع)	مُلـ - لاَ	آخوند- استاد- معلم- درس ڏيندڙ.
مُوسا	(ع)	مُو - سا	پاڪي (مٿن ڪوڙڻ واري) (جمع: مواسي)
مُلجاء	(ع)	ملـ - جا	پناه جي جاءِ- پناهگاه.
مَنشا	(ف)	مَنـ - شا	مزاج مطابق- خواهش مطابق.
مُوسيٰ	(ع-ب)	مُو - سا	مشهور پيغمبر جو نالو.
مَوليٰ	(ع)	مَو - لا	مدد گار- مالڪ- سردار- سائين- سرور.
مهٺا	(س)	مَهـ - ٺا	طعنا- ٽُنڪا.
مينا	(ف)	مِي - نا	صراحي- شراب رکڻ جو ٿانو- گگهي.
نَخرا	(ف)	نَخـ - را	ناز- لاڏ- عشوه.
وُزَراء	(ع)	وُزَ - را	وزير جو جمع.
وهوا	(ف)	وَهـ - وا	فارسي واه واه جو مُخفف.
هاڄا	(س)	ها - ڄا	ظُلم- سِتَم- تڪليف- قهر- جبر- ڏاڍ.
هالا	(س)	ها - لا	(منهنجي) ڳوٺ جو نالو- هڪ ذات جو نالو.
هرجا	(ف)	هر - جا	هر هنڌ- جتي ڪِٿي.
يحيٰ	(ع)	يحـ - يٰ	مشهور پيغمبر جو نالو. هڪ سخي جو ٻـ نالو.
يَڪتا	(ف)	يَڪـ - تا	بي مثل. الله پاڪ جو نالو. واحد- احد- هڪ عدد. هيڪڙو.
يَلدا	(ف)	يلـ - دا	اونداهي رات- ٢٠ ڊسمبر جي رات جيڪا بنهه ڪاري ٿيندي آهي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			گروپ ۵
تَعاليٰ	(ع)	تَ ـ عا ـ لا	بلڪل مٿاهون ۽ بلند [رڳو خدا جي صفت طور استعمال ٿيندو آهي].
تقاضا	(ع)	تَ ـ قا ـ ضا	طلب- خواهش- گهُرج- ضرورت.
تَماشا	(ع)	تَ ـ ما ـ شا	لغوي معنيٰ پيدل هلڻ. تفريح- شوق- حيرت انگيز- هنگامو.
تمَنّا	(ع)	تَ ـ مَ ـ نا	آرزو- خواهش.
ثريّا	(ع)	ثُ ـ رَ ـ يا	پروين- ستن تارن جو ميڙ- ڪتي.
چَليپا	(ف)	چَ ـ لِيـ ـ پا	صليب- سُوري.
دلاَسا	(ف)	دِ ـ لا ـ سا	فارسي ۾ واحد. دلاسا- تسلي- ڏڍُ.
رَعايا	(ع)	رَ ـ عا ـ يا	رعيت جو جمع- پرجا- قومَ.
زَلَيبا	(ف)	زَ ـ ليـ ـ با	مشهور مِٺائي جِليبي.
زُليخا	(ع)	زُ ـ ليـ ـ خا	عزيز مصر جي زال، جيڪا خواب ۾ يوسف ع تي عاشق ٿي ۽ آخر سندن نڪاح ۾ آئي.
سياڳا	(س)	سـ ـ يا ـ ڳا	اي ڀاڳ وارا! اي خوش قسمت.
سياڳا	(س)	سـ ـ يا ـ ڳا	ڀاڳ وار- بخت وارا.
سَراپا	(ف)	سَ ـ را ـ پا	تمام پورو- مڪمل- ننهن کان چوٽيءَ تائين.
سَمورا	(س)	سَ ـ مو ـ را	سَڀ- سَڀئي- مِڙئي.
شَڪيبا	(ف)	شَ ـ ڪِيـ ـ باص	صبر ڪرڻ وارو- بردبار.
شناسا	(ف)	شَ ـ نا ـ سا	ڄاڻو- سُڃاڻو- آگاهُ.
صَفُورا	(ع)	صَ ـ فو ـ را	حضرت شعيب ع جي دختر ۽ موسيٰ ع جي زوجه بيبي.
طَهُورا	(ع)	طَ ـ هو ـ را	پاڪ ٿيل- صاف ٿيل. بهشت جو شراب يا شربت.
فريبا	(ب)	فَ ـ رِيـ ـ با	فريبي- فريب ڏيندڙ.
ڪَليسا	(ف)	ڪَ ـ ليـ سا	گرجا- عيسائين جي عبادتگاه.
لِفافا	(س)	لِ ـ فا ـ فا	عربي لِفافه جو سنڌي ۾ جمع.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مُبَادا	(ف)	مُ ـ با ـ دا	خدا نہ ڪري. ائين نہ ٿئي جو. دُعائيہ ڪلمو آهي. متان. شايد.
مُداوا	(ف)	مُ ـ دا ـ وا	علاج ڪرڻ. دوا ڪرڻ. درمان ڪرڻ.
مَسيحا	(ع)	مَ ـ سيِ ـ حا	مِلايل. دوست. مبارڪ مددگار. حضرت عيسيٰ جو لقب. سچو شخص/ سهڻو مرد. علاج ڪندڙ. ڊاڪٽر
مصلا	(ع)	مَ ـ صَ ـ لا	نماز پڙهڻ جو ڪپڙو. جاءِ نماز. نمازگاهه
مُعَليٰ	(ع)	مُ ـ عَ ـ ليٰ	بلند ڪيل. مٿاهون.
مُعَمَا	(ع)	مُ ـ عَمَ ـ مَا	پوشيده. ڳجهارت.
مُهيَا	(ف)	مُ ـ هَ ـ يا	موجود. تيار. حاضر.
هُويدا	(ف)	هُ ـ ويِ ـ دا	ظاهر. پڌرو. آشڪار. کُليل.
يَهُودا	(ع)	يَ ـ هُو ـ دا	حضرت يوسف ع جي وڏي ڀاءُ جو نالو. حَمد.
آلا	(ع)	آ ـ لا	نعمتون. نيڪيون. اوزار. هٿيار.
بالا	(ف)	با ـ لا	مَٿي. ڊگهو. بلند. دراز.
حالا	(ع)	حا ـ لا	هينئر. هاڻ. هِن وقت. في الحال.
ڪالا	(ف)	ڪا ـ لا	متاع. سامان.
لالا	(ف)	لا ـ لا	خدمتگار. نوڪر. بنده. روشن. چمڪندڙ.
والا	(ف)	وا ـ لا	قدرت. بزرگي. بلندي. مرتبہ. رفعت. (مثال: جناب والا! حضورِ والا.!)
ازالا	(س)	اِ ـ زا ـ لا	عربي جي اِزالہ جو سنڌي ۾ جمع. دور ڪرڻ. هٽائڻ ـ نقصان جو پورائو.
پيالا	(س)	پِ ـ يالا	عربي پِيالہ جو سنڌي جمع. جام. ساغر. گلاس. محفل. مجلس.
حِلالا	(س)	حِ ـ لا ـ لا	حلال ڪيل. جائز. روا.
حَوالا	(س)	حَ ـ وا ـ لا	عربي حَوالہ جو سنڌي جمع. اصطلاحاً: سندون. ضمانتون.
دَلالا	(س)	دَ ـ لا ـ لا	عربي دَلاَلة جو سنڌي ۾ ترجمو. دلال جي

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			مؤنث۔ دلي.
قِبالا	(س)	قِ ۔ با ۔ لا	عربي قِبالة جو سنڌي ۾ جمع۔ اصطلاحاً: ضمانت۔ ڪفالت.

گروپ ٦

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
قاب	(ع)	قا ۔ ب	ڪمانڻ. مقدار۔ اندازو.
آب	(ف)	آ ۔ ب	پاڻي. اصطلاحاً: عزت۔ آبرو۔ حيا۔ تيزي.
باب	(ع)	با ۔ ب	دروازو. ڪتاب جو حصو.
تاب	(ف)	تا ۔ ب	گرمي۔ تئه. چمڪ۔ روشني۔ شُعاع. اُس طاقت۔ توانائي.
ناب	(ف)	نا ۔ ب	پاڪ۔ صاف. خالص۔ نِجُ.
ياب	(ف)	يا ۔ ب	موجود۔ حاضر۔ حاصل ڪر۔ هٿِ ڪر. (مثال: ڪامياب۔ دستياب۔ فيضياب.)

گروپ ٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تُراب	(ع)	تُ ۔ را ۔ ب	مٽي۔ زمين.
ثواب	(ع)	ثـ ۔ وا ۔ ب	اُجرت۔ نيڪ بدلو، جيڪو آخرت ۾ ملندو۔ جزا.
جَناب	(ع)	جـ ۔ نا ۔ ب	آستانو۔ درگاه. مجازاً: حضرت۔ سائين.
جَواب	(ع)	جَ ۔ وا ۔ ب	سوال جو ضد. ترديد۔ انڪار. نظير۔ اَملهه۔ ثاني.
چِناب	(ف)	چِ ۔ نا ۔ ب	پنجاب جو مشهور دريا، جيڪو باقي چئن دريائن کي پاڻ ۾ مدغم ڪري، درياءِ سنڌ ۾ شامل ٿئي ٿو.
حُباب	(ف-ع)	حُ ۔ با ۔ ب	پاڻيءَ جو ڦوٽو ٢۔ محبوب۔ حُب وارو. شيطان۔ ديو.
حِجاب	(ع)	حِ ۔ جا ۔ ب	پردو۔ لِڪَ. چادر۔ نقاب اها شيءِ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			جيڪا ٻن جي درميان مانع هجي۔ شرم۔ لڄ.
حساب	(ع)	حِ ۔ سا ۔ ب	شمار۔ ڳڻپ. معاملو. مجازاً: وهنوار.
خَراب	(ف-ع)	خَ ۔ را ۔ ب	ويران۔ تباهه. ضايع. ڪِنو.
خضاب	(ع)	خِ ۔ ضا ۔ ب	وارن کي هڻڻ جو رنگ۔ ڪيس. ميندي.
خِطاب	(ع)	خِ ۔ طا ۔ ب	روبرو ڳالهه ڪرڻ۔ ڳالهه جيڪا ڪنهنجي روبرو ڪئي وڃي. بيان.
خِواب	(ف)	خ ۔ وا ۔ ب	بيداري جو ضد ۔ ننڊ۔ سپنو۔ تصور۔ گمان.
ذياب	(ع)	ذِ ۔ يا ۔ ب	ذيب جو جمع۔ بگهڙ.
رَباب	(ع)	رَ ۔ با ۔ ب	١۔مشهور سازجو نالو. ٢۔اڇو ڪڪر.
رَباب	(ع)	رَ ۔ با ۔ ب	مَڪي شريف ويجهو هڪ ڳوٺ. مديني شريف جو هڪ جبل. رعد جي معشوق.
رَقاب	(ع)	رِ ۔ قا ۔ ب	رَقبہ جو جمع. ڳچيون. غلام۔ ٻانها ٻانهيون.
رِڪاب	(ع)	رِ ۔ ڪا ۔ ب	گهوڙي جو هڪ سنج. سواريءَ جو گهوڙو. لوهه جو پير جنهن جي ذريعي گهوڙي تي سوار ٿبو آهي.
رِڪاب	(ف)	رِ ۔ ڪا ۔ ب	ننڍي ٻيڙي۔ مراه۔ اردلي.
زَڪاب	(ع)	زَ ۔ ڪا ۔ ب	مَسُ.
سَحاب	(ع)	سَ ۔ حا ۔ ب	ڪَڪُر.
سَخاب	(ع)	سَ ۔ خا ۔ ب	گهڻو گوڙ ڪرڻ وارو. گهڻو فرياد ڪرڻ وارو۔ ڦڪڙي۔ ڪيٽو.
سَراب	(ع)	سَ ۔ را ۔ ب	واري جيڪا اُس ۾ چانڊوڪي ۾ پري کان وهندڙ پاڻي جيان لڳندي آهي. فريب.
شباب	(ع)	شَ ۔ با ۔ ب	جواني۔ جوڀن۔ هر شيءِ جي شروعات.
شتاب	(ف)	شِ ۔ تا ۔ ب	تيز۔ جهٽ پٽ۔ جلدي۔ تکڙو.
شَراب	(ع)	شَ ۔ را ۔ ب	مئہ۔ مَد. شربت. هر پاڻياٺ جيڪا پيتي وڃي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
شُهاب	(ع)	شُ ـ ها ـ ب	ڪير جنهن ۾ ٻه حصا پاڻي شامل هجي.
شهاب	(ف)	شِ ـ ها ـ ب	شاه آب جو مخفف- ڳاڙهو رنگ.
شِهاب	(ع)	شِ ـ ها ـ ب	باه جو پيڙ. روشن چمڪندڙ ستارو.
صِحَاب	(ع)	صِ ـ حا ـ ب	صاحب جو جمع- دوست- يارَ- هم صحبت- سنگتي.
صَواب	(ع)	صَ ـ وا ـ ب	خطا جو ضد. دُرست- صحيح- نيڪ- حق.
طَناب	(ع)	طَ ـ نا ـ ب	رَسو- نوڙي.
عتاب	(ع)	عِ ـ تا ـ ب	ڪاوڙ- ملامت ڪرڻ- سرزنش ڪرڻ.
عَذاب	(ع)	عَ ـ ذا ـ ب	ڏک- تڪليف. سزا. تڪليف- اهنج- آزار- قهر.
عُقاب	(ع)	عُ ـ قا ـ ب	مشهور پکي.
قطاب	(ع)	قِ ـ طا ـ ب	گريبان.
ڪَباب	(ف-ع)	ڪَ ـ با ـ ب	باه تي سينڪيل گوشت.
ڪِتاب	(ع)	ڪِ ـ تا ـ ب	لِکيل پنا- جلد ٿيل ڇپيل ڪاغذ. پِستڪ-پوٿي- جلد ڪاتو- خط- صحيفو.
گُلاب	(ف)	گُ ـ لا ـ ب	مشهور گل. ٢- گل جو عرق.
لُباب	(ع)	لُ ـ با ـ ب	هر شيءِ جو تَتُ- شيءِ جو مغز.
لُعاب	(ع)	لُ ـ عا ـ ب	ٿڪ- اهو پاڻياٺ جيڪو چنبڙي.
مَتاب	(ع)	مَ ـ تا ـ ب	ڦُرڻ- ڦُرڻ جي جاءِ.
مُثاب	(ع)	مُ ـ ثا ـ ب	جنهن کي ثواب ڏنو وڃي. ثواب ڏنل.
مُجاب	(ع)	مُ ـ جا ـ ب	جنهن کي جواب ڏنو وڃي. جواب ڏنل.
مُصاب	(ع)	مُ ـ صا ـ ب	مصيبت زده- ڏکيو.
مَهاب	(ع)	مَ ـ ها ـ ب	هيبتناڪ ماڻهو. ڊپ جهڙو شخص يا شڪل.
نصاب	(ع)	نِ ـ صا ـ ب	سرمايو- واجب الزڪواة مال.
نَصاب	(ع)	نَ ـ صا ـ ب	اصل. مجازاً: بنياد- پيڙهه.
نِقاب	(ف)	نِ ـ قا ـ ب	اهو ڪپڙو جنهن سان مُنهن ڍڪجي- رَوبَند.
نڪاب	(ف)	نِ ـ ڪا ـ ب	ڦِتڪي- ڦتڪي وارو پاڻي. چمڙي جو دستانو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
گروپ ۸			
آفتاب	(ف)	آ ـ ف ـ تا ـ ب	سِجُ، سج جو نُور. اُسَ.
اِجتناب	(ع)	اِجـ ـ تِ ـ نا ـ ب	پرهيز ڪرڻ. پاسو ڪرڻ.
اَحتجاب	(ع)	اِحـ ـ تِ ـ جا ـ ب	پردو ڪرڻ. لڪڻ. حجاب ۾ رهڻ/هئڻ.
اِحتساب	(ع)	اِحـ ـ تِ ـ سا ـ ب	حساب ڪرڻ. ناجائز ڪم ڪان روڪڻ. آزمائڻ.
اِرتڪاب	(ع)	اِر ـ تِ ـ ڪا ـ ب	گناه ڪرڻ. ڏوهه ڪرڻ. ناجائز ڪم ڪرڻ. ڪم جي شروعات ڪرڻ. مرتڪب ٿيڻ.
اِستطاب	(ع)	اِسـ ـ تِ ـ طا ـ ب	خوشي ملڻ. خوشيءَ جو حاصل ٿيڻ. خوشبو لڳائڻ. مني پاڻيءَ جي طلب.
اضطراب	(ع)	اِضـ ـ ط ـ را ـ ب	بيقراري. اُڻ تُڻ. بي آرامي.
اِنتساب	(ع)	اِنـ ـ تِ ـ سا ـ ب	لڳاءُ. منسوب ڪرڻ. پاڻ کي ڪنهن سان نسبت رکڻ/ ڏيڻ.
اِنقلاب	(ع)	اِنـ ـ قِ ـ لا ـ ب	بدلجي وڃڻ. بدلجڻ. حالت جي تبديلي.
اَنتخاب	(ع)	اِنـ ـ تِ ـ خا ـ ب	چُونڊَ.
بارياب	(ف)	با ـ ر ـ يا ـ ب	ڪچهري ۾ اچڻ وارو. بامُراد.
ماهتاب	(ف)	ما ـ هه ـ تا ـ ب	چانڊوڪي. چانڊاڻ.
مُستجاب	(ع)	مُسـ ـ تَ ـ جا ـ ب	مقبول. مَجيل. الله وٽ قبول ٿيل.
مُستَطاب	(ف)	مُسـ ـ تَ ـ طا ـ ب	پاڪ. پاڪيزه.
گروپ ۹			
آبَ	(ع)	آ ـ ب	والد. پيءُ (جمع: آباءِ)
تَبَ	(ف)	تَ ـ ب	تپ. بخار.
حِب	(ع)	حِـ ـ بَ	محبوب. معشوق. دوست. پيارو.
دَب	(ع)	د ـ ب	لڪائڻ.
رَبَّ	(ع)	ر ـ ب	پالڻهار. پروردگار. يار. وڏو ياءُ.
زَب	(ف)	ز ـ ب	رائگان. مفت. ڏني نہ ورتي.
شَب	(ف)	ش ـ ب	رات.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
طَب	(ع)	ط ـ بّ	صحتمند ڪرڻ جو علم- ميڊيڪل سائنس.
لَب	(ف)	لَ ـ ب	چَپ. مجازاً: ڪنارو- پاسو.
يَب	(ف)	يَـ ب	لوهي چهنب وار تير.

گروپ ١٠

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَدَب	(ع)	اَ ـ دَب	سهڻي هلت چلت. زبان. دانش. معرفت.
اَنب	(س)	اَ ـ نَب	ميوي جو نالو.
تَلب	(ع)	تَ ـ لب	نقصان.
جُرب	(ف)	جُ ـ رَب	تُتر (عربي ۾ دراجّ چئبو اٿس).
جَلَب	(ف)	جَ ـ لَب	گوڙ- فتنو- آشوب.
جُنب	(س)	جُ ـ نَب	هندي جنم جو سنڌي ترجمو. عُمر- ڄمار.
حَسَب	(ع)	حَ ـ سَب	شمار- اندازو. شرف- بزرگي. اصل نسل.
حَطَب	(ع)	حَ ـ طب	ٻارڻ جي ڪاٺي.
حلب	(ع)	حَا ـ لب	ڏڌل کير. کير ڏيڻ.
خَذَب	(ع)	خَ ـ ذَب	ناداني.
خَضب	(ع)	خَ ـ ضب	رنگڻ- رنگ لڳائڻ.
سَبَب	(ع)	سَ ـ بَب	ذريعو- وسيلو- علت. بهانو- طريقو- راهه.
شَرَب	(ع)	شَ ـ رَب	پيئڻ- ڏهُ ڪرڻ- اڃايل هجڻ.
صَلَب	(ع)	صَ ـ لَب	سخت- سخت زمين وغيره.
طَرَب	(ع)	طَ ـ رَب	خوشي- شادي. شادماني.
طَلَب	(ع)	طَ ـ لَب	گهرڻ- خواهش. جستجو- ڳولها.
عَجَب	(ع)	عَ ـ جَب	نِرالو- نِيارو. تعجب ڪرڻ.
عَرَب	(ع)	عَ ـ رَب	مشهور ملڪ عربستان هاڻ سعودي عرب. اصلي، خالص.
عِنَب	(ع)	عِ ـ نب	انگور (واحد).
لقب	(ع)	لَ ـ قب	اهو نالو جنهن مان تعريف يا مذمت جي معنيٰ نڪري. اهو نالو جيڪو تعريف يا

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			ڪني ڳالهه ڪري مشهور ٿيو هجي.
غَضب	(ع)	غ ـ ضَب	قهر- خَفو. ڏڪ. ڪاوڙ.
ڪلب	(ع)	ڪِ ـ لب	مجلس گاه- محفل گاه.
لَهَب	(ع)	لَ ـ هَب	باهه جو پيڙ.
نَسب	(ع)	نَ ـ سب	نزديڪي- ويجهڙائي. اهو جنهن سان ڪنهن جي نسبت هجي.
نَصَب	(ع)	نَ ـ صب	ڪُتل- سُڪ تيل. ٻُت.

گروپ ١١

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَسب	(ع)	اَسـ ـ ب	گهوڙو
ترب	(ف)	تُر ـ ب	مڪر. حيلو- چاپلوسي.
ثَلب	(ع)	ثَل ـ ب	عيب ڪڍڻ- ڪني ڳالهه ڪرڻ.
جَذب	(ع)	جَذ ـ ب	ڪشش- ڇڪ. (ضد دفع)
جُزب	(ع)	جُز ـ ب	غُلامَ- بندا- نوڪرَ.
جَنب	(ع)	جَنـ ـ ب	پاسو- طرف- ڪنارو- سمت.
چَرب	(ف)	چَر ـ ب	سٿيو- روغن.
حَجب	(ع)	حَجـ ـ ب	روڪڻ- لڪائڻ.
حَدب	(ع)	حَد ـ ب	مهرباني ڪرڻ.
حَرب	(ع)	حَر ـ ب	جنگ- جهيڙو- لڙائي.
حَسب	(ع)	حَسـ ـ ب	ڪافي- موافق. مثل- مثلاً.
خصب	(ع)	خصـ ـ ب	آسودگي- ارزاني.
خَطب	(ع)	خَط ـ ب	حال ۽ شان- وڏو ڪم.
خُنب	(ف)	خُن ـ ب	خم- شراب جو مَٽ- مَٽُ.
دَرب	(ع)	د ـ ر ـ ب	وڏو دروازو- شاهي در.
رَجب	(ع)	رَ ـ جَب	اسلامي ستون مهينو. ڊڄڻ- تعظيم ڪرڻ.
رَطب	(ع)	رَط ـ ب	پنل- تر- آلو- تازه.
رُعب	(ع)	رُع ـ ب	ڊپ- خوف- حشمت.
شَعب	(ع)	شِع ـ ب	دَرز- شگاف- چيرُ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
صَحب	(ع)	صَحـ ـ ب	صاحب جو جمع۔ اصحاب۔ دوستَ۔ يارَ.
صَعب	(ع)	صَعـ ـ ب	ڏکيو۔ اڙانگو. سخت.
عَذب	(ع)	عَذ ـ ب	خوشگوار۔ وڻندڙ.
عَطب	(ع)	عُط ـ ب	نرم۔ نازڪ.
عَقب	(ع)	عق ـ ب	پٺيان لڳڻ۔ پيڇو ڪرڻ. پٺيون پاسو.
غَرب	(ع)	غَر ـ ب	لڪي وڃڻ۔ دُور ٿيڻ.
غَضب	(ع)	غضـ ـ ب	ناجائز قبضو۔ زبردستي ڪنهنجو مال کسڻ.
قُرب	(ع)	قُر ـ ب	ويجهڙائي (ضد: بعُد).
قطب	(ع)	قُط ـ ب	قوم جو سردار. جنهن تي دارومدار هجي. وڏو ولي الله.
قلب	(ع)	قلـ ب	دل. وچ۔ درميان.
ڪذب	(ع)	ڪذ ـ ب	ڪُوڙ ڳالهائڻ۔ ڪوڙ.
ڪَرب	(ع)	ڪَر ـ ب	ڏک۔ ڪاوڙ۔ رنج. درد.
ڪَلب	(ع)	ڪَلـ ـ ب	ڪُتو.
لَتب	(ع)	لَتـ ـ ب	چنبڙي وڃڻ۔ ٻکين پئجي وڃڻ.
لَجب	(ع)	لَجـ ـ ب	سمنڊ جو جوش۔ ماڻهن جو فرياد۔ گوڙ.
نخب	(ع)	نخـ ـ ب	انتخاب ڪرڻ۔ چونڊڻ.
نَصب	(ع)	نَصَـ ـ ب	قائم ڪرڻ۔ کوڙڻ۔ لڳائڻ۔ برپا ڪرڻ.
نَقب	(ع)	نَ ـ قَب	کاٽ۔ سوراخ ڪيڻ۔ سُرنگ ڪيڻ.
نَڪب	(ع)	نَڪـ ـ ب	اعتراض ڪرڻ.

گروپ ١٢

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَديب	(ع)	اَ ـ دِيـ ـ ب	علم ادب ڄاڻڻ وارو. ادب سيکارڻ وارو. دانا/ شاعر.
حَبيب	(ع)	حَ ـ بِيـ ـ ب	محبوب۔ دوست۔ يار۔ معشوق.
حَسيب	(ع)	حَ ـ سِيـ ـ ب	بزرگوار۔ حساب ڪرڻ وارو. الله پاڪ جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
حَليب	(ع)	حَ ـ ليـ ب	کير۔ ڪچو کير.
خَطيب	(ع)	خَ ـ طيـ ـ ب	خطاب ڪرڻ وارو. واعظ۔ خطبہ ڏيندڙ.
رَقِيب	(ع)	رَ ـ قِيـ ـ ب	نگهبان۔ پاسبان۔ محافظ. الله پاڪ جو نالو. اُهي بہ ماڻهو جيڪي هڪ معشوق جا عاشق هجن. (انهن مان هرهڪ هڪٻئي جو رقيب سڏبو آهي، ان لاءِ جو هو معشوق جي هڪٻئي کان بچائڻ لاءِ نگهباني ڪندا آهن.)
طبيب	(ع)	طَ ـ بِيـ ـ ب	ويد۔ ڊاڪٽر۔ حاذق.
عَجيب	(ع)	عَ ـ جِيـ ـ ب	اها شيءِ جنهن مان تعجب ڪجي۔ حيراني ڏيندڙ۔ تعجب وارو.
غَريب	(ع)	غَ ـ رِيـ ـ ب	عجيب۔ پري۔ ڏور. پرديسي. ويڳاڻو. نادر۔ مفلس۔ محتاج.
قَريب	(ع)	قَ ـ رِيـ ـ ب	ويجهو (بعيد جو ضد). پنهنجو. عزيز.
ڪَتيب	(ع)	ڪ ـ تيـ ـ ب	ڪتاب وارو۔ ڪتابي۔ ڪتابت ڪندڙ۔ خوش نويس
لَبيب	(ع)	لَ ـ بيـ ـ ب	دانا مرد۔ عقلمند مَرد۔ سَمجهو مرد.
مُجيب	(ع)	مُ ـ جيـ ـ ب	قبول ڪرڻ وارو۔ جواب ڏيندڙ.
مَهيب	(ع)	مَ ـ هِيـ ـ ب	ڊپ جهڙو۔ ترس جهڙو.
نَجيب	(ع)	نَ ـ جيـ ـ ب	اصيل۔ نِجُ. بزرگ۔ شريف (جمع: نَجباءَ).
نَسيب	(ع)	نَ ـ سِيـ ب	عالي نسب شخص۔ خويش.
نَصيب	(ع)	نَ ـ صِيـ ـ ب	قسمت۔ تقدير. حصو۔ ڀاڳو. ڀاڳ/ اقبال.

گروپ ۱۳

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
جَيب	(ع)	جَيـ ـ ب	گريبان۔ پهراڻ جو ڪالر.
رَيب	(ع)	رَيـ ـ ب	شڪ۔ گمان.
زَيب	(ف)	زَيـ ـ ب	زينت۔ سينگار.
عَيب	(ع)	عَيـ ـ ب	نُقص۔ خرابي۔ اوڻائي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
غَيب	(ع)	غَيـ - ب	اک کان لِڪل- ڏسجي نه سگهندڙ.
سَيب	(ف)	سيـ - ب	صوف.
جِريب	(س)	جَـ - ريـ - ب	زمين جي ماپَ- زمين ماپڻ جو آلو. ايڪڙ جو ٽڪر جنهن جي ماپ ۲۴۲۰ گز هُجي.
صلِيب	(ع)	صِـ - ليـ - ب	سُوري- ڦاهي.
فرِيب	(ف)	فِـ ر - ريـ - ب	مڪر.
نِشيب	(ف)	نِـ - شيـ - ب	هيٺاهين زمين.

گروپ ۱۴

تائب	(ع)	تا - ئِب	توبه ڪرڻ وارو.
ثاقَب	(ع)	ثا - قِب	روشن- چمڪدار. سوراخ ڪرڻ وارو.
جاذَب	(ع)	جا - ذب	جذب ڪرڻ وارو- ڇِڪڻ وارو.
جالِب	(ع)	جا - لِب	ڇِڪڻ وارو- پاڻ ڏانهن ڇڪڻ وارو. دلربا.
جانِب	(ع)	جا - نِب	طرف- پاسو- ڏانهن. ڪَپُ- ڪنارو
جانَب	(س)	جا - نب	جاني دوست- محبوب.
ساقِب	(ع)	سا - قب	اڳ ڪيندڙ
راقِب	(ع)	را - قب	انتظار ڪرڻ وارو- منتظر.
راغِب	(ع)	را - غِب	رغبت ڪرڻ وارو. لاڙو ڪندڙ. مائل- خواهان- ملتفت.
راهِب	(ع)	را - هِب	ڊڄندڙ. رهبانيت اختيار ڪندڙ- دنيا ترڪ ڪندڙ.
رائب	(ع)	را - ئب	راڪب. راڪِب- سوار.
سارِب	(ف)	سا - رب	هڪ مذهب تي هلڻ وارو ۽ پابند.
ساغِب	(ف)	سا - غِب	بُکو بُکايل.
ساڪِب	(ع)	سا - ڪب	بهاني باز- بهانو ڪندڙ
سالِبَ	(ع)	سا - لِب	سلب/ غصب ڪرڻ وارو. اگهاڙو ڪندڙ.
شارِب	(ع)	شا - رِب	پيئڻ وارو- پياڪ.
شازِب	(ع)	شا - زِب	لاغر- سَخت (خصوصاً زمين)

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
صاحِب	(ع)	صا ـ حب	دوست ـ يار. همر صحبت.
صاحَب	(ف)	صا ـ حب	مالڪ ـ مُڙس ـ خداوند.
صائِب	(ع)	صا ـ ئِب	دُرست ـ رَسائي وارو. سِڌو ـ سَچو.
ضارِب	(ع)	ضا ـ رِب	مارڻ وارو ـ ڌڪ لڳائيندڙ. زخم رَسائيندڙ ـ ٢ ـ رات جيڪا حد کان وڌيڪ ڪاري هجي.
طالِب	(ع)	طا ـ لِب	گُهرَ ڪندڙ ـ ڳولهيندڙ ـ خواهشمند ـ طلبيندڙ ـ گهورو.
عاقِب	(ع)	عا ـ قِب	پٺيون ـ پويون. قائم مقام ـ اهو جيڪو ٻئي جو جانشين هجي.
غاصِب	(ع)	غا ـ صب	زوريءَ حق کسيندڙ ـ حق ڦريندڙ
غالِب	(ع)	غا ـ لِب	گهڻو ـ زبردست ـ غلبو ڪندڙ.
غائِب	(ع)	غا ـ ئِب	گُم ـ لِڪل ـ جيڪو موجود نہ هجي.
قاصِب	(ع)	قا ـ صِب	قاصائي ـ گوشت وڍڻ وارو.
قاضِب	(ع)	قا ـ ضِب	تکي تلوار.
قالِب	(ع)	قا ـ لِب	سانچو. جسمر ـ بدن.
ڪاتِب	(ع)	ڪا ـ تب	لِکڻ وارو ـ تحرير ڪندڙ ـ دَبير. اديب ـ ليکڪ ـ جوش نويس.
ڪاذِب	(ع)	ڪا ـ ذِب	ڪُوڙو ـ ڪوڙ ڳالهائيندڙ.
ڪاسِب	(ع)	ڪا ـ سِب	ڪمائيندڙ ـ ڪسب ڪندڙ. (ڪِني معنيٰ ۾ بہ ايندو آهي ـ پيشور.)
لاتِب	(ع)	لا ـ تِب	چمڪندڙ.
لازِب	(ع)	لا ـ زِب	چنبڙندڙ ـ باقي رهندڙ.
لاعِب	(ع)	لا ـ عِب	راند رهڻ وارو ـ چالباز.
ناصِب	(ع)	نا ـ صِب	قائمر ڪندڙ ـ برپا ڪندڙ.
ناڪِب	(ع)	نا ـ ڪِب	ڦري ويندڙ ـ مُنهن مٽيندڙ.
نائِب	(ع)	نا ـ ئِب	ماتحت ـ قائم مقام ـ جانشين ـ عيوضي.
واجِب	(ع)	وا ـ جِب	لازمر ـ ضروري.
واهِب	(ع)	وا ـ هِب	بخشڻ وارو ـ ڏيندڙ ـ سخي ـ الله پاڪ.

Gul Hayat Institute

لغط	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هارب	(ع)	ها ـ رب	لنوائيندڙ ـ ڀڄندڙ.
هارِب	(ف)	ها ـ رِب	مشهور ساز ـ سارنگي.
هائِب	(ع)	ها ـ ئب	ڊڄڻ وارو.

گروپ ١٥

لغط	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَجنب	(ع)	اَجِ ـ نَب	ويڳاڻو ـ پرديسي. نافرمان.
اَخرَب	(ع)	اَخ ـ رَب	ڪني ۾ ڪنو ـ خراب تر.
اَرنب	(ع)	اَر ـ نَب	سَهو ـ خرگوش.
اَصعب	(ع)	اصَ ـ عب	بنهه سخت ـ بنهه ڏکيو.
اغلَب	(ع)	اغ ـ لَب	غالب تر ـ جَهجهو.
اَقرب	(ع)	اَق ـ رَب	بلڪل ويجهو ـ ويجهي ۾ ويجهو.
امِشبَ	(ف)	امر ـ شب	اڄ رات يا ڪالهه رات ـ ڏينهن لاءِ استعمال ٿيندو آهي.
پورب	(هه)	پو ـ رب	اوڀر طرف ـ اُڀرندو.
مُحَب	(ع)	مُحَ ـ ب	حُب وارو ـ حُبدار. محبوب ـ معشوق.
عَقرب	(ع)	عَق ـ رَب	وِڇون.
غَبغب	(ع)	غَب ـ غَب	ڄاڙيءَ جي هيٺيان وارو گوشت.
ڪَوڪَب	(ع)	ڪو ـ ڪب	ستارو ٢ ـ گرمي جي شدّت.
گيرب	(هه)	گيَ ـ رب	حَسَد.
مَذهب	(ع)	مَذ ـ هب	رستو ـ راهه ـ طريقو.
مَرحَب	(ع)	مَر ـ حَب	ڪشادگي ـ فراخي. ڪافر پهلوان جنگ خيبر ۾ حضرت علي ع هٿان مارجي ويو.
مِرقَب	(ع)	مِر ـ قب	دوربيني.
مرڪب	(ع)	مر ـ ڪَب	سواري. جنهن شيءِ تي سواري ڪئي وڃي. نفس جي هوا.
مُشربَ	(ع)	مُش ـ رَب	پيئڻ جي جاءِ. طور طريقو.
مضرب	(ع)	مض ـ رَب	وڏو خيمو ـ خرگاهه.
مُطرب	(ع)	مُط ـ رب	خوش ڪرڻ وارو ـ ڳائڻ وارو ـ سُريلو ڳائڻو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معني
مَطلَب	(ع)	مَط ـ لَب	مقصد.
مَغرِب	(ع)	مَغ ـ رِب	الهندو۔ اولهه.
مَڪتَب	(ع)	مڪ تَب	مدرسو۔ اسڪول۔ درس ڏيڻ جي جاءِ.
مَنصب	(ع)	مَن ـ صب	مقام۔ پايه۔ عهدو۔ مرتبو.
موجِب	(ع)	مو ـ جِب	باعث۔ سبب.
مُوجَب	(ع)	مُو ـ جَب	لازم ڪيل۔ مقرر ڪري ڇڏيل
يَثرب	(ع)	يَث ـ رب	مدينه منوره جو پراڻو نالو (رسول ﷺ پاڪ جي هجرت کان اڳ).

گروپ ١٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معني
آداب	(ع)	آ ـ دا ـ ب	سهڻي روش۔ نيڪ ۽ عمديون عادتون/ رسمون.
ابواب	(ع)	اَ بـ وا ـ ب	دروازا. حصه.
اَتراب	(ع)	اَت ـ را ـ ب	همعُمر.
اَحباب	(ع)	اَح ـ با ـ ب	دوستَ۔ يارَ (حبيب جو جمع)
اَرباب	(ع)	ار ـ با ـ ب	صاحبَ۔ (رب جو جمع) پالينڌڙ.
ارباب	(ف)	اَر ـ با ـ ب	جاگيردارُ۔ آقا۔ مالڪ.
ارتاب	(ع)	اَر ـ تا ـ ب	شڪ ڪرڻ.
اَسباب	(ع)	اَس ـ با ـ ب	سبب۔ وَسيلا۔ آلات۔ لوازم
القاب	(ع)	ال ـ قا ـ ب	لقب۔ ٻيا نالا
اَصحاب	(ع)	اص ـ حا ـ ب	دوستَ۔ يارَ۔ همنشينَ (صاحب جو جمع)
اطراب	(ع)	اط ـ را ـ ب	خوشي ملهائڻ.
اَطِناب	(ع)	اِط ـ نا ـ ب	ڳالهه کي ڊگهو ڪرڻ۔ وڌائڻ۔ مبالغو ڪرڻ.
أعراب	(ع)	اع ـ را ـ ب	صحرا ۾ رهندڙ ماڻهو.
اعراب	(ع)	اِع ـ را ـ ب	واضح ڪرڻ. درست ڪرڻ. حرڪتون
اَعصاب	(ع)	اع ـ صا ـ ب	رڳون (عصب جو جمع).
ايجاب	(ع)	اِي ـ جا ـ ب	واجب ڪرڻ. لازم ڪرڻ.
بيتاب	(ف)	بيـ ـ تا ـ ب	بيقرار۔ بيچين.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
پاياب	(ف)	پا - يا - ب	ٿورو گڏ تيل پاڻي- گهيڙ. توانائي- تاب- طاقت- پائيداري.
تالاب	(ف)	تا - لا - ب	ڍنڍ- حوض- تلاءُ.
تيزاب	(ف)	تيـ - زا - ب	ڪارُ.
جُلاَّب	(ع)	جُـ - لاَّ - ب	پيٽ ان ويهارڻ واري دوا. گُلاب جي عربي شڪل- گُل جو عرق.
جُوراب	(ع)	جُو - را - ب	پشم/ ڪپهه وغيره مان ٺهيل پيرن جي پوشاڪ.
دبداب	(ف)	دبـ - دا - ب	شان شوڪت- دٻدٻو.
درياب	(ع)	در- يا - ب	دريا.
دوشاب	(ف)	دو - شا - ب	انگورن جو رس
دولاب	(ع)	دو - لا - ب	چرخي. مجازاً: رڪاوٽ- ڦيرو- چڪر.
سرخاب	(ف)	سُر - خا - ب	پکيءَ جو نالو، جنهن جا خصوصاً پَرَ ڳاڙها هوندا آهن.
سُهراب	(ف)	سُهـ - را - ب	رستم پهلوان جو پُٽ (شاهه افراسياب طرفان ايران تي حملو ڪيائين ۽ پيءُ هٿان ماريو ويو.)
سيلاب	(ف)	سَيـ - لا - ب	ٻوڏ. سِمَ ۽ ڪلر.
سيراب	(ف)	سِيـ - را - ب	جيڪو اُڃيو نہ هجي. طراوت.
سيماب	(ف)	سِيـ - ما - ب	پارو (مرڪيوري).
شاداب	(ف)	شا - دا - ب	تر و تازه- سَرهو. سيراب.
ڪَمياب	(ف)	ڪم - يا - ب	اُها شيءِ جيڪا بِنهه ٿوري پيدا ٿئي ۽ آساني سان نہ ملي- ٿورائي- گهٽتائي.
گرداب	(ف)	گر - دا - ب	ڪُن.
لَبلاب	(ف)	لبـ - لا - ب	نيلوفر جهڙو گُل.
مِحراب	(ع)	محـ - را - ب	وڙهڻ جو هٿيار. مسجد ۾ امام جي ويهڻ جو هنڌ.
مِضراب	(ع)	مضـ - را - ب	اها شيءِ جنهن سان ضرب رسائي سگهجي. گهٽو مارينڊڙ. ستار وڄائڻ جو آلو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مهتاب	(ف)	مَه ـ تا ـ ب	چنڊ. چانڊوڪي ـ چانڊاڻ.
نَوَاب	(ع)	نَ ـ وَا ـ ب	جو گهڻي نيابت ڪري، شهزادن جو لقب.
ناياب	(ف)	نا ـ يا ـ ب	شيءِ جيڪا نہ ملي سگهي. نہ ملندڙ. نادر ـ ناپيدا ـ ناموجود.

گروپ ۱۷

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تاديب	(ع)	تا ـ ديـ ـ ب	ادب سيکارڻ ـ علم زبان سيکارڻ.
تجريب	(ع)	تجـ ـ ريـ ـ ب	آزمائڻ ـ تجربو ڪرڻ.
تخريب	(ع)	تخـ ـ رِيـ ـ ب	خراب ڪرڻ ـ تباه و برباد ڪرڻ.
ترتيب	(ع)	تر ـ تيـ ـ ب	هر شيءِ کي مناسب جاءِ ۽ موقع تي رکڻ يا چونڊڻ.
ترجِيب	(م)	تر ـ جيـ ـ ب	مرحبا ڪرڻ. راغب ڪرڻ.
ترغيب	(ع)	تر ـ غِيـ ـ ب	قاسائڻ.
ترڪيب	(ع)	تر ـ ڪيـ ب	مرڪب ڪرڻ ـ گهڻن شين کي پاڻ ۾ ملائڻ.
تُشبِيب	(ع)	تُشـ ـ بِيـ ـ ب	شباب کي ياد ڪرڻ ـ جواني کي سارڻ ـ جواني ۽ عشق جو ذڪر.
تَقريب	(ع)	تقـ ـ ريـ ـ ب	قريب ڪرڻ. مجازاً: موقعو.
تَنصيب	(ع)	تنـ ـ صيـ ـ ب	نصب ڪرڻ ـ کوڙڻ. بلند ڪرڻ ـ مٿي ڪرڻ ـ چاڙهڻ.
تَوريب	(ع)	تو ـ ريـ ـ ب	ڏيدو ـ ڇپو. شعر/ نثر جي.
تهذيب	(ع)	ته ـ ذيـ ـ ب	سينگارڻ ـ صاف ڪرڻ ـ اصلاح ڪرڻ ـ اخلاق پاڪيزه ڪرڻ.

گروپ ۱۸

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
خُوب		خُو ـ ب	عمدو ـ اعليٰ ـ نهايت وڻندڙ.
آشوب	(ف)	آ ـ شُو ـ ب	گوڙ ـ وڳوڙ ـ فتنو ـ انقلاب.
اُسلُوب	(ع)	اُسـ ـ لُو ـ ب	طورَ ـ ڍنگ ـ طرز ـ طريقو ـ رستو ـ روش.
اَيّوب عہ	(ع)	اَيو ـ ب	مشهور صابر ۽ شاڪر پيغمبر جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جادوب	(ف)	جا ـ دُو ـ ب	ٻُهارو.
مَجذوب	(ع)	مج ـ ذُو ـ ب	خدا جي محبت ۾ پاڻ کي وساري ڇڏيندڙ. جذب ٿيل.
مَحبُوب	(ع)	مَح ـ بُو ـ ب	پيارو ـ دوست ـ يار ـ معشوق.
محجُوب	(ع)	مح ـ جو ـ ب	حجاب وارو ـ پوشيده ـ شرمندو.
مَحسُوب	(ع)	مح ـ سو ـ ب	حساب ۾ آندل ـ ڳڻيل.
مَرعوب	(ع)	مر ـ عو ـ ب	رعب ۾ ڏنل ـ ڏيڇاريل.
مَرغُوب	(ع)	مر ـ غو ـ ب	پسنديده ـ وڻندڙ.
مَسلُوب	(ع)	مَس ـ لو ـ ب	زوريءَ ورتل ـ لُٽيل.
مَشرُوب	(ع)	مشر ـ رُو ـ ب	پيتل. پاڻي يا ڪاٻ پاڻياٺ جيڪا پيتي وڃي.
مَصلوب	(ع)	مَص ـ لو ـ ب	ڦاهي چاڙهيل ـ صليب تي چاڙهيل.
مَطلَوب	(ع)	مَط ـ لو ـ ب	گهربل.
مَعتوب	(ع)	مع ـ تو ـ ب	عتاب هيٺ آيل ـ عتاب ۾ ـ سزاوار.
مَعيُوب	(ع)	مع ـ يو ـ ب	عيبدار ـ ناقص.
مغلوب	(ع)	مغ ـ لو ـ ب	شڪست کاڌل ـ هارايل.
مَڪتوب	(ع)	مڪ تُو ـ ب	لکي ڇڏيل خط ـ مضمون (جمع:مڪاتيب)
مَڪرُوب	(ع)	مڪ رُو ـ ب	غمگين ـ ڏک وارو.
مَنسوب	(ع)	مَن ـ سو ـ ب	ڪنهن جي نالي ڪيل ـ نسبت ڪيل.
يَعسُوب	(ع)	يع ـ سو ـ ب	ماکي جي مکين جو نَر بادشاهه.
يعقوب	(ع)	يع ـ قو ـ ب	ڇڪور. مشهور پيغمبر حضرت اسحاق ع جو پٽ ۽ حضرت يوسف ع جو والد.

گروپ ۱۹

آفت	(ف)	آ ـ فت	ڏک ـ بَلا ـ مُصيبت ـ زيان (هر اها شيءِ جيڪي تباهي، فنا آڻي).
آيَت	(ع)	آ ـ يَت	علامت ـ نشاني. دليل.
بابَت	(ع)	با ـ بت	واسطي ـ ڪارڻ ـ وجه ـ لاءِ.
تارت	(ع)	تا ـ رَت	دفعو ـ ڀيرو ـ هڪڙو ڀيرو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
حاجَت	(ع)	حا ـ جَت	ضرورت ـ خواهش. نياز. احتياج.
حالَت	(ع)	حا ـ لَت	حال ـ ڪيفيت.
خائَت	(ع)	خا ـ ئَت	خيانت ـ ڏوکو.
راحَت	(ع)	را ـ حَت	آرام ـ خوشي ـ آسائش ـ آسودگي.
رافَت	(ع)	را ـ فَت	مهرباني.
راوَت	(ف)	راوَت	بهادر ـ ڪُوِيو.
ساحَت	(ع)	سا ـ حَت	اڱڻ ـ ميدان.
سادَت	(ع)	سا ـ دَت	سائد يعني سردار جو جمع ـ سيّد ـ سردار ـ پيشوا.
ساعَت	(ع)	سا ـ عَت	پل ـ گهڙي ٢ ـ قيامَت.
سامَت	(ع)	سا ـ مَت	رنجيده/ ملول ٿيڻ ـ سڪون ملڻ ـ آرام ملڻ.
شامَت	(ع)	شا ـ مَت	بدشگوني ـ بدفعالي ـ شومي.
طاعَت	(ع)	طا ـ عَت	عبادت ـ بندگي ـ فرمانبرداري.
طاقَت	(ع)	طا ـ قَت	زور ـ قُوَت.
عادَت	(ع)	عا ـ دَت	خُو ـ هَيَر.
عاهَت	(ع)	عا ـ هَت	بلا ـ آفت.
غارَت	(ع)	غا ـ رَت	لُٽَ ـ لُٽَ مار. لُٽَڻ ـ ڦُرڻ.
غايَت	(ع)	غا ـ يَت	نهايت. مطلب.
قاعَت	(ع)	قا ـ عَت	گهر جو اڱڻ ـ ڪمرو ـ هال.
قامَت	(ع)	قا ـ مَت	قد. اندام.
واحَت	(ع)	وا ـ حَت	نخلستان (کجيءَ جو باغ).

Gul Hayat Institute

گروپ ۲۰

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ثابت	(ع)	ثا ـ بِت	اُستوار ـ مستحڪم.
جانِت	(ع)	جا ـ نِت	ڪناره ڪشي ڪرڻ ـ جدا ٿي وڃڻ.
رائِت	(ع)	را ـ ئِت	بيرقَ. جهنڊو ـ عَلَم ـ نيزو.
ساڪِت	(ع)	سا ـ ڪِت	خاموش ـ ماٺ (ماٺِ جو عالم).
صامِت	(ع)	صا ـ مِت	چُپ ـ ساڪت. سون چاندي.

لفظ	ٻولي	ٻيھڪ	معنيٰ
غائِت	(ع)	غا ـ ئِت	آخر۔ انجام. انتها۔ غرض۔ مطلب۔ جھنڊو۔ عَلَم.
فائت	(ع)	فا ـ ئِت	نيست و نابود. مُئل.
قانَت	(ع)	قا ـ نِت	فرمانبردار۔ خُدا جو حڪم مڃيندڙ.
مائِت	(ع)	ما ـ ئِت	مرڻ وارو۔ مرڻينگ.

گروپ ٢١

لفظ	ٻولي	ٻيھڪ	معنيٰ
چاشت	(ف)	چاش ـ ت	ڏينھن جو پھريون پَھرُ ٢۔ صبح جو ٩ بجہ وارو وقت ٣۔ ناشتو.
داشت	(ف)	داش ـ ت	پناھ/ نگھداري.
راست	(ف)	راس ـ ت	نيڪ۔ دُرست۔ صحيح۔ ساڄو ھٿ۔ سڌو۔ سَنئون.
ساخت	(ف)	ساخ ـ ت	بناوَتَ (ساختن يعني ٺاھڻ جو حاصل مصدر بہ ۽ ماضي بہ) Made.
ڪاست	(ف)	ڪاس ـ ت	ڪُوڙ. ڪوٽ.
ڪاشت	(ف)	ڪاش ـ ت	پوکڻ۔ پوکيل. پوک/ زراعت.
ماست	(ف)	ماس ـ ت	ڏڌ۔ لسي.
يافت	(ف)	ياف ـ ت	آمدني۔ آمد۔ ڪمائي۔ فائدو. پيدائش۔ حصول.

گروپ ٢٢

لفظ	ٻولي	ٻيھڪ	معنيٰ
اُجرَت	(ع)	اُج ـ رَت	مزدوري۔ ڀاڙو۔ معاوضو۔ ڪرايو.
اُلفت	(ع)	اُل ـ فت	محبت۔ دوستي۔ اُنس ۾ قاتل.
بِدعَت	(ع)	بِد ـ عَت	دين ۾ اھڙي نئين رسم پيدا ڪرڻ جيڪا رسول پاڪ ﷺ جي وقت ۾ نہ ھئي.
بَرڪَت	(ع)	بَر ـ ڪت	گھڻائي. زيادتي. نيڪ بختي/ سعادت.
بُھتَت	(ف)	بُھ ـ تَت	حيراني۔ حيرت.
بَھجَت	(ع)	بَھ ـ جَت	خوشي۔ سرور۔ خوبي. تازگي.
بَيعت	(ع)	بَيـ ـ عَت	فرمانبرداري ڪرڻ۔ وعدو ڪرڻ۔ مريد

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			تيڻ وغيره. عهد و پيمان- دوستي ۽ وفاداري جو وعدو.
تُربَت	(ع)	تُر - بَت	مِٽي- زمين. قبر- مزار.
تهمَت	(ع)	تُه - مت	بدگماني- ڪنو گمان- الزام.
ثَروَت	(ع)	ثَر - وَت	مال جي گهڻائي- دولتمندي.
جَلوت	(ع)	جل - وَت	خلوت جو ضد- ظاهر ڪرڻ ڪنهن کي پنهنجو پاڻ ڏيکارڻ.
جودَت	(ع)	جَو - دَت	خوبي- عمدگي- نيڪي- سُنائي.
حُرقت	(ع)	حُر - قت	ساڙ- سوزش- گرمي.
حَرڪَت	(ف)	حَرَ - ڪَت	جنبش- لڏڻ چُرڻ- چُرپُر (فارسي ۾ "ر" کي ساڪن استعمال ڪيو ويندو آهي).
حَسرت	(ع)	حَس - رَت	دريغ- افسوس- ارمان- ڏک.
حَشمت	(ع)	حَش - مت	اهل و عيال- زالَ ٻارَ.
حِشمت	(ع)	حِش - مت	دٻدٻو- وڏائي. شرم و حيا. غصّو. بزرگي
حضرت	(ع)	حضد - رَت	حضور- درگاه. ويجهڙائي- قرب. تعظيم جو ڪلمو.
حِڪمت	(ع)	حِڪ - مَت	راست گفتاري- درست ڪرداري. عقلمندي. دانائي. تدبير- علاج.
حُرمَت	(ع)	حُر - مَت	عزت- آبرو [اها شيءِ جنهن جو ادب لاهڻ جائز نہ هجي].
حيرت	(ع)	حيد - رَت	حيران ٿيڻ- تعجب.
خُبرَت	(ع)	خُب - رَت	جاڻڻ- سمجهڻ- امتحان- آزمائش.
خَجلت	(ع)	خَجد - لت	شرمندگي- شرمساري.
خِدمت	(ع)	خِد - مَت	نوڪري- چاڪري- ڪنهن لاءِ ڪم ڪرڻ.
خصلت	(ع)	خصد - لت	سڀاءُ- خو- ذاتي صفت- طينت.
خِلعت	(ع)	خِل - عت	سروپا- بادشاه/ امير طرفان مليل لِباس/ پوشاڪ.
خَلقت	(ع)	خَل - قَت	مخلوق- دنيا جا ماڻهو- پيدا ڪيل.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
خلقت	(ع)	خل ـ قت	سرشت. فطرت. هيئت
خَلوت	(ع)	خَل ـ وت	اڪيلائي. تنهائي. خالي جاءِ.
دَعوَت	(ع)	دَع ـ وَت	دُعا. سڏڻ. مهمانيءَ لاءِ گهرائڻ.
دِعوَت	(ع)	دِع ـ وَت	نسبت جي دعويٰ ڪرڻ. ڪنهن کي پنهنجو پٽ/ ڌيءُ قرار ڏيڻ.
دَولَت	(ع)	دَو ـ لَت	مال. ناڻو ٢. زماني جو اقبال ۽ خوبي سان گردش ڪرڻ.
دَهشت	(ع)	دَه ـ شَت	خوف. ڊپ. پريشاني. حيرت
ذهلت	(ع)	ذَه ـ لَت	غفلت.
رحلت	(ع)	رحـ ـ لت	روانگي. سفر مرگ.
رَجعت	(ع)	رَج ـ عَت	بازگشت. موٽڻ. واپس اچڻ.
رَحمَت	(ع)	رَحـ ـ مَت	بخششون/ احسان. رحم ۽ ڪرم.
رُخصت	(ع)	رُخـ صَت	اجازت. موڪل.
رِشوَت	(ع)	رِشـ ـ وت	ناجائز طور تي ڪجهه ڏيڻ يا وٺڻ. ناجائز ڪمائي وڍي.
رَغبت	(ع)	رَغ ـ بَت	لاڙو. خواهش. چاهه.
رَفعَت	(ع)	رَفع ـ عَت	بلندي. وڏائي. رتبو بلند ٿيڻ.
رَڪعَت	(ع)	رَڪ ـ عت	نماز جو هڪ رڪوع جو حِصو.
روعَت	(ع)	رو ـ عَت	ڊپ. خوف.
رؤيت	(ع)	رو ـ يَت	ڏسڻ. اکين سان ڏسڻ.
زَحمَت	(ع)	زَحـ ـ مَت	ڏک. رَنج. تڪليف. سُورُ. ماڻهن جو انبوهه.
زُلفَت	(ع)	زُل ـ فت	نزديڪي. ويجهڙائي. مجازاً: دوستي.
زورِت	(ع)	زو ـ رت	هڪ ٻيرو مِلڻ.
زِينت	(ع)	زِيـ ـ نَت	آرائش. سينگار. سينگار جو سامان جنهن سان آرائش ڪجي.
سبقت	(ف)	سبـ ـ قَت	اڳيان وڌي وَڃڻ. برتري.
سُرعَت	(ع)	سُر ـ عَت	تيزي. تڪڙ. جلدي.
سُمعَت	(ع)	سم ـ عَت	مڪاريءَ سان، نيڪ ۽ پرهيزگار بنجڻ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			لاءِ پنهنجا نيڪ ڪم ماڻهن کي ٻڌائڻ.
سودت	(ع)	سُو - دت	پيشوائي- اڳواڻي- سرداري. حاڪمي.
سورت	(ع)	سُو - رت	قرآن شريف جي عبارت جو ٽڪرو.
سيرَت	(ع)	سِيـ - رَت	خصلت- سڀاءُ- سُنت- طريقو.
شرَبَت	(ع)	شَر - بَت	١- هڪڙو دفعو پيئڻ جيترو مقدار ٢- ميون جو رس/ منو پاڻي.
شرڪَت	(ع)	شر - ڪَت	شريڪ ٿيڻ- شامل ٿيڻ. گڏجڻ.
شوڪَت	(ع)	شو - ڪَت	قوت- هيبت- دٻدٻو.
شُهرَت	(ع)	شُهـ - رَت	مشهوري- چرچو. ظاهر ڪرڻ- پڌرائي.
صُحبَت	(ع)	صُحـ - بَت	ياري- همدمي- گڏ رهڻ.
صَنعت	(ع)	صَنـ - عَت	هُنر- ڌنڌو. ڪم.
صُورَت	(ع)	صُو - رَت	شڪل- نمونو- نوع. چهرو- مُنهن مُهاندو.
صَولتَ	(ع)	صو - لَت	حملو ڪرڻ ٢- هيبت- رعب. سطوت- جنگ ۾ حملو. اندوه/ ملال.
ضَجرَت	(ع)	ضجـ - رَت	تنگ دلي. بي آرامي.
طلعَت	(ع)	طلـ - عَت	مُنهـ- رُخ- ديدار- ڏسڻ- رؤيت.
طِينَت	(ع)	طِيـ - نَت	مِٽي- چُن- چِيڪي مِٽي- ٿورڙي مِٽي.
طِينت	(ع)	طِيـ - نَت	اصلي خلقت/ سرشتِ. خُو- عادت.
ظُلمَت	(ع)	ظُلـ - مَت	تاريڪي- اونداهه.
عِبرَت	(ع)	عِبـ - رت	عجب- نصيحت. نصيحت وٺڻ- سبق حاصل ڪرڻ (ٻين جي حالت ڏسي).
عترَت	(ع)	عتـ - رَت	اولاد- عزيز و اقربا. خانوادو.
عُجلت	(ع)	عُجـ - لت	جلدي ۾ تيار ڪيل/ ٿيل.
عُزلت	(ع)	عُز - لت	گوشه نشيني- دُوري. ماڻهن کان ڪناره ڪشي.
عِشرَت	(ع)	عِشـ - رَت	خوشدلي- خوشدليءَ سان زندگي گذارڻ. ڪامزني.
عَصمَت	(ع)	عَصِـ - مَت	گناهَن کان پاڪ رکڻ- پاڪدامني.
عَظمَت	(ع)	عظـ - مَت	بزرگي- وڏائي- قدر- رتبو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عورَت	(ع)	عو ـ رت	ماڻهوءَ جي بَدن جو اهو حِصو جنهن کي ڏسڻ باعثِ شرم ٿئي- شرمگاهه- مجازاً: مائي- زالَ.
غُربَت	(ع)	غُر ـ بَت	پرديسي ٿيڻ- مسافِرت. پنهنجي نفس کان ٻري ٿيڻ. غريبي- مفلسي.
غفلَت	(ع)	غف ـ لت	بيخبري- ڀُلَ- چُڪَ- ويسارو.
غُنيَت	(ع)	غُن ـ يَت	تونگري- دولتمندي. بي نيازي
غيبَت	(ع)	غَيـ ـ بَت	غائب- لڪَل.
غَيبَت	(ع)	غِيـ ـ بَت	پَرپُٺِ ڪنهن جا عيب ٻُڌائڻ/ ڪڍڻ.
غَيرَت	(ع)	غَيـ ـ رَت	رشڪ- شرم- حميت (رشڪ/ شرم ڪرڻ).
فِترَت	(ع)	فِت ـ رَت	سُستي- ضعف ٢- ٻن پيغمبرن جي درميان ٿيڻ وارو زمانو.
فَجعَت	(ع)	فَج ـ عَت	مصيبت- دردمندي.
فَرحَت	(ع)	فَر ـ حَت	مسرت. شادي- خوشي- سرهائي.
فُرقَت	(ع)	فُر ـ قَت	جُدائي- وڇوڙو.
فِطرَتَ	(ع)	فِط ـ رَت	پيدائش- خلقت- طبيعت ٢- دين اسلام- عادت.
فِطنَت	(ع)	فِط ـ نَت	دانائي- عقلمندي. دانش مندي. زيرڪي. سمجهداري
قُدرَت	(ع)	قُد ـ رَت	قوَت- طاقت ٢- تونگري.
قُربت	(ع)	قُر ـ بَت	ويجهڙائي- محبت ـ عزازت.
قِسمَت	(ع)	قِس ـ مَت	نصيب- حصو. حاصل تقسيم- ورڇ.
قِيمَت	(ع)	قِيـ ـ مَت	مُلهه- اگهه- قدر.
ڪَثرَت	(ع)	ڪَث ـ رَت	گهڻائي- جهجهائي. مجازاً: انبوهه- جماعت- هُجوم.
ڪُربَت	(ع)	ڪُر ـ بُت	مصيبت- رنج- ڏُک.
ڪُلفَت	(ع)	ڪُل ـ فَت	اندر جو ساڙ- بغض- ٻيائي. رنج. سختي- تڪليف.

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
لُعبَت	(ع)	لُع ـ بَت	رانديڪو ـ راند رهڻ جي شيءِ، (مثال: شطرنج ـ چَڪو وغيره.) .
لَعنَت	(ع)	لَع ـ نِت	رحمت ۽ نيڪي کان دوري ـ ڦِٽڪار ـ ڌڌڪار.
لُڪنتَ	(ع)	لُڪ ـ نَت	ٻاتاڻ (زبان جو اٽڪڻ).
لَوعَت	(ع)	لَو ـ عَت	دل جي سوزش/ ساڙ، جيڪو عشق محبت جي باعث ٿئي. بيچيني ـ بي آرامي.
محنَت	(ع)	محِ ـ نَت	جفاڪشي. امتحان ـ مشقت. ڏک.
مُصَمت	(ع)	مصـ ـ مَت	١ـ سخت ٢ـ ڪَڙي ٻڌي ويل زخم.
مَوضت	(ع)	مَو ـ ضَت	فيشن Fashion. ناهه نوهه
نَجدَت	(ع)	نَج ـ دَت	دليري ـ شجاعت. سختي. مردانگي ـ مڙسي
نَخوَت	(ع)	نَخ ـ وَت	تڪبر ـ غرور ـ ناز ـ بزرگي.
نُدرَت	(ع)	ند ـ رَت	ڪوتِ ـ ڪميابي.
نَزهَت	(ع)	نُز ـ هَت	خوشحالي.پاڪيزگي-پاڪدامني.سنهنجائي.
نَسمَت	(ع)	نَس ـ مت	ماڻهون ـ جان ـ روح ـ ساهُ.
نُصرَت	(ع)	نُص ـ رَت	١ـ مدد ٢ـ مدد ڏيڻ/ ياري ڪرڻ. فتح.
نَضرَت	(ع)	نَض ـ رَت	شادابي ـ خوبي.
نعمَت	(ع)	نع ـ مَت	احسان ـ نيڪي. مال. روزي
نَفرَت	(ع)	نَف ـ رَت	بيزاري. ڪَڪِ ٿيڻ. ڪِنو سمجهڻ.
نَقمَت	(ع)	نَق ـ مَت	ڪِينو ـ بغض ـ دشمني. ڪراهت.
نَڪهَت	(ع)	نَڪ ـ هَت	خوشبو ٢ـ وات جي بوءِ.
نگهَت	(ف)	نگ ـ َهت	معنيٰ ساڳي نِڪهت واري اٿس.
نَوبَت	(ع)	نَو ـ بَت	ڪنهن شيءِ جو وقت. وارو ـ دفعو ـ حالت.
نَوبَت	(ف)	نَو ـ بَت	نقارو ٢ـ بارگاه.
نسبَت	(ع)	نس ـ بَت	لڳاءُ ـ مُناسبت ـ قرابت (ڀِڌري وغيره).
نَهبتَ	(ع)	نُهـ ـ بَت	لُٽ ـ ڦُرِ ـ لُٽڻ/ ڦُرڻ.
نَهضت	(ع)	نَهـ ـ ضَت	ڪرڻ/ قصد ڪرڻ ـ روانگي ـ ڪُوچ ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
نَهنَت	(ع)	نَهه ـ نِت	روڪڻ- جهلڻ.
نَمَت	(ع)	نَ ـ مت	نياز- حاجت- آرزو/ حرص- شهوت.
وَحدَتِ	(ع)	وحَ ـ دَت	واحد هئڻ- اڪيلو هئڻ/ يگانگي- تنهائي. هيڪڙائي.
وَحشَت	(ع)	وَحـ ـ شَت	ماڻهن کان نفرت- نفرت ٢- اڪيلائي ٣- اندوه- خوف- ڊپ.
وَسعَت	(ع)	وُسـ ـ عَت	ڪشادگي- ويڪرائي- موڪرائي.
وَسمَت	(ع)	وسـ ـ مَت	نشان/ داغ لڳائڻ مجازاً: تهمت لڳائڻ.
وُصلَت	(ع)	وُصـ ـ لَت	وصل- ملاقات ٢- پيوستگي- ملڻ ٣- پيوند. ميلاپ
وَقعَت	(ع-ف)	وَقـ ـ عَت	١- عربي ۾ معنيٰ جنگ جي سختي و مصيبت ٢- فارسي ۾ معنيٰ اعتبار ۽ قدر و منزلت.
هِجرَت	(ع)	هِجـ ـ رَت	وطن کي ڇڏڻ- گهر ۽ ڳوٺ کان جدا ٿيڻ. لَڏڻ
هَيبَت	(ع)	هَيـ ـ بَت	ڊَپُ- خوف- رعب- دبدٻو.
هَيئَت	(ع)	هَيـ ـ ئَت	صورت- شڪل. ڪيفيت. ڪنهن شيءِ جي شڪل صورت.
يُورِت	(ف)	يُو ـ رِت	١- وطن ٢- منزل.
يُورَت	(ع)	يو ـ رَت	٢- ڇانوٽي ٣- بيان ڪرڻ.

گروپ ٢٣

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَرَڪت	(ع)	بـ ـ رَ ـ ڪَت	زيادتي- افزوني- گهڻائي. نيڪ بختي (فارسيءَ ۾ "ر" ساڪن آهي).
حَرَڪت	(ع)	حـ ـ رَ ـ ڪَت	جنبش- چُر پُر.
حَشَمت	(ع)	حَـ ـ شَ ـ مَت	مطيع ۽ خدمت گار ماڻهو.
سَوَرت	(ع)	سَـ ـ وَ ـ رت	غصو- تندي- تيزي- تَپُ جي تيزي.
شَفقَت	(ع)	شـ ـ فَـ ـ قَت	مهرباني- رحم- غمخواري- ترس.
صَفَرت	(ع)	صـ ـ فَ ـ رت	ٻُڪيو هئڻ- ٻُڪ لڳڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عَجَلت	(ع)	عَ ـ جَ ـ لت	جلدي- شتابي- جلدي ڪرڻ.
قَدَمت	(ع)	قَ ـ دَ ـ مت	ڪُهگي- پراڻو ٿيڻ- هميشگي.
مَرَست	(ع)	مَ ـ رَ ـ ست	رسي/ رَسو.
نَصَفت	(ع)	نَ ـ صَ ـ فت	اِنصاف- عدل- داد.

گروپ ۲۴

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اُمَت	(ع)	اُ ـ مَت	جماعتِ- گروهه- هڪڙي مذهب وارا.
تِبَت	(ف)	تِ ـ بَت	ڪشمير جي اتر ۾ چين جي هڪ علائقي جو نالو.
جدَت	(ع)	جِ ـ دَت	تازگي- نَواڻ (ڪهنگي جو ضد).
جَنَت	(ع)	جَ ـ نَت	بهشت- باغ. فردوس.
حُجَت	(ع)	حُ ـ جَت	دليل- بُرهان ۲- غلبو ۳- معاهدو.
حدَت	(ع)	حِ ـ دَت	تکاڻ- تندي.
سُنَت	(ع)	سُ ـ نَت	راهَ- روش- طور- طريقو- اهو امر جنهن تي رسول الله ﷺ هميشه عمل ڪيو هجي.
شدَت	(ع)	شِ ـ دَت	سختي- تڪليف.
صَحَت	(ع)	صِ ـ حَت	تندرستي.
عزَت	(ع)	عِ ـ زَت	عزيز ٿيڻ. آبرو- رحمت. ارجمندي.
عِفَت	(ع)	عِ ـ فَت	پرهيزگاري- پارسائي- پاڪدامني- حرام شين کان بچڻ.
علَت	(ع)	عِ ـ لَت	سبب- وَجه- بيماري- مرض.
قلَت	(ع)	قِ ـ لَت	کوٽ- ڪميابي.
قُوَت	(ع)	قُ ـ وَت	طاقت- زور.
لَذَت	(ع)	لَ ـ ذَت	مزو- ذائقو.
ذلَتَ	(ع)	ذِ ـ لَت	خواري.
مُدَت	(ع)	مُ ـ دَت	عرصو- دير.
ملَت	(ع)	مِ ـ لَت	مذهب- دين. گروهِ شريعت.
مِنَتَ	(ع)	مِ ـ نَت	احسان- ڪيل احسان جتائڻ. مجازاً: عرض.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
هِمّت	(ع)	هِ - مّت	قصد- ارادو- مراد. حوصلو. فڪر.

گروپ ٢٥

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
اَذيّت	(ع)	اَ - ذي - يت	رنج. ڏک. تڪليف.
بَريّت	(ع)	بَ - ري - يت	خلق الله- مخلوق ٢- سبڪدوشي- رهائي- نجات.
حُريّت	(ع)	حُ - رِي - يت	آزادي- خودمختياري.
حَمّيت	(ع)	حَ - مِي - يَت	غيرت- ننگ- شرم و حيا ٢- حفاظت- پرهيز.
ذُريّت	(ف)	ذُ - ري - يت	اولاد- نسل.
مَحبّت	(ف)	مَ - حَ - بت	الفت- پيار- دوستي.
مُذمّت	(ع)	مُ - ذم - مت	هجوَ- بُرائي- بدي ٢- هجو/ بدي ڪرڻ.
مَرمّت	(ع)	مَ - رم - مت	قِتل کي سنوارڻ. خلل دور ڪرڻ.
مُروّت	(ع)	مُ - رَو - وت	مردانگي- مردي. انسانيت- آدميّت. مجازاً: احسان.
مُسرّت	(ع)	مُ - سَر - رت	خوشي- انبساط.
مَشيّتَ	(ع)	مَ - شِي - يَت	خواهش ڪرڻ- ارادو. الله جي مرضي- الله پاڪ جي خواهش.
نُبوّت	(ع)	نُ - بو - وَت	پيمبري- خبر ڏيڻ.
وَصيّت	(ع)	وَ - صِي - يَت	مرڻ وقت/ سفر تي وڃڻ وقت ڪنهن شخص جي ڏنل هدايت/ هدايات.

گروپ ٢٦

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
بَصيرت	(ع)	بَ - صِي - رت	دل جي بينائي- سمجهه- زيرڪي- دانائي- چشمِ باطن.
حَقيقت	(ع)	حَ - قي - قت	اصل- اصليت.
حُڪومت	(ع)	حُ - ڪو - مَت	حڪم هلائڻ- فرمانروائي- حڪمراني- سلطنت- راڄ. جبر. سختي.
خُصُومَت		خُ - صو - مَت	ڪينو- دشمني- جهيڙو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
رَطُوبَت	(ع)	رَ - طُو - بَت	نمي- گِهمُ- پوسَل.
سُهُولَت	(ع)	سُ - هُو - لَت	نرمي- آساني.
شَرِيعَت	(ع)	شَ - رِيـ - عَت	مذهبي احڪام- خدا تائين پهچڻ جو رستو- پيغمبرن ذريعي ٻڌايل خدا جو رستو.
ضرُورت	(ع)	ضَ - رُو - رَت	حاجت، جنهن سوا ڪم نہ هلي سگهي.
عقيدت	(ع)	عَ - قيـ - دَت	اعتقاد- يقين. دين- مذهب.
غنيمت	(ع)	غَ - نِيـ - مَت	ڦُرِ- ڦُر جو مال. فارسي ۾ معنيٰ مُفت مِليل شيءِ.
فَضِيلت	(ع)	فَ - ضِيـ - لَت	بزرگي- وڏائي. دانش. هنر- فن.
طبيعت	(ع)	طَ - بِيـ - عَت	خو- مِزاج- فِطرت- سرشت.
طَرِيقت	(ع)	طَ - رِيـ - قَت	راهہ- رستو. باطن جي صفائي.
نصيحت	(ع)	نَـ - صيـ حَت	پند- خيرخواهي- چڱي ڳالهہ.
مُصِيبت	(ع)	مُ - صيـ - بَت	ڏک- تڪليف. حادثو. آزار- ويڏن.

گروپ ٢٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اجازَت	(ع)	اِ - جا - زت	رخصت ڏيڻ- رخصت. موڪَل.
اَجالَت	(ع)	اَ - جا - لت	ڦيرائڻ- جولان ڏيڻ.
اَدامَت	(ع)	اَ - دا - مَت	هميشگي. پَرجڻ- لڳاتار وسڻ.
اَرادَت	(ع)	اَ - را - دَت	ارادو ڪرڻ- مريد ٿيڻ.
اَزالَت	(ع)	اِ - زا - لَت	زائل ڪرڻ- ميٽي ڇڏڻ- پَري ڪرڻ.
اضافت	(ع)	اِ - ضا - فت	لڳاءُ. نسبت ڪرڻ. ضيافَت ڪرڻ. پناهہ ڏيڻ.
اَطاعت	(ع)	اِ - طا - عَت	حڪم مَڃڻ- متابعت ڪرڻ. فرمانبرداري.
اَعانت	(ع)	اِ - عا - نت	مَدد ڪرڻ- ياري ڪرڻ.

گروپ ٢٨

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
باحث	(ف)	با - حث	بحث ڪندڙ.
باعَث	(ع)	با - عث	سبب- وجہ- علت.
ثالث	(ع)	ثا - لث	ٽيون.
حادِث	(ع)	حا - دث	نئون- تازو پيدا ٿيل. بعد جو پيدا ٿيل- فاني.

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
حارِث	(ع)	حا ـ رث	هاري- پوکي راهي ڪندڙ. شينهن.
حانِث	(ع)	حا ـ نث	قسم ڀڃندڙ. گنهگار.
لابِث	(ع)	لا ـ بث	دير لائڻ وارو. جاءِ ۾ ويٺل.
وارِث	(ع)	وا ـ رث	ڌڻي- حقدار- ميراث وٺندڙ.
گروپ ٢٩			
انيث	(ع)	ا ـ نيـ ـ ث	نرم لوهه
تميث	(ع)	تـ ـ ميـ ـ ث؟	مينهن پوڻ سبب زمين جو نرم ٿيڻ- نَرمي.
حثيث	(ع)	حـ ـ ثيـ ـ ث	ڊوڙڻ.
حَديث	(ع)	حـ ـ ديـ ـ ث	ڳالهه- نئين ڳالهه. رسول پاڪ ﷺ جا فرمان. سَختي جبر.
خَبيث	(ع)	خـ ـ بيـ ـ ث	ناپاڪ- پليت. شرير.
رَثيث	(ع)	رَ ـ ثيـ ـ ث	مجروح.
مُغيث	(ع)	مُ ـ غيـ ـ ث	فرياد رس.
پَج	(ف)	پَ ـ ج	جَبل- ڪُوهه.
گروپ ٣٠			
جَج	(اگ)	جَ ـ ج	منصف- فيصلو ڪندڙ.
حَج	(ع)	حَـ ـ ج	ارادو ڪرڻ- قصد ڪرڻ. دين اسلام جو هڪ رڪن.
خَج	(ف)	خَـ ج	خجالت جو مخفف- شرمندگي- ندامت.
سَج	(ف)	سَـ ـ ج	رخسار- ڳل.
ڪَج	(ف)	ڪَـ ـ ج	ٽيڙو- اڻ سِڌو. اردو. سنڌي ۾ ڪجيئن جو مخفف.
گَج	(س)	گَـ ـ ج	سنڌي ڳوٺاڻين عورتن جو لباس.
گَج	(ف)	گَـ ـ ج	چُن.
لَج	(ف)	لَـ ـ ج	لتَ.
مَج	(ف)	مَـ ـ ج	ماج جو مخفف- راوي- روايت ڪندڙ.
نَج	(ف)	نَـ ـ ج	وات- وات جو اندريون حصو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هَجُ	(ف)	هَـ ـ جُ	سِڌو ٻِيهاريل. راهِ راست تي آندل.
ٻِجُ	(س)	ٻِـ ـ جُ	تخم. ڪنهن بہ شيءِ جو اصل يا بنياد. نطفو.
تِجُ	(س)	تِـ ـ ج	تِجئين جو مخفف.
ڏِجُ	(س)	ڏِ ـ ج	ڏِجئين جو مخفف.
سِجُ	(ھ)	سِـ ـ جُ	آفتابُ.
ڊِڄ	(س)	ڊِ ـ ڄ	ڊپ ڪر. خوف ڪر.
فِجُ	(ع)	فِ ـ ج	ڇانهين. ڪچو ميوو.
ڪِجُ	(ف)	ڪِـ ـ ج	ريشمي ڪپڙي جو قِسم.
نِجُ	(س)	نِـ ـ ج	اصيل. نجيب الطرفين.
نِجِ	(س)	نِـ ـ ج	نِجئين جو مخفف. وني وڃ.
		گروپ ٣١	
ٻُجُ	(س)	ٻُـ ـ ج	وارَ. خصوصاً جانور جا.
قِچِ	(ت)	قِـ ـ چ	سِڱن وارا پاڏا. خصوصاً جهنگلي پاڏا.
ڪُجُ	(ف)	ڪُـ ـ ج	حڪمت ۾ استعمال ٿيندڙ گاهہ جو قسم.
ڳُجُ	(س)	ڳُـ ـ ج	ڳُجي جو مذڪر. مجازاً: پيٽ. ڍِڍُ.
		گروپ ٣٢	
هُجُ	(س)	هُـ ـ ج	هُجئين جو مخفف.
آجَ	(س)	آ ـ ج	مرحوم استاد اياز شيدي هالائي جي نالي جي قِتل شڪل.
باج	(ف)	با ـ ج	محصول. ٽيڪس.
تاج	(ع)	تا ـ ج	شهنشاهَن جي پائڻ جي ٽوپي.
جاج	(ع)	جا ـ ج	پردو.
حاج	(ع)	حا ـ ج	حاجيءَ جو جمع. حَج ڪرڻ وارا.
خاج	(ف)	خا ـ ج	چليپا. ڪَن جي پاپڙي.
داج	(ف)	دا ـ ج	اونداهي رات. اونداهہ.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ڏاج	(س)	ڏا ـ ج	ڪنواريتن طرفان ڪنوارڪي مليل سامان.
راج	(سن)	را ـ ج	حڪومت. بادشاهي.
عاج	(ع)	عا ـ ـ ج	هاٿيءَ جا ڏند.
ڪاج	(ف)	ڪا ـ ج	ڪاش!. صنوبر جو وڻ.
ڪاج	(سن)	ڪا ـ ج	(ڪم) ڪار.
لاج	(ف)	لا ـ ج	اگهاڙو. ننگو. رشوت. ڪُتي (جانور).
ماج	(ف)	ما ـ ج	چنبُ. راوي. روايت ڪندڙ.
واج	(ف)	وا ـ ج	ڳالهايو. پڇاڳاڇا.
هاج	(س)	ها ـ ج	طلب. ضرورت. گهرجَ.

گروپ ٣٣

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَناج	(س)	ا ـ نا ـ ج	اَن. سيڌو.
بَلاج	(ف)	بَ ـ لا ـ ج	سٽي. ٻوري. ڳوڻ.
حجاج	(ع)	حـ جا ـ ج	حجت پائڻ. حُجَت لائڻ.
حَراج	(ع)	حـ ـ را ـ ج	نيلام.
خداج	(ع)	خـ ـ دا ـ ج	نقصان. ناقص. اڻپورو.
خِراج	(ع)	خِـ ـ را ـ ج	محصول. ڏنُ. مجازاً: اُجورو.
دجاج	(ع)	د ـ جا ـ ج	ڪُڪڙ. ڪڪڙيون.
دَواج	(ف)	دَ ـ وا ـ ج	مٿان پائڻ جي چادر. لوئي. سَوڙ.
رَواج	(ع)	رـ وا ـ ج	عام دستور. هلي چلي.
سَراج	(ع)	سَـ ـ را ـ ج	سج. ڏيئو.
سَماج	(س)	سـ ـ ما ـ ج	معاشرو. سوسائٽي. برادري.
علاج	(ع)	عـ ـ لا ـ ج	دوا. چارو. درمان.
مِزاج	(ع)	مِـ ـ زا ـ ج	طبيعت. عادت. خُو. خاصيت.
اِمتزاج	(ع)	اِمـ ـ تـ ـ زا ـ ج	مِلاوٽ. ٻن شين جو هميشہ لاءِ هڪٻئي ۾ گڏ ٿيڻ ۽ هڪ شڪل ۾ رهڻ.
احتجاج	(ع)	احـ ـ تـ ـ جا ـ ج	ڪاوڙ جو اظهار. ناراضگي.
اِحتياج	(ع)	احـ ـ تـ ـ يا ـ ج	مُحتاجي. حاجت مَندي.
اَزدواج	(ع)	اَز ـ د ـ وا ـ ج	نِڪاح ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اِندراج	(ع)	اِن ـ د ـ را ـ ج	داخل ڪرڻ. داخلا.

گروپ ٣۴

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آماج	(ف)	آ ـ ما ـ ج	تير جو نشانو.
اِخراج	(ع)	اِخ ـ را ـ ج	نيڪالي. خارج ڪرڻ.
اَزواج	(ع)	اَز ـ وا ـ ج	زالون.
تاراج	(ف)	تا ـ را ـ ج	تباهي. غارت.
حَجّاج	(ع)	حَـ ـ جّا ـ ج	گهڻان حَج ادا ڪندڙ. حاجي جو جمع.
حَجّاج	(ع)	حَـ ـ جّا ـ ج	يوسف ثقفي جو پٽ، ٧٥هجري ۾ عراق جو گورنر ٿيو، ظلم ۽ بيرحمي ۾ يڪتا هُو.
حلاّج	(ع)	حَلـ ـ لا ـ ج	پنيجارو.
حَلاّج	(ع)	حلَـ ـ لاّ ـ ج	مشهور ولّي حسين بن منصور جو لقب، جنهن اناالحق جو نعرو هڻي ٣٠٩ھ ۾ ڦاهي قبولي.
سَرتاج	(ف)	سَر ـ تا ـ ج	عورتن جي مَٿي ڍَڪڻ جو ڪپڙو. مجازاً: مڙس.
مُحتاج	(ع)	مُحـ ـ تا ـ ج	مُفلس. ضرورتمَند. فقير. غريب.
مِعراج	(ع)	مِعـ ـ را ـ ج	ڏاڪڻ. عروج. بُلندي.
مِعراج	(ع)	مِعـ ـ را ـ ج	واقعهءِ معراج رسول پاڪ ﷺ جيڪو نبوت جي ٻارهين سال ٢٧ رجب تي ٿيو.
منهاج	(ع)	مِنـ ـ ها ـ ج	ويڪرو رستو. عام شاهراهه.
مَهراج	(هه)	مَهـ ـ را ـ ج	هندن جو وڏو راجا. شهنشاه.

گروپ ٣٥

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَوج	(ع)	اَو ـ ج	بلندي. مَٿاهين. مجازاً: جَواني.
حَوج	(ع)	حَو ـ ج	حاجتمند ٿيڻ.
روج	(ف)	رو ـ ج	روز. ڏينهن.
زَوج	(ع)	زَو ـ ج	زال مڙس جو جوڙو. زال يا مڙس. اهو عدد

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			جيڪو ٢ سان تقسيم ٿئي.
عَوج	(ع)	عَو - ج	ڦرڻ- مُڙڻ.
فَوج	(ع)	فَو - ج	لشڪر- ڳروهه.
ڪوج	(س)	ڪو - ج	معلومات- پُڇا.
مَوج	(ع)	مَو - ج	ڇولي- پاڻيءَ جي ڇولي. مجازاً: جوش.
هَوج	(ع)	هَو - ج	ٻوجهائي- بيوقوفي- هلڪڙائي.
هُوج	(ع)	هو - ج	جلدي- تکڙ.

گروپ ٣٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ٻارِجُ	(س)	ٻا - رِجُ	ٻارجئين جو مُخفف.
تارِجُ	(س)	تار - رِجُ	تارجئين جو مُخفف.
ٽارِجُ	(س)	ٽا - رِجُ	ٽارجئين جو مُخفف- ٽاري ڇڏجان.
ٺارِجُ	(س)	ٺا - رِجُ	ٽارجئين جر مُخفف- ٽاري ڇڏجان.
پارِجُ	(س)	پا - رِجُ	پارجئين جو مُخفف- نباهجان.
جارِجُ	(انگ)	جا - رِجُ	بَرطانيه جي بادشاهَن جو نالو.
خارِجُ	(ع)	خا - رِجُ	نِڪتَل- الڳ.
ڏارِجُ	(س)	ڏا - رِجُ	ڏارجئين- سڪجئين.
ڏارِجُ	(س)	ڏا - رِجُ	ڏارجئين جو مخفف- چيري ٽڪرا ڪج.
سارِجُ	(س)	سا - رِجُ	سارجئين- ياد ڪجئين.
عارِجُ	(ع)	عا - رِجُ	عروج ڪرڻ وارو- مٿي چڙهڻ وارو.
غارِجُ	(ف)	غا - رِجُ	صُبوحي- صبح جي وقت پيئڻ جو شراب.
ڪارِجُ	(س)	ڪا - رِجُ	ڪارجئين- ڦٽائجين.
ڳارِجُ	(س)	ڳا - رِجُ	ڳارجئين- ڳاري ڇڏجئين.
گهارِجُ	(س)	گها - رِجُ	گهارجين- گذارجئين.
مارِجُ	(س)	ما - رِجُ	مارجئين.
هارِجُ	(س)	ها - رِجُ	هارجئين.

گروپ ٣٧

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَلَح	(ع)	بَ - لَح	ڪچا ڇوهارا.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
تَرح	(ع)	تَ - رح	ڏک- غم. اندوهه. غمگيني. فرخ جو ضد.
ذَبح	(ع)	ذَ - بح	ڳچي وڍڻ- شرعي طور تي جانور حلال ڪرڻ.
رَبح	(ع)	رَ - بح	نفعو- فائدو.
شَرح	(ع)	شَ - رح	تفسير. تفصيل- کولڻ يا پڌرو ڪرڻ.
صَرح	(ع)	صَ - رح	محل- قصر- ڪاڪ.
فرَح	(ع)	فَ - رَح	شادي- شادماني- سرور- فرحت
قَدَح	(ع)	قَ - دَح	وڏو پيالو. [ساغر].
قُزح	(ع)	قُ - زح	اُها شيءِ جنهن جون رنگارنگي ليڪون هجن- اِندلٺ. رنگارنگ
ڪَشح	(ع)	ڪَ - شح	چيله.
ڪَفح	(ع)	ڪَ - فح	چَمچو.
مرَح	(ع)	مَ - رَح	نهايت خوش ٿيڻ.
مَزَح	(ع)	مَ - زح	دلڳي ڪرڻ- خوش طبعي ڪرڻ.
مِلح	(ع)	مِ - لِح	لوڻ.
نضح	(ع)	نَ - ضح	حوض.
نفِح	(ع)	نَ - فح	ڪاغذ.
صرح	(ع)	صَر - ح	محل- عاليشان عمارت.
طَرح	(ع)	طَر - ح	وَضع- طور- ڍنگ. بنياد.
فَتح	(ع)	فَت - ح	تسخير ڪرڻ- وڙهي وٺڻ. کولڻ.
فرح	(ع)	فَر - ح	خوشي- شادماني. سرور
فصح	(ع)	فَص - ح	ڳالهه کولي واضح ڪري ٻڌائڻ.
فلخ	(ع)	فِل - خ	ڦاڙڻ- چيرڻ.
فنح	(ع)	فَن - ح	جانرن جو پيٽ ڀري پاڻي پيڻ
قُبح	(ع)	قُب - ح	بُـرائـي. بدصـورتي- بُجـڙائي [حُسن جو ضد].
قَدح	(ع)	قَد - ح	طعنو هڻڻ- هجو ڪرڻ. عيب ڪڍڻ، عيبجوئي.
قَرح	(ع)	قَر - ح	زخم- ڦٽ.

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جرح	(ع)	جَر- ح	گهائل ڪرڻ. نڪتہ چيني ڪرڻ- پڇاڳاڇا ڪرڻ. بڪيو تيڻ.
لتح	(ع)	لَت- ح- ح	چمڪاٽ. [ڪنهن ڏي تيزي سان ڏسڻ/
لمح	(ع)	لَم- ح	ڪنهن کي تيڏي اک سان ڏسڻ].
مدح	(ع)	مِد- ح	ساراهہ.
مَلح	(ع)	مِل- ح	لوڻ.
نَزح	(ع)	نَز- ح	گهر کان دوري.
نَصح	(ع)	نَص- ح	نصيحت- هدايت- نيڪي چاهڻ.
نَفح	(ع)	نَف- ح	خوشبو جو پکيڙجڻ- خوشبودار هوا لڳڻ.
يفح	(ع)	يَف- ح	ٽُڪَ- اهو پاڻي جيڪو ڳالهائڻ وقت وات مان نڪري- ڳِگَ.

گروپ ٣٨

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ذَبيح	(ع)	ذَبي- ح	شرعي طور تي ذبح ڪرڻ جو جانور. جنهن کي ذبح ڪيو وڃي.
صَريح	(ع)	صَ- ري- ح	ظاهر. خالص. پورو.
صَبيح	(ع)	صَ- بي- ح	ڳوري رنگ وارو- حسين و جميل.
فَصيح	(ع)	فَ- صي- ح	خوش زبان- سچ ۽ صاف ڳالهائڻ وارو.
قبيح	(ع)	قَ بي- ح	بدصورت- بُڇڙو.
قَريح	(ع)	قَ ري- ح	زخمي.
مديح	(ع)	مَ- دي- ح	تعريف وارو. جنهن جي تعريف ڪجي.
مَليح	(ع)	مَ- لي- ح	نمڪين- سانورو.
مسيح	(ع)	مَ- سي- ح	حضرت عيسيٰ ع جو نالو. همدرد.
صحيح	(ع)	صَ- حي- ح	سچو. بي عيب. تندرست- حقي.

گروپ ٣٩

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
رابح	(ع)	را- بِح	مُفيد.
شارِح	(ع)	شا- رِح	شرح ڪندڙ- کولي ٻڌائيندڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
مارِح	(ع)	ما ـ رِح	فريادي.
صالِح	(ع)	صا ـ لِح	نيڪ ـ مشهور پيغمبر.
فاتِح	(ع)	فا ـ تِح	فتحمند ـ ڪامياب. ڪوليندڙ.
قادِح	(ع)	قا ـ دِح	عيب لڳائيندڙ.
مادِح		ما ـ دِح	مدح ڪندڙ ـ ساراهيندڙ.
مالِح	(ع)	ما ـ لِح	نمڪين ـ سانورو.
ناصِح	(ع)	نا ـ صِح	نصيحت ڪندڙ.
نافِح	(ع)	نا ـ فِح	ڦوڪيندڙ ـ پريندڙ.

گروپ ۴۰

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
رُوح	(ع)	رو ـ ح	جان. طبيبن جي مطابق تہ اُهو لطيف بخار جيڪو دل منجهان پيدا ٿيو ۽ انسان جي حرڪت ۽ حياتي جو باعث آهي.
نُوح	(ع)	نو ـ ح	گهڻي روئڻ وارو.
نوح	(ع)	نُو ـ ح	مشهور پيغمبر جو نالو ـ نوح عليہ السلام.
نُوح	(ع)	نو ـ ح	غوث الحق مخدوم نوح عليہ رحمت هالائي.
مَجروح	(ع)	مج ـ رو ـ ح	زخمي ـ گهايَل.
مذبوح	(ع)	مَذ ـ بو ـ ح	ذبح ڪيل.
مَشروح	(ع)	مَش ـ رو ـ ح	شرح ڪيل ـ کولي ٻڌايل.
مَقبوح	(ع)	مق ـ بو ـ ح	بدصورت ـ ڪِنو ـ خراب ـ قباحت وارو.
مَلمُوح	(ع)	مل ـ مو ـ ح	ڏِٺَل ـ ڏسي ورتل.
مَمدُوح	(ع)	مم ـ دو ـ ح	تعريف ڪيل ـ ساراهيل.
مَمسُوح	(ع)	مم ـ سو ـ ح	مسح ٿيل.
مَملُوح	(ع)	مم ـ لو ـ ح	نمڪين ـ کارو.
مفتوح	(ع)	مف ـ تو ـ ح	کوليل. فتح ڪيل.

گروپ ۴۱

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ترجيح	(ع)	تر ـ جيـ ـ ح	سبقت ڏيڻ ـ غلبو. مجازاً: اهميت ڏيڻ.
ترشيح	(ع)	تر ـ شيـ ـ ح	نپائڻ ـ ادب سيکارڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
ترويح	(ع)	تر - وي - ح	راحت ڏيڻ- رات جي وقت ملاقات لاءِ وڃڻ.
تسبيح	(ع)	تس - بِي - ح	"الله پاڪ آهي" جو ورد ڪرڻ- پاڪيزگي ٻڌائڻ.
تشريح	(ع)	تش - ري - ح	کولي سمجهائڻ.
تفريح	(ع)	تف - ري - ح	فرحت وٺڻ. خوش ڪرڻ.
تفسيح	(ع)	تف - سي - ح	فراخي- وسعت.
مَباح	(ع)	مَ با - ح	جائز- حلال.
تقريح	(ع)	تَق ري - ح	ملامت ڪرڻ. سختي ڪرڻ- بيقراري.
تَلميح	(ع)	تَل - مي - ح	سرسري نگاه ڪرڻ. ڪنهن ڏي اشارو ڪرڻ.
تلميح	(ع)	اِتل - مِي - ح	قرآن شريف جي ڪا آيت يا حديث شريف پنهنجي ڪلام ۾ آڻڻ.
تَلويح	(ع)	تل - وي - ح	اشارو ڪرڻ- چمڪائڻ.
تَمليح	(ع)	تم- ليـ ح	ڪارو ڪرڻ. سانورو ٿيڻ. گهٽا شعر پڙهڻ
توشيح	(ع)	تو - شيـ - ح	سنوارڻ- سينگارڻ. شاعريءَ جي هڪ صنعت.
توضيح	(ع)	تو - ضيـ - ح	وضاحت ڪرڻ.

گروپ ۴۲

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
رَباح	(ع)	رَ - با - ح	رسول پاڪ ﷺ جي هڪ غلام حضرت بلال جي والد جو نالو.
صَباح	(ع)	صَ - با - ح	نُور- صُبح. خوب- سُهڻو.
صَلاح	(ع)	صـ- لا- ح	صُلح- نيڪي- ڀلائي- تاهُ.
فَلاح	(ع)	ف - لا - ح	ڪاميابي- ڇوٽڪارو- خير ۽ نيڪي ۾ رهڻ.
قَراح	(ع)	ق - را - ح	صاف، منو ۽ ٺڏو پاڻي- هر خالص شيءِ.
مَراح	(ع)	مـ - را - ح	آرام وٺڻ جي جاءِ يا هنڌ.
مَلاح	(ع)	مَ - لا - ح	ٻيڙي هلائيندڙ- ناخدا- ناکئو.
جِراح	(ع)	جـ - را - ح	طبيب- ويد- سرجن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
مِزاح	(ع)	مِ ـ زا ـ ح	دل لڳي- خوش طبعي- کِل. ٺوڳ.
نِصاح	(ع)	نِ ـ صا ـ ح	ڪپڙي سبڻ جو ڌاڳو- سڳو.
صُراح	(ع)	صُ ـ را ـ ح	خلاصو. خالص، نج شراب.
مُزاح	(ع)	مُ ـ زا ـ ح	خوش طبعي ڪرڻ- ٺوڳ ڪرڻ.
اِفتَتاح	(ع)	اِف تـ ـ تاح	کولڻ- شروعات ڪرڻ.

گروپ ۴۳

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
اَرواح	(ع)	اَر ـ وا ـ ح	رُوح. فرشتا.
اَصباح	(ع)	اَص ـ با ـ ح	صُبح- گهڻا صُبح.
اصلاح	(ع)	اص ـ لا ـ ح	دُرست ڪرڻ- سنوارڻ.
اَفراح	(ع)	اف ـ را ـ ح	خوش ڪرڻ- شاد ڪرڻ.
اَفضاح	(ع)	اف ـ ضا ـ ح	رُسوا ڪرڻ- بدنام ڪرڻ.
اَفلاح	(ع)	اف ـ لا ـ ح	رستگاري- نيڪي ۽ ڀلائي ڪرڻ.
اَقداح	(ع)	اق ـ دا ـ ح	پيالا- ساغر.
اَلواح	(ع)	اَل ـ وا ـ ح	لوح جو جمع- تختيون.
انباح	(ع)	ان ـ با ـ ح	ڪُتي کي تنگ ڪرڻ، ڀؤنڪائڻ.
اَيضاح	(ع)	اَي ـ ضا ـ ح	روشن ڪرڻ- روشني وجهڻ- واضح ڪرڻ.

گروپ ۴۴

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
طَرّاح	(ع)	طَ ـ را ـ ح	نقاش- مُصوّر.
فَتّاح	(ع)	فَ ـ تّا ـ ح	کولڻ وارو. حاڪم. الله پاڪ جو صفاتي نالو.
فَلاّح	(ع)	فَ ـ لاّ ـ ح	هاري. ڀلائي- بهتري- بهبود.
قَدّاح	(ع)	قَ ـ دّا ـ ح	پيالا وڪڻندڙ.
مَدّاح	(ع)	مَ ـ دّا ـ ح	تعريف ڪندڙ- ساراهيندڙ.
مَزّاح	(ع)	مَ ـ زا ـ ح	وڏو ٺوڳائي- خوش طبع.
نُصّاح	(ع)	نُ ـ صّا ـ ح	ناصِح جو جمع- نصيحت ڪرڻ وارا.
مَسّاح	(ع)	مَ ـ سّا ـ ح	وڏو پيمائش ڪندڙ- گهڻي، وڏيڪ ماپ ڪندڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	پولي	بيهڪ	معنيٰ
گروپ ۴۵			
آخ	(ف)	آ - خ	تحسين جو ڪلمو- آفرين.
باخ	(ف)	با - خ	وات- طريقو.
تاخ	(ف)	تا - خ	وَڻ جو نالو جنهن جو ڪاٺ باهه ۾ دير تائين ٻرندو آهي.
راخ	(ف)	را - خ	گهٽو، ڏاڍو رنج ۽ غم.
شاخ	(ف)	شا - خ	ٽاري- ٽڪرو.
ڪاخ	(ف)	ڪا - خ	محل- بلند عمارت- قصر. قلعو.
لاخ	(ف)	لا - خ	مقام- جاءِ- (مثال: سنگ لاخ- اها جاءِ جنهن ۾ پٿر هُجن.)
ماخ	(ف)	ما - خ	ڪُوڙو- ڪوڙو.
ناخ	(ف)	نا - خ	ڏن. ناف.
واخ	(ف)	وا - خ	اهو گمان جو يقين جي ويجهو هُجي- يقين.
گروپ ۴۶			
آواخ	(ف)	آ - وا - خ	هائي قسمت.
اوساخ	(ع)	او - سا - خ	گند- ڪچرا.
پَرداخ	(ف)	پر - دا - خ	رونق- جلال. روحانيت.
تَختاخ	(ع)	تخ - تا - خ	ٻاتو- لڪنت وارو.
چمچاخ	(ف)	چم - چا - خ	جُهڪيل.
سُوراخ	(ف)	سو - را - خ	ٽُنگ- لوڳهو.
سَهشاخ	(ف)	سهه - شا - خ	ٽي پيدا ڪيل شيون، يعني: ۱- حيوانات ۲- نباتات ۳- جمادات.
صَلاَخ	(ع)	صه لا - خ	مارينڌڙ. مصيبت.
گُستاخ	(ف)	گس - تا - خ	شوخ- چالاڪ- بي ادب.
منفاخ	(ع)	من - فا - خ	لوهارن جو مُترڪو.
نَفَاخ	(ع)	نَ - فا - خ	ڦوڪيندڙ- ٿوله پيدا ڪندڙ. مجازاً: مغرور- مُتڪبر.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
مُنسُوخ	(ع)	منـ ـ سو ـ خ	رَد۔ ختم۔ مِٽائي ڇڏيل.
يافُوخ	(ع)	يا ـ فو ـ خ	تارون۔ انساني تارون (ننڍپڻ ۾ مَٿي تي هٿ رکڻ سان هلندو معلوم ٿيندو).
سُوخ	(ف)	سو ـ خ	بَصر.
ڪُوخ	(ف)	ڪو ـ خ	جهوپڙي۔ روشندان کان بغير گهر.
لُوخ	(ف)	لو ـ خ	دريا جي ڪَپ تي بيٺل گاهُ.
هُوخ	(ف)	هو ـ خ	بيت المقدس جو نالو.
يُوخ	(ف)	يو ـ خ	سِج۔ آفتاب.

گروپ ۴۷

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
اَوخ	(ف)	اَو ـ خ	آه۔ افسوس.
جَوخ	(ف)	جَو ـ خ	جماعت۔ گروهه۔ لشڪر (انساني ۽ حيواني)
خوخ	(ع)	خَو ـ خ	شفتالو۔ آڙو (ميوو).
دَوخ	(ف)	دَو ـ خ	هڙي۔ چانگ۔ نوڙهه.
دَوخ	(ع)	دو ـ خ	خوار ٿيڻ. شهرن ۽ ڳوٺن تي غالب اچڻ.
شوخ	(ف)	شو ـ خ	دلير۔ بيباڪ. تيز۔ چالاڪ۔ عيار. بيشرم۔ بيحيا۔ چور.

گروپ ۴۸

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
ڪَوخ	(ع)	ڪو ـ خ	جُهوپڙي.
مُسخ	(ع)	مُسـ ـ خ	سهڻي صورت مان ڪني صورت ۾ تبديل ٿي وڃڻ.
نَسخ	(ع)	نسـ ـ خ	منسوخ ڪرڻ. منسوخي.
بَرخ	(ف)	بَر ـ خ	حصو۔ وارو۔ ڪُجهه. ٿلاءُ.
تَرخ	(ف)	تَر ـ خ	ڀاڪي يا ڇُري جي ڇهڪ جو نشان۔ (ڇهڪ جو نشان.)
تلخ	(ف)	تَل ـ خ	ڪَڙو. ڪسارو۔ ناگوار۔ تُند.
پَلخ	(ف)	پَل ـ خ	حلق۔ گلو۔ نڙي

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
جَمخ	(ف)	جَم ـ خ	وڏائي- بزرگي.
چَرخ	(ف)	چَر ـ خ	آسمان. چرخي- چڪرو- جَنڊ.
خَلخ	(ف)	خل ـ خ	تُرڪي جي هڪ حسين شهر جو نالو.
رَضخ	(ع)	رضـ ـ خ	قليل بخشش. پٿريون هڻڻ. نانگ جو مٿو پٿر سان چٿڻ.
سَبخ	(ع)	سَبـ ـ خ	پَڪي ننڊ- فراغت.
سُرخ	(ف)	سُر ـ خ	ڳاڙهو. لال
سُمخ	(ع)	سُمـ ـ خ	سخي مرد. سخاوت ڪرڻ.
شَرخ	(ع)	شَر- خ	ويڪرو ٿيڻ- وڌڻ- ڊيگهه ڪرڻ.
طَرخ	(ف)	طر ـ خ	قليل- ٿورڙو.
فَرخ	(ع)	فَر ـ خ	هر پکيءَ جو ٻچو.

گروپ ۴۹

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَلَخ	(ف)	بَ ـ لخ	ايراني صوبي خراسان جو شهر.
پَتخ	(ف)	پَ ـ تخ	بيوقوف- احمق.
زَنخ	(ف)	زَ ـ نخ	ڪاڏي.
سَلخ	(ع)	سَ ـ لخ	مهيني جو آخري ڏينهن، جنهن جي شام جو چنڊ ڏسجي.
شَدخ	(ف)	شَ ـ دخ	اٽيورو ٻار- مجازاً مِزاح ۾ به استعمال ٿي سگهي ٿو.
طَبخ	(ف)	طَ ـ بخ	پَچائڻ (ماني وغيره).
ضَلخ	(ف)	ضَ ـ لخ	ڪَپهه اُٽڻ. چُوندو ڪرڻ.
ڪَرَخ	(ف)	ڪَ ـ رَخ	ڪَرَخت جو مخفف.
لطخ	(ع)	لَ ـ طخ	آلوده ٿيڻ. ڪنهن کي بدنام ڪرڻ.
نفخ	(ع)	نَ ـ فخ	سُجي پوڻ.

گروپ ۵۰

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
باد	(ف)	با ـ د	هَوا. دعا جو لفظ (بواد جو مخفف، مثال: زنده باد وغيره). تند و تيز.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
ثاد	(ع)	ثا ـ د	نمر- گهيمل- اونهارو.
پاد	(ف)	پا ـ د	تخت- دمام. حفاظت- نگهباني. عُمده. بزرگ.
خاد	(ف)	خا ـ د	سِرڻ (پکي).
داد	(ف)	دا ـ د	عدل- انصاف. دانهن- فرياد- فغان.
راد	(ف)	را ـ د	بَهادر- جوانمرد- شجاع. حڪيم.
زاد	(عف)	زا ـ د	رستي جو خرچ پکو.
زاد	(ف)	زا ـ د	پيدا ڪيو. زاده جو مخفف- فرزند- پٽ وغيره. سن/ سال.
ساد	(ف)	سا ـ د	ساڏو. جهنگ. سوئر جانور.
شاد	(ف)	شا ـ د	خوش و خرم.
صاد	(ع)	صا ـ د	قرآن شريف جي اوڻيهين سورت جو نالو. اقرار جي علامت. اڪ.
عاد	(ع)	عا ـ د	حضرت هود عليه السلام جي قوم. (شدّاد به هن مان ٿيو هو).
ڪاد	(ف)	ڪا ـ د	لالچ- حِرص.
لاد	(ف)	لا ـ د	پِٽ- بنياد. ٢- ديبا. نرم ڪپڙي جو قسم.
ماد	(ف)	ما ـ د	مادر جو مخفف- امان- ماءُ.
ناد	(ع)	نا ـ د	سڏ- رڙ- نعرو- نِدا.
واد	(ف)	وا ـ د	هوا. پُٽ- فرزند.
ياد	(ف)	يا ـ د	حافظو. اُڪير- اُڪنڊ.

گروپ ٥١

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
احاد	(ع)	ا ـ حا ـ د	هڪ هڪ.
بَداد	(ع)	بـ ـ دا ـ د	حصو- متفرق- الڳ.
بعاد	(ع)	بـ ـ عا ـ د	دُوري.
بِلاد	(ع)	بـ ـ لا ـ د	شَهر (بلد جو جمع).
بياد	(ف)	بـ ـ يا ـ د	بيداري- جاڳڻ.
تِزاد	(ف)	تـ ـ زا ـ د	بادشاه افرسياب جو نانءُ.
تِلاد	(ع)	تـ ـ لا ـ د	مائٽاڻو مال- قديمي مال. ورثو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تَناد	(ع)	تـ ـ نا ـ د	ماڻهن جو گڏ ٿيڻ- محفل ۾ گڏجي ويهڻ.
جِلاد	(ع)	جِ ـ لا ـ د	شمشير زني ڪرڻ- تلوار بازي ڪرڻ. سخت، سگهو، بردبار، هوش مند.
جَماد	(ع)	جَ ـ ما ـ د	ڇميلون يا بي ساهه شيون (مثال: پٿر- مٽي- لوهه- سون.)
جَواد	(ع)	جَ ـ وا ـ د	گهڻي بخشش ڪندڙ- خدا جو نالو- سخي- بخشيندڙ.
جِهاد	(ع)	جِ ـ ها ـ د	دين خاطر وڙهڻ يا هٿيار بند ٿيڻ. ڪوشش ڪرڻ.
خداد	(ع)	خـ ـ دا ـ د	گل جو داغ.
دلاد	(ف)	د ـ لا ـ د	نائِي.
زُقاد	(ع)	زُ ـ قا ـ د	خواب- ننڊ.
رَماد	(ع)	رَ ـ ما ـ د	ڇار- قُلهيار.
زِياد	(ع)	زِ ـ يا ـ د	ڪافر جو نالو، جنهن رسول پاڪ ﷺ تي زِنا جي ڪوڙي گواهي ڏني.
سُعاد	(ع)	سُ ـ عا ـ د	عرب جي هڪ نهايت خوبصورت عورت.
سَواد	(س)	سَ ـ وا ـ د	ذائقو.
شِداد	(ع)	شِ ـ دا ـ د	شديد جو جمع.
شَغاد	(ف)	شَ ـ غا ـ د	رستم جو ڪنيزادو ڀاءُ جنهن رستم کي گهوڙي سُوڌو کوهه ۾ ڪيرائي ماريو.
صِفاد	(ع)	صِ ـ فا ـ د	هٿڪڙي.
عِباد	(ع)	عِ ـ با ـ د	ٻندا- غلام.
عُباد	(ع)	عُ ـ بّا ـ د	عابد- عبادت ڪرڻ وارا.
عضاد	(ع)	عـ ضا ـ د	ڪنگڻ- بازو بند.
عَناد	(ع)	عـ نا ـ د	دشمني- وير.
فَساد	(ع)	فَ ـ سا ـ د	بيگاڙو- فتنو- تباهي.
فُواد	(ع)	فُ ـ وا ـ د	دل- قلب.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
فياد	(ع)	فـ - يا - د	چهرو.
قُباد	(ف)	قُـ - با - د	هڪ جليل القدر ڪياني بادشاهه جو نالو.
ڪباد	(ع)	ڪـ - با - د	مشقت برداشت ڪرڻ.
ڪُباد	(ع)	ڪُـ - با - د	جگر جو درد.
ڪماد	(ع)	ڪـ - ما - د	تاڪڙو ڪرڻ.
مَباد	(ف)	مَـ - بَا - د	خدا نه ڪري.
مُراد	(ع)	مُـ - را - د	ارادو ڪيل. معنيٰ- مفهوم. مقصود- گهرَ.
مُفاد	(ع)	مُـ - فا - د	فائدو- مطلب- مقصد
مهاد	(ع)	مـ - ها - د	بسترو.
نَزاد	(ف)	نَـ - زا - د	نسب- اصل.
نَماد	(ف)	نَـ - ما - د	پڌرو- نمايان.
نهاد	(ف)	نـ - ها - د	طور- رسم- رواج- روش.
نِهاد	(ف)	نِـ - ها - د	بنياد- اصل- سِرشت- باطن. طينت
نِهاد	(ف)	نِـ - ها - د	رَڪيب.
وِداد	(ع)	وِ - دا - د	دُوستي- محبَت- ڀائيچاري- الفت.
هُماد	(ف)	هُـ - ما - د	سَڀ- سَمورا.

گروپ ۵۲

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آباد	(ف)	آ - بَا - د	وَسندو- وسندڙ- سرسبز- بارونق.
آباد	(ف)	آ - با - د	پارسين جي پهرئين پيغمبر جو نالو ۲- ابد جو جمع يعني هميشه
آزاد	(ف)	آ - زا - د	آجو- بي تعلق. مجرَد. ڇُڙيل- رِها
اَجداد	(ع)	اَجـ - دا - د	ڏاڏا- پَڙ ڏاڏا- وڏا مائٽ. (جد جو جمع).
اَحفاد	(ع)	اَحـ - فا - د	پوٽا- ڏُهٽا- ڏيئرون پُٽَ.
اِرشاد	(ع)	اِر - شا - د	هدايت ڪرڻ- سئين راهه ڏسڻ. (اصطلاحاً) شاعري ۾ معنيٰ پُڏاءِ- پڙهه.
ارصاد	(ع)	ار - صا - د	واٽ ۾ نگهبان ويهارڻ- انتظار ۾.
اُستاد	(ف)	اُسـ - تا - د	سيکاريندڙ- عِلم ڏيندڙ. ماهرِفن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اسَناد	(ع)	اَسَ ـ نا ـ د	سَنَدُون- سرٽيفڪيٽَ. سند جو جمع.
اَشتاد	(ف)	اَشَ ـ تا ـ د	هر شمسي مَهيني جو ڇويهون ڏينهن.
اَشهاد	(ع)	اَشَ ـ ها ـ د	گواهي ڏيندڙ- شاهدَ جو جمع.
امداد	(ع)	امَ ـ دا ـ د	مَدد ڪرڻ يا ڏيڻ. مدد جو جمع
تَعداد	(ع)	تع ـ دا ـ د	شمار ڪرڻ- ڳڻڻ- ڳاڻيٽو.
اضداد	(ع)	اَض ـ دا ـ د	ضِدَ جو جمع- مخالف- ناسازگار.
اعداد	(ع)	اَعَ ـ دا ـ د	عدد جو جمع. ڳڻپون- شمارَ. انگَ.
اُفتاد	(ع)	اُفَ ـ تا ـ د	اِهو ڪِريو!- اِتّفاق- اوچتائي.
اَفراد	(ع)	اَفَ ـ را ـ د	فرد جو جمع- گهٽا ماڻهون.
اِفراد	(ع)	اِفَ ـ را ـ د	اَڪيلو ويهڻ- جدا ڪرڻ.
اَلحاد	(ع)	اِلَ ـ حا ـ د	حد کان ٽپڻ. دين حق کان ڦرڻ. خانهء ڪعبہ ۾ ظلم ڪرڻ. خدا کان انڪار ڪرڻ- ڪفر.
اَولاد	(ع)	اَو ـ لا ـ د	پُٽ- ڌيئرون- پوٽا- پوٽيون وغيره. (ولد جو جمع)
اَولاد	(ف)	او ـ لا ـ د	ايراني علاقہ مازند جو مشهور پهلوان.
اِيجاد	(ف)	ايَ ـ جا ـ د	وجود ۾ آڻڻ- پيدا ڪرڻ.
بَرِباد	(ف)	بَر ـ با ـ د	تباهہ- ويران.
بَغداد	(ف)	بَغ ـ دا ـ د	عراق جي گاديءَ جو هنڌ. جنهن کي ايران جي بادشاه نوشيروان جوڙايو هو.
بغداد	(ف)	بغـ دا ـ د	خراب- ڀُراٽو. مجازاً: ظلم- قهر.
بُنياد	(ف)	بُنَ ـ يا ـ د	اصل- پاڙ.
بَهزاد	(ف)	بَهَ ـ زا ـ د	نيڪ ذات- نيڪ اصل- اصيل- نج.
بِهزاد	(ف)	بِهَ ـ زا ـ د	مشهور ۽ معروف ايراني مصور جو نالو.
بيداد	(ف)	بيَ ـ دا ـ د	ظلم- ستم- جور- جفا. ظالم- ستمگر
بَيداد	(ف)	بيـ دا ـ د	تُرڪِستان جو هڪ شهر جنهن کي رستم فتح ڪيو هو.
پَرتاد	(ف)	پَر ـ تا ـ د	چُغلي.
پُولاد	(ف)	پُو ـ لا ـ د	هڪ ديوَ جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جاداد	(ف)	جا ـ دا ـ د	مال ـ سامان ـ ملڪيت. ٢ ـ گنجائش ـ ظرفيت.
جَلاَّد	(ف)	جَ ـ لاَّ ـ د	تلوار سان خوني کي قتل ڪندڙ ـ ڪوڙا هڻڻ وارو.
جَوَاد	(ع)	جَ ـ وَا ـ د	ويڪرا رستا ـ شارع عام. تمام گهڻو بخشيندڙ.
حَدَاد	(ع)	حَ ـ دا ـ د	لوهار.
حُسَاد	(ع)	حُ ـ سَا ـ د	حاسد جو جمع. جنهن کي گهڻو حسد هجي.
حُصَاد	(ع)	حُ ـ صَا ـ د	هاري ـ گاهه لڻندڙ.
شهزاد	(ف)	شهـ ـ زا ـ د	بادشاهه جو پٽ.
خوشباد	(ف)	خوشـ ـ با ـ د	خوش هجو ـ آباد هجو.
دوصاد	(ف)	دو ـ صا ـ د	ٻئي اکيون.
داماد	(ف)	دا ـ ما ـ د	نئون شادي شده ـ مجازاً: نائي.
رُستاد	(ف)	رُسـ ـ تا ـ د	نجات ـ ڇوٽڪارو.
رُوداد	(ف)	رُو ـ دا ـ د	حال ـ واقعو ـ حادثو.
زُهَاد	(ع)	زُ ـ هَا ـ د	زاهد جو جمع ـ پرهيزگار. تنگ خُو.
سَجَّاد	(ع)	سَ ـ جَا ـ د	گهڻا سجده ڪندڙ.
سَجَّاد	(ع)	سَ ـ جا ـ د	امامِ عالي مقام حضرت حُسين ع جو فرزند (ولادت ٣٨هه/ وفات ٩٤هه).
شدَّاد	(ع)	شد دا ـ د	مشهور ڪافر جو نالو جنهن باغ ٺهرايو جيڪو باغ ارم سڏجي ٿو. جنوبي عربستان جو بادشاهه هو.
شَمشاد	(ف)	شِمـ ـ شا ـ د	هڪ بلند ۽ سهڻي وڻ جو نالو. معشوق جي قد سان شمشاد جي تشبيهه ڏبي آهي.
صَيَّاد	(ع)	صَ ـ يَا ـ د	صيد ڪندڙ ـ شڪار ڪندڙ ـ ماريندڙ ـ شڪاري.
فرتاد	(ف)	فر ـ تا ـ د	الهام ـ وَحي.
فَرجاد	(ف)	فَر ـ جا ـ د	دانا ـ عقلمند. فاضِل.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
فَرخاد	(ف)	فر ـ خا ـ د	غالب ـ حاوي.
فرساد	(ف)	فر ـ سا ـ د	حڪيم ـ دانشمند.
فَرهاد	(ف)	فر ـ ها ـ د	ڪوه ڪن ـ جبل تڪيندڙ. ايراني بادشاه پرويز جي راڻي شيرين جو مشهور النّام عاشق.
فَرياد	(ف)	فر ـ يا ـ د	دانهن. رڙ ـ وڏو آواز.
فولاد	(ع)	فو ـ لا ـ د	جوهردار لوهه ـ اسٽيل.
قنّاد	(ع)	ق ـ نّا ـ د	کنڊ ۽ مصري ٺاهيندڙ/ وڪڻندڙ.
ڪيّاد	(ع)	ڪ ـ يّا ـ د	وڏو مڪّار.
مُتَضاد	(ع)	مُتَ ـ ضا ـ د	پاڻ ۾ ضد رکڻ وارا ـ مخالف.
مِرصاد	(ع)	مِر ـ صا ـ د	انتظارگاهه. گذرگاهه ـ ڪمين گاهه.
مِيعاد	(ع)	ميِ ـ عا ـ د	وعده گاهه ـ جاءِ وعده. وعدي جو زمانو ـ مقرر وقت ـ وعده جو وقت.
مِيلاد	(ع)	ميِ ـ لا ـ د	پيدا ٿيڻ جو وقت. ولادت جي جاءِ.
مِيلاد	(ف)	مِي ـ لا ـ د	هڪ پهلوان ايراني شاهه ڪيڪاؤس جو نوڪر ۽ گرگين جو والد.
ناشاد	(ف)	نا ـ شا ـ د	ناخوش ـ ڏکويل ـ جيڪو خوشحال ۽ شاد نه هجي.
نَوشاد	(ف)	نو ـ شا ـ د	هڪ شهر جتان جا ماڻهو ڏاڍا حسين ٿين ٿا. بلخ جي هڪ محل جو نالو.
نَوشاد	(ف)	نَو ـ شا ـ د	هندستان جي مشهور موسيقار جو نالو. نئون ناٺي ـ نئون بادشاهه.
والاد	(ف)	وا ـ لا ـ د	ڇت. عمارت. قالب ـ ڍانچو.
وَسناد	(ف)	وسـ ـ نا ـ د	گهٽو ـ الاهي ـ جهجهو.
وَقاد	(ع)	و ـ قا ـ د	پرڪيلو ـ گرم مزاج. چمڪيلو ـ فروزان ـ سيار روشن.
هفتاد	(ف)	هف ـ تا ـ د	۷۰ سَتر عدد.
همزاد	(ف)	هَم ـ زا ـ د	هم عمر ـ گڏ پيدا ٿيل. جِنّ يا شيطان جيڪو ماڻهو سان گڏ پيدا ٿيندو ۽

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			هميشه گڏ گذاريندو.

گروپ ۵۳

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اتحاد	(ع)	اِت-تِ-حا-د	متحد ٿيڻ- هڪ ٿيڻ.
اتّعاد	(ع)	اِتَّ-تِ-عا-د	واعدو وٺڻ- عهد ڪرڻ.
اِجتهاد	(ع)	اِج-تِ-ها-د	ڪوشش ڪرڻ- دل مان سوچي ڳالهه ڪرڻ. جهد ڪرڻ.
ارتداد	(ع)	اِر-تِ-دا-د	دين اسلام تان ڦرڻ- مرتد ٿيڻ.
اشتداد	(ع)	اِش-تِ-دا-د	شدّت- سختي. استواري.
اَعتضاد	(ع)	اِع-تِ-ضا-د	مدد ڪرڻ- ڪنهن جي ٻانهن جهلڻ.
اَعتماد	(ع)	اِع-تِ-ما-د	ڀروسو ڪرڻ.
اِفتقاد	(ع)	اِف-تِ-قا-د	گم ڪرڻ- گم ٿيل کي ڳولهڻ مهرباني/ دلجوئي.
اقتداد	(ع)	اِق-تِ-دا-د	تتقليد ڪرڻ- پيروي ڪرڻ.
اقتصاد	(ع)	اِق-تِ-صا-د	مياڻ روي اختيار ڪرڻ- وچ راه تي هلڻ.
اَمتجاد	(ع)	اِم-تِ-جا-د	مجيد جو جمع- اشراف ۽ بزرگ ماڻهو.
انَسداد	(ع)	اِن-سِ-دا-د	بند ڪرڻ، بيهي رهڻ.
اَنعقاد	(ع)	اِن-عِ-قا-د	منعقد ڪرڻ/ هئڻ. ڄمائڻ. شروعات.
پيشَداد	(ف)	پيِ-شَ-دا-د	پيشگي اجرت- ايڊوانس.
جائداد	(ف)	جا-ئِ-دا-د	مال- اسباب- ملڪيت.
ڪيقباد	(ف)	ڪيِ-قِ-با-د	ايراني بادشاه جنهن کي زال تخت نشين ڪيو. ١٠٠ سال حڪومت ڪيائين.
روئيداد	(ف)	رؤ-يِ-دا-د	حال- حقيقت.

گروپ ۵۴

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَند	(ف)	اَن-د	چند- ڪي. مُبهم ڳالهه
بَند	(ف)	بَن-د	تدبير. قيد. حفاظت. شعر جو هڪ قسم.
تُند	(ف)	تُن-د	تيز- شوخ- جلد- سخت مزاج.
تَند	(س)	تَن-د	وار جيتري رسي يا سُٽ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
پَند	(ف)	پَنَ ـ د	نصيحت.
جَند	(ع)	جَنَ ـ د	سپاهہ لشڪر.
چَند	(ف)	چَنَ ـ د	ڪيسين تائين ـ ڪُجهه. نامعلوم عَدد/ مقدار.
چِند	(س)	چَنَ ـ د	ڏتُ ـ مڪَر. ڪن تار.
دَند	(ف)	دَنَ ـ د	نادان.
ڏَند	(س)	ڏَنَ ـ د	احمق ـ ٻوجهه.
رَند	(ف)	رَنَ ـ د	ڇورائڻ ـ پڇائڻ. خاڪ ـ گرد. خوشبو.
زَند	(ف)	زَنَ ـ د	زردشت جو ڪتاب، پارسي ان کي آسماني ڪتاب ڪوٺيندا آهن.
شَند	(ف)	شَنَ ـ د	ڇُهنب.
فَند	(ف)	فَنَ ـ د	ڪُوڙ ـ مڪَر و فريب. ٺڳيءَ جو ناهه
قَند	(ع)	قَنَ ـ د	مصري. منو ـ خوشبو.
ڪَند	(ف)	ڪَنَ ـ د	ڳوٺ ـ ديهه.
گَند	(ف)	گَنَ ـ د	ڪن ڪچرو ـ بَدبوءِ.
گَند	(س)	گَنَ ـ د	گاهه جو قسم، جيڪو ڍنڍن ۾ ٿيندو آهي.
مَند	(ف)	مَنَ ـ د	وارو، (مثال: عزت مند.)
نَند	(هہ)	نَنَ ـ د	ندا ـ گلا ـ هَجو.
وَند	(ف)	وَنَ ـ د	صاحب. ظرف ـ ٿانءُ.
هَند	(ف)	هَنَ ـ د	راهه ـ روش. قاعده قانون ٢ ـ هستند جو مخفف.

گروپ ٥٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
ڇِند		ڇِنَ ـ د	نئون ـ نڪور. اصيل ـ اصل.
جِند		جِنَ ـ د	جندڙي ـ حياتي ـ زندگي.
رِند	(ف)	رِنَ ـ د	بي قيد ـ لااُبالي ـ شرع کان آزاد ـ لاپرواهه.
رِند	(ف)	رِنَ ـ د	سنڌ ۾ رهندڙ هڪ بلوچ قوم.
زِند	(ف)	زِنَ ـ د	روح ـ جان.
سِند	(ف)	سِنَ ـ د	حرامي ـ حرامزادو.
عِند	(ع)	عِنَ ـ د	وَيجهو ـ قريب ـ اڳيان.

Gul Hayat Institute

لغظ	پولي	بيهڪ	معنيٰ
نِند	(س)	نِنـ ـ د	نندڻ- منمت.
هِند	(ع)	هِنـ ـ د	هندستان جو ملڪ.

گروپ ٥٦

لغظ	پولي	بيهڪ	معنيٰ
تُند	(ف)	تُنـ ـ د	شوخ- سخت. تيز.
پُند	(ف)	پُنـ ـ د	ڪپھ جو گولو.
دُند	(ف)	دُنـ ـ د	
ڪُند	(ف)	ڪُنـ ـ د	تيز جو ضِد- سادو. داناءُ- حڪيم.
ڪُند	(س)	ڪُنـ ـ د	هَرهَر. پڇا ڳاڇا- بڙ بڙ.
گُند	(ف)	گُنـ ـ د	ٻِج- بيضو- آنوڙو.
لُند	(ف)	لُنـ ـ د	ٻُڙٻڙائڻ- وڦلڻ.
مُند	(س)	مُنـ ـ د	مُوسَم- رُت.
هُند	(س)	هُنـ ـ د	هوند جو مخفف- جيڪڏهن.

گروپ ٥٧

لغظ	پولي	بيهڪ	معنيٰ
بَسند	(ف)	بَ ـ سَنـ ـ د	ڪافي- گهڻو- بس- تمام.
بَغند	(ف)	بَ ـ غنـ ـ د	جانورن جي کَلَ- چمڙي.
بَگند	(ف)	بَ ـ گنـ ـ د	آکيرو- آشيانو.
بَلند	(ف)	بَ ـ لنـ ـ د	ڊگهو- وڏو- دراز.
تَنَند	(ف)	تَ ـ ننـ ـ د	سُست- ڪاهِل
پَرند	(ف)	پَ ـ رنـ ـ د	جوهردار تلوار- تلوار- شمشير ٢- پکي.
پَسند	(ف)	پَ ـ سنـ ـ د	قبول- انتخاب
جَمَند	(ف)	جَ ـ مَنـ ـ د	بيڪار- تن پرور. سُست.
چَرند	(ف)	چَ ـ رنـ ـ د	چوپايو- حيوان. بيهودي ڳالھ.
دَرِند	(ف)	دَ ـ رِنـ ـ د	صورت- شڪل. مثل- جهڙو.
زَغند	(ف)	زَ ـ غَنـ ـ د	بلند آواز- رانيات- مهيب دانهن.
سَرند	(ف)	سَ ـ رنـ ـ د	پينگهو- جهولو- عشق پيچ- بي پاڙي.
سَمَند	(ف)	سَ ـ مَنـ ـ د	مَڪڙو گهوڙو.
فَرِند	(ع)	فِ ـ رنـ ـ د	تلوار.

Gul Hayat Institute

معني	بيهڪ	ٻولي	لفظ
هرڻ وانگي ٽپا ڏيڻ- هرڻ جي چال هلڻ. ناچ- رقص.	فَ - غن - د	(ع)	فَغَند
ڪوڏر- پاهوڙي.	ڪُ - لن - د	(ف)	ڪُلَند
رسو- وَرَ ۾ وڪڙن وارو رسو- ڦندو- نوڙ. واڄهه	ڪَ - مَن - د	(ف)	ڪَمَند
ڪماند جو فصل- ڳنڊيري جو فصل.	ڪَ - مَن - د	(س)	ڪمند
ڏک- تڪليف- رنج. آفت.	گ - زَن - د	(ف)	گزَند
ٽرڙائي ڪرڻ وارو- مسخري ڪندڙ- ناز ڪرڻ وارو. هرجائي عورت.	لَ - وَن - د	(ف)	لَوَند
تبريز کان ٿوري فاصلي تي هڪ مقام- مروند.	مَ - رن - د	(ف)	مَرَند
غمگين- ڏکارو.	نَ - جَن - د	(ف	نَجند
تيزرو گهوڙو. تکو قاصد.	نَ - ون - د	(ف)	نَوند
جمني/ ڪُوزور (پاڻي يا شراب پيئڻ لاءِ.)	آ - ون - د	(ف)	آوَند
سڪون- سُک- خوشحالي- شادابي.	آ - نن - د	(ه)	آنند

گروپ ٥٨

معني	بيهڪ	ٻولي	لفظ
شان- شوڪت- دٻدٻو. عقل- دانش. مڪر و فريب.	اَو - رن - د	(ف)	اَوَرند
رشوت.	بَد - ڪَن - د	(ف)	بَدڪَند
مڪر- حيلو. ڪوڙ. بيهودو سخن.	تر - فن - د	(ف)	ترفند
ڦريون ڦُلُ- نئون ميوو.	تر - وَن - د	(ف)	تروَند
گوڏ- ڌوتي.	ته - بَند	(ف)	تهبَند
قابو- قاتل. عادي- مُطيع. ٻَڌل. مستقل	پا - بن - د	(ف)	پابَند
پيرن ۾ وجهڻ جي زنجير (اڳياڙي/ پوياڙي).	پا - وَن - د	(ف)	پاوَند
جوڙ- تڪرو. جُڙيل. لاڳاپو- چٽي	پيِ - وَن - د	(ف)	پَيوَند
ڏيئو- چراغ.	جَر - ون - د	(ف)	جَروَند
خدا. مالڪ. گهرڌڻي- مُڙس- صاحب.	خا - وَن - د	(ف)	خاوَند

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			(خداوَند جو مخفف)
خُرسَند	(ف)	خُر ـ سَنَ ـ د	خوش ـ سرهو. شاڪر ـ الله جي رضا تي هر حال ۾ راضي.
داوَند	(ف)	دا ـ وَن ـ د	وڏو ياءُ.
دَربند	(ف)	در ـ بَن ـ د	ٻن جبلن جي وچ ۾ سوڙهو ۽ سنهون رستو. گرفتار. قلعو
دِلبند	(ف)	دِل بَن ـ د	دل جو ٽڪرو ـ پيارو. پُٽ ـ فرزند. محبوب ـ معشوق.
دوچند	(ف)	دو ـ چَن ـ د	ٻيڻو.
رُوبند	(ف)	رو ـ بَن ـ د	گهونگهٽ ـ نقاب. برقعو.
سربند	(ف)	سَر ـ بن ـ د	پٽڪو ـ بوڇڻ.
فرزند	(ف)	فر ـ زِن ـ د	اولاد ـ پُٽ
سوگند	(ف)	سو ـ گن ـ د	سُنهن ـ قسم.
فرغند	(ف)	فر ـ غن ـ د	عشق پيچ ـ ٻيپاڙي وَل.
فَرڪند	(ف)	فر ـ ڪُن ـ د	ڪنل ـ پراٽو.
ڪرمند	(ف)	ڪَر ـ مَن ـ د	چُست ـ چالاڪ ـ تيز
گُلبَند	(ف)	گُل ـ بن ـ د	باغبان. مالهي.
گُلقَند	(ف)	گُل ـ قن ـ د	گلاب ۽ کنڊ سان ٺهندڙ معجون ـ معشوق جالبَ.
مانَند	(ف)	ما ـ نَن ـ د	هڪجهڙو. وانگي ـ نظير ـ وانگر
مَروند	(ف)	مر ـ وَن ـ د	ايران جي هڪ شهر جو نالو ـ مرند.
مُسَبند	(ف)	مُسـ ـ بَن ـ د	اهو شخص جيڪو پابندي هيٺ ڪري ڪيڏانهن نه وڃي سگهي.
مَهوند	(ف)	مَه ـ وَن ـ د	هندستان جي هڪ مقام جو نالو.
مَيمند	(ف)	مَيـ ـ مَن ـ د	افغانستان جي هڪ ڳوٺ جو نالو ـ غزني جي پر ۾ آهي.
ناڪند	(ف)	نا ـ ڪَنَ ـ د	وَڇيرو. ناتجربہ ڪار ـ نادان.
نورند	(ف)	نو ـ رن ـ د	ترجمو.
يازِند	(ف)	يا ـ زن ـ د	شڪل ـ هيئت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ياوَند	(ف)	يا - وَن - د	بادشاه. خداوند.

گروپ ٥٩

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
خداوند	(ف)	خُدا - دا - ون - د	صاحب- مالڪ- خدا.
خردمند	(ف)	خِ - رد - من - د	عقيل- دانا- عاقل.
دَروبند	(ف)	د - رو - بن - د	سمنڊ جي ڪناري تي شهر- پورٽ. بندرگاهه.
سِتاوند	(ف)	سِ - تا - وَن - د	ورانڊو. ماڙي.
سِجاڪند	(ف)	سِ - جا - ڪن - د	سخت سيءُ.
سَجاوَند	(ف)	سَ - جا - ون - د	سيستان جي هڪ جبل ۽ ڳوٺ جونالو.
شڪرخند	(ف)	شِ - ڪَر - خن - د	تبسَم- مُسڪراهٽ.
قَلمبند	(ف)	قَ - لم - بن - د	لکيل- تحرير شده.
ڪَمرَبند	(ف)	ڪَ - مر - بند - د	سَندرو- چيلهڪي.
نظربَند	(ف)	نَ - ظر - بن - د	اهو قيدي جيڪو نظر کان غائب نہ ٿئي- اهو قيدي جنهن تي هردم نظر رکي وڃي.

گروپ ٦٠

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بُود	(ف)	بُو - د	هستي- وُجود.
پُود	(ف)	پُو - د	سُٽ (اُڻ ۾ ڪم ايندو آهي).
جُود	(ف)	جُو - د	بخشش- عطا. جوانمردي.
خُود	(ع)	خُو - د	البيلي- نازنين ۽ نوجوان عورت.
دُود	(ف)	دُو - د	دونهون- غبار.
زُود	(ف)	زُو - د	جلد ۽ شتاب- جهٽ پٽ. وقت کان پهرين. دير جو ضد.
سُود	(ف)	سو - د	نفعو- فائدو. زيان جو ضد.
عُود	(ع)	عُو - د	مشهور ساز جو نالو- چندن وڻ- اِتاري
ڪُود	(ف)	ڪُو - د	خرمن- اناج جو ڍير.
مُود	(ف)	مُو - د	مشهور پکي عقاب.
هُود	(ع)	هُو - د	پيغمبر جو نالو جنهن جي دعا سان عاد

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هُود	(ع)	هو ـ د	قوم تباه ٿي. قرآن مجيد جي هڪ سورة. دين کان ڦِري وڃڻ. توبه ڪرڻ وغيره توبه ڪندڙ. تائب.

گروپ ٦١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَود	(ف)	جَو ـ د	جائد جو جمع. عمده شيون.
خَود	(ف)	خُو ـ د	فولادي لوهي ٽوپي. جنگ ۾ پائڻ جي ٽوپي.
زَود	(ف)	زوَ ـ د	سفر لاءِ ڪاڏو تيار ڪرڻ.
طَود	(ع)	طَو ـ د	وڏو جَبل.
عَود	(ع)	عَو ـ د	واپس ٿيڻ. موٽ. پڙاڏو.
فَود	(ع)	فو ـ د	مري وَڃڻ. گم ٿي وَڃڻ.
قود	(ع)	قو ـ د	قصاص. خون جو بدلو خون ڪرڻ.
نَود		نو ـ د	فارسي جي نمد جو سنڌي مُبدل، ڪپڙي جو قسم جنهن مان گهوڙي جو تل نهندو آهي.
هَوَد	(ع)	هَوَ ـ د	اُٺ جو پاڪڙو.

گروپ ٦٢

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جُحُود	(ع)	جُ ـ حُو ـ د	انڪار ڪرڻ. ديده دانسته حق نه مڃڻ. ارهه زورائي.
جُلُود	(ع)	جُ ـ لو ـ د	جُلد جو جمع. کَلون.
جُمود	(ع)	جُ ـ مو ـ د	سڪتو. ڄمڻ. جامد ٿيڻ. (مثال: پاڻي جو ڄمڻ.)
جُنود	(ع)	جُ ـ نو ـ د	جُند جو جمع. فوجون. لشڪَر.
جُيُود	(ع)	جُ ـ يو ـ د	ڳچيون.
حُدُود	(ع)	حُ ـ دُو ـ د	حدون. ڪنارا.
حُسُود	(ع)	حُ ـ سو ـ د	حسد جو جمع. حسَدَ.
حُقُود	(ع)	حُ ـ قو ـ د	دشمنيون. ڪينا.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
خُدود	(ع)	خُ - دُو - د	(خد جو جمع) ڳِلَ- ڳِٽا- رخسار.
خُلود	(ع)	خُ - لُو - د	هميشہ- هميشگي- دوام- جاودان هئڻ.
دُرُود	(ف)	دُ- رُو- د	صلواة شريف. دُعا- سلام- ثنا- رحمت
رُنود	(ف)	رُ - نُو - د	رند جو جمع- رِندَ.
سُجُود	(ع)	سَ - جَو - د	سجدو ڪرڻ.
سُرود	(ف)	سُ - رُو - د	راڳ- گيت. طرب انگيز آواز.
سَعود	(ع)	سَ - عو - د	نيڪ ۽ سڀاڳو هئڻ يا ٿيڻ.
شُهود	(ع)	شُ - هو - د	شاهِدَ- گواهَ.
شهود	(ع)	شَ - هُو - د	سالڪن جو درجو. (تصوف ۾).
صُعود	(ع)	صُ - عو - د	مٿي چڙهڻ- وڃڻ- بلند ٿيڻ.
عَقود	(ع)	عُ - قو - د	ڳنڍيون- عقد جو جمع.
عُنود	(ع)	عُ - نُو - د	حق جي خلاف وڙهڻ.
عُهود	(ع)	عُ - هُو - د	عهد جو جمع.
غُدود	(ع)	غُ - دو - د	جسم جي اندر گوشت جون ڳنڍيون.
غُنود	(ع)	غُ - نو - د	اوٻاسي ڏئي جهٽڻ- پنڪي.
قُيود	(ع)	قُ - يو - د	قيد جو جمع.
ڪُبود	(ف)	ڪَ - بو - د	آسماني رنگ.
لُدود	(ع)	لَ - دو - د	ڇِتو دشمن.
نُخود	(ع)	نُ - خو - د	ڇٽون- ڇٽا.
نُقود	(ع)	نُ - قو - د	نقد جو جمع- روپيا پيسا- سون چاندي.
نُمود	(ف)	نَ - مو - د	ظاهري شان- علامت- رونق- شان و شوڪت پيدا ڪرڻ.
وُجود	(ع)	وُ - جُو - د	هستي. مجازاً: جسم- بدن.
ودود	(ع)	وَ - دو - د	دوست- الله پاڪ جو نالو. گهڻو مهربان
وُرود	(ع)	وُ - رو - د	وارد- داخل ٿيڻ- نازل ٿيڻ- لهڻ.
وُفود	(ع)	و - فو - د	وفد جو جمع- قاصد- پيغامبر.
هجُود	(ع)	هُ - جو - د	رات جو سُمهڻ يا رات جو اُٿڻ.
هُمود	(ع)	هُ - مو - د	باهه جو اُجهامڻ. خاتمو- پراٽو.
جَمُود	(ع)	جَ - مو - د	اها اک جنهن مان لڙڪ نہ وَهن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَهود	(ف)	جـ ـ هو ـ د	يَهود- يَهودي.
حَسود	(ع)	حَ ـ سُو ـ د	گهڻون حسد ڪندڙ.
حَقود	(ع)	حَ ـ قُو ـ د	ڪينہ ور- دشمن.
خُمود	(ع)	خُ ـ مو ـ د	تدو تيڻ- سڪوت- خاموشي.
رُقود	(ع)	رُ ـ قو ـ د	سُمهڻ- ننڊ ڪرڻ وارا. (راقد جو جمع).
زرود	(ع)	زَ ـ رو ـ د	مڪہ شريف جي رستي ۾ ڳوٺ جتي پاڻي کونہ ٿو ملي.
سَفود	(ع)	سَ ـ فو ـ د	ڪباب وغيره پچڻ جي شِيخ.
صَعود	(ع)	صَ ـ عو ـ د	مٿي چڙهڻ وارو. بلندي. دوزخ جي هڪ جبل جو نالو.
صَهود	(ع)	صَ ـ هو ـ د	تُلهو- تنيرو.
عَمود	(ع)	عَ ـ مو ـ د	ٿنڀو- ٽيڪو. ساهميءَ جي لٺ يا هَٿيو.
عَنود	(ع)	عَ ـ نو ـ د	گمراه ڪندڙ.
ڪَدود	(ع)	ڪ ـ دو ـ د	ڪُوهہ.
ڪَنود	(ع)	ڪ ـ نو ـ د	ناشُڪرو.
ڪَيود	(ف)	ڪَ ـ يو ـ د	سبب- ماده- عِلّت.
وَعود	(ع)	وَ ـ عو ـ د	وعدا.
وقود	(ع)	وَ ـ قو ـ د	باهہ ٻارڻ جون ڪاٺيون- ٻارڻ- پيٽرول.
ولود	(ع)	وَ ـ لو ـ د	عوت يا مادي، جيڪا گهڻا ٻار پيدا ڪري.
يَهود	(ع)	يَ ـ هو ـ د	يهودي- حضرت موسيٰ ع جي قوم.

گروپ ٦٣

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بارود	(ف)	با ـ رو ـ د	بندوق وغيره جو دارون.
بهبود	(ف)	بهہ ـ بو ـ د	ڀَلائي- بهتري.
پِدرود	(ف)	پِدَ ـ رو ـ د	رخصت- وداع- سلامت- موڪلائڻ.
مُتَعود	(ع)	مُتَ ـ عو ـ د	عادت ڪندڙ- عادي.
مَجهود	(ع)	مَجـ ـ هو ـ د	جهد يعني ڪوشش ڪِيل.
مَحدود	(ع)	مَحـ ـ دو ـ د	حد مقّرر ٿيل.
مَحسود	(ع)	مَحـ ـ سو ـ د	حسد ڪيل- اهو شخص جيڪو حسد

Gul Hayat Institute

لفظ ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
		يا رشڪ جي قابل هجي.
مَحصود (ع)	مَح ـ صو ـ د	ڪٽيل پيداوار.
مَحمود (ع)	مَح ـ مو ـ د	ساراهيل ـ بادشاه سبڪتگين جو پُٽ ۽ شاندار بادشاه. سومنات جو فاتح.
مَردود (ف)	مَر ـ دو ـ د	رد ڪيل ـ دفع ٿيل. ذليل ـ خوار.
مَرصود (ع)	مَر ـ صو ـ د	اميد رکيل ـ جنهن جي اميد رکي وڃي.
مَسجود (ع)	مَس ـ جو ـ د	جنهن کي سجدو ڪيو وڃي.
مَسرود (ع)	مَس ـ رو ـ د	دغا ـ فريب. جادو ـ منتر.
مَسعود (ع)	مَس ـ عو ـ د	نيڪ بخت ـ سڀاڳو.
مَشهُود (ع)	مَش ـ هو ـ د	مُوجود.
مَطرود (ع)	مَط ـ رو ـ د	مردود ـ تڙي ڇڏيل.
مَعبود (ع)	مَع ـ بو ـ د	پوڄيو ويندڙ ـ جنهن جي پوڄا ڪئي وڃي. الله پاڪ.
مَعدود (ع)	مع ـ دُو ـ د	شمار ۾ آندل. قليل ـ ٿورڙو.
مَعقود (ع)	مَع ـ قو ـ د	عقد ۾ آندل ـ جنهن سان عقد ڪيو وڃي.
مَعهُود (ع)	مَع ـ هو ـ د	عهد ڪيل ـ اقرار ۾ آيل. پراڻو ـ ڪهڻ.
مَفقود (ع)	مف ـ قو ـ د	ناپيد ـ غائب ـ غير موجود.
مَقصود (ع)	مق ـ صو ـ د	جنهن لاءِ قصد يعني ڪوشش يا ارادو ڪيو وڃي.
مَمدود (ع)	مَم ـ دو ـ د	جنهن کي دراز ڪيو وڃي.
مَوجود (ع)	مو ـ جو ـ د	وجود ۾ آندل. حاضر ـ ظاهر.
مَودَود (ع)	مو ـ دو ـ د	پيارو ـ دوست ـ محمود غزنوي جو پوٽو جنهن ١٠٤٠ع کان ١٠٤٩ع تائين حڪومت ڪئي.
مَورُود (ع)	مو ـ رُو ـ د	وارد ڪيل ـ لاٿل. موڪليل.
مَوعُود (ع)	مَو ـ عو ـ د	جنهنجو وعدو ڪيو وڃي.
مَولُود (ع)	مو ـ لو ـ د	ڄَمِيل ـ پيدا ٿيل ٻار. ڄڻڻ جو زمانو.
نِمرود (ع)	نِم ـ رو ـ د	بادشاه جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			گروپ ٦٤
بيد	(ف)	بَيِ ـ د	وڻ جو نالو. شعور. آگاهي.
بَيد	(ع)	بَيِ ـ د	علاوه.
جَيد	(ع)	جَيِ ـ د	ڳچي.
حَيد	(ع)	حَيِ ـ د	جبل جي ڏيگهه.
زَيد	(ع)	زَيِ ـ د	هڪ فرضي نالو، عموماً عربي افسانن ۾ ايندو آهي.
شَيد	(ف)	شَيِ ـ د	ڪوڙ. مڪَر. فريب.
صَيد	(ع)	صَيِ ـ د	شڪار. اهو جانور (وغيره) جنهن جو شڪار ڪيو وڃي.
غَيد	(ع)	غَيِ ـ د	نازڪ ۽ خوبصورت ٿيڻ.
فَيد	(ع)	فَيِ ـ د	نازسان هلڻ. خرامِ ناز.
قَيد	(ع)	قَيِ ـ د	بَند. جيل.
ڪَيد	(ع)	ڪَيِ ـ د	جنگ. مڪَر. فريب.
ڪَيد	(ف)	ڪَيِ ـ د	سڪندر اعظم جو سُهرو جيڪو راجا هو.
مَيد	(ع)	مَيِ ـ د	چُرڻ. حرڪت ڪَرَڻ.
وَيد	(هه)	وَيِ ـ د	حڪيم. علاج ڪندڙ. ويج.
			گروپ ٦٥
ديد	(ف)	دِيِ ـ د	ڏِسڻ. ڏسڻ وائسڻ.
سِيد	(ع)	سِيِ ـ د	بگهڙ، شينهن. جهنگلي جانور.
شِيد	(ف)	شِيِ ـ د	سج. گهٽو روشن.
عِيد	(ع)	عِيِ ـ د	مسلمانن جي جشن جو ڏينهن. خوشي.
غِيد	(ع)	غِيِ ـ د	نازڪ ۽ خوبصورت عورتون.
گِيد	(ف)	گِيِ ـ د	مشهور پڪي سِرڻ. ڳجهه
وِيد	(ف)	وِيِ ـ د	گم شده. وڃائيل. علاج. چارو.
اُمَيد	(ف)	اُ ـ مَيِ ـ د	آس. توقع. آرزو. خواهش.
جُنَيد	(ع)	جُ ـ نَيِ ـ د	بغداد جو ڪامل و عارف وليَ الله (سالِ وفات ٢٩٧ع).

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
سُفيد	(ف)	سُ ـ فيـ ـ د	اَڇو۔ چٽو. ظاهر۔ روشن.
عُبَيد	(ع)	عُ ـ بَيـ ـ د	ننڍو غلام۔ ننڍو بندو۔ ننڍو نوڪر.
نُمَيد	(ف)	نُ ـ مَيـ ـ د	ناامید جو مخفف.
وقيدَ	(ع)	و ـ قيـ ـ د	ڪاٺيون، گاهه وغيره جنهن سان باهه ٻاري سگهجي.

گروپ ٦٦

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
بَعيد	(ع)	بَ ـ عيـ ـ د	فاصلي تي۔ پري۔ ڏور.
بَدِيد	(ع)	بَ ـ دِيـ ـ د	جانور تي سنج يا پاکڙو رکڻ کان اڳ ڪپهه وغيره جو گاديلو.
بُريد	(ف)	بُ ـ ريـ ـ د	پيغامبر۔ نامه بر. قاصد۔ پانڌي.
تَرِيد	(ف)	تَ ـ رِيـ ـ د	ٻوڙ ۾ ماني جا ننڍڙا ٽُڪرا وِجهڻ.
تَشِيد	(ع)	تَ ـ شِيـ ـ د	(آواز کي) بلند ڪرڻ. خوشبو لڳائڻ.
تَصِيد	(ع)	تَ ـ صِيـ ـ د	شڪار ڪرڻ.
تَلِيد	(ع)	تَ ـ لِيـ ـ د	اهو شخص جيڪو جمي هڪڙي هنڌ ۽ پرورش پئي هنڌ ٿئيس.
جَدِيد	(ع)	جَ ـ دِيـ ـ د	تازو۔ نئون.
جَرِيد	(ع)	جَ ـ رِيـ ـ د	قاصد۔ پانڌي. جاسوس.
جَرِيد	(ع)	جَ ـ رِيـ ـ د	تمام۔ پورو.
جَلِيد	(ع)	جَ ـ لِيـ ـ د	برف۔ شبنم۔ سردي ۾ جمي ويندڙ شيءِ.
حَدِيد	(ع)	حَ ـ دِيـ ـ د	لوهه۔ آهن.
حَصِيد	(ع)	حَ ـ صِيـ ـ د	لُڻيل فصل. مضبوط رَسو.
حَمِيد	(ع)	حَ ـ مِيـ ـ د	ساراهيل. الله پاڪ جو نالو.
خَرِيد	(ع)	خَ ـ رِيـ ـ د	ڪنواري عورت.
خَرِيد	(ف)	خَ ـ رِيـ ـ د	مُله۔ قيمت. مُله ڏئي ورتل۔ خريد ڪيل.
رَسِيد	(ف)	رَ ـ سِيـ ـ د	اهو ڪاغذ جو ٽڪرو جيڪو ڪنهن شيءِ کي وصول ڪرڻ بعد ڏجي۔ وصول ڪيل.
رَشِيد	(ع)	رَ ـ شِيـ ـ د	راهه راست تي هلندڙ۔ هدايت يافته. الله

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			پاڪ جو نالو.
رَغيد	(ع)	رَ - غيِ - د	فراخ عيش ماڻهو.
زغيد	(ف)	زَ - غيِ - د	مکڻ- مَسڪو- سٽپ.
زَهيد	(ف)	ز - هيِ - د	ٿورو ڪائيندڙ.
سَديد	(ع)	سَ - ديِ - د	دَست- راست- مُحڪم.
سَرِيد	(ف)	سَ - ريِ - د	پينگهو.
سَعيد	(ع)	سَ - عيِ - د	مبارڪ- نيڪ- سڀاڳو- نيڪ بخت.
شَديد	(ع)	شَ - ديِ - د	مضبوط- استوار. سخت- ڏاڍو.
شَهيد	(ع)	شَ - هيِ - د	راهِ خدا ۾ مارجي ويل. شاهد- گواهه. الله پاڪ جو نالو.
صَديد	(ع)	صَ - ديِ - د	ٿهڪندڙ پاڻي.
طَرِيد	(ع)	طَ - ريِ - د	مَردود- تڙيل.
عَديد	(ع)	عَ - ديِ - د	مِثل- نظير- مانند- جهڙو. ڳڻپ- شمار.
عَميد	(ع)	عَ - ميِ - د	قوم جو پيشوا.
عَنيد	(ع)	عَ - نيِ - د	سَرڪش- جهيڙاڪ.
عَهيد	(ع)	عَ - هيِ - د	هم عصر- هم زمان.
غَرِيد	(ع)	غَ - ريِ - د	ڳائڻ وارو- راڳيندڙ.
فَرِيد	(ع)	فَ - ريِ - د	يگانو- بي مثل- بي مانند- لاثاني. عمده موتي.
فَقيد	(ع)	فَ قيِ - د	ناياب- گم ٿيل.
قَديد	(ع)	قَ - ديِ - د	خشڪ/ سُڪايل گوشت.
قَعيد	(ف)	قَ - عيِ - د	همنشين مَرد.
ڪَسِيد	(ع)	ڪَ - سيِ - د	متاع بي رواج- رواج مان نڪتل سامان.
ڪَليد	(ع)	ڪَ - ليِ - د	ڪُنجي- چاٻي.
گَزِيد	(ف)	گ - زيِ - د	ڍل- خِراج- محصول.
لَبيد	(ع)	لَ - بيِ - د	بيهوده ڪلام.
لَبيد	(ع)	لَ - بيِ - د	عرب جي مشهور شاعر ابن رِمعه جو نالو، مسلمان ٿي انتقال ڪيائين.
لَوِيد	(ف)	لَ - ويِ - د	وَڏي دَيگ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
مَجِيد	(ع)	مَ - جِيـ - د	بزرگ- گِرامي.
مَدِيد	(ع)	مَ - دِيـ - د	ڊگهو- دراز. هڪ بحروزن جو نالو.
مُرِيد	(ع)	مُ - رِيـ - د	ارادو ڪندڙ- با ارادت. ديني شاگرد- چَيلو.
مَرِيد	(ع)	مَ - رِيـ - د	نافرمان- سرڪش- مَردود.
مَزِيد	(ع)	مَ - زِيـ - د	زياده ڪيل. زِيادتي- گهٽائي. گهٽو- وڌيڪ.
مُفِيد	(ع)	مُ - فِيـ - د	فائدو ڏيندڙ.
مَڪِيد	(ع)	مَ - ڪِيـ - د	مڪرَ ۽ فريب ڪندڙ.
نُبِيد	(ف)	نُ - بِيـ - د	خوشخبري.
نَجِيد	(ع)	نَ - جِيـ - د	شجاع- دلير- بهادر.
نَدِيد	(ع)	نَ - دِيـ - د	مانند- نظير.
نَشِيد	(ع)	نَ - شِيـ - د	شعر پڙهڻ- آواز بلند ڪرڻ.
نَشِيد	(ف)	نَ - شِيـ - د	شعر- سُرود.
نَمِيد	(ف)	نَ - مِيـ - د	نااُميد جو مخفف.
نَوِيد	(ف)	نَ - وِيـ - د	اطلاع- خبر- ڄاڻ- مژده - خوشخبري.
نَضِيد	(ع)	نَ - ضِيـ - د	ترتيب سان رکڻ- ڍير ڪرڻ- تهه ڪري رکڻ. ککرن جو تهه.
وَحِيد	(ع)	وَ - حِيـ - د	واحد- اڪيلو- تنها- لاثاني.
وَرِيد	(ع)	وَ - رِيـ - د	ڳچيءَ جي رڳ.
وَصِيد	(ع)	وَ - صِيـ - د	دهليز- اڱڻ.
وَعِيد	(ع)	وَ - عِيـ - د	ڌمڪي- سزا ڏيڻ جو وعدو.
وَلِيد	(ع)	وَ - لِيـ - د	ڇوڪرو- غلام. حضرت خالد جي والد جو نالو.
يَزِيد	(ع)	يَ - زِيـ - د	معاويه جو پُٽ، (٦٠هه کان ٦٤هه تائين حڪومت ڪيائين). زيادتيءَ وارو- وڌاءُ.
تابِيد	(ع)	تا - بِيـ - د	هميشه ڪرڻ- اڃاتائين پيو ڪو ڪم ڪرڻ.

گروپ ٦٧

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
تاڪِيد	(ع)	تا - ڪِيـ - د	بار بار چوڻ- اصرار ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معني
تائيد	(ع)	تا ـ ئيـ ـ د	مدد ڪرڻ. قوت ڏيڻ. ها ۾ ها ملائڻ.
تبريد	(ع)	تَبـ ـ ريـ ـ د	ٿڌ ڪرڻ. ٿڌڪار.
تَبعيد	(ع)	تَبـ ـ عيـ ـ د	دور ڪرڻ. پري ڪرڻ.
تجديد	(ع)	تجـ ـ ديـ ـ د	تازو ڪرڻ. نئين سر وري ساڳيو ڪم ڪرڻ.
تَجريد	(ع)	تجـ ـ ريـ ـ د	مجرّد ڪرڻ. آراسته ۽ سينگارڻ.
تَجليد	(ع)	تَجـ ـ ليـ ـ د	ڪتاب جو جلد ٻڌڻ. جانور جي کَلَ لاهڻ.
تجويد	(ع)	تجـ ـ ويـ ـ د	نيڪ ۽ خالص ڪرڻ. علم قرآت.
تحديد	(ع)	تحـ ـ ديـ ـ د	حد ٻڌڻ. حد پيدا ڪرڻ.
تحميد	(ع)	تحـ ـ ميـ ـ د	ساراهڻ. ساراهه تي ساراهه ڪرڻ.
تخديد	(ع)	تخـ ـ ديـ ـ د	لاغر ٿيڻ.
تَخليد	(ع)	تخـ ـ ليـ ـ د	هميشه رهڻ. ڪٿي وڃي مُقيم ٿيڻ.
تَرديد	(ع)	تَر ـ ديـ ـ د	ڪنهن ڳالهه کي رد ڪرڻ.
تسديد	(ع)	تسـ ـ ديـ ـ د	مضبوط ۽ درست ڪرڻ. مضبوطي ۽ دُرستي.
تَسويد	(ع)	تَسـ ـ ويـ ـ د	لِکڻ. ڪاغذ ڪارو ڪرڻ.
تَشديد	(ع)	تشـ ـ ديـ ـ د	سَخت ڪرڻ. لفظ کي شدّ سان پڙهڻ.
تصعيد	(ع)	تصـ ـ عيـ ـ د	بلند ٿيڻ.
تَعديد	(ع)	تعـ ـ ديـ ـ د	شمار ڪرڻ/ ڳڻڻ. ظلم و سختي.
تَعقيد	(ع)	تعـ ـ قيـ ـ د	عقد ڪرڻ. ڳنڍڻ. سَمجهه ۾ نه ايندڙ ڳالهه ڪرڻ.
تغريد	(ع)	تغـ ـ ريـ ـ د	راتيون لنوڻ. تنوارڻ. خوشيءَ مان ٻولڻ.
تَفريد	(ع)	تفـ ـ ريـ ـ د	يگانو. فريد. فقيهه ۽ دانا ٿيڻ.
تفسيد	(ع)	نفـ ـ سيـ ـ د	تباهه ڪرڻ. بيگاڙڻ.
تفليد	(ع)	تفـ ـ ليـ ـ د	ٽڪرا ٽڪرا ڪرڻ. ڦاڙڻ.
تَفنيد	(ع)	تفـ ـ نيـ ـ د	ٻرو ٻَلو چوڻ. ڪوڙا ۽ ڪمزور ٻهتان منسوب ڪرڻ.
تقصيد	(ع)	تقـ صيـ ـ د	قصور. جرم. خطا. گناهه. ڪم ۾

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			ڪوتاهي ۽ سُستي ڪرڻ.
تقلِيد	(ع)	تق - لِيـ - د	ڪنهن کي وَعدو ڏيڻ. ڪنهن جي پيروي ڪرڻ.
تڪبِيد	(ع)	تڪ - بِيـ - د	آسمان جي وِچ تي اچي وچڻ.
تڪمِيد	(ع)	تڪ - مِيـ - د	تاڪوڙ ڪرڻ.
تمجِيد	(ع)	تمـ - جِيـ - د	بُزرگ سمجهڻ.
تمدِيد	(ع)	تمـ - دِيـ - د	ڇِڪَڻ.
تَمهِيد	(ع)	تمـ - هيـ - د	بِستر وڇائڻ. ديباچو. ڳالهه جي ابتدا.
تندِيد	(ع)	تنـ - ديـ - د	عيب ظاهر ڪرڻ.
تنضِيد	(ع)	تنـ - ضيـ - د	چوندڻ. آراستہ ڪرڻ.
تنقِيد	(ع)	تنـ - قِيـ - د	نڪتہ چيني. علم ادب ۾ هڪ فن جو نالو (لکت مان خاميون چوندڻ).
توحِيد	(ع)	تو - حِيـ - د	الله پاڪ کي واحد مَڃڻ.
توفِيد	(ع)	تو - فيـ - د	موڪلڻ. روانو ڪرڻ.
توڪِيد	(ع)	تو - ڪِيـ - د	استوار ۽ مضبوط ڪرڻ.
تولِيد	(ع)	تو - لِيـ - د	ڄَڻڻ. پيدا ڪرڻ.
تهجِيد	(ع)	تهہ - جِيـ - د	سُمهارڻ. اُٿارڻ.
تهدِيد	(ع)	تهہ - ديـ - د	ڌيڄارڻ. خوف ڏِيارڻ.
تهنِيد	(ع)	تهہ - نيـ - د	(عورت جو) نرمي ۽ لطف سان ڪنهن کي پنهنجي عشق ۾ مبتلا ڪرڻ.
خرشِيد	(ع)	خُر - شِيـ - د	روشن سج.
ناپِيد	(ع)	نا - پيـ - د	جيڪو ظاهر نہ هجي. گم. غائب.
ناهِيد	(ع)	نا - هيـ - د	زهره ستارو.
		گروپ ٦٨	
اَبَد	(ع)	اَ - بَد	هميشہ. بي انتها زمانو.
اَحَد	(ع)	اَ - حد	هڪ. اڪيلو.
اَسَد	(ع)	اَ - سَد	شينهن. آسماني بُرج جو نالو.
اَمَد	×	اَ - مَد	مُدَت. وقفو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَرَد	(ع)	بَ ـ رَد	برف جو گولو/ ڳنڍيو.
بَلَد	(ع)	بَ ـ لَد	شهر.
بَلَد	(ف)	بَ ـ لَد	پيشوا- رهبر. واقف- ڄاڻندڙ.
تَلَد	(ع)	تَ ـ لَد	اهو شخص جيڪو هڪ هنڌ تولّد ٿئي ۽ پرورش ٻئي هنڌ ٿئيس.
جَدَد	(ع)	جَ ـ دَد	هموار زمين.
جَرَد	(ف)	جَ ـ رَد	زخم دار- زخمي.
جَرَد	(ع)	جَ ـ رَد	ٿَر- رِڻ- صحرا.
نَضَد	(ع)	نَ ـ ضَد	هڪٻئي مٿان رکيل سامان.
نَڪَد	(ع)	نَ ـ ڪَدَ	بدفال مرد- بي اقالو.

گروپ ٦٩

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَرد	(ع)	بَر ـ د	ٿڌڪار- ٿَڌ.
جَرد	(ف)	جَر ـ د	بادشاهي تخت.
جَرد	(ع)	جَر ـ د	ڍال- سِپر.
حَرد	(ع)	حَر ـ د	ارادو- قصد ڪرڻ.
دَرد	(ف)	دَر ـ د	تڪليف- ڏُک. بيماري- سُور.
دَرد	(ع)	دَر ـ د	ڏند ڪِري پوڻ.
زَرد	(ف)	زَر ـ د	پِيلو- بسنتي (رنگ).
زَرد	(ع)	زَر ـ د	گهٽو ڏيڻ.
سَرد	(ف)	سَر ـ د	ٿڌو- بي مزه- ناخوش.
سَرد	(ع)	سَر ـ د	زِرهه (فولاد جو ٺهيل جنگي لباس)
غَرد	(ف)	غَر ـ د	گرمين ۾ رهڻ لاءِ گهر.
فَرد	(ع)	فَر ـ د	اَڪيلو- تنها- يگانو- هڪڙو ڇڙو.
ڪَرد	(ف)	ڪَر ـ د	ڪِيُم.
ڪَرد	(ف)	ڪَر ـ د	ڪَم- فعل- عمل- ڪم ڪار.
گَرد	(ف)	گَر ـ د	غبار- ڌوڙ- خاڪ- مِٽي. آسمان. سج. خوشي- شادي.
لَرد	(ف)	لَر ـ د	جهنگ- مَيدان.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مَرد	(ف)	مَر - د	مڙس- مذڪر.
مَرد	(ع)	مَر - د	ڏاڙهي بنا- ٻُچي.
نَرد	(ف)	نَر - د	ايران ۾ مروج هڪ راند جو نالو.
وَرد	(ع)	وَر - د	گُلاب جو گُل.
جَلد	(ع)	جَل - د	چابُڪ- تيز- جَهٽ- شِتاب.
جَهد	(ع)	جَه - د	سَعي- ڪوشش.
جَسَد	(ف)	جَ - سَد	تن- بدن- جِسم.
حَسَد	(ع)	حَ - سَد	ساڙ- ڪينو.
حَصَد	(ع)	حَ - صَد	سُڪو گاهه- ڪک ڪانا.
حَفد	(ع)	حَ - فد	حافد جو جمع- دوستَ- يارَ.
خِردَ	(ف)	خ - رَد	عقلي- دانائي.
رَسَد	(ف)	رَ - سَد	حصو- قسمت. لائق.
رَشَد	(ع)	رَ - شَدَ	راهِ راست- نيڪ رستو.
رَصَد	(ع)	رَ - صَد	دير تائين ڏسبو رهجي. ڪنهن ۾ اميد رکڻ.
رِفد	(ع)	رَ- فد	بخشش.
رَقد	(ع)	رَ - قَد	ننڊ- خواب.
رَمَد	(ع)	رَ - مَد	اک اُٿڻ (بيماري).
زَبَد	(ع)	زَ - بَد	ملائي- گجي- ڪف.
سَبَد	(ع)	سَبَ - دَ	گهٽ- تورڙو.
سَجَد	(ف)	سَ - جَد	شدّت- سَرما.
سَددَ	(ع)	سَ - دد	دُرستي.
سَنَد	(ع)	سَ - نَد	پشت بہ پشت ڪنهن ڏانهن منسوب هئڻ. بلندي. سرٽيفڪيٽ.
شهد	(ع)	شَ - هَد	ماکي.
صَمَد	(ع)	صَ - مَد	بي نياز. دائم. بلند- بزرگ. الله پاڪ جو نالو.
عَدَد	(ع)	عَ - دَد	شمار- ڳڻپ. انگ.
عَضَد	(ع)	عَ - ضَد	حمايت ڪرڻ- مدد ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عَمَد	(ع)	عَ ـ مَد	سُتونَ- ٿيڪا- ٿنيا.
غَدَد	(ع)	غَ ـ دَدَ	سَياڻ.
فَقَد	(ع)	فَ ـ قد	لڪائڻ- لِڪي وڃڻ.
فَنَد	(ع)	فَ ـ نَد	ڪُوڙ خطا- سست راءِ- عقلي فتور.
ڪَمَد	(ف)	ڪَ ـ مَد	ڇپر- جهوپڙي- مَنهہ.
لَبَد	(ع)	لَ ـ بَد	پَشَمر- اُنَ.
لَحَد	(ع)	لَ ـ حَد	قبر. شگاف.
لَڪد	(ف)	لَ ـ ڪَد	لتَ.
مَدَد	(ع)	مَ ـ دَد	امداد- اعانت.
مَرَد	(ع)	مَ ـ رَد	هَٽ ملڻ.

گروپ ٧٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تُلد	(ف)	تُلَ ـ د	عقاب جو ڇُوزو- عقاب جو ٻَچو.
جُند	(ع)	جُنَ ـ د	فوج- لشڪر.
چُغد	(ف)	چُغ ـ د	بُومر- چِبرو- اُلو.
خُلد	(ع)	خُل ـ د	هميشہ رهڻ جو هنڌ- هميشگي- بهشت.
خُلد	(ع)	خُل ـ د	دل- جان- حال.
دُزد	(ف)	دُز ـ د	چُور- چورائيندڙ.
دُغد	(ف)	دُغ ـ د	ڪُنوار.
رُشد	(ع)	رُش ـ د	هدايت- سمجهاڻي. راهِ راست تي هلڻ. هوش.سنڀالڻ.
زُهد	(ع)	زُه ـ د	نفساني خواهشات کان نفرت/ دنياوي لذتن کا پاسو ڪرڻ.
عُضد	(ع)	عُض ـ د	ٻانهن- بازو.
بُرد	(ع)	بُر ـ د	ٿين جي چادر.
بُرد	(ع)	بُر ـ د	مُرِيل. ڪنيل. آندل- وَرتل.
پُرد	(ف)	پُر ـ د	تَهہ. مثال: پيٽو تيٽو.
جُرد	(ع)	جُر ـ د	صاف ميدان، مثال: ايئر پورٽ.
خُرد	(ف)	خر ـ د	بزرگ جو ضد- ننڍو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
دُرد	(ف)	دُر ـ د	ڇَٽُ (شاهي لوازمات جو هڪ اهم رُڪن).
ڪُرد	(ف)	ڪُر ـ د	ٻَڪراڙ- ڏراڙ. حوض- تلاءُ.
گُرد	(ف)	گُر ـ د	پهلوان- دلاور.
مُرد	(ف)	مُر ـ د	ڏاڙهيءَ بِنا ڇوڪرا- ٻُچا ڇوڪرا.
آرَد	(ف)	آ ـ رَد	اٽو.

گروپ ٧١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آمَد	(ف)	آ ـ مَد	اچڻ جي حالت- آيو. آمَدني.
اَبجد	(ع)	اَب ـ جَد	حروف تهجي الف- بي وغيره- مقرر ڪيل اَٺ الفاظ.
اَحمَد	(ع)	اَحم ـ د	تمام گهڻو تعريف ڪيل. رسول پاڪ ﷺ جو اسم مُبارڪ.
حَمد	(ع)	حَمـ د	تعريف ڪرڻ- ساراهه- الله پاڪ جي جاهه ۽ عظمت جو بيان.
خَمد	(ع)	خَمـ ـ د	ڪوسي ڦُلهيار.
رَعد	(ع)	رَع ـ د	گوڙ- گجگوڙ- ڪنوڻ جو چمڪاٽ.
رَغد	(ع)	رَغ ـ د	نعمت- عيش.
سَبد	(ع)	سَب ـ د	مٽي جا وار ڪُوڙڻ.
سَعد	(ع)	سَع ـ د	نيڪ- سڀاڳو. عرب جي هڪ قبيلي جو نالو.
عَبد	(ع)	عب ـ د	غلام- ٻندو- ٻانهو.
عَقد	(ع)	عَق ـ د	ڳنڍ- ڳانڍاپو. وعدو. نڪاح ڪرڻ.
عَهد	(ع)	عَه ـ د	زمانو- وقت. وعدو- قسم. پناهه- امان.
فَهد	(ع)	فَه ـ د	چيتو.
ڪَبد	(ع)	ڪَب ـ د	جگر- سينو.
نَجد	(ع)	نَج ـ د	بلند زمين- متاهين زمين. راهه جو چاڙهو. سعودي عرب جو ريگستاني علائقو.
نَزد	(ف)	نَز ـ د	نزديڪ جو مخفف- ويجهو.

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
نَقد	(ع)	نق ـ د	روڪڙو- ڪُليو. آماده ڪرڻ. ذات ۽ اولاد جي معنيٰ ۾ ٻہ استعمال ٿيندو آهي.
وَجد	(ع)	وَجـ ـ د	غمگين ٿيڻ. عاشق ٿيڻ. شوق و ذوق جي ڪيفيت- بيخودي.
وَفد	(ع)	وَف ـ د	وافد جو جمع- پانڌيئڙا- پيغامبرَ. ماڻهن جو ٽولو- گروپ.
وَلد	(ع)	وَل ـ د	پُٽ- فرزند. (واحد ۽ جمع ٻنهيءَ لاءِ).
يَزد	(ف)	يَز ـ د	شيراز جي هڪ شهر جو نالو.

گروپ ٧٢

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اِرد	(ف)	ار ـ د	(گرد سان گڏ استعمال ٿيندو آهي) اردگرد- هيڏانهن هوڏانهن.
قِرد	(ع)	قِر ـ د	باندر- پوليڙو.
ڪَرد	(ف)	ڪَر ـ د	ڪم ڪارونڊ جون تاريون ڪَتڻ لائق.
گِرد	(ف)	گِر ـ د	حلقو- چوڌاري.
وِرد	(ع)	وِر ـ د	اهو ذڪر/ وظيفو جيڪو روزانو پڙهجي.
وِرد	(ف)	وِز ـ د	شاگِرد- مُريد- چيلو.
ڪِرد	(ف)	ڪِر ـ د	ڪَم- فعل.

گروپ ٧٣

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَرشد	(ع)	اَر ـ شد	نهايت هدايت يافتہ ماڻهو.
ارمَد	(ع)	اَر ـ مَد	جنهن جون اکيون اٽيل هجن.
اَسعد	(ع)	اَسـ ـ عَد	وڏو نيڪ/ سَياڳو.
اَسوِد	(ع)	اَسـ ـ وَد	ڪارو- سِياه (ڪعبي ۾ لڳل پٿر جو نالو)
اَمجد	(ع)	امـ ـ جَد	نهايت بزرگ/ مُعزز.
اَوجَد	(ع)	او ـ جَد	هڪ- يگانو- يڪتا- يَڪو.
اِيزَد	(ف)	ايـ ـ زَد	خدا- الله- خدا پاڪ جو نالو.
بِيحد	(ف)	بيـ ـ حَد	حد کان وڌيڪ.

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَيِّد	(ع)	جَ ـ يِّد	زهد وارو۔ نيڪ.
چِرَّد	(ف)	چِ ـ رَّد	فساد۔ جهيڙو جهڳڙو.
سَرحد	(ف)	سَر ـ حد	حَد.
سَرمَد	(ع)	سَر ـ مَد	جنهن جي ابتدا/ انتها نہ هجي۔ هميشہ دائم. الله پاڪ.
فيصد	(ع)	فيـ ـ صَد	سيڪڙو.
مَبرد	(ع)	مِبـ رد	تڏ ڪندڙ شيون.
مَرصَد	(ع)	مر ـ صَد	رصد/ انتظار ڪرڻ جو هنڌ.
مِرقَد	(ع)	مر ـ قَد	وڏو پيالو۔ بزرگ جو ڪاسو.
مُرقَد	(ع)	مر ـ قَد	آفيم۔ ترياق۔ ڌاتورو.
مَرقَد	(ع)	مَر ـ قَد	خواب گاهه۔ قبر.
مسجَد	(ع)	مسـ ـ جَد	پيشاني۔ نراڙ. جاءِ سجده.
مَسنَد	(ع)	مَسـ ـ ند	گادي۔ گادَيلو۔ ويهڻ جو گادَيلو/ گادي/ جاءِ.
مَشهَد	(ع)	مَش ـ هَد	حاضر ٿيڻ جي جاءِ۔ گواهي ڏيڻ جو هنڌ۔ شهادت گاهه.
مَشهَد	(ع)	مش ـ هد	ايران جي صوبي خراسان جو شهر، امام موسيٰ رضا هت شهيد ۽ دفن ٿيا، مشهد تڏهن ٿو سڏجي.
مَصعَد	(ع)	مَصـ عد	بلند مقام۔ ماڙي.
مِطرَد	(ع)	مِط ـ رَد	ٻرڇي۔ ڪپڙن اندران پائڻ واري گنجي.
مَعبَد	(ع)	معَ ـ بَد	عبادت جو هنڌ. نصارن جو عبادت خانو۔ گرجا. يهودين جو عبادتگاهه.
مَعقد	(ع)	معـ ـ قد	عقد/ ڳنڍ جو هنڌ/ ٻَڌڻ جو هنڌ.
مَقصد	(ع)	مق ـ صد	مُراد۔ مطلب. ارادو۔ قصد جو هنڌ.
مُنسَد	(ع)	مُنـ ـ سد	انسداد ڪيل. بنديل.
اِثمد	(ع)	اِثـ ـ مِد	سنگِ سرمد۔ اڪين ۾ پوندڙ سُرمي جو پٿر.
تِرِبَد	(ف)	تِر ـ بِد	ايران جي هڪ شهر جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جِلمِدِ	(ع)	جَل - مَد	ڪپڙن ڌوئڻ جو پٿر (ڪٿي جنهن تي رکي ڪپڙا ڌوئيندا آهن).

گروپ ۷۴

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مَسجِد	(ع)	مَس - جد	الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ لاءِ جاءِ- مسلمان جي عبادت گاه.
مُرشِد	(ع)	مُر - شد	راه نُما- هدايت ڪندڙ- نيڪ راه ڏسيندڙ- اڳواڻ.
مُفسِد	(ع)	مُف - سِد	فسادي- فساد پيدا ڪندڙ.
مُلحِد	(ع)	مُل - حِد	حق جي راه تان ڦيرائيندڙ- بي دين- فاسق.
مُوبِد	(ف)	مو - بِد	آتش پرستن جو پيشوا- حڪيم- دانشمند- ناصح- عالم- پير- مئه فروش.
موجِد	(ع)	مُو - جد	ايجاد ڪندڙ- ناهيندڙ.
مَورِد	(ع)	مَو - رِد	وارد ٿيڻ جو هنڌ.
مُوعِد	(ع)	مو - عِد	وعدي جو وقت/ هنڌ- ميعاد.
مولِد	(ع)	مَو - لِد	ڄمڻ جو وقت/ هنڌ- وطن.

گروپ ۷۵

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جاحِد	(ع)	جا - حِد	ڄاڻي واڻي انڪار ڪندڙ- فڪرمَند.
جامِد	(ع)	جا - مِد	ڄميل- بي حرڪت.
جاوِد	(ف)	جا - وِد	دائم- سدائين.
حاسِد	(ع)	حا - سِد	حسد ڪندڙ- بدخواه- دشمن.
حاصِد	(ع)	حا - صِد	هاري.
حافِد	(ع)	حا - فِد	دوست- يار. مِٽ مائٽ- خدمتگار.
حامِد	(ع)	حا - مِد	حمد ڪندڙ- ساراه ڪندڙ.
خالِد	(ع)	خا - لِد	هميشه رهندڙ. لازم چيز. هڪ اصحابي جو نالو (فاتح شام و ايران).
خامِد	(ع)	خا - مِد	وسامندڙ.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
راشِد	(ع)	را - شِد	هدايت يافته.
راصِد	(ع)	را - صِد	نَجومي.
راقِد	(ع)	را - قِد	ننڊَ ڪندڙ.
راڪِد	(ع)	را - ڪِد	بيٺـل پاڻي.
رائِد	(ع)	را - ئِد	جنڊ جو هَٿيو، جنهن کي وٺي جَنڊُ ڦيرائبو آهي.
زاهِد	(ع)	زا - هِد	پرهيزگار- بي رغبت- بيزار- تارڪ الدُنيا.
زائِد	(ع)	زا - ئِد	وڌيل- وڌيڪ- اضافي.
ساجِد	(ع)	سا - جِد	سجدو ڪندڙ- سِر جهڪائيندڙ.
ساعِد	(ع)	سا - عِد	ٻانهن- ٻازو- ڪَرائي.
سامِدَ	(ع)	سا - مِد	مَطلب ٻُڌائيندڙ. ڳائيندڙ.
سائِدَ	(ع)	سا - ئِد	سردار.
شارِد	(ع)	شا - رِد	هلندڙ- ڀڄي وڃڻ وارو.
شاهِد	(ع)	شا - هِد	گواهه. حاضر. جمع جو ڏينهن. روزِ قيامت.
شاهَد	(ف)	شا - هِد	حسين و جميل- معشوق و محبوب.
صاعِد	(ع)	صا - عِد	هينان مٿي چڙهندڙ.
عابِد	(ع)	عا - بِد	عبادت ڪندڙ.
عاقِد	(ع)	عا - قِد	عقد ڪرڻ وارو- ڳنڍيندڙ- وعدو ڪندڙ. نڪاح ڪرڻ وارو.
عانِد	(ع)	عا - نِد	عناد رکندڙ- دشمن.
عائِد	(ع)	عا - ئِد	واپس ايندڙ- موٽندڙ- موٽي اچڻ وارو.
فارِد	(ع)	فا - رِد	اڪيلو- تنها. لاثاني- جُدا- منفرد.
فاسِد	(ع)	فا - سِد	ڪَرئيل- خراب- تباهه.
فاقِد	(ع)	فا - قِد	لڪائيندڙ- گم ڪرڻ وارو.
قاصِد	(ع)	قا - صِد	قصد/ ارادو ڪندڙ- سِڌي راهه تي هلندڙ. پيغام پُهچائيندڙ- پيامبر.
قاعِد	(ع)	قا - عِد	ويهندڙ- ويٺـل- پيڙهائتو.
قائِد	(ع)	قا - ئِد	اڳتي ڇڪڻ وارو- رهنما- رهبر- اڳوڻ.
ڪاسِد	(ع)	ڪا - سِد	ڪوڙو- رواج مان نڪتل.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
ڪائد	(ع)	ڪا ـ ئد	مڪر ڪرڻ وارو- فريبي.
ماجِد	(ع)	ما ـ جِد	بزرگ مرد- بزرگي/ شرف جو صاحِب.
ناقِد	(ع)	نا ـ قِد	پارِکو- خوبيون خاميون جاچيندڙ.
ناهَد	(ع)	نا ـ هَد	ناهيد جو مخفف- زهره ستارو.
واجِد	(ع)	وا ـ جِد	وڻندڙ- حاصل ڪندڙ. وُجود ڏيڻ وارو. نئين ڳالهه ڪڍندڙ.
واحد	(ع)	وا ـ حِد	هڪ- هڪڙو. الله پاڪ جو نالو.
وارِد	(ع)	وا ـ رِد	اچڻ/ لهڻ وارو. قاصِد. محصول.
واعِد	(ع)	وا ـ عِد	وعدو ڪندڙ- اقرار ڪرڻ وارو.
وافِد	(ع)	وا ـ فِد	پيغام پُهچائيندڙ- پانڌي.
واقِد	(ع)	وا ـ قِد	باهه ٻاريندڙ.
والِد	(ع)	وا ـ لِد	پيءُ- پِدر.
بايَد	(ع)	با ـ يَد	گهرجي.
دانَد	(ف)	دا ـ نَد	ڄاڻ- سمجهه.
راوَد	(ف)	را ـ وَد	نشيب فراز- هيٺ مٿاهين.
نارَد	(ف)	نا ـ رَد	نيارد جو مخفف.
نارِد	(ف)	نا ـ رِد	جيتُ چِچڙ جيڪو رت چوسيندو آهي.
شايَد	(ف)	شا ـ يد	گهڻو ڪري- تي سگهي- غيريقيني حالت.
يارَد	(ف)	يا ـ رَد	تواند جو مرادف- طاقت رکي.
ياوَد	(ف)	يا ـ وَد	بَيهوده ڳالهه- گمشُده.
آيَد	(ف)	آ ـ يَد	آيو- پُهتو.

گروپ ٧٦

مُبرِّد	ع	مُ ـ بَ ـ رِّد	ٿڌ پهچائيندڙ شيون.
مُبَرَّد	(ع)	مُ ـ بَ ـ رَّد	علم نَحو جو وڏو عالم ٢١٠هه ۾ جميو ۽ ٢٦٠هه ۾ فوت ٿي بغداد ۾ مدفون ٿيو.
مُجَدَّد	(ع)	مُ ـ جَ ـ دَّد	تجريد ڪندڙ- نواڻ آڻيندڙ. نئون- نئين سئين پيدا ڪيل.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مُجَرَّد	(ع)	مُ ـ جَ ـ رَّد	اڪيلو- تنها- جوءِ کان بغير- ڇڙو- تارڪ الدنيا. مادي شين کان پاڪ.
مُجَمَّد	(ع)	مُ ـ جَ ـ مَّد	ڄمئل شيءِ- برف وانگر ڄميل.
مُسَنَّد	(ع)	مُ ـ سَ ـ نَّد	ٻُلند ڪيل.
مُشَدَّد	(ع)	مُ ـ شَ ـ دَّد	خوب زور سان ٻَڌل. اُهو اکر جنهن تي شدَ هجي.
مُعَبَّد	(ع)	مُ ـ عَ ـ بَّد	عبادت ڪيئل- مڪرم مُعظم.
مُعَدَّد	(ع)	مُ ـ عَ ـ دَّد	ڳڻپ ۾ آندل- شمار جو مالڪ بڻايل- جنهن کي ساز و سامان ڏنو وڃي.
مُغَمَّد	(ع)	مُ ـ غَ ـ مَّد	لڪائي ڇڏيل- پوشيده رکيل.
مُمَجَّد	(ع)	مُ ـ مَ ـ جَّد	بزرگي ڏنل- بزرگ.
مُمَرَّد	(ع)	مُ ـ مَ ـ رَّد	روشن/ هموار ڪيل.
مُمَهَّد	(ع)	مُ ـ مَ ـ هَّد	وڇايل- آراسته شده. مطلب سمجهائڻ لاءِ مختصر ڳالهه ڪرڻ.
مُؤَڪَّد	(ع)	مُ ـ ؤَ ـ ڪَّد	تاڪيد ڪيل- مضبوط.
مُوَلَّد	(ع)	مُ ـ وَ ـ لَّد	اُهو ماڻهو جنهن جنم هڪ شهر ۾ ورتو ۽ پرورش ٻئي شهر ۾ ٿيس. جنهنجا ماءُ/ پيءُ جدا قوم مان هُجن.
مُوَيَّد	(ع)	مُ ـ وَ ـ يَّد	جنهن جي مدد/ تائيد ڪئي وڃي.

گروپ ٧٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَرائد	(ع)	جَ ـ را ـ ئِد	جريده جو جمع- اخبارون. وڻ جي اڪيلي ٽاري. دفتر- حساب.
حَدائد	(ع)	حَ ـ دا ـ ئِد	لوهه. تيز تلوارون، ڇريون وغيره.
خَرائد	(ع)	خَ ـ را ـ ئِد	اڻ وِنڌيل موتي. دُرناسُفته.
شدائد	(ع)	شَ ـ دا ـ ئد	شديد جو جمع- سختيون- تڪليفون.
شواهِد	(ع)	شَ ـ وا ـ هِد	گواهه ـ شاهد. (جمع).
عقائِد	(ع)	عَ ـ قا ـ ئد	عقيده جو جمع- ڳالهيون جيڪي سَچو سمجهي دل ۾ رکجن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عَوائِد	(ع)	عَ ـ وا ـ ئِد	عائد جو جمع- فائدا- انعامات- مهربانيون.
فرائِد	(ع)	فَ ـ را ـ ئِد	فريد جو جمع.
فوائِد	(ع)	فَ ـ وا ـ ئِد	فائده جو جمع- فائدا.
قصائِد	(ع)	قَ ـ صا ـ ئِد	قصيده جو جمع- قصيدا.
قَلائِد	(ع)	قَ ـ لا ـ ئِد	قلاد جو جمع- ڳچيءَ جا هارَ.
قواعِد	(ع)	قَ ـ وا ـ عِد	قاعدا.
مُجاهِد	(ع)	مُ ـ جا ـ هِد	جهاد ڪندڙ- راهِ خدا ۾ وڙهندڙ.
مَحامِد	(ع)	مَ ـ حا ـ مِد	ساراهون- خوبيون- خصلتون.
مساجِد	(ع)	مَ ـ سا ـ جِد	مسجدون.
مُساعِد	(ع)	مُ ـ سا ـ عِد	مدد گار- ساٿي.
مُشاهِد	(ع)	مُ ـ شا ـ هِد	ڏسندڙ- مشاهدو ڪندڙ.
مصاعِد	(ع)	مَ ـ صا ـ عِد	بلند مقامَ- عروج وارو مقامَ.
مَصائِد	(ع)	مَ ـ صا ـ ئِد	خلافِ قياس.
مَصائِد	(ع)	مَ ـ صا ـ ئِد	صَيد جو جمع- شِڪارَ.
مَعابِد	(ع)	مَ ـ عا ـ بِد	عبادت گاهون
مُعاضِد	(ع)	مُ ـ عا ـ ضِد	مدد گار- حمايتي.
مَعاقِد	(ع)	مَ ـ عا ـ قِد	عقد ڪرڻ جا هنڌ.
مُعاقِد	(ع)	مُ ـ عا ـ قِد	نڪاح/ عقد ڪرڻ وارو.
مُعانِد	(ع)	مُ ـ عا ـ نِد	عناد/ دشمني ڪندڙ.
مُعاوِد	(ع)	مُ ـ عا ـ وِد	عود/ بازگشت/ واپس اچڻ وارو.
مُعاهِد	(ع)	مُ ـ عا ـ هِد	عهد ڪرڻ وارو. هم عهد.
مَفاسِد	(ع)	مَ ـ فا ـ سِد	خرابيون- بُرايون.
مَقاصِد	(ع)	مَ ـ قا ـ صِد	مَقصدَ- مَطلَب- مُرادون.
مَڪائِد	(ع)	مَ ـ ڪا ـ ئِد	فريبَ- بَديون- مِڪرَ.
مَلاحِد	(ع)	مَ ـ لا ـ حِد	مُلحِد جو جمع- دين کان ڦريل ماڻهو.
موارِد	(ع)	مَ ـ وا ـ رِد	وارِد ٿيڻ جا هنڌ- جاري ٿيڻ جا هنڌ. (مثال چشما.)
مَوائِد	(ع)	مَ ـ وا ـ ئِد	مائده جو جمع- ماني سان پيريل دسترخوانْ.
وسائِد	(ع)	وَ ـ سا ـ ئِد	وساده جو جمع- تڪيا.

Gul Hayat Institute

گروپ ٧٨

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
آچار	(ف)	آ - چا - ر	آچار- سانڌاڻو.
ازار	(ف)	اِ - زا - ر	شلوار- سُٿڻ.
اَسار	(ع)	اَ - سا - ر	هٿڪڙي.
اَنار	(ف)	اَ - نا - ر	ڏاڙهون (ميوو).
بخار	(ع)	بـ - خا - ر	دونهون. ٻاڦ. ڪڪر.
بخار	(ف)	بـ - خا - ر	تَپُ
بُخار	(ف)	بـ - خا - ر	علم ۽ فضل بزرگي.
بِسار	(ف)	بـ - سا - ر	ڇهڻ- لمس- Touch.
بِشار	(ع)	بـ - شا - ر	عاجز- پابند- گرفتار. قربان- نثار.
بُعار	(ع)	بـ - عا - ر	ٻير (ميوو).
بَهار	(ف)	بَـ - ها - ر	گل ٽڙڻ جي رُت. لطف. رونق. شباب. تفريح.
بيار	(ف)	بـ - يا - ر	آڻ- کڻي اچ.
تَبار	(ف)	تَـ - با - ر	گهراڻو- خاندان. نسل- اولاد
ثَمار	(ع)	ثَـ - ما - ر	ميوو- فروٽ (طرح طرح جو).
جُبار	(ف)	جُـ - با - ر	باطِل- رائگان- اهو خون جنهن جو بدلو نہ ورتو وڃي.
جِمار	(ع)	جِـ - ما - ر	جميره يعني پٿري جو جمع (ننڍڙيون پٿريون جيڪي حاجي شيطان کي اڇلي هڻندا آهن).
جُوار	(ع)	جُـ - وا - ر	ٻاڙيسري تيڻ- ٻاڙو.
چَهار	(ف)	چَـ - ها - ر	چارڻ.
حِجار	(ع)	حِـ - جا - ر	حجر يعني پَٿُر جو جمع- پَٿَر.
حِصار	(ع)	حِـ - صا - ر	ٻَڙهه- قلعو. ٢- گهيرو ڪرڻ- گهيرڻ- محاصرو.
حِمار	(ع)	حِـ - ما - ر	گڏهُ- ("ح" تي زبر ڏيڻ سان گڏهه جو جمع تي ويندو).
خُمار	(ع)	خُـ - ما - ر	نشي جو لهڻ/ لاٿ، جنهن سان جسم

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			جا عضوا ڀڄندا محسوس ٿيندا. Hangover
خَوار	(ف)	خَ - وا - ر	ڪاٺيندڙ (حرام خوار) ٢- بي اعتبار- رسوا- ذليل- بي قدر.
دَورا	(ع)	دُ - وا - ر	هڪ مرض جو نالو جنهن سان مٿو ڦرندو آهي.
دِيار	(ع)	د - يا - ر	دار يعني گهر، شهر، مُلڪ جو جمع.
زءَوار	(ع)	زُ - وا - ر	زيارت ڪرڻ. زيارتي.
ستار	(ف)	سِ - تا - ر	مشهور ساز طنبور (سہ تار).
سَرار	(ع)	سَ - را - ر	چنڊ جي آخري رات.
سُوار	(ف)	سُ - وا - ر	اصل ۾ اسپ آر يعني گهوڙي تي چڙهيل- سواري تي چڙهيل.
شرار	(ع)	شَ - را - ر	شراره جو جمع- چڻگ (فارسي ۾ واحد ايندو آهي).
شِعار	(ع)	شِ - عا - ر	علامات- نشانيون.
شِڪار	(ف)	شِ - ڪا - ر	ڪنهن جي (خصوصاً جانور) مارڻ جو ارادو ڪرڻ. ماريل (جانور).
شُمار	(ف)	شُ - ما - ر	حساب- ڳڻپ. گهرو زخم. دوستي. مانند- وانگي.
ضِرار	(ع)	ضِ - را - ر	هڪٻئي کي تڪليف پهچائڻ. مديني پاڪ ۾ منافقن جي ٺهرائيل مسجد جو نالو، جيڪا رسول پاڪ ﷺ جن کي تنگ ڪرڻ لاءِ ناهي وئي هُئي ۽ الله وٽان ان جي ڊاهڻ جو حڪم آيو.
عَثار	(ع)	عَ - ثا - ر	مٽي پر ڪرڻ.
عِذار	(ع)	عِ - ذا - ر	رخسار- ڳاڏي- ڳَلَ.
عَسَار	(ع)	عَ - سا - ر	محتاجي- افلاسي. فقيري- درويشي.
غُبار	(ع)	غُ - با - ر	گرد- مِٽي. دشمني- ڪدورت- رنج.
غَدار	(ع)	غَ - دا - ر	غدر يعني بيوفائي ڪندڙ- وڏو بيوفا- عهدشڪن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
غُمار	(ع)	غُ - ما - ر	ڪثرت- گهڻائي.
غِيار	(ع)	غِ - يا - ر	غيرت پيدا ڪرڻ. ٢- مغائر ٿيڻ.
فِرار	(ع)	فِ - را - ر	ڀڄڻ- ڊوڙڻ.
فِگار	(ف)	فِ - گا - ر	زخم- جراحت. ٢- زخمي- مجروح.
فَنار	(ع)	فَ - نا - ر	مشعل- روشني جو منار.
قَرار	(ع)	قَ - را - ر	آرام- سڪون- ٺهر.
قرار	(ف)	قَ - را - ر	اها ڳالھ جڪا بحث بعد هڪ هنڌ وَٺي- اقرار.
قطار	(ع)	قِ - طا - ر	ليڪَ- لائين- لانڍ.
قفار	(ع)	قِ - فا - ر	رُڪي ماني.
قِمار	(ع)	قِ - مار - ر	جُوئا (هر اها راند جنهن ۾ رپين پئسن تي شرط رکي وڃي).
ڪبار	(ع)	ڪِ - با - ر	ڪَبير جو جمع- وڏا ماڻهو- بزرگ ماڻهو.
ڪَلار	(ف)	ڪَ - لا - ر	ڏيڏر.
ڪنار	(ف)	ڪِ - نا - ر	بغل- جُدائي- فراق.
ڪَنار	(ف)	ڪَ - نا - ر	ڪنارو. ڪُنڊ- گوشو. بغل- آغوش.
ڪيار	(ف)	ڪِ - يا - ر	سُستي- ڪاهلي.
گُذار	(ف)	گُ - ذا - ر	راه-گذر-گذرگاه.ادا ڪندڙ-ترڪ ڪندڙ.
گُزار	(ف)	گُ - زا - ر	نشتر- نبد- گذاردن جو امر- ادا ڪر. ادا ڪندڙ.
گوار	(ف)	گُ - وا - ر	مزاج مطابق- خوش مزه- زود هضم.
مَدار	(ع)	مَ - دا - ر	گردش جو هنڌ. ستارن جي گردش جو هنڌ. دائرو- مَرڪَز. جنهن تي انحصار ڪيو وڃي.
مَزار	(ع)	مَ - زا - ر	زيارت گاه. مجازاً: قبر.
مَطار	(ع)	مَ - طا - ر	اڏامڻ. اڏامڻ جو هنڌ- هوائي اڏو.
مَنار	(ع)	مَ - نا - ر	مينار. نور جو هنڌ. ٻانگ ڏيڻ جو هنڌ. هر دُکهي ٿنڀ کي مَنار چئي سگهجي ٿو.
مَهار	(ف)	مَ - ها - ر	اٺ جي مهار (اُن جي نڪ ۾ وجهڻ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			لاءِ).
نثار	(ع)	نَ ـ ثا ـ ر	صدقي ڪرڻ. گهورڻ.
نُثار	(ع)	نُ ـ ثا ـ ر	گهورڻ جي شي. جيڪا نِثار ڪئي وڃي.
نزار	(ف)	نَ ـ زا ـ ر	ضعيف. لاغر. سنهون.
نَسار	(ف)	نَ ـ سا ـ ر	ڇانوَ.
نُضار	(ع)	نُ ـ ضا ـ ر	خالص سون. هر خالص شي.
نقار	(ع)	نِ ـ قا ـ ر	ڪينو. عداوت. دشمني. عناد.
نِگار	(ف)	نِ ـ گا ـ ر	نقش. تصوير. بت. صنم. حَسين. معشوق. محبوب. آرائش.
وَقار	(ع)	وَ ـ قا ـ ر	آهستگي. تمڪين. بردباري. ڳراڻ. گران. عزت. مرتبو. باري. آرام.
هزار	(ف)	هَ ـ زا ـ ر	ڏهه سؤ جو عدد ١٠٠٠.
هَمار	(ف)	هَ ـ ما ـ ر	اندازو. ڳڻپ.
يَسار	(ف)	يَ ـ سا ـ ر	منحوس شخص، جنهن کي ڏسڻ نامبارڪ هُجي.
يَسار	(ف)	يَ ـ سا ـ ر	دولتمندي. تونگري.
		گروپ ٧٩	
آبدار	(ف)	آ ـ ب ـ دار	چمڪندڙ. بارونق. ٢. پاڻي پياريندڙ.
آبشار	(ف)	آ ـ ب ـ شا ـ ر	پاڻي جيڪو جَبَل وغيره تان هيٺ ڪري. جهرڻو.
آبڪار	(ف)	آ ـ ب ـ ڪا ـ ر	ڪلال. شراب وڪڻندڙ.
آبيار	(ف)	آ ـ ب ـ يا ـ ر	زمين/ باغ وغيره کي پاڻي ڏيندڙ.
آشڪار	(ف)	آ ـ ش ـ ڪا ـ ر	ظاهر. پڌرو.
احتقار	(ع)	اِحـ تـ قا ـ ر	ذليل ۽ حقير سمجهڻ.
اختصار	(ع)	اخـ تـ صا ـ ر	مختصر ڪرڻ. خلاصو. تت.
اِختيار	(ع)	اِخـ تـ يا ـ ر	پسند ڪرڻ. پنهنجي مرضي مطابق ڪم ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
اُستوار	(ع)	اَس ـ تـ ـ وا ـ ر	مضبوط ـ مُحڪم.
اسڪدار	(ف)	اِس ـ ڪ دا ـ ر	قاصد ـ پوسٽ مئن.
اَشتهار	(ع)	اش ـ تـ ـ ها ـ ر	شهرت ڏيڻ ـ مشهور ڪرڻ. لکت ۾ پڙهو.
اَصطبار	(ع)	اص ـ ط ـ با ـ ر	صبر ڪرڻ.
اَصطرار	(ع)	اص ـ ط ـ را ـ ر	لاچار ـ حاجتمند ـ مجبور ڪرڻ يا ٿيڻ.
اعتَبار	(ع)	اع ـ تـ ـ با ـ ر	ڀروسو. سُئو سمجهڻ.
اَغتفار	(ع)	اغِ ـ تـ ـ فا ـ ر	بخشش ـ مغفرت.
اَفتخار	(ع)	اف ـ تـ ـ خا ـ ر	فخر ـ غرور ڪرڻ.
افتقار	(ع)	اف ـ تـ ـ قا ـ ر	مفلسي ـ عاجزي.
اَفتڪار	(ع)	اِف ـ تـ ـ ڪا ـ ر	فڪر ڪرڻ ـ سوچڻ
اَقتدار	(ع)	اِق ـ تـِ ـ دا ـ ر	صاحبِ قدرت ٿيڻ. ٢ـ قدرت ـ طاقت.
اَقتسار	(ع)	اَق ـ تـِ ـ سا ـ ر	زوريءَ ڪم ونڻ ـ زبردستي ڪرڻ.
اقتصار	(ع)	اق ـ تـِ ـ سا ـ ر	بس ڪرڻ ـ مختصر ڪرڻ.
اَنتشار	(ع)	انـ ـ تـِ ـ ثا ـ ر	ٻکڙجي وڃڻ ـ پراگنده ٿيڻ ـ منتشر ٿيڻ.
اَنتظار	(ع)	انـ ـ تـِ ـ ظا ـ ر	منتظر ٿيڻ ـ راه ڏسڻ.
اَنحصار	(ع)	اِنـ ـ حـِ صا ـ ر	منحصر ٿيڻ. گهيرجي وڃڻ.
اَنڪسار	(ع)	اِنـ ـ ڪ ـ سا ـ ر	ڀڃيپڻ ـ شڪستگي.٢-عاجزي-فروتني.
بَرقرار	(ف)	بر ـ قـ ـ را ـ ر	قائم ـ بيٺل.
بادسار	(ف)	با ـ د ـ سا ـ ر	سفلو ـ ڪمينو.
بختيار	(ف)	بخـ ـ تـ ـ يا ـ ر	خوش نصيب ـ خوش قسمت.
بُردبار	(ف)	بُر ـ د ـ با ـ ر	سهندڙ ـ سهڻ وارو ـ متحمّل ـ حليم.
بولحار	(ف)	بو ـ لـ ـ حا ـ ر	اُهو هند جتي سفير، ايلچي، حڪومتن جا نمائندا گڏجي ملڪي معاملات تي مشورا ڪَن.
بيلدار	(ف)	بيـ ـ لـ ـ دا ـ ر	ڪوڏر وغيره سان زمين کوٽيندڙ ـ مالهي، هاري وغيره.
تابدار	(ف)	تا ـ بـ ـ دا ـ ر	چمڪندڙ.
تاجدار	(ف)	تا ـ جـ ـ دا ـ ر	بادشاه ـ حاڪم.
پاسدار	(ف)	پا ـ سـ ـ دا ـ ر	نگهبان ـ محافظ ـ پاسبان.

Gul Hayat Institute

لفظ ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
پاسوار (ف)	پا ـ سـ ـ وا ـ ر	پيادو- تيز رفتار.
پيسپار (ف)	پي ـ سِ ـ پا ـ ر	راهرو- هلڻ وارو. پائمال.
پيش ڪار (ف)	پيـ ـ شـ ـ ڪا ـ ر	پيش ڪندڙ. نائب. شاگرد. حمايتي. معلون
پيش يار (ف)	پيـ ـ شـ ـ يار	خدمتگار.
جاندار (ف)	جا ـ نـ ـ دا ـ ر	انسان/ حيوان جي زنده آهن- ذي روح.
جانَثار (ف)	جا ـ نِـ ـ ثا ـ ر	جان قربان ڪندڙ- خيرخواه- جانبار- فدائي.
چوبدار (ف)	چو ـ بـ ـ دا ـ ر	اَڳيان لٺ کڻي هلندڙ نوڪر. دربان- محافظ.
حُبّدار (ف)	حُـ ـ بّـ ـ دا ـ ر	محبتي- دوست- عاشِق- مفتون.
خاردار (ف)	خا ـ ر ـ دا ـ ر	ڪَنڊن وارو.
خارخار (ف)	خا ـ ر ـ خا ـ ر	فڪَر- انديشو- تردّد. خارش. عشق ۾ ٿيندڙ فڪر و بيچيني.
خاڪسار(ف)	خا ـ ڪـ ـ سا ـ ر	مِٽيءَ جهڙو. متواضع- عاجز- غريب- حقير. مٽيءَ هاٿي شيءِ.
داغدار (ف)	دا ـ غـ ـ دا ـ ر	داغ ڏنل. معيوب- عيبدار. غلام.
داميار (ف)	دا ـ مـ ـ يا ـ ر	شڪاري- صيّاد.
دَرڪِنار (ف)	در ـ ڪِـ ـ نا ـ ر	هڪ طرف- الڳ- جدا- علحيده. علاوه- سِوا.
دلفگار (ف)	دلـ ـ فِـ ـ گا ـ ر	ڦٽيل دل وارو- غمگين- عاشق.
ذوالفقار (ع)	ذوالـ ـ فِـ ـ قا ـ ر	حضرت علي ع جي تلوار جو نالو.
رازدار (ف)	را ـ ز ـ دا ـ ر	راز رکڻ واري- محرم راز.
راهدار (ف)	را ـ هـ ـ دا ـ ر	رستي جو نگهبان/چوڪيدار. مسافر. چور.
رَستگار (ف)	رَسـ ـ تـ ـ گا ـ ر	ڇوٽڪارو حاصل ڪندڙ- خلاصگاهي وٺندڙ.
رَعبدار (ف)	رُعـ ـ بـ ـ دا ـ ر	رعب يعني خوف جهڙو/ وارو- دٻپ وارو.
روزگار (ف)	رو ـ ز ـ گا ـ ر	زمانو- وقت. مهلت- فرصت. شغل- نوڪري- پيشو.
زوردار (ف)	زو ـ ر ـ دا ـ ر	طاقتور- قوّي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
زيربار	(ع)	زيَ ـ رَ ـ با ـ ر	بارَ هيٺان ڦاٿل. مقروض.
زِينهار	(ف)	زيَ ـ نَ ـ ها ـ ر	امان- پناهه. عهد و پيمان. شڪوه شڪايت. پرهيز- ترڪ ڪرڻ.
سازگار	(ف)	سا ـ زَ ـ گا ـ ر	لائق- موافق- درست.
سنگسار	(ف)	سَنَ ـ گَ ـ سا ـ ر	پٿر هڻڻ- پٿر هڻي ماري ڇڏڻ.
سوگوار	(ف)	سو ـ گَ ـ وا ـ ر	ماتم وارو- ماتمي- غم زده.
شاندار	(ف)	شا ـ نَ ـ دا ـ ر	عظمت وارو- شان و شوڪت وارو.
شاهه دار	(ف)	شا ـ هَ ـ دا ـ ر	هر اها شيءِ جيڪا بادشاهه جي لائق هجي.
شَرمسار	(ف)	شَرَ ـ مَ ـ سا ـ ر	شرمندو- شرمندگي وارو.
شهريار	(ف)	شهَ ـ رَ ـ يا ـ ر	وڏو بادشاهه- بادشاهه- بزرگ.
قربدار	(ف)	قرَ ـ بَ ـ دا ـ ر	ويجها. قرب وارا.
قرضدار	(ف)	قرَ ـ ضَ ـ دا ـ ر	مقروض- اوڌار وٺندڙ.
قندهار	(ف)	قنَ ـ دَ ـ ها ـ ر	افغانستان جي مشهور شهر جو نالو.
ڪاردار	(ف)	ڪا ـ رَ ـ دا ـ ر	وزير- ڪمدار- عامل.
ڪارزار	(ف)	ڪا ـ رَ ـ زا ـ ر	جنگ- جهيڙو- معرڪو- مقابلو.
ڪوهسار	(ف)	ڪو ـ هَ ـ سا ـ ر	جابلو علائقو/ مقام/ جاءِ.
گل سُوار	(ف)	گل ـ سُ ـ وا ـ ر	ٻوٽي وارو گل.
گل عَذار	(ف)	گل ـ عَ ـ ذا ـ ر	گل جهڙي ڳلن/ رخسارن وارو- حَسين- معشوق محبوب.
گنهگار	(ف)	گُنَ ـ هَ ـ گا ـ ر	ڏوهي- گناهه ڪندڙ.
ماهوار	(ف)	ما ـ هَ ـ وا ـ ر	مهيني سِر- هر مهيني.
نابَڪار	(ف)	نا ـ بَ ـ ڪا ـ ر	بي فائده. نِڪمو- نالائق- ڪمينو- شرير.
ناگُوار	(ف)	نا ـ گُ ـ وا ـ ر	بدذائق- بدمزه- ناپسند- اڻ وڻندڙ.
نامدار	(ف)	نا ـ مَ ـ دا ـ ر	نامور- عزت وارو.
نَرم سار	(ف)	نَرَ ـ مَ ـ سا ـ ر	صاحبِ حلم- حليم.
ننگ سار	(ف)	ننَ ـ گَ ـ سا ـ ر	شڪل جو بدلجي وڃڻ- مسخ ٿيڻ- انساني روح جو حيواني قالب ۾ پوڻ.
وَضعدار	(ف)	وضَ ـ عَ ـ دا ـ ر	وضع وارو- طرحدار- سهڻو- خوبصورت- دل پسند- پنهنجي روش ۽ چال تي

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			قائم رهندڙ.
هاموار	(ف)	ها ـ مـ ـ وا ـ ر	هموار ـ صاف زمين ـ ميدان.
هوشيار	(ف)	هو ـ شـ ـ يا ـ ر	صاحبِ هوش ـ سُڄاڻ ـ چوڪس ـ خبردار.
يادگار	(ف)	يا ـ د ـ گا ـ ر	آثار ـ علامت. تحفو. ياد ڏياريندڙ شيءِ.
يَزڪدار	(ف)	يز ـ ڪ ـ دا ـ ر	فوج جو سردار ـ محافظ.

گروپ ٨٠

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آبار	(ع)	آ ـ با ـ ر	بيئر جو جمع ـ کُوهَ.
آثار	(ع)	آ ـ ثا ـ ر	اثر جو جمع ـ نشانيون ـ کَنڊَر.
آچار	(ف)	آ ـ چا ـ ر	آميزش ـ ملاوٽ. ٢ ـ مشهور کائڻ جي شيءِ ـ سانڌاڻو.
آزار	(ف)	آ ـ زا ـ ر	بيماري. ڏک ـ رنج ـ تڪليف.
آغار	(ف)	آ ـ غا ـ ر	اٽو/ ميندي/ مٽي ڳُنل.
آمار	(ف)	آ ـ ما ـ ر	نهايت جستجوءِ طلب ڪرڻ.
اَبحار	(ع)	اب ـ حا ـ ر	بَحر جو جمع ـ سَمنڊَ.
ابصار	(ع)	اَب ـ صا ـ ر	اکيون.
احجار	(ع)	اح ـ جا ـ ر	حجر جو جمع ـ پٿر.
اَحَرار	(ع)	اَحـ ـ را ـ ر	حُرّ جو جمع ـ آزاد ماڻهو.
احضار	(ف)	اِحـ ـ ضا ـ ر	حاضر ڪري ڏيڻ.
اَبرار	(ع)	اَبـ ـ را ـ ر	نيڪ ماڻهو ـ ڀلا انسانَ.
اَخبار	(ع)	اَخـ ـ با ـ ر	خَبرون. خبر جو مجموعو.
اِخبار	(ع)	اِخـ ـ با ـ ر	اطلاع/ خبر ڏيڻ.
اَخطار	(ع)	اَخـ ـ طا ـ ر	خطرا.
ادبار	(ع)	اد ـ با ـ ر	بدقسمتي ـ بدنصيبي ـ بداقبالي
اَدوار	(ع)	اَد ـ وا ـ ر	دور جو جمع. گردشون ـ چَڪَر. زمانا.
اذڪار	(ف)	اذ ـ ڪا ـ ر	ذڪر جو جمع.
اَستار	(ع)	اسـ ـ تا ـ ر	ستر جو جمع ـ پردا.
اَسحار	(ع)	اَسـ ـ حا ـ ر	سِحر جو جمع ـ صُبحَ.
اِسحار	(ع)	اِسـ ـ حا ـ ر	سِحر جو جمع ـ جادُو (گهڻا).

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَسرار	(ع)	اس ـ را ـ ر	سِرّ جو جمع. رازَ. ڳُجهه.
اِسرار	(ع)	اِس ـ را ـ ر	مشورو/ آهستي ڳالهه ڪرڻ. ڪُس ڦُس ڪرڻ.
اَسفار	(ع)	اَس ـ فا ـ ر	سفر جو جمع. گهڻا سَفَر.
اَسمار	(ع)	اَس ـ ما ـ ر	سَمَرَ جو جمع. رات جُون ڳالهيون/ آکاڻيون.
اَشعار	(ع)	اَش ـ عا ـ ر	شعر جو جمع. گهڻا شَعَر.
اِصرار	(ع)	اِص ـ را ـ ر	ضد ڪرڻ. آڙ ڏيئي بيهڻ (ڪنهن ڳالهه تي).
اَضرار	(ع)	اض ـ را ـ ر	نقصان پهچائڻ/ ڪرڻ.
اطرار	(ع)	اط ـ را ـ ر	ناز ڪري هلڻ.
اَطوار	(ع)	اَط ـ وا ـ ر	طور جو جمع. نوع. حالَ. طريقا.
اَطهار	(ع)	اط ـ ها ـ ر	طاهر جو جمع. پاڪ ماڻهو.
اَظفار	(ع)	اظ ـ فا ـ ر	فتحون. ڪاميابيون. ننڍا ننڍا ستارا.
اظهار	(ع)	اِظ ـ ها ـ ر	ظاهر ڪرڻ. واقف ڪرڻ.
اَعذار	(ع)	اَع ـ ذا ـ ر	عذر جو جمع. بهانا.
اعمار	(ع)	اع ـ ما ـ ر	عُمريون. حياتيون.
اغيار	(ع	اغ ـ يا ـ ر	غير جو جمع. پَراوا. بيگانا.
افشار	(ت)	اَف ـ شا ـ ر	جاسوس. نادرشاه جي قبيلي جو نالو.
افطار	(ع)	اف ـ طا ـ ر	روزو کولڻ.
اَفڪار	(ع)	اَف ـ ڪا ـ ر	سوچون. فڪرات.
اَفگار	(ف)	اَف ـ گا ـ ر	مجروح. زخمي. گهايل.
اقرار	(ع)	اِق ـ را ـ ر	مڃڻ. ها ڪرڻ. هاڪار.
اَقمار	(ع)	اق ـ ما ـ ر	قمر جو جمع. محبوبَ. معشوق.
الوار	(ع)	اَل ـ وا ـ ر	چپ ۽ ڪاڏيءَ وارو حصو. رخسار.
امصار	(ع)	ام ـ صا ـ ر	مصر جو جمع. شَهَر.
امطار	(ع)	ام ـ طا ـ ر	مِينهَن. برساتون. بارشون.
اَنبار	(ف)	ان ـ با ـ ر	ڍير. دَڙو. ٢. گهاٽ ٣. اڪيلو ڪمرو.
اَندار	(ف)	ان ـ دا ـ ر	افسانو. آکاڻي. سرگذشت. حڪايت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
انشار	(ف)	اِن ـ شا ـ ر	پيدا ڪرڻ ـ زنده ڪرڻ. نشر ڪرڻ.
اَنصار	(ع)	اِن ـ صا ـ ر	مدد گارَ. مديني جا مسلمان جن هجرت دوران رسول پاڪ ﷺ جي مدد ڪئي.
انڪار	(ع)	اِن ـ ڪا ـ ر	نہ مڃڻ ـ نابري.
اَنگار	(ف)	اِن ـ گا ـ ر	سمجھ ـ خيال ڪر ـ معلوم ڪر.
اَنوار	(ع)	اَن ـ وا ـ ر	نُور جو جمع ـ روشنيون.
اوتار	(ع)	او ـ تا ـ ر	ساز/ ڪمان جون تارون.
اِيثار	(ع)	اِي ـ ثا ـ ر	پسند/ اختيار ڪرڻ. ٢ ـ ٻئي جي مطلب کي پنهنجي طلب تي مقدم ڪرڻ ـ بزرگي.
بازار	(ف)	با ـ زا ـ ر	خريد و فروخت جو هنڌ ـ دڪان. ٢ ـ رونق ـ هنگامو.
بَسيار	(ف)	بس ـ يا ـ ر	اڪثر ـ گهڻو.
بيخار	(ف)	بي ـ خا ـ ر	بي خطر ـ بي خوف.
بيدار	(ف)	بي ـ دا ـ ر	جاڳندڙ ـ هوشيار.
بِيزار	(ف)	بِي ـ زا ـ ر	غمگين ـ ملول ـ تنگ.
بيغار	(ف)	بي ـ غا ـ ر	سرزنش ـ طعنو.
بيگار	(ف)	بي ـ گا ـ ر	بغير اجرت ڏيڻ جي ڪم وٺڻ ـ بنا اجرت جي ڪم ـ ونگار.
بِيمار	(ف)	بي ـ ما ـ ر	روڳ وارو ـ خستہ ـ ناتوان ـ مَريض.
تاتار	(ف)	تا ـ تا ـ ر	ترڪستان جو ٻيو نالو.
تڪرار	(ع)	تڪ ـ را ـ ر	ورجائڻ ـ ورجاءُ.
پِندار	(ف)	پِن ـ دا ـ ر	سمجھ ـ خيال ـ تصوَر ـ گمان. غرور.
پيڪار	(ف)	پي ـ ڪا ـ ر	جنگ ـ لڙائي.
پيزار	(ف)	پي ـ زا ـ ر	جُتي ـ پاپوش.
ثِرثار	(ع)	ثِر ـ ثا ـ ر	بڪواس ڪندڙ.
حِقدار	(ع/ف)	حَ ـ ق ـ دا ـ ر	جنهن جو حق هجي ـ مستحق.
جَبّار	(ع)	جَ ـ بّا ـ ر	جبر ڪندڙ ـ سخت دل ـ ظالم ـ مغرور ـ زبردست. الله پاڪ جونالو معنيٰ (پڇڻ وارو آهي).

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَرّار	(ع)	جَ ـ رّا ـ ر	ڇڪيندڙ. وڏو جنگي لشڪر.
خمدار	(ف)	خـ ـ مـ ـ دا ـ ر	وريل. مُڙيل. اڻ سڌو. ڏنگو.
خوددار	(ف)	خود ـ دا ـ ر	پنهنجي لاءِ. ٢.پنهنجي پاڻ کي. پاڻ لاءِ.
دادار	(ف)	دا ـ دا ـ ر	عادل. منصف. الله پاڪ جو نالو.
داسار	(ف)	دا ـ سا ـ ر	دلال.
دَربار	(ف)	در ـ با ـ ر	باشاهي ڪچهري.
دُربار	(ف)	دُر ـ با ـ ر	مُوتي وسائيندڙ.
دَرسَار	(ف)	دَر ـ سَا ـ ر	دروازي اڳيان پردي لاءِ ناهيل ديوار. ڏيڍي.
درڪار	(ف)	دَر ـ ڪا ـ ر	ڪم ۾. خواهش. ضرورت.
دَستار	(ف)	دَسـ ـ تا ـ ر	پڳ. پَٽڪو. رومال.
دلدار	(ف)	دلـ ـ دا ـ ر	پيارو. معشوق. غم خوار.
دُمدار	(ف)	دُمـ ـ دا ـ ر	پڇَ وارو. پُڇڙ.
دَوّار	(ع)	دَ ـ وّا ـ ر	دورو ڪندڙ. گهڻو ڦرندڙ.
دوچار	(ف)	دو ـ چا ـ ر	مقابل. ملاقات. دوباره.
ديدار	(ف)	ديـ ـ دا ـ ر	بينائي. ڏسڻ. چهرو. مُنهن.
دِينار	(ع)	ديـ ـ نا ـ ر	اشرفي (سڪي جو نالو).
دِيوار	(ف)	ديـ ـ وا ـ ر	ڀت. پردو.
رُخسار	(ف)	رخـ ـ سا ـ ر	ڳل.
رفتار	(ف)	رفـ ـ تا ـ ر	چال. هلڻ.
زنهار	(ف)	زنـ ـ ها ـ ر	امان. بچاءُ. پناهه. مهلت. عهد. پيمان.
زوّار	(ع)	ز ـ وّا ـ ر	گهڻو زيارت ڪندڙ.
سَردار	(ف)	سر ـ دا ـ ر	امير. حاڪم.
سَرشار	(ف)	سر ـ شا ـ ر	ڀريل. لبريز.
سرڪار	(ف)	سر ـ ڪا ـ ر	حڪومت. شاهي ڪچهري. سربراه. منتظم. حاڪم. اعليٰ آفيسر.
سَنگار	(ف)	سَنـ ـ گا ـ ر	ساٿي. سنگين.
سيّار	(ع)	سَـ ـ يّا ـ ر	سير ڪرڻ وارا. اهي ستارا جيڪي گردش ڪندا آهن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
طرّار	(ع)	طَ ـ رّا ـ ر	تيز زبان. ڳنڍ ڇوڙ ـ مڪّار ـ چور.
طيّار	(ف)	ط ـ يّا ـ ر	اڏامندڙ، حضرت جعفر رضہ بن ابي طالب جو لقب.
غفّار	(ع)	غ ـ فّا ـ ر	وڏو لڪائيندڙ. وڏو بخشيندڙ. الله پاڪ جو نالو.
فَخّار	(ع)	فَ ـ خّا ـ ر	وڏو فخر ڪندڙ ـ وڏو ناز/ غرور ڪندڙ.
قاچار	(ت)	قا ـ چا ـ ر	ايران جي مشهور شاهي خاندان جو نالو جيڪو صفوي خاندان کان پوءِ حڪمران ٿيو.
قهّار	(ع)	قَ ـ هّا ـ ر	وڏي ۾ وڏو غالب ـ وڏو قهر ڪرڻ وارو الله پاڪ جو نالو.
ڪِردار	(ف)	ڪر ـ دا ـ ر	طرز ـ روش ـ سياءُ. عمل ـ فعل. سُٺو ڪم ـ اخلاق.
ڪُفّار	(ع)	ڪُ ـ فّا ـ ر	ڪافر جو جمع ـ مُنڪر ماڻهو.
ڪَفتار	(ف)	ڪَف ـ تا ـ ر	ڏائڻ ـ جادو گرياڻي.
ڪُهسار	(ف)	ڪُهـ ـ سا ـ ر	ڪوه سار جو مخفف.
گُفتار	(ف)	گُف ـ تا ـ ر	گفتگو ـ ڳالھ ٻولھ.

گروپ ۸۱

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
جابِر	(ع)	جا ـ بِر	جبر ڪندڙ. ۲ـ ظالم. ۳ـ هڏن جو جوڙ ناهيندڙ ـ مرهم پٽي ڪندڙ.
آخِر	(ع)	آ ـ خِر	اوّل جو ضد ـ پويون.
آدِر	(ف)	آ ـ دِر	نشتر ـ ڇري/ چاقو.
آمِر	(ع)	آ ـ مِر	حاڪم ـ حُڪم ڏيندڙ. آپي شاهي قائم ڪندڙ.
باتِر	(ف)	با ـ تر	وڏڻ واري تلوار.
باحِر	(ع)	با ـ حِر	بيوقوف مرد ـ فضول ماڻهو.
باصِر	(ع)	با ـ صِر	اکين وارو ـ بينا ـ ڏسندڙ.
باقِر	(ع)	با ـ قِر	وڏو عالم. ۲ـ مالدار. ۳ـ شينهن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
باقِر	(ع)	با ـ قِر	حضرت امام زين ع العابدين جو فرزند ۽ پنجون امام صاحب (و۱۱۴ھ).
بائِر	(ع)	با ـ ئِر	برگشته ٿيندڙ. گذاري ويندڙ.
تاجِر	(ع)	تا ـ جر	سوداگر. واپاري.
ثائِر	(ع)	ثا ـ ئِر	غصو. ٢ـ غصو ڪندڙ. ٣ـ پريشان وارن وارو.
جائِر	(ع)	جا ـ ئِر	جُور ڪندڙ. ظالم.
حاسِر	(ع)	حا ـ سِر	بيهندڙ. جيڪو ڳالھ ڪندي بيهي رهي.
حاصِر	(ع)	حا ـ صِر	روڪيندڙ. گهيريندڙ. احاطو ڪندڙ.
حاضِر	(ع)	حا ـ ضِر	موجود. اڳيان رهندڙ.
حافِر	(ع)	حا ـ فِر	گهوڙي جو سُنب.
حائِر	(ع)	حا ـ ئِر	حيران. ٢ـ سنهڙو. ٣ـ گرداب. ڪُنُ.
خاتِر	(ع)	خا ـ تِر	دوکي باز. غدار.
خادِر	(ع)	خا ـ دِر	ڪاهِل. سُست ماٺو. ٢ـ جهنگلي شينهن.
خاسِر	(ع)	خا ـ سِر	زيان ڪندڙ. نقصان ۾ ويندڙ. ٽُوٽِ ڪائيندڙ.
خاطِر	(ع)	خا ـ طِر	دل ۾ گذرندڙ ٢ـ قصد. ارادو. ٣ـ دِل.
دابِر	(ع)	دا ـ بِر	پويان هلندڙ. اصل. پاڙ.
داخِر	(ع)	دا ـ خِر	ذليل ٿيڻ وارو.
دائِر	(ع)	دا ـ ئِر	چوگرد ڦرندڙ. ٢ـ گردش ڪندڙ.
ذابِر	(ع)	ذا ـ بِر	علم هيئت ۾ امام.
ذاخِر	(ع)	ذا ـ خِر	گهڻو ذخيرو ڪندڙ جمع ڪندڙ.
ذاعِر	(ع)	ذا ـ عِر	خوفناڪ.
ذاڪِر	(ع)	ذا ـ ڪِر	ذڪر ڪندڙ. يادڪرڻ وارو.
ذامِر	(ع)	ذا ـ مِر	ديڄارڻ وارو. چيڙاڪ.
زاجِر	(ع)	زا ـ جِر	دڙڪا ڏيندڙ. جهليندڙ.
زاخِر	(ع)	زا ـ خِر	موج زن دريا. تار پاڻي.
زائِر	(ع)	زا ـ ئِر	زيارت ڪرڻ وارو. ملاقاتي.
ساتِر	(ع)	سا ـ تِر	سَتر ڪرڻ وارو. ڍڪيندڙ. لڪائيندڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
ساحِر	(ع)	سا ـ حِر	جادوگر. ٢ـ فريبي. ٣ـ عقلمند.
ساخِر	(ع)	سا ـ خِر	مطيع ڪرڻ وارو- تسخير ڪندڙ.
ساخِر	(ع)	سا ـ خِر	ٺٺولي ڪرڻ وارو- مسخري ڪندڙ.
ساطِر	(ع)	سا ـ طِر	قاصائي.
سافِر	(ع)	سا ـ فِر	مسافر- سفر ڪندڙ.
سامِر	(ع)	سا ـ مِر	داستان ٻڌائيندڙ- قصہ گو.
ساهِر	(ع)	سا ـ هِر	بيدار- جاڳندڙ.
سائِر	(ع)	سا ـ ئِر	باقي. ٢ـ تمام. ٣ـ سير ڪندڙ. ۴ـ روان- جاري- هلندڙ.
شاطِر	(ع)	شا ـ طِر	چالاڪ. ٢ـ بيباڪ. ٣ـ شطرنج باز. ۴ـ چور.
شاعِر	(ع)	شا ـ عِر	شعر ٺاهيندڙ.٢ـ صاحبِ شعور- ڄاڻندڙ.
شاڪِر	(ع)	شا- ڪر	شڪر ڪندڙ- شڪر گذار.
صابِر	(ع)	صا ـ بِر	صبر ڪندڙ- قانع. حضرت ايوب ع جو لقب.
صادِر	(ع)	صا ـ دِر	نڪرندڙ- ڪنهن شيءِ مان ٻاهر نڪرندڙ.
ضاجِر	(ع)	ضا ـ جر	مضطرب- بي آرام ٢ـ غمگين- تنگ دل.
طاهِر	(ع)	طا ـ هِر	پاڪ.
طائِر	(ع)	طا ـ ئِر	پکي- اڏامندڙ. ٢ـ فال ڪڍڻ جي شيءِ.
ظافِر	(ع)	ظا ـ فِر	ظفرياب- فتحمند- فاتح.
ظاهِر	(ع)	ظا- هِر	آشڪار- کُليل. ٢ـ شهر جو گردو نواح.
عابِر	(ع)	عا ـ بِر	راهگير.٢ـهن پار ويندڙ- پتڻ تان گذرندڙ
عامِر	(ع)	عا ـ مِر	آباد. ٢ـ آباد ڪندڙ.
غابِر	(ع)	غا ـ بِر	پائينده. ٢ـ باقي. ٣ـ مستقل.
غادِر	(ع)	غا ـ دِر	غدار- بيوفا.
غافِر	(ع)	غا ـ فِر	گناه بخشيندڙ- ڍڪيندڙ.
فاتِر	(ع)	فا ـ تِر	سست. زبون. نيم گرم.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
فاخِر	(ع)	فا ـ خِر	فخر ڪرڻ وارو. ٢ـ بهتر ـ عمده.
فاطِر	(ع)	فا ـ طِر	خالق ـ پيدا ڪندڙ. ٢ـ قرآن شريف جي هڪ سورت جو نالو.
فاڪِر	(ع)	فا ـ ڪِر	فڪر ڪندڙ.
قادِر	(ع)	قا ـ دِر	قدرت وارو ـ طاقت وارو. الله پاڪ جو نالو.
قاسِر	(ع)	قا ـ سِر	جبر ڪندڙ ـ زورآور.
قاصِر	(ع)	قا ـ صِر	ڪوتاهي ڪندڙ. ٢ـ ٽڏو پاٽي.
قاهِر	(ع)	قا ـ هِر	قهر ڪندڙ ـ زور ڪرڻ وارو. زبردست ـ غالب. الله پاڪ جو نالو. وڏو دريا.
ڪافِر	(ع)	ڪا ـ فِر	لڪائيندڙ ـ دين حق کي لڪائيندڙ. نعمت کان انڪارڪندڙ. منڪر ـ بي دين
ماطِر	(ع)	ما ـ طِر	وَسڻ وارو ـ وسندڙ.
ماڪِر	(ف)	ما ـ ڪِر	آئينده پيئين ـ فردا کان پوءِ.
ماهِر	(ف)	ما ـ هِر	سياڻ. ٢ـ سخت.
ماهِر	(ع)	ما ـ هِر	ڪنهن فن/ڪم ۾ استاد.٢-استادِ ڪار.
ناثِر	(ع)	نا ـ ثِر	نثر لکندڙ ـ نثر نويس.
نادِر	(ع)	نا ـ دِر	قليل ـ ٿورڙو.٢ـ تنها ـ لاثاني ٣ـ عجيب.
ناشِر	(ع)	نا ـ شِر	پکيڙيندڙ ـ نشر ڪندڙ ـ فاش ڪندڙ ـ ظاهر ڪرڻ وارو. ٢ـ خوشبو ڏيڻ وارو.
ناصِر	(ع)	نا ـ صِر	١ـ مددگار. ٢ـ ساٿي.
ناضِر	(ع)	نا ـ ضِر	تر و تازه.
ناظِر	(ع)	نا ـ ظِر	١ـ ڏسندڙ. ٢ـ نگراني ڪندڙ. ٣ـ دربان ـ نگهبان. ۴ـ داروغو ۵ـ هرڪاره ٦ـ جاسوس.
ناظِر	(ع)	نا ـ ظِر	١ـ وزير. ٢ـ سيڪريٽري.
نافِر	(ع)	نا ـ فِر	نفرت ڪندڙ. ٢ـ ڀڄندڙ.
وافِر	(ع)	وا ـ فِر	گهڻو ـ اِلاهي ـ زائد.
هاجِر	(ع)	ها ـ جِر	هجرت ڪرڻ وارو/ ڪندڙ. ٢ـ عرب جي هڪ قبيلي جو نالو ٣ـ پريشان.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ياسرِ	(ع)	يا - سِر	بائين طرف ٢ـ قمارباز.
يافرِ	(ف)	يا - فِر	بازيگر. رقاص.

گروپ ٨٢

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آخَر	(ع)	آ - خَر	ٻيو- ديگر - ۽
آدَر	(ف)	آ - دَر	باهه.
آذَر	(ف)	آ - ذَر	باهه. ٢ـ سج تي موڪليل مقرر فرشتي جو نالو.
آزر	(ف)	آ - زَر	آزار جو مخفف.
آزر	(ع)	آ زَر	حضرت ابراهيم ع جي والد جو نالو جيڪو بُتَ ٺاهيندو هو.
اَبتر	(ع)	اَب - تَر	لُنڊُو. ٢ـ نانگ. ٣ـ بي اولاد ماڻهو ٤ـ بدچلن. ٥ـ پراگنده.
اَحقر	(ع)	اَحـ - قَر	بنهه حقير. وڏو ذليل.
اَحمر	(ع)	اَحـ - مَر	ڳاڙهو- ارغواني.
اَحوَر	(ع)	اَحـ - وَر	ستاره مشتري. ٢ـ خوبصورت ڪارين اکين وارو. ٣ـ خوبصورت- حور مثل.
اختر	(ف)	اَخـ - تَر	ستارو. ٢ـ شگن. ٣ـ مال. ٤ـ قسمت. ٥ـ زمين تي موڪليل فرشتو.
اَخگر	(ف)	اَخـ - گر	باهه جي چڻنگ. ٢ـ عشق جي ابتدا.
ازدَر	(ف)	از - در	زيبا- لائق.
اَزهَر	(ع)	از - هَر	گهڻي چَمَڪ وارو- نهايت روشن
اَشهر	(ع)	اشـ - هَر	نهايت مشهور.
اَصغر	(ع)	اصـ - غَر	بنهه ننڍو.
اطهر	(ع)	اَطـ - هر	نهايت پاڪ.
اظهر	(ع)	اظـ - هر	صفا ظاهر- پڌرو- صاف- چِٽو.
اَعور	(ع)	اعـ - وَر	ڪاڻو.
اَفدر	(ف)	افـ دَر	چاچو.
افسر	(ف)	اف - سَر	تاج.

Gul Hayat Institute

معنيٰ	ٻيهڪ	ٻولي	لفظ
نهايت وڏو.	اَڪ - بَر	(ع)	اَڪبر
تمام گهڻو- سڀ کان وڌيڪ.	اڪ - ثر	(ع)	اڪثر
وچ- درميان.	ان - دَر	(ف)	اَندر
بنھ آسان.	اِي - سَر	(ع)	ايسَر
حجام جي پاڪي.	با - خَر	(ف)	باخر
يقين- درست.	با - وَر	(ف)	باوَر
آفريڪا جي هڪ ملڪ ۽ علائقي جو نالو جنهن ۾ طرابلس، الجزائر، تيونس اچن ٿا.	بَر - بَر	(ع)	بَربَر
تمام مٿاهون.	بَر - تر	(ف)	بَرتر
بلند مرتبو- شان و شوڪت.	بَر - فَر	(ف)	بَرفر
وڇائڻ وارو هنڌ- (سمهڻ لاءِ) بِسترو.	بِس - تر	(ف)	بِستر
زره جهڙو جنگي لباس.	بڪ - تر	(ف)	بڪتر
سامونڊي پورٽ- پاڻي وارن جهازن جو اڏو.	بن - در	(ف ع)	بَندر
شينهن.	بھ - ور	(ع)	بَهور
نهايت سُٺي شيءِ. سُٺي کان سُٺو.	بِه - تَر	(ف)	بِهتَر
پالڻ- پرورش ڪرڻ. ٢- پاليندڙ.	پَر - وَر	(ف)	پروَر
حال - حالت.	جا - ور	(ف)	جاوَر
ندي- شاخ. ٢- حضرت علي ع جي حقيقي ڀاءُ جو نالو.	جَع - فَر	(ع)	جَعفَر
گوهر جو معرب- موتي- قيمتي پٿر. ٢- دلاوَر. ٣- خلاصو- تت. ۴- روح.	جَ - هَر	(ع)	جَوهَر
بندرو.	جَي - دَر	(ع)	جَيدَر
گندي- مٽي ڍڪڻ جو ڪپڙو.	چا - دَر	(ف)	چادَر
برقعو. ٢- خيمو.	چا - دَر	(ت)	چادَر
نوڪر- خدمتگار.	چا - ڪَر	(ف)	چاڪَر
ايرندو يا الهندو.	خا - وَر	(ف)	خاوَر
مشهور هٿيار جو نالو- وڏو ڇرو.	خَن - جَر	(ف)	خَنجَر

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
خُوگَر	(ف)	خُو - گَر	عادي- هِريل ٢- محبت وارو- ملندڙ.
دادَر	(ف)	دا - دَر	ڀاءُ- برادر. ٢- دوست.
داوَر	(ف)	دا - وَر	دادوَر جو مخفف- عادل- منصف. ٢- حاڪم.
دُختَر	(ف)	دُخ - تَر	ڌيءُ.
دَفتَر	(عف)	دَف - تَر	حساب ڪتاب جي ڪاغذات جو مجمعو ٢- حساب ڪتاب جا ڪاغذات رکڻ جي جاءِ.
دِلبَر	(ف)	دِل - بَر	دل کسيندڙ ٢- معشوق.
دوسَر	(ف)	دو - سَر	رياڪار - منافق.
دِيگَر	(ف)	دِي - گَر	ٻيو- ۽ - ثاني.
رَهبر	(ف)	رَه - بَر	رهنما- هادي. ٢- دليل - عقل.
ساغَر	(ف)	سا - غَر	شراب جو پيالو.
سَروَر	(ف)	سَر - وَر	بزرگ- سردار.
شَشدَر	(ف)	شَش - دَر	عاجز- حيران.
صَرصَر	(ع)	صَر - صَر	جَهَڪَ- تيز هوا.
صَفدر	(ع)	صف - دَر	لشڪر جي صف کي ڦاڙيندڙ/ چيريندڙ.
عَسڪَر	(ع)	عَس - ڪَر	فوج- لشڪر. ٢- رات جي اونداهي.
عَنبَر	(ع)	عَن - بَر	مشهور ۽ نهايت عمده خوشبوءَ جو نالو.
قَنبَر	(ع)	قن - بَر	حضرت علي ع جي هڪ غلام جو نالو.
قَيصَر	(رع)	قيـ - صَر	اُهو ٻار جنهن جي پيدا ٿيڻ وقت کان ٿورڙو اڳ ان جي ماءُ مري وڃي ۽ ڪيس مرده ماءُ جو پيٽ ودي ٻاهر ڪڍيو وڃي- (جيئن ته روم جو پهريون بادشاهه اغسطوس ائين پيدا ٿيو هو، ان ڪري کيس قيصر چوندا آهن ۽ سندس لقب جي ڪري ڪائنس بعد جي شاهانِ روم جو لقب ٿي ويو).
ڪَرڪَر	(ف)	ڪَر - ڪَر	الله پاڪ. ٢- بادشاه. ٣-صاحبِ اقبال

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			۴ـ صُنوبر جووڻ.
ڪشوَر	(ف)	ڪِش ـ وَر	اقليم ـ مُلڪ ـ ولايت.
ڪوَثَر	(ع)	ڪو ـ ثَر	تمام گهڻو. ٢ـ وڏو سخي. ٣ـ بهِشت جي هڪ نهر جو نالو.
ڪَيفَر	(ف)	ڪَي ـ فَر	بديءَ جو بدلو ـ ڪِني ڪم جي سزا ـ ٢ـ ڏُڌ رکڻ جو ٿانءُ. ٣ـ پشيماني ـ رنج.
گِردَر	(ف)	گر ـ دَر	ڳوٺ ـ شهر. ٢ـ جابلو زمين.
گُستَر	(ف)	گُس ـ تَر	وڇائڻ. ٢ـ وڇائيندڙ.
گوهَر	(ف)	گو ـ هَر	موتي ٢ـ جوهر، (مثال: لعل، ياقوت، الماس، زمرد وغيره.)
گِيوَر	(ف)	گِي ـ وَر	١ـ حس مشترڪ. ٢ـ قصہ گو.
لَرلَر	(ف)	لَر ـ لَر	الله پاڪ جي نالن مان هڪڙو نالو.
لَشڪَر	(ف)	لش ـ ڪَر	فوج ـ سپاهہ.
لَنگَر	(ف)	لَن ـ گَر	وزندار لوهہ جنهن ڪي پاڻي ۾ ڪيرائي ٻيڙي/ جهاز بيهاربو آهي. ٢ـ جاءِ/ ڪاڌو جيڪو محتاجن ۾ تقسيم ڪجي.
لوهَر	(ف)	لو ـ هَر	لوهاوَر ـ لوهوار ـ لوهوَر يعني لاهور ـ لوهار. (پنجاب جي گاديءَ جو هنڌ)
مادَر	(ف)	ما ـ دَر	والده ـ ماءُ ـ امڙ.
مَحشَر	(ع)	مح ـ شَر	ميدان قيامت.
مِحوَر	(ع)	مِح ـ وَر	اها شيءِ جنهن تي ڪا شيءِ چڪر هڻي يا گردش ڪري.
مُدبَر	(ع)	مُد ـ بَر	ڀُٽ ڏِنل ـ بي نصيب ـ بد اقبال.
مرمَر	(عف)	مر ـ مر	مشهور سفيد پٿر (سنگ مرمر).
مُشعَر	(ع)	مُش ـ عَر	خبر ڏيندڙ.
مَصدَر	(ع)	مَص ـ دَر	ٻاهر اچڻ/ نڪرڻ جي جاءِ. ٢ـ واپس اچڻ جو هنڌ. ٣ـ اهو جملو جنهن سان افعال ۽ صفات نڪرن.
مُضطَر	(ع)	مُض ـ طِر	پهتل. ٢ـ مجازاً: بيقرار ـ بي اختيار ـ مجبور.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مَظهر	(ع)	مَظ - هر	ظهور ٿيڻ جو هنڌ. جاءِ ظهور.
مِنبَر	(ع)	مِن - بر	بلند ٿيڻ جو چبوترو ٢. ڪاٺ/ سِرن جون ٺهيل ٻه ٽي چاڙهيون جيڪي مسجد ۾ هونديون آهن.
مَنظر	(ع)	مَن - ظَر	ڏسڻ جو هنڌ.
مُنڪَر	(ع)	مُن - ڪَر	ڳالهه جنهن کان انڪار هجي ٢. قبيح. ڪِنو. بڇڙو خلافِ شرع. ٣. هڪ فرشتي جو نالو.
مُنڪَر	(ع)	مُن - ڪَر	انڪاري. نه مڃيندڙ.
مِهتَر	(ع)	مِه - تر	وڏو بزرگ. سردار. ٢. اڄڪلهه سائيس لاءِ استعمال ٿئي ٿو. ڀنگي.
ناوَر	(ف)	نا - وَر	ممڪن.
نَستَر	(ف)	نس - تَر	نسترن (مشهور گل) جو مخفف. نسرين.
نِشتَر	(ف)	نِش - تَر	نيشتر جو مخفف. فِصد يعني رڳ مان رت ڪڍڻ جو اوزار.
نوڪَر	(ف)	نو - ڪر	ٻانهو. خدمتگار. بندو. ملازم.
واتَر	(ف)	وا - تَر	ڏور تر. ٻنهه پري.
هَمبَر	(ف)	هم - بَر	مانند. مثل. ٢. هم مثل. هڪجهڙو.
هَمسَر	(ف)	هَم - سَر	برابر. هم رتبه ٢. زال. جوءِ.
ياوَر	(ف)	يا - وَر	مددگار. حمايتي. ٢. هر مهيني جي ١٥ تاريخ.
يَرمَر	(ف)	يَر - مَر	انتظار.
يَڪسَر	(ف)	يَڪ - سَر	سراسر. بلڪل. سڀ. تمام.

گروپ ٨٣

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آثير	(ع)	آ - ثيـ - ر	عالي. بلند. ٢. آسمان. ٣. خالص دوست
اجير	(ع)	ا - جيـ - ر	مزدور. محنتي.
آخير	(ع)	ا - خيـ - ر	پويون. آخري.
اسير	(ع)	ا - سيـ - ر	قيدي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَمير	(ع)	ا ـ مِيـ ـ ر	سردار ـ رئيس ـ آقا. حاڪم. سيٺ. دولت مند.
بَشير	(ع)	بـ ـ شير ـ ر	خوشبخري ڏيندڙ. خوبصورت ۲ـ رسول پاڪ ﷺ جو لقب مبارڪ.
بَصِير	(ع)	بـ ـ صيـ ـ ر	دانا ـ دانشمند. بينا ـ ڏسيندڙ ۲ـ الله پاڪ جو صفاتي نالو.
بَعِير	(ع)	بـ ـ عيـ ـ ر	اُٺ (جانور).
تَجير	(ع)	تَ ـ جيـ ـ ر	قنات ـ پردو.
پَذير	(ف)	پَ ـ ذيـ ـ ر	مڃڻ ـ قبول ڪرڻ.
پَنير	(ف)	پـ ـ نَيـ ـ ر	کير مان ٺهندڙ مشهور شيءِ "چيز" Cheese
ثَمير	(ع)	ثَـ ـ ميـ ـ ر	ثمردار ـ ميويدار.
جَدِير	(ع)	جَ ـ دِيـ ـ ر	قابل ـ لائق ـ سزاوار ـ موافق. ۲ـ چوديواري.
جَهِير	(ع)	جَ ـ هِيـ ـ ر	صاحبِ جمال ۲ـ ديداري شخص ۳ـ قابلِ احسان.
حَسِير	(ع)	حَ ـ سِيـ ـ ر	غمگين ـ رنجيده ـ ڏکويل.۲-افسوس ڪندڙ.
حَصِير	(ع)	حَ ـ صِيـ ـ ر	تڏو ـ نُکَ. ۲ـ زندان.
حَقِير	(ع)	حَ ـ قِيـ ـ ر	ادنيٰ. ۲ـ ننڍڙو. ۳ـ ذليل و خوار. ۴ـ ڪِنو.
حَمِير	(ع)	حَ ـ مِيـ ـ ر	حمار يعني گڏه جو جمع ـ گڏهَ.
خَبِير	(ع)	خَ ـ بِيـ ـ ر	واقف ـ ڄاڻ وارو. ۲ـ دانا. ۳ـ عارف. ۴ـ الله پاڪ جو نالو.
خَدِير	(ع)	خَ ـ ديـ ـ ر	خوبصورتي ـ سهڻائي.
خَسِير	(ع)	خَ ـ سِيـ ـ ر	خِساري ۾ پوندڙ ـ نقصان ۾ پوندڙ.
خَطِير	(ع)	خَ ـ طِيـ ـ ر	بهتر ـ گهڻو. وڏو بزرگ ـ بزرگ.
خَمِير	(ع)	خَ ـ مِيـ ـ ر	سڙيل ڳوهيل اَٽو ـ مجازاً: اصل ـ بنياد.
دَبِير	(ع)	دَ ـ بيـ ـ ر	مُحرر ـ منشي ـ ڪاتب ۲ـ حاسب ۳ـ مُدير Editor.
زَحِير	(ع)	زَ ـ حِيـ ـ ر	وَٽُ ـ پيچش. تڏو ساهه.
زَفِير	(ع)	زَ ـ فِيـ ـ ر	ساهه ڇڪي مٿي ڪرڻ. ۲ـ گڏه جو

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معني
			پهريون (هينگيل) آواز.
زَهير	(ع)	زَ - هِيـ - ر	ڪُليل ٢- روشن- چمڪندڙ.
سَتِير	(ع)	سَ - تِيـ - ر	پارسا مرد.
سَرِير	(ع)	سَ - رِيـ - ر	تخت. ٢- بادشاهي. ٣- وسعت. عيش- نعمت.
سَعِير	(ع)	سَ - عِيـ - ر	باھ جو پيڙ- ٻرندڙ باھ. دوزخ جي چوٿين طبقي جو نالو.
سَفِير	(ع)	سَ - فِيـ - ر	قاصد- ايلچي- پانڌي.
شَرِير	(ع)	شَ - رِيـ - ر	ڪِنو- بد- شرارت ڪندڙ. ٢- دريا جو ڪنارو.
شَهِير	(ع)	شَ - هِيـ - ر	مشهور- شهرت يافته.
صَرِير	(ع)	صَ - رِيـ - ر	آواز. لکڻ وقت قلم جو آواز. دروازي کُلڻ/ بندجڻ جو آواز. جُتي جو آواز.
صَغِير	(ع)	صَ - غِيـ - ر	ننڍو- ننڍڙو.
ضَمِير	(ع)	ضَ - مِيـ - ر	خاطر- دل. ٢- انديشو. ٣- راز- لِکل
طَرِير	(ع)	طَ - رِيـ - ر	خوبصورت مَرد- خوشلقا مرد.
طَهِير	(ع)	طَ - هِيـ - ر	پاڪ- پاڪ ڪندڙ.
ظَفِير	(ع)	ظَ - فِيـ - ر	هر مطلب ۾ ڪامياب ٿيندڙ شخص.
ظَهِير	(ع)	ظَ - هِيـ - ر	مدد گار- پشت و پناھ. ظاهر ڪندڙ. اُهو جنهن پُٺ ۾ سُور هُجي.
عَسِير	(ع)	عَ سِيـ - ر	مُشڪل- ڏکيو.
عَشِير	(ع)	عَشِيـ - ر	ويجهو- دوست ٢- گڏ زندگي گهاريندڙ- همسايو.
عَصِير	(ع)	عَ - صِيـ - ر	انگوري شراب.
غَرِير	(ع)	غَ - رِيـ - ر	خوش اخلاق ٢- تجربہ ڪار جوان ٣- ضامن.
غَفِير	(ع)	غَ - فِيـ - ر	لڪائيندڙ- ڍڪيندڙ ٢- حد کان وڌيڪ انبوھ- ماڻهن جو سيلاب
فَطِير	(ع)	فَ - طِيـ - ر	خمير جو ضد يعني تازو ڳُنل اٽو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
فَقِير	(ع)	فَ - قِيـ - ر	درويش. مفلس- محتاج. غريب طبيعت.
فَڪِير	(ع)	فَ - ڪِيـ - ر	گهڻو فڪر ڪرڻ وارو.
قَدِير	(ع)	قَ - دِيـ - ر	قدرت وارو- قادر- توانا- طاقتور. الله پاڪ جو نالو. ديڳ ۾ رڌڻ جي شيءِ.
قَرِير	(ع)	قَ - رِيـ - ر	ٿڌو- خشڪ ٢- سَرهو- خوش.
قَصِير	(ع)	قَ - صِيـ - ر	طويل جو ضد- ڪوتاه٢- ڪوتاهي ڪندڙ.
ڪَبِير	(ع)	ڪَ - بِيـ - ر	وڏو - بزرگ.
ڪَثِير	(ع)	ڪَ - ثِيـ - ر	زِياده- گهڻو.
ڪَدِير	(ع)	ڪَ - دِيـ - ر	ڏنڌلو. ميرو ٢- پوشيده- لِڪل.
ڪَسِير	(ع)	ڪَ - سِيـ - ر	ڀَڳل.
گَزِير	(ف)	گَ - زِيـ - ر	ڪوٽ وارو ٢- پيشڪار.
مَرِير	(ع)	مَ - رِيـ - ر	توانا- زورآور شخص پهلوان.
مَزِير	(ع)	مَ - زِيـ - ر	سخت.
مَطِير	(ع)	مَ - طِيـ - ر	وسندڙ.
مَهِير	(ف)	مَ - هِيـ - ر	چنڊ- قمر.
نَذِير	(ع)	نَ - ذِيـ - ر	ڊيڄارڻ وارو- ڊِيڄاريندڙ. رسول پاڪ ﷺ جو توصيفي نالو.
نَصِير	(ع)	نَ - صِيـ - ر	مدد گار- ياري ڪندڙ.
نَضِير	(ع)	نَ - ضِيـ - ر	آبدار- تازو ٢- زر.
نَظِير	(ع)	نَ - ظِيـ - ر	مثل- مانند- جهڙو- وانگي.
نَفِير	(ع)	نَ - فِيـ - ر	رَڙ- دانهن- روج راڙو- فرياد ٢- نفرت ڪرڻ وارو.
نَقِير	(ع)	نَ - قِيـ - ر	اصل- حسب.
نَڪِير	(ع)	نَ - ڪِيـ - ر	قبر ۾ سوال ڪندڙ ٻن فرشتن مان هڪ جو نالو.
نَمِير	(ع)	نَ - مِيـ - ر	پاڪ پاڻي- مِنو ۽ سنو پاڻي (هالا جي پاڻيءَ جهڙو).
وَزِير	(ع)	وَ - زِيـ - ر	بار کڻڻ وارو- بار کڻائڻ ۾ مدد ڪندڙ- ديوان- Minister.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
وَڪِير	(ع)	وَ - ڪِيـ - ر	نئون گهر ٺاهڻ- تعمير ڪرائڻ جي ضيافت
هَسِير	(ف)	هَـ - سِيـ - ر	برف- بيخ.
يَسِير	(ع)	يَـ - سِيـ - ر	ٿورو ٢- آسان- سَولو.
گزِير	(ف)	گ - زِيـ - ر	علاج- چارو- تدبير.
مُدِير	(ع)	مُـ - دِيـ - ر	چڪَر ڏيندڙ- ڦيرا ڏيڻ وارو ٢- حاڪم ضِلع ٣- ايڊيٽر.
مُعِير	(ع)	مُـ - عِيـ - ر	عاريتہً شيءِ ڏيندڙ.
مُغِير	(ع)	مُـ - غِيـ - ر	عادت ڪرڻ وارو- ڦُريندڙ ٢- تڪڙ ڪرڻ وارو- جلدي ڪندڙ.
مُشِير	(ع)	مُـ - شِيـ - ر	اشارو ڪرڻ وارو ٢- مشورو ڏيندڙ.
مُنِير	(ع)	مُـ - نِيـ - ر	روشني ڏيندڙ- روشن- چمڪندڙ- تابان.

گروپ ٨٤

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بِير	(ع)	بِيـ - ر	کُوھ.
تِير	(ف)	تِيـ - ر	مشهور هٿيار ڪمان جو تير ٢- نصيب- حصو ٣- چوپاين تي فرشتي جو نالو.
پِير	(ف)	پِيـ - ر	پوڙهو- وڏي عمر وارو- ڪراڙو- بزرگ ٢- مرشد- هادي ٣- ولي.
چِير	(ف)	چِيـ - ر	غالب پوڻ- فتحيابي ٢- نصيب ٣- بهادر- دلير ۴- فرياد.
سِير	(ف)	سِيـ - ر	ٿُومَ.
شِير	(ف)	شِيـ - ر	کير.
فِير	(ف)	فِيـ - ر	افسوس- تاسف.
گِير	(ف)	گِيـ - ر	گرفتن جو امر- جَهل- وَٺُ.
مِير	(ع)	مِيـ - ر	امير جو مخفف- سردار- حاڪم.
وِير	(ف)	وِيـ - ر	احمق- بي عقل- نادان.
هِير	(ف)	هِيـ - ر	١- عبادت ٢- باھ.

گروپ ٨٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اُجُور	(ع)	اُ - جُو - ر	اجر جو جمع- اُجرتون- ثوابَ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اُمُور	(ع)	اُ - مُو - ر	امر جو جمع۔ ڪم ڪاريون.
بُحُور	(ع)	بُ - حُو - ر	بَحر جو جَمع۔ سَمُونڊَ. سمنڊ.
بُسُور	(ع)	بُ - سُو - ر	ملامت۔ بد دُعا.
بَهُور	(ف)	بَ - هُو - ر	اک۔ چشم. نگاهه.
تَنُور	(ف)	تَ - نُو - ر	تَندُور (جنهن ۾ ماني پچائبي آهي.)
پُشُور	(ف)	پُ - شُو - ر	بد دُعا۔ لعنت.
حُبُور	(ع)	حُ - بُو - ر	خوش ٿيڻ/ ڪرڻ.
حُجُور	(ع)	حُ - جُو - ر	حجر يعني آغوش يا هنج جو جمع.
حَرُور	(ع)	حَ - رُو - ر	گرمي.
حُضُور	(ع)	حُ - ضُو - ر	حاضر هئڻ ٢۔ سامهون اچڻ ٣۔ احترام جو ڪلمو ٻه آهي، (مثال: حضورِ عالي.)
خَبُور	(ع)	خَ - بُو - ر	شينهن.
خُضُور	(ع)	خَ - ضُو - ر	ڀاڃيون۔ ترڪاريون.
خَطُور	(ع)	خَ - طُو - ر	دل ۾ ڪا ڳالهه اچڻ ٢۔ خيال اچڻ ٣۔ انديشو۔ ڪُٺڪو.
دُبُور	(ع)	دُ - بُو - ر	وڃڻ ٢۔ وٺي وڃڻ.
دَبُور	(ع)	دَ - بُو - ر	بادصبا۔ الهندي جي هوا.
دُثُور	(ع)	دُ - ثُو - ر	ڪنهن جي ياد/ دل تان لهي وڃڻ۔ وسري وڃڻ.
دُخُور	(ع)	دُ - خُو - ر	ذليل و خوار ٿيڻ.
دُمُور	(ع)	دُ - مُو - ر	بغير اجازت ڪنهن جي گهر ۾ گهڙي وڃڻ.
دُهُور	(ع)	دُ - هُو - ر	دهر جو جمع يعني زمانا.
زَبُور	(ع)	زَ - بُو - ر	تحرير۔ لکيل شيءِ ٢۔ حضرت دائود ع تي نازل ٿيل آسماني ڪتاب جو نالو.
زَڪُور		زَ - ڪُو - ر	بَخيل۔ ڪمينو. ٢۔ نالائق. ٣۔ رهزن. ۴۔ چور.
سَحُور	(ع)	سَ - حُو - ر	سحري (ماه رمضان ۾ روزي رکڻ وقت کائبي آهي).

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
سُحُور	(ع)	سُ - حُو - ر	سحر جو جمع.
سُرُور	(ع)	سُ - رُو - ر	خوشي مجازاً: لطف ۽ مزو.
سُطُور	(ع)	سُ - طُو - ر	سطر يعني لِيڪَ جو جمع. ليڪون.
شُرُور	(ع)	شُ - رُو - ر	شرَ يعني شرارت/ بدي جو جمع.
شُعُور	(ع)	شُ - عُو - ر	ڄاڻڻ- دريافت ڪرڻ.
شُڪُور	(ع)	شُ - ڪُو - ر	شاڪر جو جمع. ٢- الله پاڪ جو نالو.
شُهُور	(ع)	شُ - هُو - ر	شهر جو جمع يعني مُهينا.
صَبُور	(ع)	صَ - بُو - ر	صابر- صبر ڪرڻ وارو.
صُدُور	(ع)	صُ - دُو - ر	صدر جو جمع.
ضُرُور	(ع)	ضُ - رُو - ر	لازم. مجازاً: کَپُ يا گهرجَ.
طَهُور	(ع)	طَ - هُو - ر	پاڪ ٿيڻ ٢- پاڪ ڪرڻ وارو.
طُيُور	(ع)	طُ - يُو - ر	طير يعني پکي جو جمع.
ظُهُور	(ع)	ظُ - هُو - ر	ظاهر ٿيڻ. غالب پوڻ.
عُبُور	(ع)	عُ - بُو - ر	پار ڪَرڻ/ ٽپڻ (دريا/ پُل وغيره) ٢- راهه تان گذرڻ.
عُقُور	(ع)	عُ - قُو - ر	چَڪُ هڻڻ وارو ڪُتو.
غَدُور	(ع)	غَ - دُو - ر	وڏو بيوفا.
غُرُور	(ع)	غُ - رُو - ر	گهمنڊ- آڪڙ- فريب. فريب ڏيڻ.
غَرُور	(ع)	غَ - رُو - ر	فريب ڏيندڙ ٢- شيطان.
غَفُور	(ف)	غَ - فُو - ر	وڏو بخشش وارو. ٢- الله پاڪ جو نالو.
غُيُور	(ع)	غُ - يُو - ر	وڏو باغيرت. ٢- وڏو رشڪ ڪندڙ.
فُتُور	(ع)	فُ - تُو - ر	سُستي- ڪاهلي. ٢-مجازاً: بُرائي/ خَرابي.
فجور	(ع)	فُ - جُو - ر	دين کان ڦرڻ- گناهه ڪرڻ
فَرُور	(ف)	فَ - رُو - ر	فراق- جُدائي.
فَطُور	(ع)	فَ - طُو - ر	اها شيءِ جنهن سان روزو کوليو (افطار ڪيو) وڃي.
فُنُور	(ف)	فُ - نُو - ر	فراق- جُدائي.
قُصُور	(ع)	قُ - صُو - ر	بَعيد هئڻ- پري هئڻ/ ٿيڻ.
قصُور	(ع)	قُ - صُو - ر	گهٽجڻ. ٢- ناقِص هئڻ/ ٿيڻ. ٣-

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			ڪوتاهي- ڪمي.
قُصور	(ع)	قُ - صُو - ر	قصر جو جمع- مَحلات.
قَطور	(ف)	قَ - طُو - ر	ٿلهي ۽ گول شي.
قَعُور	(ع)	قَ - عُو - ر	گهرو- اُونهون- عميق.
ڪُسُور	(ع)	ڪُ - سُو - ر	ڪسر جو جمع- ٽُڪرا- حِصا- ناڪافي حِصا.
ڪُفُور	(ع)	ڪُ - فُو - ر	ڪفر ڪرڻ وارو. ٢- ناشڪري ڪندڙ ٣- وڏو ناشڪرو.
ڪَنُور	(ف)	ڪَ - نُو - ر	پاندو. ٢- گُندي.
نُدُور	(ع)	نُ - دُو - ر	هڪ يا وڌيڪ شين جي درميان گذري وڃڻ. ٢- اڪيلو رهجي وڃڻ.
نُشُور	(ع)	نُ - شُو - ر	زنده ٿيڻ (يوم النشور يعني روزِ قيامت).
نُفُور	(ع)	نُ - فُو - ر	نفرت ڪرڻ- گريز ڪرڻ.
نُهُور	(ف)	نُ - هُو - ر	نظر- نگاهه. ٢- قهر جي نگاهه.
وُفُور	(ع)	وَ - فُو - ر	گهڻائي- ڪثرت.
وَقُور	(ع)	وَ - قُو - ر	صاحب وقار- ذي عزت ماڻهو. ٢- هميشه.

گروپ ٨٦

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تُور	(ف)	تُو - ر	بهادر- پهلوان. قليل- ٿورو ٢- شاه فريدون جي وڏي پُٽ جو نالو.
پُور	(ف)	پُو - ر	پُٽ. ٢- پاٽيجو. ٣- تتر (مشهور پکي).
چُور	(ف)	چُو - ر	جهنگ ڪڪڙ.
حُور	(ع)	حُو - ر	هلاڪت. ٢- نقصان.
حُور	(ع)	حُو - ر	حورا يعني ڳوري رنگ ۽ ڪارين اکين واري عورت جو جمع.
دُور	(ف)	دُو - ر	نزديڪ جو ضد- بعيد- پري.
سُور	(ع)	سُو - ر	اوٻر (ماني/ پاڻي).
سُور	(ف)	سُو - ر	جشن شادي- مهماني. ٢- سرخ رنگ جو گُل. ٣- ڳاڙهو شراب. ٤- ڳاڙهو رنگ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
شُور	(ف)	شُو - ر	(سنڌ ۾/ پاڻ وٽ "ش" تي زبر ڏبي آهي) غوغا- غل. ٢- شهرت وغيره.
صُور	(ع)	صُو - ر	نرسنگهه (جانور جو سنڱ جيڪو ٻڄائبو آهي) ٢- حضرت اسرافيل قيامت ڏينهن وڄائيندو.
طُور	(ع)	طُو - ر	مشهور جبَل (سينا).
عُور	(ع)	عُو - ر	عوريعني ڪاٺوجوجمع. ٢-برهنه- اگهاڙو.
غُور	(ف)	غُو - ر	قنڌار ويجهو هڪ شهر جو نالو (سلطان شهاب الدين غوري جي جنم ڀُومي).
مُور	(ف)	مُو - ر	ماڪوڙي. مجازاً: حقير.
نُور	(ع)	نُو - ر	روشني ٢- قرآن پاڪ جي هڪ سورت (ف: سِجُ).
هُور	(ف)	هُو - ر	آفتاب. ٢- نصيب- ڀاڳ.

گروپ ٨٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تَور	(ع)	تَو - ر	ڪونڊو (مشهور ٿانءُ).
ثَور	(ع)	ثَو - ر	ڍڳو. آسماني برج Taurus.
جَور	(ع)	جَو - ر	ظلم- ستم.
چَور	(سن)	چَو - ر	چوري ڪندڙ- دُزد (سنڌيءَ ۾ ٻه "ر" تي پيش سان استعمال ٿئي ٿو).
دَور	(ع)	دَو - ر	گول هئڻ. گردش- ڦيرو. ٢- سبق جو بار بار ورجائڻ.
زَور	(ف)	زَو - ر	طاقت- قوَت.
طَور	(ف)	طَو - ر	طرز- روش- طريقو- ڍنگ- وضع.
غَور	(ع)	غَو - ر	هرشيءِجي گهرائي-اونهائي. مجازاً: فڪر.
ڪَور	(ف)	ڪَو - ر	انڌو- نابينا.

گروپ ٨٨

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اِستِمرار	(ع)	اِس - تِم - را - ر	هميشگي- هميشه رهڻ. ٢- هلڻ-

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			جاري رهڻ.
آتش بار	(ف)	آ ـ تش ـ با ـ ر	باهه وسائيندڙ.
پائيدار	(ف)	پا ـ ئي ـ دا ـ ر	قائم. ٢ـ برقرار. ٣ـ هميشه. ۴ـ خدا تعاليٰ جو نالو.
پهلودار	(ف)	پَهه ـ لُو ـ دا ـ ر	ڪناري وارو. ٢ـ سهاري وارو. ٣ـ رمز ۾ ڪناري واري ڳالهه.
پيداوار	(ف)	پَيـ ـ دا ـ وا ـ ر	فصل جو حاصل Production. پيدائش ـ آمدني ـ اپت ـ حاصلات.
جانب دار	(ف)	جا ـ نِبـ ـ دا ـ ر	مددگار ـ حمايتي.
چوڪيدار	(ف)	چَو ـ ڪِيـ ـ دا ـ ر	پهريدار ـ محافظ ـ نگهبان ـ پاسبان.
درياٻار	(ف)	در ـ يا ـ با ـ ر	وڏو دريا ـ بَحرُ.
دعويٰ دار	(ف)	دع ـ ويـ ـ دا ـ ر	ڪنهن فن/ ڪمال جي دعويٰ ڪندڙ. ٢ـ آرزومند. فريادي ـ پڪاريندڙ.
گوهربار	(ف)	گو ـ هر ـ با ـ ر	موتي وسائيندڙ ٢ـ سخي جوانمرد فيّاض ٣ـ ناصح/ واعظ.
يارِغار	(ف)	يا ـ رِ ـ غا ـ ر	سچو دوست ٢ـ مصيبت ۾ ساٿ ڏيندڙ ٣ـ حضرت ابوبڪر صديق ڏي اشارو.
بقادار	(ف)	بـ ـ قا ـ دا ـ ر	بقا وارو ـ زندگي وارو ـ باقي رهندڙ.
آداڪار	(ف ـ ا)	آ ـ دا ـ ڪا ـ ر	ادائون ڪرڻ وارو Actor. ناٽڪي.
پَرَستار	(ف)	پَـ ـ رَسـ ـ تا ـ ر	(فارسي ۾ "پ" تي پيش به ڏيندا آهن) ـ پوڄيندڙ ـ چاهيندڙ. غلام ـ ٻانهي ـ ڪنيز ـ خدمتگار وغيره.
جفاڪار	(ف)	جَـ ـ فا ـ ڪا ـ ار	ستم ڪندڙ ـ ظالم ـ ڏوهي.
حيادار	(ف)	حَـ ـ يا ـ دا ـ ر	حيا وارو.
خطادار	(ف)	خَـ ـ طا ـ دا ـ ر	قصوروار ـ چُڪ ڪرڻ وارو ـ ڏوهي.
خبردار	(ف)	خَـ ـ بَر ـ دا ـ ر	ڄاڻيندڙ ـ واقف ـ آگاهه.
سزاوار	(ف)	سِـ ـ زا ـ وا ـ ر	مناسب ـ لائق.
سروڪار	(ف)	سـ ـ رو ـ ڪا ـ ر	تعلق ـ لڳاءُ ـ خواهش.
طلبگار	(ف)	طَـ ـ لبـ ـ گا ـ ر	طالب ـ خواهشمند ـ جستجو ڪندڙ ـ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			آرزو مند.
مزيدار	(ف)	مـ - زيـ - دا - ر	مزي وارو- لذيذ- چشڪيدار.
نَمَڪخوار	(ف)	نَـ - مَڪ - خوا - ر	پَر ورده- ملازم- خادم.
نُمُودار	(ف)	نُـ - مو - دا - ر	ظاهر- آشڪار- پڌرو- واضع.
پريدار	(ف)	پَـ - ريـ - دا - ر	آسيب زده. ٢-ديوانو. ٣- جِنَن جي جاءِ.
خريدار	(ف)	خـ - ريـ - دا - ر	گراهڪ- گاهڪ- خريد ڪندڙ.
گرفتار	(ف)	گـ - رفـ - تا - ر	ٻَنڌل- اسير.
گُنَهگار	(ف)	گـ - نهـ - گا - ر	گناه ڪندڙ.
وَضَعدار	(ف)	وَ - ضَعـ - دا - ر	باوَضَع- خوش وضَع- طرحدار. حسين- خوبصورت- دل پسندو وغيره.
وَفادار	(ف)	وَ - فا - دا - ر	وعدو پورو ڪرڻ وارو. ٢- نَمڪ حلال- خيرخواه- دوست- سَچو.
هَوَادار	(ف)	هَـ - وَا - دا - ر	عاشق. ٢- دوست. ٣- اهو گهر جنهن ۾ تازو واءُ (ءِ جالارو) لڳي.

گروپ ٨٩

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آغُور	(ف)	آ - غُو - ر	سَفر.
اَنگور	(ف)	انـ - گُو - ر	مشهور ميوو.
تَندُور	(ف)	تنـ - دُو - ر	گوڙ- رعد- گرج.
تيمور	(ت)	تيـ - مُو - ر	مشهو بادشاه قطب الدين تيمور (٧٧١- ٨٠٧هه) ڏسو خاص نوٽ.
پَرمُور	(ف)	پَر - مُو - ر	اميد- انتظار. ٢- ماڪيءَ جي مک.
جُمهُور	(ع)	جُمـ - هُو - ر	ريتيءَ جو ڍڙو. ٢- ماڻهن جو وڏو ميڙ. ٣- وڏ گهراڻي شريف عورت.
دستور	(ف)	دسـ - تُو - ر	قاعدو- قانون- آئين. طرز- روش- معمول Routine.
ڪافُور	(ع)	ڪا - فُو - ر	مشهور پسارڪي شيءِ.
لنگور	(ع)	لنـ - گُو - ر	باندر نسل جو مشهور جانور.
ماسُور	(ع)	ما - سُو - ر	اسير- گرفتار- قيدي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مامُور	(ع)	ما - مُو - ر	امر ڪيل- حڪم ڏئي ڇڏيل. اھو جنھن کي حڪم ڏنل ھجي. مجازاً: مقرر
مَجبُور	(ع)	مج - بُو - ر	جبر ڪيل- لاچار- بيوس.
مَجدُور	(ع)	مَج - دُو - ر	صاحب نصيب- ڀاڳوند.
مَحجُور	(ع)	مَح - جُو - ر	حرام ڪيو ويل/ منع ڪيو ويل.
مَحذور	(ع)	مَح - ذُو - ر	اھا شيءِ جنھن کان دپ ٿئي.
مَحرُور	(ع)	مَحَ - رُو - ر	گرم مزاج. ٢- گرم- حرارت وارو.
مَحصُور	(ع)	مح - صُو - ر	حصار ۾ اندل- گھيريل- قيدي- قلعہ بند.
مَخمُور	(ع)	مُخ - مو - ر	شراب پيتل- متوالو- نشي ۾ چُور- خُماريل.
مذَڪُور	(ع)	مذ - ڪو - ر	جنھن جو ذڪر ڪيو وڃي.
مزدُور	(ف)	مز - دو - ر	مزدوري ڪرڻ وارو- ڪمائيندڙ- پگھاردار. (مرڪب آھي).
مَستُور	(ع)	مَس - تُو - ر	پوشيده- لِڪل ٢- لڪائيندڙ- ڍڪيندڙ.
مَسرُور	(ع)	مَس - رُو - ر	خوش- خوش ڪيو ويل.
مَشڪور	(ع)	مَش - ڪُو - ر	جنھن جو شڪريو ادا ڪيو وڃي (شاڪر جي معنيٰ ۾ لکڻ غلط آھي).
مَشھُور	(ع)	مَش - ھُو - ر	شھرت ڏنل- شھرت يافتہ.
مَصدُور	(ع)	مَص - دُو - ر	صادر ڪيل.
مَعذُور	(ع)	مَع - ذو - ر	جنھن ۾ ڪو عذر ھُجي.
مَعمُور	(ع)	مع - مُو - ر	آباد ٢- ڀَريل.
مَغرُور	(ع)	مغ - رُو - ر	فريفتہ ٢- ڏوڪو کاڏل ٣- گھمنڊي ۴- تيزيءَ وارو- شوخ.
مَغفور	(ع)	مغ - فو - ر	مغفرت/ بخشش ڪيل.
مَغمُور	(ع)	مَغ - مُو - ر	غرق ٿيل- ٻڏل.
مَفرُور	(ع)	مف - رُو - ر	فرار ٿيل- ڀاڳيلو.
مقدُور	(ع)	مَق - دُو - ر	قدرت/ طاقت ڏنل.
مَنشُور	(ع)	من - شُو - ر	پکڙيل- پراگنده. ٢- شاھي فرمان. ڏسو خاص نوٽ.
مَنصُور	(ع)	من - صُو - ر	مدد ڏنل/ ياري ڏنل. اناالحق چوندڙ ولي

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
			حُسين جي والد جو نالو.
مَنظُور	(ع)	من - ظو - ر	جنهن تي نظر وڃي وڃي. ٢- پسند- مقبول.
مَهجُور	(ع)	مه - جُو - ر	هجر يافته- ڇڏي ڏنل- جُدا.
نأسور	(ع)	نا - سو - ر	اهو زخم جيڪو ڪڏهن به ٺيڪ نه ٿئي.
ناظور	(ع)	نا - ظُو - ر	نظر ڪرڻ وارو. ٢- نگهبان.
مَيسُور	(ع)	مَي - سُو - ر	آسان. ٢- آسان ٿيڻ. ٣- هندوستان جي هڪ رياست جو نالو.

گروپ ٩٠

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
اَڪسير	(ع)	اڪ - سِي - ر	هڪ ٽِڪ ڪيميا. پارس.
انجير	(ف)	ان - جِي - ر	مشهور ميوو.
تاخير	(ع)	تا - خِي - ر	دير. ٢- دير ڪرڻ.
تَحذِير	(ع)	تح - ذِي - ر	ديڄارڻ- دپ ڏيارڻ.
تَحرِير	(ع)	تح - رِي - ر	لکڻ ٢- حشو و زائد کان صاف ڪرڻ.
تَحسِير	(ع)	تحَ - سِي - ر	ڪنهن کي حسرت ۽ افسوس ۾ وجهڻ. ٢- ٿَڪائي ڇڏڻ.
تَحقِير	(ع)	تحـ - قِي - ر	حقير سمجهڻ. ٢- ذليل ڪرڻ.
تَخسِير	(ع)	تخ - سِي - ر	نقصان ڏيڻ. ٢- هلاڪ ٿيڻ.
تَدبِير	(ع)	تد - بي - ر	انجام سوچڻ. ٢- آخرت/ انتها تي غور ڪرڻ.
تَذڪِير	(ع)	تذ - ڪِي - ر	نصيحت ڪرڻ. ٢- ياد ڏيارڻ. ٣- مذڪر ڪرڻ.
تَزوِير	(ع)	تز - وِي - ر	مڪر- حيلو- فريب. ٢- مڪر/ حيلو ڪرڻ.
تَسحِير	(ع)	تس - حِي - ر	سحر ڪرڻ/ جادو ڪرڻ.
تَسخِير	(ع)	تس - خِي - ر	مطيع ڪرڻ/ تابع ڪرڻ.
تَشهِير	(ع)	تش - هِي - ر	شهرت ڏيڻ- مشهور ڪرڻ. رسوا ڪَرڻ.
تَصدِير	(ع)	تص - دِي - ر	شروع ڪرڻ. ٢- مقدم ڪرڻ.
تصعير	(ع)	تص - عِي - ر	غرور سان مِتون ڦُوڪي هلڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تَصغير	(ف)	تص - غِيـ - ر	ننڍو ڪرڻ.
تَصوير	(ع)	تص - وِيـ - ر	صورت. ٢- مورت.
تَطهير	(ع)	تط - هِيـ - ر	پاڪ ڪرڻ.
تَعزير	(ع)	تع - زيـ - ر	شرعي حد کان گهٽ سزا ڏيڻ. ٢- سياست ڪرڻ.
تَعبير	(ع)	تع - بِيـ - ر	خواب جي حقيقت ٻُڌائڻ/ بيان ڪرڻ.
تَعمير	(ع)	تع - مِيـ - ر	ناهڻ- اڏڻ. ٢- آباد ڪرڻ.
تَفسِير	(ع)	تف - سِيـ - ر	بيان- شرح. ٢-ڪلام جي معنيٰ واضح ڪرڻ.٣-ڪلامِ الاهي جي شَرحَ ڪرڻ.
تَقدير	(ع)	تَق - دِيـ - ر	اندازو- اندازو ڪرڻ (عموماً بمعنيٰ ڀاڳ/ قسمت لکيو آهي).
تقرير	(ع)	تَق - رِيـ - ر	ڳالهه ٻولهه- بيان ٢- بيان ڪرڻ.
تَقصير	(ع)	تَق - صِيـ - ر	قصور- جرم- خطا- ڏوهه.٢- ڪمي ڪرڻ.
تَڪبير	(ع)	تڪ - بِيـ - ر	وڏائي ڪرڻ. ٢- الله اڪبر چوڻ.
تَڪسِير	(ع)	تڪ - سِيـ - ر	ڀڃڻ- شڪستہ ڪرڻ.
تَڪفِير	(ع)	تڪ - فِيـ - ر	ڪافر چوڻ ٢- ڪفارو ڏيڻ.
تنصير	(ع)	تن - صِيـ - ر	ڪنهن کي نصراني/ عيسائي ڪرڻ.
تنظير	(ع)	تن - ظيـ - ر	ڀيٽ ناهڻ- نظير/ مثل ناهڻ/ پيدا ڪرڻ.
تَنوِير	(ع)	تَن - وِيـ - ر	روشن ٿيڻ/ ڪرڻ- صبح جي اجاڻ ظاهر ٿيڻ.
توقِير	(ع)	تو - قِيـ - ر	ڪنهن جي عزت ڪرڻ ٢- آزمائڻ.
تيسير	(ع)	تيـ - سِيـ - ر	آسان ڪرڻ. آماده ڪرڻ.
جاگير	(ف)	جا - گِيـ - ر	حڪومت/ سرڪار وٽان مليل زمين.
خَنزير	(ع)	خَن - زِيـ - ر	سوئر (مشهور حرام جانور).
دلگير	(ف)	دل - گيـ - ر	رنجيده- ملول- ڏکويل- غمگين.
زنجير	(ف)	زَن - جِيـ - ر	سَنگهر (لوهه جي ڪڙين سان ٺهيل).
شَبِّير	(ع)	شب - بِيـ - ر	حُسَين (امام). ٢- حضرت هارون ع جي فرزند جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
شمشير	(ف)	شمـ ـ شِيـ ـ ر	تلوار- تيغ (هنديءَ وارا شَمشَير لکندا آهن).
ڪَشمِير	(ف)	ڪَشـ ـ مِيـ ـ ر	مشهور سرسبز و شاداب ۽ جنّت نظير واديءَ/ مُلڪ جو نالو.
ڪفگير	(ف)	ڪَفـ ـ گِيـ ـ ر	چاٽي. ڏوئي- چمچو.
ڪفشير	(ف)	ڪَفـ ـ شِيـ ـ ر	قلعي.
نَخچِير	(ف)	نَخـ ـ چِيـ ـ ر	جهنگلي هرڻ وغيره. ٢- شڪار. شڪار ڪيل جانور.
قِطمِير	(ع)	قِطـ ـ مِيـ ـ ر	حقير شيءِ- نهايت ننڍي شيءِ ٢- اصحابِ ڪهف جي ڪُتي جو نالو.
قطگير	(ف)	قطـ ـ گِيـ ـ ر	اها شيءِ جنهن تي قلم کي قطو جهجي/لڳائجي.

گروپ ٩١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ازاهير	(ع)	اَ ـ زا ـ هيـ ـ ر	دنيا جي رونق- خوبي- خوبصورتي.
بغلگير	(ف)	بَـ ـ غلـ ـ گِيـ ـ ر	ڀاڪرين- هم آغوش.
بواسير		بَـ ـ وا ـ سِيـ ـ ر	موڪا. موڪن جي بيماري.
بهاگير	(ف)	بـ ـ ها ـ گِيـ ـ ر	قيمت ڪندڙ.
تباشير	(ع)	تـ ـ با ـ شِيـ ـ ر	پسارڪو وکر. چاڪ.
تدابير	(ع)	تـ ـ دا ـ بيـ ـ ر	تدبيرون- طريقا. حرفتون.
تصاوير	(ع)	تـ ـ صا ـ ويـ ـ ر	تصويرون.
تقارير	(ع)	تـ ـ قا ـ ريـ ـ ر	تقرير جو جمع- تقريرون.
جماهير	(ع)	جـ ـ ما ـ هيـ ـ ر	گڏ ڪرڻ- گڏ ٿيڻ- گڏ ڪيل.
جهانگير	(ف)	جـ ـ هانـ ـ گيـ ـ ر	مشهور مغل بادشاهه.
مشاهير	(ع)	مـ ـ شا ـ هيـ ـ ر	مشائخ- صاحب علم وَ ادب.
گرهگير	(ف)	گـ ـ رهـ ـ گيـ ـ ر	چور- ڳنڍي ڇوڙ.
همه گير	(ف)	هَـ ـ مَهـ ـ گيـ ـ ر	لاڳيتو- هر جڳهه موجود.
آبگير	(ف)	آ ـ بـ ـ گيـ ـ ر	گهوڙن جي هڪ بيماري.
بَاجگير	(ف)	با ـ جـ ـ گِيـ ـ ر	خراج يا ڏن ڏيندڙ- مريد.
بادگير	(ف)	با ـ د ـ گِيـ ـ ر	هوا لاءِ ڇڏيل روشندان.
بارگير	(ف)	با ـ ر ـ گِيـ ـ ر	بار يا وزن کڻندڙ (انسان- جانور)

Gul Hayat Institute

لفظ بولي	بيهڪ	معنيٰ
بي نظير (ع)	بي - ن - ظِي - ر	بي مثال- لاثاني- لاجواب.
بازگير (ف)	با - ز - گِي - ر	بازيگر- تماشو ڪندڙ.
شهرگير (ف)	شه - ر - گِي - ر	گهوماڪڙ- رولو- لوفر.
مردگير (ف)	مر - د - گِي - ر	بهادر- شه زور.

گروپ ٩٢

اَثَر (ع)	اَ - ثَر	نشان. ٢- تاثير. ٣- ڪنڊر. ۴- سُنت پيغمبر.
اَزَر (ع)	اَ - زَر	چيله- پُٺ.
اَسر (ع)	اَ - سر	رسي. ٢- ٻَڌڻ.
اگر (ف)	ا - گر	جيڪڏهن.
بَبَر (ع)	بَ - بَر	وڏو شينهن (شينهن جو هڪ قسم)
بَتر (ف)	بَ - تر	بدتر جو مخفف.
بَتر (ع)	بَ - تَر	لاولد هئڻ. بي فيض هئڻ
بَدر (ع)	بَ - دَر	چوڏهينءَ جو چنڊ
بَدر (ف)	بَ - دَر	ٻاهريون- ٻاهِر
بَشَر (ع)	بَ - شَر	انسان(مؤنث ۽ مذڪر ٻئي)
بَصَر (ع)	بَ - صَر	اک. بينائي
بَطَر (ع)	بَ - طَر	حيراني- دهشت
بَڪر (ع)	بَ - ڪَر	دوشيزه. ٢- نازڪ- لطيف.
پِدَر (ف)	پِ - دَر	پيءُ- والد- ابو.
پِسَر (ف)	پِ - سَر	پُٽ- فرزند.
ثَمَر (ع)	ثَ - مَر	ميوو ٢- فائدو. ٣- نتيجو. ۴- انجام.
جَفَر (ع)	جَ - فَر	مشهور علم جو نالو. ٢-مڪي شريف وٽ هڪ مقام جو نالو.
جگَرَ (ف)	جِ - گَر	ڪليجو-هانءُ. ٢- طاقت-تاب- حوصلو.
حَذَر (ع)	حَ - ذَر	پرهيز ڪرڻ ٢- ڊڄڻ ٢- ڊپ/ خوف.
حَشَر (ع)	حَ - شَر	ميڙ- انبوهه.
حَضَر (ع)	حَ - ضَر	اقامت. ٢- شهر. ٣- وطن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
خَبَر	(ع)	خَ - بَر	سَنيهو. ٢ـ آگاهي. ٣ـ خبردار. ۴ـ رسول پاڪ ﷺ جي حديث.
خَدَر	(ع)	خَ - دَر	ٻانهن/ ٽَنگ وغيره جو سُن ٿيڻ/ سُمهي رهڻ.
خَطَر	(ع)	خَ - طَر	عظمت و بزرگي. ٢ـ مرٽيڻ ٣ انديشو. ۴ـ آفت ٥ـ دشواري.
زَبر	(ع)	زَ - بر	طاقتوَر. ٢ـ مٿيون. ٣ـ فتحہ (زير- زَبر)
سَحَر	(ع)	سَ - حَر	صبح جو نور جو تڙڪو. ٢ـ پرڀات.
سَحَر	(ع)	سَ - حَر	ڦُڦُڙ.
سَفَر	(ع)	سَ - فَر	هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ وڃڻ٢ـ مُسافري- Journey.
سَقَر	(ع)	سَ - قَر	دوزخ.
سِڪَر	(ع)	سِ - ڪَر	هر ڪا نشي واري شيءِ ٢ـ شراب
سَمَر	(ع)	سَ - مَر	آکاڻي، قصو، افسانو (رات جو سمهڻ وقت جيڪي ٻُڌجن).
شَجَر	(ع)	شَ - جَر	وڻ- دَرخت.
شَرَرَ	(ع)	شَ - رَر	شراره يعني چڻنگ جو جمع: چڻگون.
شَڪَر	(ع)	شَ - ڪَر	ڪنڊ. ٢ـ لبِ معشوق.
شِڪَر	(ف)	شِ - ڪر	شڪار. ٢ـ شڪاري. ٣ـ شڪستہ. ۴ـ ٽُوڙ ٥ـ ڀڃيندڙ.
صَدَر	(ع)	صَ - دَر	ڇاتي. ٢ـ سينو. ٣ـ بالانشين ۴ـ ابتدا. ٥ وزير کان گهٽ عهديدار. ٦ـ President.
صَفَر	(ع)	صَ - فَر	ٻيو اسلامي/ قمري مهينو.
صِفَر	(ع)	صِ - فَر	خالي- ٻُور وارو. ٻڙي- Nil.
صِهر	(ع)	صِ - هر	سُهرو (عورت/ مرد جو).
ضَرَر	(ع)	ضَ - رَر	نقصان. ٢ـ تڪليف- ڏک.
ظَفر	(ع)	ظَ - فَر	فتح- فتحمندي- ڪاميابي. ٢ـ آخري مغل بادشاه بهادر شاه جو تخلص.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
عُمرَ	(ع)	عُ ـ مَر	رسول پاڪ ﷺ جي خلفيءِ دوئم جو نالو (ش ٢١هه).
فَخر	(ع)	فَ ـ خَر	بزرگي- وڏائي. ٢-ناز- گهمنڊ- آڪڙ- تيزي- غرور.
قَدرَ	(ع)	قَ ـ دَر	حڪم الٰهي- قضا- حڪم- تقدير. ٢- انتها- نهايت.
قَمر	(ع)	قَ ـ مَر	چنڊ (مهيني جي چوٿين تاريخ کان آخري تاريخ وارو).
ڪَمَر	(ف)	ڪَ ـ مَر	چيلهه. هر شيءِ جو وچ.
گبرَ	(ف)	گَ ـ بَر	ديگ- ڪاسو.
گُذرَ	(ع)	گُ ـ ذَر	رستو- راهه.
گُزَر	(ف)	گُ ـ زَر	علاج- چارو.
گَزر	(ف)	گَ ـ زَر	گجَر (مشهور ڀاڄي).
گُهَر	(ف)	گُ ـ هَر	گوهر جو مخفف- موتي.
نَظرَ	(ع)	نَ ـ ظَر	نگاهه. ٢- فڪر. ٣- غور سان ڏسڻ. سوچڻ وغيره.
وَزَر	(ع)	وَ ـ زَر	پناهه جي جاءِ.
وَطَر	(ع)	وَ ـ طَر	حاجت.
وَفَر	(ع)	وَ ـ فَر	گهڻائي- ڪثرت- جهجهائي.
وَقَر	(ع)	وَ ـ قَر	زور سان ٻُڌڻ (ٻوڙاڻ جو قسم). ٢- حلم- تمڪين- عزت. ٣- گڏهه جي ڪُنڍ جيترو بارُ.
وگَرَ	(ف)	وَ ـ گَر	واگر جو مخفف- ءِ اگر.
هُنَر	(ف)	هـ ـ نَر	ڪم- ڪاريگري- خوبي- فن.
اَبر	(ف)	اَبـ ـ ر	ڪَڪَر (پاڻيءَ وارو).
اَجر	(ع)	اَجـ ـ ر	ثواب. مزدوري- اُجرت.
امر	(ع)	امـ ـ ر	حڪم- فرمان.
امر	(ع)	امـ ـ ر	ڪم (جمع اُمور).
بَحر	(ع)	بَحـ ـ ر	سمنڊ. ٢- وڏو دريا. ٣- شعر جو وزن.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			۴- غور و فڪر.
بدر	(ع)	بد - ر	هڪ مقام جت رسول پاڪﷺ ۽ ڪفار درميان ٢ھ ۾ جنگ ٿي هئي.
بُشر	(ع)	بُش - ر	خوشخبري- بشارت.
بَڪر	(ع)	بَڪ - ر	هڪ قبيلي/ علائقي جو نالو. ٢- جوان اُٺَ.
بَهر	(ف)	به - ر	لاءِ- واسطي. باعث- ڪارڻ.
جَبر	(ع)	جَب - ر	ڀُورو ٢- ڀڳل شي کي ڳنڍڻ ٣- اصلاح ڪرڻ ۴ - زبردستي ڪرڻ- ظلم ڪرڻ.
چَتر	(ف)	چَت - ر	ڇَٽي- اُس ڇٽي Umbrella.
چهر	(ف)	چه - ر	چهرو- مُنهن. اصل- ذات.
حَشر	(ع)	حَش - ر	جلاوطن ڪرڻ ٢- گڏ ڪرڻ ٣-قيامت.
حَضر	(ع)	حَض - ر	سفر جو ضد، يعني پنهنجي وطن ۾ رهڻ.
خضر	(ع)	خِض - ر	مشهور پيغمبر/ ولي جو نالو.
خَمَر	(ع)	خم - ر	انگوري شراب ٢- مطلق شراب نشہ آور.
دَهر	(ع)	دَه - ر	زمانو.
ذَبر	(ع)	ذَب - ر	لکڻ.
ذِڪر	(ع)	ذِڪ - ر	ياد ڪرڻ (زباني/ دل ۾) ٢- ياد- مناجات- وظيفو- ياد الاهي.
زَهر	(ع)	زَه - ر	زَهره يعني مُکڙي/ گُونچ/ تازگي جو جمع.
زَهر	(ف)	زَه - ر	غصو- ڪاوڙ- غضب- هڪ قسم جو جان ليوا وکر. Poison.
سَتر	(ع)	سَت - ر	ڍَڪڻ- لڪائڻ.
سِتر	(ع)	سِت - ر	پردو- ڍَڪُ.
سِحر	(ع)	سِح - ر	جادو- افسون ٢- جادو ڪرڻ.
سَدر	(ع)	سَد - ر	سدره يعني ٻير جي وڻ جو جمع.
شُڪر	(ع)	شُڪ - ر	ڏيندڙ جي تعريف- احسان مڃڻ.
شِمر	(ع)	شِم - ر	امام عالي مقام حضرت حُسين ع جي قاتل ملعون جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
شَمر	(ع)	شَمـ - ر	خرامان خرامان هلڻ ٢- ناز سان هلڻ.
شهر	(ع)	شَهـ - ر	مهينو ٢- چنڊ.
شَهر	(ف)	شَهـ - ر	وڏو ڳوٺ- بَلد- City- مدينه.
صَبر	(ع)	صَبـ - ر	تحمل- شڪيبائي- بردباري ٢- تامل- توقف.
ظَفر	(ع)	ظَفـ - ر	هر مقصد ۾ ڪاميابي حاصل ڪندڙ شخص.
ظَهر	(ع)	ظَهـ - ر	پشت- پُٺ.
عُذر	(ع)	عُذ - ر	بهانو- حِيلو.
عُشر	(ع)	عُشـ - ر	ڏهون حصو ٢- قرآن پاڪ جون ١٠ آيتون.
عَصر	(ع)	عَصـ - ر	روزگار- زمانو ٢- نچوڙ ٣- نماز جو نالو- ٽيپهري.
عطر	(ع)	عطـ - ر	خوشبو.
عِمر	(ع)	عُمـ - ر	زندگي- زندگاني. ڄمار.
غَدَر	(ف)	غَد - ر	بيوفائي- غداري.
غَفر	(ع)	غَفـ - ر	ڍڪڻ- لڪائڻ ٢- بخشڻ وغيره.
فَجر	(ع)	فَجـ - ر	صبح جي نُور جو تڙڪو ٢- پاڻي جاري ڪرڻ.
فڪر	(ع)	فڪـ - ر	سوچ- انديشو.
قَبر	(ع)	قبـ - ر	تربت- گور- مرقد.
قَدر	(ع)	قد - ر	ميجتا- بزرگي- وڏائي. اندازو.
قَصر	(ع)	قصـ - ر	عمده گهر- محل ٢- ڪمي- ڪوتاهي.
قَمر	(ع)	قمـ - ر	اڇي رنگ واري شيءِ ٢- جُوا کٽڻ.
قَهر	(ع)	قهـ - ر	زبردستي/ زور ڪرڻ- غالب ٿيڻ.
ڪَسر	(ف)	ڪَسـ - ر	شڪستگي- ڀڃڻ ٢- زير (جيڪا لفظ تي ڏجي ٿي).
ڪُفر	(ع)	ڪُفـ - ر	ڪا شي لڪائڻ ٢- ناشڪري ڪرڻ ٣- الله پاڪ کي واحد نه ڄاڻڻ (نعوذبالله).
گبر	(ف)	گبـ - ر	آتش پرست ٢- خود.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
مصر	(ع)	مِصـ ـ ر	١ شهر ٢ـ تلوار ٣ـ مشهور ملڪ جو نالو.
مَڪر	(ع)	مَڪـ ـ ر	حِيلو ـ مِڪُر ـ فريب ـ داءُ.
مَهر	(ع)	مَهـ ـ ر	اُهي رپيا وغيره جيڪي مڙس نڪاح وقت زال کي ڏيندو آهي.
مُهر	(ع)	مُهـ ـ ر	اشرفي ٢ـ ٺپو ٣ـ حڪم ـ فرمان.
مِهر	(ف)	مِهـ ـ ر	محبت ۽ مهر تي موڪل فرشتو ٢ـ محبت ـ الفت ٣ـ ڳاڙهو پٿر ۴ـ آفتاب وغيره.
نَثر	(ع)	نَثـ ـ ر	پکڙيل ٢ـ پکيڙڻ ٣ـ اها عبارت جا نظم نه هجي.
نَذر	(ع)	نَذ ـ ر	اها شيءِ جيڪا پنهنجي مٿان واجب ڪئي وڃي ٢ـ سُکا ٣ـ نذرانو وغيره.
نَسر	(ع)	نَسـ ـ ر	ڳجهه (مشهور پکي) ٢ـ حضرت ادريس ع جي پٽ جو نالو ٣ـ هڪ بُت جنهن کي حضرت ادريس ع جي قوم پوڄيندي هئي.
نَصر	(ع)	نَصـ ـ ر	مدد ڪرڻ/ ياري ڪرڻ.
نَضر	(ع)	نَضـ ـ ر	خالص شيءِ ٢ـ سون چاندي.
نَهر	(ع)	نَهـ ـ ر	نَدي ـ واهه ـ دريا جي شاخ ـ ڪينال ٢ـ مَنع ڪرڻ ـ ڇڙٻ ڏيڻ.
وَڪر	(ع)	وَڪـ ـ ر	آکيرو ـ آشيانو (جيڪو پيٽ وغيره جي سوراخ ۾ هُجي).
هَجر	(ع)	هَجـ ـ ر	جدائي ڪرڻ ـ قطع ڪرڻ.
هجر	(ع)	هجـ ـ ر	جدائي.
هُجر	(ع)	هُجـ ـ ر	بڪواس ٢ـ بيهودي ڳالهه.
يُسر	(ع)	يسُـ ـ ر	آساني ٢ـ تونگري.
يَسر	(ع)	يسَـ ـ ر	آسان ـ سَولو.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			گروپ ٩٣
آز	(ف)	آ - ز	لالچ- طمع.
آز	(ف)	آ - ز	هڪڙي شهر جو نالو.
باز	(ف)	با - ز	پوءِ- ٻيهر- دوباره. ورجائڻ- ورجاءَ. نشيب. تميز- فرق- پرهيز.
باز	(ف)	با - ز	بافتن/ بازيدن جو امر.
باز	(ف)	با - ز	مشهور شڪار ڪندڙ پکي.
باز	(ف)	با - ز	محصول- ٽيڪس.
تاز	(ف)	تا - ز	حملو- معشوقاڻي ادا.
پاز	(ف)	پا - ز	لطيف- نازڪ. خالص- نج.
جاز	(ع)	جا - ز	جزا/ بدلو ڏيندڙ.
حاز	(ع)	حا - ز	جمع ٿي ويو. گهيري ۾ آندو ويو.
خاز	(ف)	خا - ز	ريشمي ڪپڙي جو قِسم.
راز	(ف)	را - ز	ڳُجَهہ- پوشيده ڳالهہ.
سَاز	(ف)	سا - ز	ساختن جو امر. باجو- سِتار- سارنگي وغيره.
ساز	(ف)	سا - ز	موافِق- مانند. ٺاهہ. مڪَر- حِيلو.
غاز	(ع)	غا - ز	غازي- جنگ ڪندڙ
غاز	(ف)	غا - ز	سُئي جو ڪاڪو (سوراخ).
قاز	(ت)	قا - ز	راج هنس (پکي).
ڪاز	(ف)	ڪا - ز	گاهہ وڍڻ/ ڪتڙڻ جي وڏي قينچي. صنوبر جو وڻ. مَنهُن.
گاز	(ف)	گا - ز	گاهُہ، شمع جي سَڳي وڍڻ لاءِ قينچي.
ماز	(ف)	ما - ز	گهنج- شڪن. شگاف- ڏار.
ناز	(ف)	نا - ز	لاڏ- پيار. فخر. بي پروائي. نئون وڌو ٽيل صنوبر جو وڻ.
واز	(ف)	وا - ز	ظاهر- کُليل.
ياز	(ت)	يا - ز	تاوان- ٽيڪس.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			گروپ ۹۴
اياز	(ف)	ا ـ يا ـ ز	سلطان محمود جي تُرڪ غلام جو نالو، ترڪيءَ زبان ۾ اُچار آهي اَياس.
بَراز	(ف)	بَ ـ را ـ ز	زيب و زينت۔ سجاوٽ۔ سينگارڻ.
بغاز	(ف)	بَ ـ غا ـ ز	اها رقم جيڪا استاد طرفان بطور انعام شاگرد کي ملي.
بِلاز	(ف)	بِ ـ لا ـ ز	بي وجه۔ بي سبب.
تِراز	(ف)	تِ ـ را ـ ز	ڪچو سَڳو. آرائش و زينت.
پِياز	(ف)	پِ ـ يا ـ ز	بَصر (سبزي).
جُراز	(ع)	جُ ـ را ـ ز	تلوار۔ شمشير.
جَواز	(ع)	جَ ـ وا ـ ز	جائزهُئڻ۔ مباح هُئڻ.
جهاز	(ع)	جَ ـ ها ـ ز	گهر جو مال و متاع. هوائي/ پاڻيءَ جو جهاز.
جهاز	(ع)	جَ ـ ها ـ ز	ڪنوارِ جو ڏيج/ ڏاج.
چِفاز	(ف)	چِ ـ فا ـ ز	بي حياءِ گارِيال عورت.
حِجاز	(ع)	حِ ـ جا ـ ز	سعودي عرب جو صوبو جنهن ۾ مڪو، مدينو پاڪ شامل آهن.
دراز	(ف)	دَ ـ را ـ ز	طويل۔ ڊگهو.
دهاز	(ف)	دَ ـ ها ـ ز	دانهن۔ رڙ۔ نعرو۔ فرياد۔ فُغان.
رِڪاز	(ع)	رِ ـ ڪا ـ ز	مال جيڪو الله پاڪ زمين ۾ پيدا ڪري۔ زمين ۾ پوريل خزانو.
زهاز	(ف)	زَ ـ ها ـ ز	مرحبا! آفرين جو هر طرف کان اينڌڙ آواز.
طِراز	(ع)	طِ ـ را ـ ز	ڇِيٽَ ڪپڙو. نقش و نگار۔ آرائش.
فَراز	(ف)	فَ ـ را ـ ز	ڪشادو۔ پکڙيل. بلندي. اڳيان. مڪر وغيره.
ڪِراز	(ف)	ڪِ ـ را ـ ز	ناز سان هلڻ۔ غرور / نخري سان هلڻ.
ڪَواز	(ف)	ڪَ ـ وا ـ ز	مال چارينڌڙ.
گُداز	(ف)	گُ ـ دا ـ ز	وِگهرڻ۔ وگهرجَڻ۔ ڳارُ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
گُراز	(ف)	گُ ـ را ـ ز	نر سُوئر.
لِواز	(ع)	لِ ـ وا ـ ز	گڏجي هڪٻئي ڪان پناه وٺڻ.
مَجَاز	(ع)	مَ ـ جا ـ ز	رهگذر. رستو. ڪنهن لفظ جي غير حقيقي معنيٰ، (مثال: فلاڻو ميدان جو شينهن.) حقيقت جو ضد.
مَفاز	(ع)	مَ ـ فا ـ ز	پهچڻ/ پهچڻ جو هنڌ. ڪاميابي جو مقام.
نَماز	(ف)	نَ ـ ما ـ ز	صلواة.خدمت. اطاعت. بندگي. عبادت.
نَواز	(ف)	نَ ـ وا ـ ز	نواختن جو امر، معنيٰ ڏي. عنايت ڪر.
نَواز	(ف)	نَ ـ وا ـ ز	ڏيندڙ، مثال: جان نواز. دِلنواز. نوازنده (ڏِنل).
نِياز	(ف)	نِ ـ يا ـ ز	خواهش. آرزو مندي. ميل. رغبت. حاجت. تحفه درويش.

گروپ ٩٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
احتراز	(ع)	احـ ـ تـ ـ را ـ ز	پرهيز ڪرڻ.
اَعتزاز	(ع)	اعـ ـ تـ ـ زا ـ ز	عزيز ٿيڻ/ سمجهڻ.
اعتماز	(ع)	اعـ ـ تـ ـ ما ـ ز	ڪنهن ۾ عيب ڪڍڻ.
اَمتياز	(ع)	امـ ـ تـ ـ يا ـ ز	فرق ڪرڻ/ تميز ڪرڻ. حق مخصوص.
اَنتهاز	(ع)	انـ ـ تـ ـ ها ـ ز	فرصت وٺڻ. قابو پوڻ.
اهتزاز	(ع)	اهِ ـ تـ ـ زا ـ ر	خوشي ۽ مستي ۾ جهومڻ. خوشحال ٿيڻ. غمخواري. خوشي.

گروپ ٩٦

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آغاز	(ف)	آ ـ غا ـ ز	شروع. ابتدا.
آواز	(ف)	آ ـ وا ـ ز	ڳالهاءَ. ٻڙڪ.
ابراز	(ع)	ابـ ـ را ـ ز	ظاهر ٿيڻ. نمودار ٿيڻ.
اَحراز	(ع)	احـ ـ را ـ ز	بچائڻ. پناه ڏيڻ.
اَطراز	(ع)	اِطـ ـ را ـ ز	نقش و نگار ڪڍڻ/ ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

معنيٰ	بيهڪ	ٻولي	لفظ
معجزو. خلافِ عادت عبرت ناڪ ڳالهه پيدا ٿيڻ.	اع - جا - ز	(ع)	اِعجاز
عزّت ڏيڻ/ ڪرڻ.	اع - زا - ز	(ع)	اَعزاز
فقير ۽ محتاج ٿيڻ.	اع - وا - ز	(ع)	اِعواز
مُنهن ڦيرائي ڇڏڻ. مُنهن مَٽڻ.	اغ - زا - ز	(ع)	اَغزاز
عيب ڪڍڻ. حرمت گهٽ ڪرڻ.	اغ - ما - ز	(ع)	اَغماز
مٿي ڪر. بلند ڪر.	اف - را - ز	(ف)	اَفراز
مصالحا مثال: لونگ. ڦوٽا وغيره.	اَف - را - ز	(ف)	آفراز
ڪوزه جو جمع.	اڪ - وا - ز	(ع)	اڪواز
لغز جو جمع. ڳجهارتون.	اَل - غا - ز	(ع)	اَلغاز
برابر جو شريڪ. ساٿي.	ان - با - ز	(ف)	انباز
حاجت/ مطلب پورو ڪرڻ.	ان - جا - ز	(ف)	انجاز
قياس. اندازو ٢. ماپَ تور ٣. طور. طريقو.	ان - دا - ز	(ف)	اَنداز
مختصر ڪرڻ.	اِي - جا - ز	(ع)	ايجاز
ڇَٽڻ. ٢. منت. خوشامد. عاجزي.	اِي - لا - ز	(ع)	ايلاز
آراسته. پيراسته.	اِي - وا - ز	(ف)	اِيواز
بدصورت ۽ مڪروه شيءِ.	بَت - يا - ز	(ف)	بِتياز
نقل ڪندڙ. مسخرو.	بد - با - ز	(ف)	بَدباز
غضبناڪ. غمگين ٢. اها شيءِ جنهن جي ساخت سُٺي نہ هُجي.	بد - سا - ز	(ف)	بدساز
آرام گاه. قرارگاه.	بر - وا - ز	(ف)	برواز
ڪاپڙي. ڪپڙو وڪڻندڙ.	بَ - زَا - ز	(ع)	بزاز
باندر وغيره نچائيندڙ.	بُز - با - ز	(ف)	بُزباز
خوشخبري. مژده ٢. انعام.	بغ - يا - ز	(ف)	بغياز
شراب/ شراب پيئندڙ.	بگ - ما - ز	(ف)	بگماز
چمڙو (پکي).	بي - وا - ز	(ف)	بيواز
تصويرن وغيره جي گرد نقش و نگاري ٢. آرائش.	پر - دا - ز	(ف)	پرداز

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
پرواز	(ف)	پر ـ وا ـ ز	اڏامڻ ٢ـ زر نثار ڪرڻ.
جانباز	(ف)	جا ـ با ـ ز	سرفروش ـ بهادر ٢ـ محنتي ـ جفاڪش.
جَلواز	(ع)	جل ـ وا ـ ز	نوڪر ـ پيادو.
دلساز	(ف)	دل ـ سا ـ ز	دل پسند ـ مرغوب. وڻندڙ.
دمساز	(ف)	دم ـ سا ـ ز	دوست ـ همراز. موافق ـ متفق ـ ٻَڌل.
زرساز	(ف)	زر ـ سا ـ ز	سونارو.
سرباز	(ف)	سر ـ با ـ ز	بهادر ـ بي خوف لڙائي ڪندڙ.
شهباز	(ف)	شهہ ـ با ـ ز	باز کان وڏي شڪاري پکي جو نالو.
شهناز	(ف)	شهہ ـ نا ـ ز	ڪنوار ٢ـ هڪ راڳ جو نالو.
شِيراز	(ف)	شيہ ـ را ـ ز	حافظ ۽ سعدي جو شهر. (ايران ۾).
طَنّاز	(ع)	طَ ـ نّا ـ ز	اشارن ۾ ڳالهائيندڙ ٢ـ ناز ڪندڙ ٣ـ ٽوڪ سان گفتگو ڪندڙ ٤ـ ناز سان هلڻ وارو.
غَمّاز	(ع)	غ ـ مّا ـ ز	اکين جا اشارا ڪندڙ ٢ـ سُخن چين ٣ـ چغلخور.
قيماز	(ت)	قيہ ـ ما ـ ز	غلام ـ ٻانهي ـ خدمتگار.
ممتاز	(ع)	مم ـ تا ـ ز	امتياز ڏنل ـ عزت ڏنل ـ جدا ڪيل.
مهماز	(ع)	مهہ ـ ما ـ ز	مهميز ـ گهوڙي کي اڙيءَ هڻڻ لاءِ سوار جي بوٽ ۾ لوهي ڪانٽو.
مهناز	(ف)	مهہ ـ نا ـ ز	چنڊ کان وڌيڪ حَسين.
ناساز	(ف)	نا ـ سا ـ ز	ناموافق ـ مخالف.
وُرّاز	(ف)	وُ ـ رّا ـ ز	سُوئر.
ورساز	(ف)	ور ـ سا ـ ز	ظريف ۽ آراسته ماڻهو.
هَمراز	(ف)	همہ ـ را ـ ز	رازدان ـ جنهن کي راز معلوم هُجي.
همساز	(ف)	همہ ـ سا ـ ز	موافق. دوست ـ يار ـ رفيق.
هنباز	(ف)	هَنہ ـ با ـ ز	شريڪ ـ نظير.

گروپ ٩٧

بوز	(ف)	بو ـ ز	صاحب ادراڪ ـ سمجهدار ماڻهو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَوز	(ع)	جو - ز	ڪنهن شيءِ جو وِچ.
روز	(ف)	رو - ز	ڏينهن- ڏينهن جو ڪو حصو ٢- ظاهر- آشڪار.
روز	(ف)	رو - ز	گِريو- نوحہ- شور و غوغا.
سوز	(ف)	سو - ز	ساڙ- سوزش.
عَوز	(ع)	عو - ز	انگور جو داڻو.
فوز	(ع)	فو - ز	ڪامياب ٿيڻ ٢- ڇٽڪارو وٺڻ ٣- هلاڪ ٿيڻ.
فوز	(ف)	فو - ز	غلبو.
مَوز	(ف)	مو - ز	ڪيلو- ڪيلي جو وڻ.
بِهروز	(ف)	بِهہ - رو - ز	ڪارو نگ- نيلگون گهٽ قيمت بلّور.

گروپ ۹۸

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
پاسوز	(ف)	پا - سو - ز	بيقرار ٢- عاشق.
دلسوز	(ف)	دل - سو - ز	همدرد- غمخوار- خيرخواه ٢- دوست ٣- دردانگيز ۴ - دلفگار.
فِيروز	(ف)	في - رو - ز	ڪامياب- فتحمند.
امروز	(ف)	امہ - رو - ز	اڄ- اڄوڪو ڏينهن- اڄڪلهہ.
نوروز	(ف)	نو - رو - ز	ايرانين جي خوشي (عيد) جو ڏينهن تقريباً ٢٢ مارچ تي ٿيندو آهي.

گروپ ۹۹

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آوِز	(ع)	آ - وِز	بَطَخ (پکي).
بارِز	(ع)	با - رِز	ظاهر- آشڪار ٢- پڌرو ٿيڻ وارو.
پائِز	(ف)	پا - ئِز	خزان جي موسم.
پائَز	(ف)	پا - ئَز	هيٺ.
جائِز	(ع)	جا - ئِز	درست- روا- شرع جي مطابق ٢- گذرندڙ.
حاجز	(ع)	حا - جز	پردو- روڪڙ- اَڙ ٢- مانع.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عاجز	(ع)	عا ـ جز	لاچار ـ بي وس ـ سُست ـ ناتوان.
فائِز	(ع)	فا ـ ئِز	مطلب کي پهچڻ وارا ـ بامراد ٢ ـ ڪامياب ـ فاتح.
ناجز	(ع)	نا ـ جز	حاضر ٿيندڙ ٢ ـ حاجت پوري ڪندڙ ٣ ـ آماده.
هامِز	(ع)	ها ـ مز	عيب ڪڍندڙ ٢ ـ اک سان اشارو ڪندڙ.

گروپ ١٠٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تڪيز	(ع)	تَ ـ ڪيـ ـ ز	انگورن جو ڇڳو.
تَميز	(ع)	تَ ـ ميـ ـ ز	پاڪ ـ صاف.
پَرِيز	(ف)	پَ ـ ريـ ـ ز	فرياد.
جَزِيز	(ع)	جَ ـ زيـ ـ ز	وِديل.
تَمِيز	(ف)	تَ ـ ميـ ـ ز	جدا ڪرڻ ٢ ـ حق و باطِل ۾ فرق جي قوّت.
حَريز	(ع)	حَ ـ رِيـ ـ ز	محفوظ هنڌ.
حَميز	(ع)	حَ ـ ميـ ـ ز	سخت دل مرد ٢ ـ دانا ـ تيزفهم.
خَبِيز	(ع)	خَ ـ بيـ ـ ز	ماني پَڪَل.
عزيز	(ع)	ع ـ زيـ ـ ز	مرغوب ٢ ـ ڪمياب ٣ ـ غالب ٤ ـ ارجمند ٥ ـ ويجهو ٦ ـ بادشاهن جو لقب.
فريز	(ف)	ف ـ رِيـ ـ ز	خوشبودار گاه ٢ ـ سبزه زار.
ڪَنيز	(ف)	ڪ ـ نِيـ ـ ز	ٻانهين ـ نوڪرياڻي ٢ ـ ڪنواري ڇوڪري.

گروپ ١٠١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آس	(ف)	آ ـ س	ڇَڪي ٢ ـ تاش جو يڪو.
باس	(ف)	با ـ س	پراڻو ٢ ـ قديم.
باس	(ع)	با ـ س	رنج ـ ڏک. تڪليف ٢ ـ خوف و خطر.
تاس	(ف)	تا ـ س	بيقراري ـ غم ـ اندوه ـ ملال.
پاس	(ف)	پا ـ س	هڪڙو پهر ـ وقت ٢ ـ واسطي ـ لاءِ ٤ ـ

Gul Hayat Institute

معنيٰ	بيهڪ	ٻولي	لفظ
خيال، لحاظ- طرفداري.			
ڏانئو.	دا - س	(ف)	داس
رستو.	را - س	(ف)	راس
ڪٿمل ٢- پاڪيزه- لطيف.	سا - س	(ف)	ساس
ڏيڏر ٢- ٻرون.	قا - س	(ف)	قاس
سوئر ٢- نقارو.	ڪا - س	(ف)	ڪاس
خراب ريشم ٢- مادي ٣- ڪُتي.	لا - س	(ف)	لاس
هيرو الماس.	ما - س	(ف)	ماس
غضبناڪ ٿيڻ ٢- ماڻهن ۾ فساد وجهڻ.	ما - س	(ع)	ماس
ماڻهو- انسان.	نا - س	(ع)	ناس
سنگَ جو وارَ/ ٻجَ.	وا - س	(ف)	واس
هراس جو مخفف.	ها - س	(ف)	هاس
نااميد ٿيڻ- نااميدي.	يا - س	(ع)	ياس
جواري ٢- ڏائي طرف ٣- آسان.	يا - س	(ع)	ياس
ياسمين جو مخفف.	يا - س	(ف)	ياس

گروپ ١٠٢

معنيٰ	بيهڪ	ٻولي	لفظ
اُنس ڪرڻ وارو ٢- محبتي.	آ - نِس	(ع)	آنِس
پنجون.	خا - مِس	(ع)	خامِس
حاڪم- سردار- رئيس.	را - ئِس	(ع)	رائِس
گهوڙيسوار/مالڪ٢- دانا- صاحبِ فراست.	فا - رِس	(ع)	فارِس
سخت سيءُ.	قا - رِس	(ع)	قارِس
جاسوس.	نا - طِس	(ع)	ناطِس
اُبتو- سرنگون.	نا - ڪِس	(ع)	ناڪِس
خشڪ- سُڪل. خشڪي ڪرڻ وارو.	يا - بِس	(ع)	يابِس

گروپ ١٠٣

معنيٰ	بيهڪ	ٻولي	لفظ
بڻ- بنياد- پاڙ.	اَ - سا - س	(ع)	اَساس
ماڻهو- مرد- انسان.	اُ - نا - س	(ع)	اُناس

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَلاس	(ف)	بَ ـ لا ـ س	مڪر و فريب.
تپاس	(ف)	تَ ـ پا ـ س	رياضت ـ نفس ڪشي وغيره.
حَواس	(ع)	حَ ـ وا ـ س	حاسہ جو جمع، يعني دريافت ڪرڻ جون قوتون.
سِپاس	(ف)	سِ ـ پا ـ س	محسن جي تعريف ـ ساراهڻ ـ هٿ پير، دل ۽ زبان سان ڪنهن جو شڪريو ادا ڪرڻ.
قُباس	(ف)	قِ ـ با ـ س	سج.
قِياس	(ع)	قِ ـ يا ـ س	اندازو.
لِباس	(ع)	لِ ـ با ـ س	پوشاڪ ـ ڪپڙا.
هِراس	(ف)	هِ ـ را ـ س	خوف ـ دپ.
هُماس	(ف)	هُ ـ ما ـ س	شريڪ ـ منل ـ رفيق.
آساس	(ف)	آ ـ سا ـ س	اَسَ جو جمع يعني بڻ ـ بنياد ـ پاڙ.
آماس	(ف)	آ ـ ما ـ س	سُوڄ ـ ورم.
احساس	(ع)	احِ ـ سا ـ س	ڏسڻ. معلوم ڪرڻ. محسوس ڪرڻ. ڇُهڻ.
اَلماس	(ع)	اَل ـ ما ـ س	هيرو ـ ٢ ـ فولاد جوهردار ٣ ـ چاقو خنجر.
الياس	(ع)	اِل ـ يا ـ س	هڪڙي پيغمبر جو نالو جيڪو سام بن نوح ع جو پٽ ۽ حضرت خضر جو سؤٽ هئو.
حسّاس	(ع)	حَ ـ سّا ـ س	حس ڪندڙ ـ دريافت ڪرڻ وارو.
خنّاس	(ع)	خَ ـ نا ـ س	شيطان ٢ ـ دل ۾ وسوسو وجهندڙ ٣ ـ خدا جي فڪر کان ڀڄڻ وارو.
عبّاس	(ع)	عَ ـ بّا ـ س	شينهن ٢ ـ حضرت علي ع جي فرزند جو نالو مبارڪ.
عَڪّاس	(ع)	عَ ـ ڪا ـ س	عڪسي تصوير ڪڍڻ وارو ـ فوٽو گرافر.
قرطاس	(ع)	قر ـ طا ـ س	ڪاغذ.
وِسواس	(ع)	وَ ـ وا ـ س	وهم ـ وسوسہ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			گروپ ١٠۴
جاسُوس	(ع)	جا - سو - س	مخبر- بدي لاءِ خبر جي جستجو ڪندڙ.
طائوس	(ع)	طا - ءُو - س	مور ٢- سهڻو ماڻهو.
فانوس	(ع)	فا - نو - س	سُخن چين، چغل خور ٢- جهاڙ.
قُدُوس	(ع)	قُ - دّو - س	وڏو ۽ مبارڪ- الله پاڪ جو نالو.
قامُوس	(ع)	قا - مُو - س	اونهو درياهه- ڪُن ٢- مشهور لغت جو نالو جيڪا شيخ مجدالدين بن يعقوب فيروز آبادي جي تصنيف آهي.
ڪالوس	(ف)	ڪا - لو - س	بيوقوف- نادان.
ڪائوس	(ف)	ڪا - ئُو - س	ايران جي مشهور بادشاهه جو نالو جنهن کي ڪيڪائوس به سڏيندا آهن ٢- نمرود ٣- لطيف- پاڪ- نجيب.
ملبوس	(ع)	مل - بُو - س	لباس- پائڻ جو ڪپڙو (ٽوپي، پٽڪو).
مايوس	(ع)	ما - يُو - س	نااميد- بي آس.
محسوس	(ع)	محـ - سُو - س	معلوم ڪيل شيءِ- ظاهر- آشڪارا ٢- حس ڪيل.
منحوس	(ع)	مَنـ - حُو - س	نحوست وارو- نياڳو- ڇَنبو.
ناموس	(ع)	نا - مو - س	عفت- شرم- عصمت- حيا ٢- نيڪ نامي وغيره ٣- حضرت جبرئيل ع.
ناقوس	(ع)	نا - قو - س	سَنگ جنهن کي عبادت وقت وڄائيندا آهن.
			گروپ ١٠٥
اَنِيس	(ع)	اَ - نِيـ - س	انس و محبت ڪندڙ- يار- دوست- غمخوار- رفيق.
جَلِيس	(ع)	جَ - لِيـ - س	همنشين- گڏ ويهڻ وارو.
حَسِيس	(ع)	حَ - سِيـ - س	ڪڙڪو- نرم آواز.
خَبِيس	(ع)	خَ - بِيـ - س	خوش طبع- ظريف. بدمعاش.
خَسِيس	(ع)	خَ - سِيـ - س	ڪنجوس- بخيل ٢- نالائق ٣- زبون.
خميس	(ع)	خَ - مِيـ - س	هفتي جي هڪ ڏينهن جو نالو ٢- اهو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			لشڪر جنهن ۾ پنجئي فوجون هجن.
دَريس	(ع)	د - ريِ - س	پراڻو- ڪُهنو.
رَئيس	(ع)	رَ - ئيِ - س	سردار- چڱو مڙس.
سَلِيس	(ع)	سَ - ليِ - س	روان- جاري. هموار. سولن لفظن ۾ لکيل.
نَفِيس	(ع)	نَ - فيِ - س	عمده شيءِ- وڻندڙ شيءِ- قيمتي شيءِ.

گروپ ١٠٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آش	(ف)	آ - ش	رٻ جهڙي پيئڻ جي شيءِ- رَٻَ.
باش	(ف)	با - ش	رَهه- ترس- ٻُڌ- مون ڏانهن ڌيان ڪر.
تاش	(ف)	تا - ش	يار. صاحب. خُداوند. شريڪ. غلام.
پاش	(ف)	پا - ش	ڦاٽي ٽڪرا ٽڪرا ٿيڻ- ٽُڪرا.
جاش	(ع)	جا - ش	سينو- دل.
جاش	(ف)	جا - ش	ان جا ڪُرا. هر شيءِ جو ڍير.
چاش	(ت)	چا - ش	صاف ٿيل انَ جو ڍير.
چاش	(س)	چا - ش	ذائقو- شيريني.
حاش	(ع)	حا - ش	پاڪيزگي- عيب کان دوري/ ڪنارو.
خاش	(ف)	خا - ش	خوشدامن- سَسُ. حد کان وڌيڪ محبَت رکندڙ.
داش	(ف)	دا - ش	ڪنيارڪو ڪُورو.
راش	(ع)	را - ش	سست - ڪاهل- ٽُوٽي.
غاش	(ف)	غا - ش	نهايت محبَت رکندڙ- عاشق جانباز. شور- غوغا.
غاش	(ع)	غا - ش	وڏو فريبي.
فاش	(ف)	فا - ش	ظاهر- آشڪار.
ڪاش	(ف)	ڪا - ش	تمنا جو ڪلمو. افسوس جو ڪلمو. شيشو.
لاش	(ت)	لا - ش	مرده جسم- لاشو.
لاش	(ف)	لا - ش	لُٽَ- تاخت و تاراج- حقير/ ادنيٰ شي.
ماش	(ع)	ما - ش	مُنگ (دال به ٿيندي آهي).

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
			گروپ ١٠٧
بلاش	(ف)	بہ - لا - ش	بلاوجہ- بلا سبب- بي سبب.
تراش	(ف)	تہ - را - ش	تلاش. توقع. ڪاٽ ڪوٽ (تراشيل بُت)- آرائش- نفع.
تلاش	(ف)	تہ - لا - ش	تجَسس- جُستجو- ڳولها.
تلاش	(ف)	تہ - لا - ش	پراگنده- پکڙيل.
پَراش	(ف)	پَ - را - ش	پريشان ڪرڻ.
جَماش	(ع)	جَ - ما - ش	شوخ- دلير- مست- مستي، فريب ڏيندڙ.
جَياش	(ع)	جَ - يا - ش	برق رفتار گهوڙو- بجلي وانگر تيز رفتار گهوڙو.
خراش	(ف)	خہ - را - ش	رهنب- رَهڙ- رانپوٽو- زخم جو نشان. ناڪاره.
ارشاش	(ع)	ار - شا - ش	ننڍڙيون ننڍڙيون ڦڙيون وسڻ- مينهن جي ڇاٽ پوڻ.
خشاش	(ع)	خَ - شا - ش	حشرات الارض- جيت، ماڪوڙا وغيره.
خَشاش	(ع)	خَ - شا - ش	بيڪار/ ردي شيءِ.
خَلاش	(ف)	خَ - لا - ش	گندگوچُر. گوڙ گهمسان.
رَقاش	(ع)	رَ - قا - ش	نانگُ.
ڪَراش	(ف)	ڪَ - را - ش	پريشاني.
ڪَلاش	(ف)	ڪَ - لا - ش	گهريتڙو (ڇارو ناهيندڙ جيت).
ڪَماش	(ف)	ڪَ - ما - ش	ڪاٺ جو پيالو- فقيرن جو پيالو.
لَواش	(ف)	لَ - وا - ش	سنهڙي ۽ نرم ماني (سنهڙو اُفراٽو).
مَعاش	(ع)	مَ - عا - ش	اها شيءِ جنهن سان زندگي جو گذر ڪجي- گذر جو ذريعو.
هَراش	(ف)	هَ - را - ش	اُلٽي- قيءِ.
			گروپ ١٠٨
آڪاش	(سن)	آ - ڪا - ش	آسمان- فلڪ.
الاش	(ف)	آ - لا - ش	ڪوئلو- اڱار.

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
اوباش	(ع)	او ـ با ـ ش	وبش جو جمع- بدمعاش- شهدا- لُچا- بازاري ماڻهو.
ترشاش	(ع)	تر ـ شا ـ ش	لڙڪ- پاڻي، خون جو وهڻ.
پاداش	(ف)	پا ـ دا ـ ش	نيڪي/ بدي جو بدلو- عوض- جزا.
پالاش	(ف)	پا ـ لا ـ ش	پَيرن جو گپَ (وغيره) ۾ خراب ٿيڻ.
پُرتاش	(ف)	پُر ـ تا ـ ش	ترڪستان (روس) جو علائقو.
پُرخاش	(ف)	پُر ـ خا ـ ش	جهڳڙو- جهيڙو- دشمني.
پَرواش	(ف)	پَر ـ وا ـ ش	بي پرواهه- غافل.
خُوشباش	(ف)	خش ـ با ـ ش	هميشہ خوش رهندڙ.
شاباش	(ف)	شا ـ با ـ ش	شادباش جو مخفف- خوش هجين. آفرين- واه واه. گهور جا پئسا.
خشخاش	(ف)	خش ـ خا ـ ش	ڏوڏي- پوسِت جي ٻوٽي جو ٻج.

گروپ ١٠٩

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
بَشّاش	(ع)	بَ ـ شّا ـ ش	تازه رُو- شگفتہ چهرو- خنده رُو- ڪلندڙ مُنهن.
جَمّاش	(ع)	جَ ـ مّا ـ ش	عورتن سان ڪُونس ڪندڙ.
خُفّاش	(ع)	خُ ـ فّا ـ ش	چَمڙو.
عَيّاشْ	(ع)	عَ ـ يّا ـ ش	گهڻو عيش ڪندڙ- خوشي جي زندگي بسر ڪندڙ.
غَشّاش	(ع)	غَ ـ شّا ـ ش	وڏو مڪّار/ فريبي.
فحّاش	(ع)	ف ـ حّا ـ ش	وڏو بدڪار/ بدزبان.
فَرّاش	(ع)	فَ ـ رّا ـ ش	غاليچا، نُکون، گِلم وڇائيندڙ- فرش لڳائيندڙ- صفائي ڪندڙ- خادم.
فَراش	(ع)	فَـ رَا ـ ش	بسترو- نُک- فرش- سنل- آرامي.
قَلّاش	(ع)	قَ لاّ ـ ش	مفلس. بدمعاش- لفنگو- ننگ.
قُماش	(ع)	قَ ـ ما ـ ش	سامان (گهريلو).
قماش	(ع)	قَ ـ مّا ـ ش	ڪاپڙي- ڪپڙو وڪڻندڙ.
نَقّاش	(ع)	نَ ـ قّا ـ ش	نقش ڪڍندڙ- نقش ڪندڙ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هَشّاش	(ع)	هَ ـ شّا ـ ش	خوش ـ خنده رُو.

گروپ ١١٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آتِش	(ف)	آ ـ تِش	باھ. غصو ـ ڪاوڙ ـ شيطان. ڪاوڙ ـ عشق واري حرارت.
آرِش	(ف)	آ ـ رِش	معنيٰ ـ مطلب. ايران جي هڪ بي مثال تير انداز جو نالو.
اِتمش	(ت)	اِتہ ـ مِش	گروھ ـ جٿو.
بَارِش	(ف)	با ـ رِش	مينهن ـ مينهن جو وَسڻ.
بالِش	(ف)	با ـ لِش	وَڌڻ ـ وڌو ٿيڻ ـ اِفزائش.
بالَش	(ت)	با ـ لِش	اصطلاحاً: اڌ مثقال (ساڍا چار ماشہ) سون
بالِش	(ف)	با ـ لِش	وِهاڻو.
بَخشِش	(ف)	بخ ـ شِش	نصيب. حصو ـ ٽڪرو. عطا ـ مهرباني. معافي ـ درگذر.
بَندِش	(ف)	بَند ـ دِش	بند ٿيل ـ پابندي ـ ممانعت.
تابِش	(ف)	تا ـ بِش	گرمي. چمڪ. طاقت. سج ـ ٽِڙڪو.
تازِش	(ف)	تا ـ زِش	حملو ڪرڻ.
پازِش	(ف)	پا ـ زِش	زمين/ ٻنيءَ جي صفائي.
پَرش	(ف)	پَہ ـ رَش	اڏامڻ.
پوزَش	(ف)	پو ـ زِش	معذرت ـ عذر ـ بهانو ـ معذرت ڪرڻ.
پُرسِش	(ف)	پُر ـ سِش	پڇڻ ـ عيادت ڪرڻ. پڇا ڳاڇا ڪرڻ.
جنبِش	(ف)	جن ـ بِش	حرڪت ـ چُرپُر.
چالِش	(ف)	چا ـ لِش	اَڪڙجي هلڻ ـ غرور ۾ هلڻ. حملو ـ جنگ.
خارِش	(ف)	خا ـ رِش	سنڌي ۾ مروج خارش جو درست لفظ ـ ڪُجلي ـ کَهہ.
دانِش	(ف)	دا ـ نِش	دانائي ـ عقل ـ ڄاڻپ ـ علم و فضل.
درخَش	(ف)	در ـ خِش	کنوڻ ـ بجلي.
رامِش	(ف)	را ـ مِش	خوشي ـ سَرهائي ـ آسائش ـ آسودگي. راڳ.
رِيزَش	(ف)	رِيہ ـ زِش	ڪيرائڻ. نزلو ۽ زُڪام. بخشش ـ انعام.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
رَنجش	(ف)	رن - جش	ڏک- رنج.
رَندَش	(ف)	رَن - دِش	ٻُورو (ڪاٺ، لوھ وغيره جو)
زائش	(ف)	زا - ئش	پيدا ٿيڻ.
سازَش	(ف)	سا - زِش	ٺاھُ (ٺڳيءَ جو ٺاھ) موافقت- اتفاق.
سَروش	(ف)	سر - وِش	فرشتو- جبرئيل. غيبي آواز- الهام. خوشخبر فرشتو. هر ماه جي ١٧ تاريخ.
سوزش	(ف)	سو - زِش	ساڙ- سوز.
فاحش	(ع)	فا - حِش	بدڪار- بديءَ جي حد کان ٽپيل.
ڪاوش	(ف)	ڪا - وِش	تلاش ڪرڻ- ڳولهڻ.
ڪاهِش	(ف)	ڪا - هِش	گھٽجڻ- ٿورو ٿيڻ. نقصان قبولڻ.
ڪوشَش	(ف)	ڪو - شش	جهد- سعيو- ڊوڙ ڊُڪ.
گردش	(ف)	گر - دِش	دورو- ڦيرو- حرڪت- تبديلي.
گُرزش	(ف)	گر - زِش	دادخواهي- فرياد.
گندش	(ف)	گن - دِش	گندڪ- گندرف.
لرزش	(ف)	لر - زش	ڏڪڻي- ڏڪڻ.
لغزش	(ف)	لغ - زِش	تِرڪڻ. مجازاً: غلطي ڪرڻ.
مارش	(ف)	ما - رِش	اصفهان ويجهو گستاسپ جو بتخانو.
مالش	(ف)	ما - لِش	مَلڻ- آڏڻ- هانءُ ڪَچو ٿيڻ. ٿڪُ.
نازش	(ف)	نا - زِش	پيار- لاڏ. معشوقاڻي ادا- فخر. بي پروائي- بي دماغي.
نالش	(ف)	نا - لِش	دانهن جو مُترادف- فرياد.
ورزش	(ف)	ور - زش	ڪسرت ڪرڻ- جسماني رياضت.
وزرش	(ف)	وز - رش	هوا جو جهوٽو- هوا لڳڻ.
هامِش	(ع)	ها - مِش	حاشيو- ڪنارو.
يازش	(ف)	يا - زش	وڌڻ- وڏو ٿيڻ- نشونَما. ارادو- قصد.
يڪ دِش	(ف)	يڪ - دِش	امتزاج- ٻن شين جو ميلاپ. انساني نفس خاصه. معشوق.
اَخفش	(ع)	اَخ - فَش	ڪمزور بينائي وارو شخص. علم نَحو جي هڪ مشهور عالم جو لقب.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَڪمَش	(ع)	اڪ ـ مَش	اهو شخص جنهن جي اکين مان بيماري سبب پاڻي وهندو هجي.
برخَش	(ف)	بر ـ خَش	گهوڙي جي پُٺ.
بَرغَش	(ف)	بَر ـ غَش	مَڇر.
بُزوش	(ف)	بُز ـ وَش	ٻڪري جي پشم/ اُن.
بَلخَش	(ع)	بَل ـ خَش	جواهر- زمرد وانگي هڪڙو جواهر.
بَندَش	(ف)	بَن ـ دَش	ڪپهه جو ڳڙو/ پڙو.
بُودَش	(ف)	بو ـ دَش	وجود- هَستي.
بِينَش	(ف)	بِيـ ـ نَش	ڏسڻ- بينائي- ديد.
بِيهَش	(ف)	بِيـ ـ هَش	شينهن- شجاع- بهادر.
تَرڪَش	(ف)	تَر ـ ڪَش	تيرڪش جو مخفف- تيردان- تير رکڻ جو خانو.
پَروَش	(ف)	پَر ـ وَش	آرايون (خون جي گرميءَ ڪارڻ بدن تي ٿينديون آهن).
چَربَش	(ف)	چَر ـ بَش	چَربي. غلبو. ڪثرت.
چَنگش		چَن ـ گش	توراني پهلوان جو نالو جيڪو افراسياب جي مدد ڪندي رستم هٿان مارجي ويو.
دلڪَش	(ف)	دل ـ ڪَش	دل ڇڪيندڙ- مرغوب- دلپسند. محبوب.
دَمر ڪَش	(ف)	دَمر ـ ڪَش	ڳائيندڙ سان گڏ آوازملائي ڪيس مدد ڏيندڙ- همنوا.
رُوڪَش	(ف)	رُو ـ ڪَش	مقابل- حريف. شرمندو ڪندڙ. نقاب.
سَرڪَش	(ف)	سَر ـ ڪَش	باغي- مغرور. هڪ گُلوڪار جو نالو.
شورش	(ف)	شو- رش	ڪاراڻ- نمڪيني- گوڙ گهمسان- فتنہ فساد. پريشاني.
طالَش	(ف)	طا ـ لَش	آذربائيجان ۾ بحيره اخفر جي ڪناري وٽ هڪ مقام جو نالو. اتي جي ماڻهن کي بہ طالش چون ٿا.
ڪِنگش	(ف)	ڪِن ـ گش	صلاح مشورو.

Gul Hayat Institute

لفظ بولي	بيهڪ	معني
مَهوش (ف)	مَه ـ وَش	چنڊ جهڙو.
مَيڪَش (ف)	مَي ـ ڪش	شراب پيئندڙ.

گروپ ١١١

لفظ بولي	بيهڪ	معني
پَرستش (ف)	پ ـ رِس ـ تش	پُوڄا ـ عبادت.
ستائش (ف)	سِ ـ تا ـ ئِش	تعريف ـ دُعا ـ شُڪر ـ ساراهه.
سَفارِش (ف)	سَ ـ فا ـ رِش	ڪنهن لاءِ خير چاهڻ ـ ڪوشش ڪرڻ.
گُزارِش (ف)	گ ـ زا ـ رش	عرض ـ مطلب ٻُڌائڻ.
گزائش (ف)	گ ـ زا ـ ئِش	لائق ـ سزاوار.
نگارش (ف)	نِ ـ گا ـ رِش	لکڻ.
نُمائش (ف)	نُ ـ ما ـ ئِش	ظاهري ڏيک ـ نموداري.
نَوازش (ف)	نَ ـ وا ـ زش	عنايت ـ مهرباني.
هَنائش (ف)	هَ ـ نا ـ ئِش	اثر ـ تاثير.
خواهش (ف)	خ ـ وا ـ هش	گهرج ـ طَلَب ـ آرزو.
آرامَش (ف)	آ ـ را ـ مِش	آرام ـ فراغت ـ راحت.
آرائَش (ف)	آ ـ را ـ ئِش	سينگار.
آغالَش (ف)	آ ـ غا ـ لِش	فساد لاءِ آماده ڪرڻ ـ ورغلائڻ ـ پڙڪائڻ.
آلائش (ف)	آ ـ لا ـ ئِش	آلودگي ـ عيب.
آسائَش (ف)	آ ـ سا ـ ئش	راحت ـ آرام ـ سُک ـ چين.
پالائَش (ف)	پا ـ لا ـ ئِش	صفائي.
پيدائَش (ف)	پيـ ـ دا ـ ئِش	جم ـ خلقت ـ پيدا ٿيڻ.
پيرائَش (ف)	پيـ ـ را ـ ئِش	زينت ڏيڻ ـ سنوارڻ ـ تيار ڪرڻ.
زيبائش (ف)	زيـ ـ با ـ ئِش	آرائش ـ آراستگي ـ خوبصورتي.
فرمائِش (ف)	فر ـ ما ـ ئِش	بطور حڪم ڪو ڪم ڪرڻ/ ڪجهه گهرڻ/ سفارش ڪرڻ.
فهمائش (ف)	فهـ ـ ما ـ ئِش	سَمجهاڻي. هدايت.
گربالَش (ف)	گر ـ با ـ لِش	گول وهاڻو.
گُنجائش (ف)	گن ـ جا ـ ئِش	جاءِ ـ وٿي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			گروپ ١١٢
بَوش	(ف)	بَو - ش	قسمت- تقديرَ- لوحِ قلم سان لکيل.
بَوش	(ف)	بَو - ش	شان ۽ شوڪت- تجمل- ڪرّوفر. راه نمائي
بوش	(ع)	بو - ش	لُچو- شودو- بدمعاش.
توش	(ف)	تو - ش	توانائي- طاقت- تاب. جسم- سينو.
پوش	(ف)	پو - ش	غلاف- زِره. الڳ ٿيو- هڪ پاسي ٿيو- رستو ڏيو (ندا).
جوش	(ف)	جو - ش	اُڀار- ولولو. زيادتي- غلبو.
جوش	(ع)	جَو - ش	سينو- چيلهه. رات جي پهرين/ پوئين پهر جو وڏو حصو.
دوش	(ف)	دو - ش	ڪُلهو. ڪالهه رات
روش	(ف)	رو - ش	ڪنگره- نديِ.
روش	(ف)	رو - ش	روشن جو مخفف.
زوش	(ف)	زو - ش	دلير- طاقت ور.
قوش	(ت)	قو - ش	شڪار ڪندڙ پکي، مثال: شاهين.
ڪوش	(ف)	ڪو - ش	ڪوشش جو مخفف. سعي. سعيو ڪندڙ- هر شمسي ماه جو چوٿون ڏينهن.
گوش	(ف)	گو - ش	گوش جو مخفف. ڪَنُ. ڪُنڊ. حفاظت. هر شمسي ماه جو چوڏهون ڏينهن.
نَوش	(ف)	نو - ش	نوشيدن جو امر- پيءُ. آبِ حيات- مِٺو پاڻي وغيره.
هوش	(ف)	هو - ش	شان و شوڪت- ڪَرّوفر.
هوش	(ف)	هو - ش	سمجهه- عقل- دانائي. روح- جان.
			گروپ ١١٣
آغوش	(ف)	آ - غو - ش	ڪَڇَ- هَنج. غلام- ڪنيز.
باغوش	(ف)	با - غو - ش	پاڻي ۾ ٽُٻي هڻڻ- ڪنهن کي ٻوڙڻ.
پاپوش	(ف)	پا - پو - ش	پيزار- جُتي- پَٽي.
اُطروش	(ف)	اُط - رو - ش	ڪَنن کان ٻوڙو.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
خاشوش	(ف)	خا ـ شو ـ ش	ڏانئو.
خاموش	(ف)	خا ـ مو ـ ش	چُپ. چُپ ڪر.
خرگوش	(ف)	خر ـ گو ـ ش	مشهور جانور سَهو.
مدهوش	(ف/ع)	مد ـ هو ـ ش	دهشت زده ـ وائڙو. مست ـ مستيءَ ۾
مي نوش	(ف)	ميـ ـ نو ـ ش	شراب پيئندڙ. شراب پيءُ.
همدوش	(ف)	همـ ـ دو ـ ش	ساٿي ـ رفيق. همسر ـ برابر ـ هڪجهڙو.
مَحشُوش	(ع)	مَحـ ـ شُو ـ ش	ساڙيل. مڪروه. آلوده.
مَخدُوش	(ع)	مَخـ ـ دُو ـ ش	سيرون پيل ـ ڏار پيل. اهو ڪم جنهن ۾ خدشو هجي.
مَخرُوش	(ع)	مَخـ ـ رُو ـ ش	سيرون وِڌل ـ ڏار وِڌل.
مَرشُوش	(ع)	مر ـ شُو ـ ش	ڇنڪاريل ـ ڦڙو ڪِريل.
مَعشُوش	(ع)	معـ ـ شو ـ ش	گڏ ڪيل ـ جمع ڪيل. اهو پهراڻ جنهن ۾ گهڻا پيوند لڳل هجن.
مَغشوش	(ع)	مغـ ـ شو ـ ش	ڪوڙو ـ غير خالص.
مَفروش	(ع)	مَ ـ رُو ـ ش	وڇايل.
مَفشُوش	(ع)	مفـ ـ شو ـ ش	بيهودو. ڪوڙو. ڪم عقل ـ بي عقل.
مَنقُوش	(ع)	منـ ـ قو ـ ش	نقش ٿيل ـ چٽيل.

گروپ ١١٤

بيش	(ف)	بَيـ ـ ش	وڌيڪ ـ گهڻائي ـ ڪثرت.
تيش	(ف)	تيـ ـ ش	ڏُنڊ.
پيش	(ف)	پيـ ـ ش	اڳيان ـ سامهون ـ روبرو. آئينده.
خيش	(ف)	خيـ ـ ش	ٿلهو ڪپڙو ـ سنڌي ۾ کيس چئبو آهي.
ديش	(ف)	دَيـ ـ ش	ڏيڻ ـ بخشڻ ـ عطا ڪرڻ.
ريش	(ف)	رَيـ ـ ش	ڏاڙهي. چِڙ ـ غضب.
رَيش	(ع)	رَيـ ـ ش	پکين جا پَرَ. نفيس لباس.
طَيش	(ع)	طَيـ ـ ش	عقل جو زائل ٿيڻ ـ بي دماغي. هلڪڙائي. خفگي ـ غصو ـ بي دماغي.
عَيش	(ع)	عَيـ ـ ش	زندگاني ـ زندگي. آرام و آسائش.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
غيش	(ف)	غيـ - ش	وڏو غم و اندوه- بدحالي.
ڪيش	(ف)	ڪَيـ - ش	عادت- خو. دين- مذهب. شاهِ شطرنج کي شِهه ڏيڻ.
ميش	(ف)	ميـ - ش	رڍ- ٻڪري.
نيش	(ف)	نيـ - ش	ڏنگ. تلوار، خنجر وغيره جي چهنب. تکا ڏند.
هيش	(ف)	هيـ - ش	هيچ- هُرُ.

گروپ ١١٥

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَخش	(ف)	بخ - ش	نصيب. حصو- ٽڪرو. بخشيدن جو امر.
بَطش	(ع)	بط - ش	حملو- حملو ڪرڻ. دليري- دليري ڪرڻ.
بَفش	(ف)	بَف - ش	ڪرُوفر- شان و شوڪت- عظمت.
بَهش	(ع)	بهـ - ش	اُنَ وڻ جو ميوو جنهنجي ڪئونر کي مقل چئجي ٿو.
تَرش	(ع)	تر - ش	بخيلي- بدخلقي- سبڪي- گهٽتائي.
پَخش	(ف)	پخ - ش	سُست- نرم- اڌ مُئو.
جَرش	(ع)	جر - ش	ڪاٺ (وغيره) جو ڇوڏو لاهڻ.
جَمش	(ع)	جَمـ - ش	گنجو ڪرڻ. عورت سان گفتگو ڪرڻ/ ٻُڌڻ.
جَهش	(ف)	جَهـ - ش	طبيعت- سرشت- مزاج.
جَهش	(ع)	جَهـ - ش	ٻارن وانگي روئڻ.
چَمش	(ف)	چَمـ - ش	خرام- ناز.
چَمش	(ف)	چَمـ - ش	چشم جو مقلوب- اکِ.
خَمش	(ع)	خمـ - ش	مُنهن پٽڻ- ڇقڙ هڻڻ.
رَخش	(ف)	رخ - ش	اڇو ۽ ڳاڙهو رنگ مليل- قوس و قزح. اندلٺ- گهوڙو- مبارڪ.
رَمش	(ع)	رمـ - ش	پَڇڻ.
طَرش	(ع)	طر - ش	ٻُوڙاڻ.
عَرش	(ع)	عر - ش	سڀ کان مٿيون آسمان (عرشِ عظيم).

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			ڇت. مجازاً: سائبان/ پاسبان.
فَرش	(ع)	فر - ش	بستر- وڇائڻ جي هر شيءِ.
قَرش	(ع)	قر - ش	ساموندي وڏي ۾ وڏو جانور. مثال: وهيل مڇي.
ڪَبش	(ع)	ڪَبَ - ش	سِڱن وارو دنبو/ گهيٽو.
ڪَرش	(ف)	ڪَر - ش	ميرو- گرو- گدلو.
ڪَفش	(ف)	ڪَف - ش	جُتي- پيزار.
مَنش	(ف)	مَن - ش	طبيعت- مزاج- خو.
نَعش	(ع)	نَع - ش	لاش.
نقش	(ع)	نف - ش	صورت- نگار- لياقت- چٽ.
نَمش	(ف)	نَم - ش	مڪر- حِيلو- دغابازي.
نهش	(ع)	نه - ش	نانگ/ وڇون وغيره جو ڏنگ.
وِحش	(ع)	وَحـ - ش	وحشي جو جمع- جانوَر.

گروپ ١١٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
تُرش	(ف)	تُر - ش	ڪٿو. ناراض- ڪاوڙيل. تند مزاج.
جَحش	(ع)	جُحَ - ش	جانور جو ٻچو. هرڻ. ظلم/ جفا/ سختي ڪرڻ.
رُخش	(ف)	رُخ - ش	شعاع- تاءُ. آفتاب.
فُحش	(ع)	فُحـ - ش	حدکان وڌيڪ بدڪاري- حرام ڪاري- ڪِنو ڳالهائڻ- خراب ڳالهه.
قُرش	(ع)	قُر - ش	ترڪيءَ جو سڪو، جيڪو ادائي آنن برابر آهي. ماني- گول ماني.
ڪَرش	(ف)	ڪُر - ش	گوگهرا.
مُرش	(ع)	مُر - ش	رهنبو پائڻ- ڪوٽڻ.

گروپ ١١٧

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَچش	(ف)	بَ - چَش	نَڪ جون ناسون/ چونٽيون- سستي رنج.
بَرَش	(ف)	بَ - رَش	ڪارا ۽ اڇا داغ، جيڪي گهوڙي جي

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			اصلي رنگ کان جدا هجن.
تَپش	(ف)	تَ - پَش	گرمي- سوزش
تَفش	(ع)	تَ - فِش	حد کان وڌيڪ گرمي- ڪاڙهو.
تڪش	(ت)	ت - ڪَش	هڪ تُرڪ بادشاهه جو نالو.
چَپش	(ف)	چَ - پَش	هڪ سال جي رڍ/ ٻَڪري.
چَڪَش	(ف)	چَ - ڪَش	مطرقو- هٿوڙو.
حَبَش	(ع)	حَ - بَش	حبشين جو قبيلو/ مُلڪ.
دَخش	(ع)	دَ - خَش	گوشت سان ڀريل- سبر- ٿلهو وَنگو.
درش	(ف)	د - رَش	
دهش	(ع)	د - هَش	بخشش- سخاوت- انعام.
دهش	(ع)	د - هَش	حيران ڪرڻ. حيران- مدهوش.
عَطش	(ع)	ع - طَش	اُڃَ- تشنگي.
عمش	(ع)	عَ - مَش	ڪمزور نظر- ضعيف بصر.
هدش	(ف)	هَ - دَش	هڪ ايراني مقام جو نالو.
تَبشِ	(ف)	ت - بِش	موسم گرما- گرمي.
خَلشِ	(ف)	خَ - لِش	چُڀَڻ- چيڀجڻ. زخم ڪرڻ. جَهيڙو.
رَوشِ	(ف)	رَ - وِش	طورُ- طريقو- طرز- ڍنگ- قاعدو.
فتش	(ع)	فَ - تِش	تلاش/ جستجو ڪرڻ- ڳولهڻ.
ڪَرشِ	(ف)	ڪَ - رِش	چاپلوسي- مڪرَ.
ڪُنش	(ف)	ڪُ - نِش	عمل- ڪردار.
دهش	(ع)	د - هِش	حيران- مدهوش.
ڪُنش	(ف)	ڪُ - نِش	ڪُنِشت جو مخفف.

گروپ ١١٨

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
حارِص	(ع)	حا - رِص	حرص ڪندڙ- لالچي.
خافِض	(ع)	خا - فِض	پست ڪرڻ وارو- هيٺ ڪرڻ وارو- متڪبرن کي ذليل ڪندڙ. الله پاڪ جو نالو.
خالصِ	(ف)	خا - لِص	نِجُ- کَرو- سچو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
خائِص	(ع)	خا ـ ئص	تورڙي بخشش.
راقِص	(ع)	را ـ قِص	رقص ڪرڻ وارو ـ نچندڙ ـ ناچُو. رقاص.
شاخِص	(ع)	شا ـ خِص	حيرت زده ـ حيران. وڏو ـ بلند.
غائِص	(ف)	غا ـ ئِص	غواص ـ ٽوٻو ـ غوطو/ ٽٻي ڏيندڙ.
ناقِص	(ع)	نا ـ قِص	ڪامل جو ضد ـ آڌ ـ اڻپورو ـ نامڪمّل ـ ڪُتَل.

گروپ ۱۱۹

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
رَقص	(ع)	رَ ـ قص	نچڻ ـ ناچ. شراب جو تهڪڙ/ جوش.
شَخص	(ع)	شَخ ـ ص	بدن يا جسم (انساني/ حيواني) جان دار ماڻهو (عورت توڙي مرد).
قَبض	(ع)	قَب ـ ص	دردجگر ـ پيٽ جو سُور. بزرگي.
مَحص	(ع)	مَح ـ ص	هرڻ جو تيزيءَ سان ڊوڙڻ ۲ـ الله پاڪ جو ڪنهن جي مصيبت کي دُور ڪرڻ.
مَخص	(ع)	مَخ ـ ص	پيچش ـ وَٽُ ـ پيٽ جو سُور.
نَقص	(ع)	نَق ـ ص	کُوٽِ ـ گهٽتائي.
نَڪص	(ع)	نَڪ ـ ص	بددل ٿيڻ ـ دل بَرداشته ٿيڻ ـ دل هارڻ ـ ارادو لاهي ڇڏڻ.
نَمص	(ع)	نَم ـ ص	وارَ چونڊڻ/ پَٽڻ.
هَبص	(ع)	هَب ـ ص	خوش ٿيڻ.

گروپ ۱۲۰

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَرض	(ع)	اَر ـ ض	زمين ـ ڌرتي.
بِعض	(ع)	بِع ـ ض	ڪُجھ ـ ڪَي ـ ٿورا ـ چند. مختلف ـ متفرق.
جَهض	(ع)	جَه ـ ض	شڪار کي/ قيديءَ کي آزاد ڪرائڻ لاءِ غلبو ڪرڻ.
حَمض	(ع)	حَم ـ ض	ذائقو کَٽو هُئڻ ـ ترش مزه ٿيڻ.
دَحض	(ع)	دَحـ ـ ص	پير جو ترڪي وڃڻ ۲ـ ترڪڻ ۳ـ غروبِ آفتاب.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
رَفض	(ع)	رَف ـ ض	ڇڏڻ. ترڪ ڪرڻ.
رَڪض	(ع)	رڪ ـ ض	گهوڙو ڊوڙائڻ ٢ـ گهوڙي کي اڙي هڻڻ.
رمَض	(ع)	رمـ ـ ض	زمين جي گرمي ڪان پير سڙڻ ٢ـ جگر وغيره سڙي وڃڻ.
عَرض	(ع)	عر ـ ض	طرف. ڪِنارو. ڏس ٢ـ وِچ. پيٽ (دريا وغيره جو) ٣ـ ويڪر.
غَرض	(ع)	غَر ـ ض	هدف. نشانو ٢ـ مطلب. حاجت. مقصد.
غَمض	(ع)	غَمـ ـ ض	ڪَڏ. هيناهين زمين ٢ـ ڪلام جو پيچيده ۽ دير سمجهه هُئڻ. مجازاً: حوالي ٿيل ڪم.
فَرض	(ع)	فر ـ ض	ڪنهن شيءِ جو وقت معين ڪرڻ ٢ـ بخشڻ ٣ـ اندازو ڪرڻ ۴ـ خدائي حڪم مڃڻ.
قَبض	(ع)	قَبـ ـ ض	گِرفت. روڪ. بندش ٢ـ ڪنهن شيءِ کي ڇَنبي ۾ جهلڻ.
قَرض	(ع)	قَر ـ ض	اوڌار. اوڌر. وام.
مَحض	(ع)	مَحـ ـ ض	خالص ٢ـ صرف. رڳو ٣ـ فقط.
مَخض	(ع)	مَخـ ـ ض	کير مان مکڻ ڪڍڻ/ ڏڌ ولوڙڻ.
نَبض	(س)	نَبـ ـ ض	رَڳَ. رڳ جي حَرڪت.
نَفض	(ع)	نَفـ ـ ض	ڇنڊڻ. لُوڏڻ.
نَقض	(ف)	نَقـ ـ ض	ڀڃڻ (وعدو وغيره).
نَقض	(ع)	نَقـ ـ ض	ڀڳل. شِڪَستہ.
وَبض	(ع)	وَبـ ـ ض	چمڪڻ.
حَرَض	(ع)	حَـ ـ رَض	غم و اندوه/ عشق جي ڪري جسم جو هيٺو ۽ لاغر ٿيڻ.
رَبَض	(ع)	رَ ـ بَض	قلعي جو اردگرد ٢ـ شهر پناهه. ڪوٽ ٣ـ عورت ۴ـ گهر جي عورت (ماءُ، ڀيڻ، زال وغيره).
عَرض	(ع)	عَر ـ ض	ظاهر ڪرڻ. خريدار کي ڪا شيءِ

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			ڏيڪارڻ. ٣- ويتر.
عَرَض	(ع)	عَ - رَض	ساز و سامان ٢- اها شيءِ جيڪا بذاتِ خود قائم نہ هجي، (مثال: رنگ ڪپڙي تي يا اکر ڪاغذ تي.)
قَبَض	(ع)	قَ - بَض	پيٽ جو سُور ۽ گرفتگي (عام بيماري).
مَرَض	(ع)	مَ - رَض	بيماري- روڳ. ڏک. اهنج.
وَقَض	(ف)	وَ - قَض	ڳچي ڀڃي ڇنڊڻ/ مروڙڻ.
هَيَض	(ع)	هَ - يَض	خوش ٿيڻ.

گروپ ١٢١

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اضاض	(ع)	ا - ضا - ض	پناه جي جاءِ/ هنڌ
بَياض	(ع)	بَ - يا - ض	اڇاڻ ٢- سادو پنو جنهن تي ڪجھ بہ لکيل نہ هجي ٣- ڪاپي- نوٽ بُڪ.
تَراض	(ع)	تَ - را - ض	پاڻ ۾ راضي ٿيڻ.
تِحاض	(ع)	تِ - حا - ض	هڪبئي کي/ گڏجي تاڪيد ڪرڻ.
حِياض	(ع)	حِ - يا - ض	حوض يعني تلاءُ جو جمع- حوضَ.
رِياض	(ع)	رِ - يا - ض	روضہ يعني باغ/ سبزه زار جو جَمع- باغ. اصطلاحاً رِياضت جي معنيٰ ۾ ايندو آهي. سعودي عرب جي هڪ شهر ۽ صوبي جو نالو.
غماض	(ع)	غ - ما - ض	اوٻاسيون ڏيڻ.
غِيَاض	(ع)	غ - يا - ض	غيضہ يعني جھنگ جو جمع- جَھنگ- بيابان- رڻ.

Gul Hayat Institute

گروپ ١٢٢

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اِعتراض	(ع)	اع - تِ - را - ض	شڪ ڪرڻ ٢- وچ ۾ پوڻ- حائل ٿيڻ ٣- عيب پَڪڙڻ.
اعتياض	(ع)	اع - تِ - يا - ض	عوض/ بدلو ڏيڻ.
اِفتراض	(ع)	اِق - تِ - را - ض	قرض وٺڻ.

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اِنتقاض	(ع)	اِن ـ تِ ـ قا ـ ض	وعدو/ عهد ڀڃڻ ٢ـ رسيءَ جو وَرُ کولڻ ٣ـ پٽ جو ڪرڻ.
اِنتهاض	(ع)	اِن ـ تِ ـ ها ـ ض	اُٿي بيهڻ ٢ـ وَڃڻ ـ اٿڻ.
اَنحقاض	(ع)	اِن ـ حِ ـ قا ـ ض	ڪَڏُ/ هيناهين/ ترائي ۾ ڪَرڻ.
اِنقراض	(ع)	اِن ـ قِ ـ را ـ ض	ڪُٽي وڃڻ ـ گهٽجي وڃڻ. ميعاد جو ختم ٿيڻ ـ مُدّت ڪُٽڻ.

گروپ ١٢٣

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اِحراض	(ع)	اِحـ ـ را ـ ض	عشق جي ڪري بيمار ۽ سنهڙو ٿيڻ.
اِرڪاض	(ع)	اِر ـ ڪا ـ ض	ڪم ۾ جلدي ڪرڻ. وڏو ٿيڻ.
اَرماض	(ع)	اَر ـ ما ـ ض	گرم واريءَ سبب سڙڻ.
اَعراض	(ع)	اَع ـ را ـ ض	مُنهن مَٽڻ ـ رو گرداني ڪرڻ.
اَغراض	(ع)	اَغ ـ را ـ ض	غرض يعني خواهش جو جمع ـ خواهشون ـ مَقصد.
اَمراض	(ع)	اَمـ ـ را ـ ض	مَرض جو جمع ـ بيماريون.
فَيّاض	(ع)	فَ ـ يّا ـ ض	وڏو فيض رَسائيندڙ ـ گهڻي بخشش ڪرڻ وارو.
مُرتاض	(ع)	مُر ـ تا ـ ض	رياضت ڪندڙ ـ نفس کي تابِع ڪرڻ وارو.
مِعراض	(ع)	مِع ـ را ـ ض	لسو تيرُ ـ تيز گز.
مِقراض	(ع)	مِق ـ را ـ ض	ڪَتَرڻ جو اوزار ـ قينچي وغيره.
مِمراض	(ع)	مِمـ ـ را ـ ض	گهڻو بيمار/ مَريض.
ناراض	(ف)	نا ـ را ـ ض	ناخوش ـ ڪاوڙيل.

گروپ ١٢٤

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
حامِض	(ع)	حا ـ مِض	کَٽو ـ ترُش.
خائِض	(ع)	خا ـ ئِض	غور ڪندڙ ـ خوض ڪندڙ.
راڪِض	(ع)	را ـ ڪِض	گهوڙي سوار ٢ـ گهوڙو ڊوڙائيندڙ.
رائِض	(ع)	را ـ ئِض	فرمانبردار ـ چَئيدار ـ مُطيع.
عارِض	(ع)	عا ـ رِض	ڳِل ـ رخسار ٢ـ لاحق ٿيندڙ ـ ملڻ وارو ـ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			الحاق ڪرڻ وارو. ڪَڪَر.
عارَض	(ع)	عا ـ رِض	عرض ڪندڙ. درخواست لکندڙ.
غامِض	(ع)	غا ـ مِض	اُونهو. هيٺاهين زمين. گمنام. خوار. ذليل ٢. سمجھ ۾ نہ ايندڙ ڪلام.
فائض	(ع)	فا ـ ئض	فَيض پُهچائيندڙ.
قابِض	(ع)	قا ـ بِض	قابو ڪرڻ وارو. جهلڻ وارو. تيز هلندڙ/ هلائڻ وارو.
نافِضِ	(ع)	نا ـ فِض	لوڏيندڙ. ڏڪائيندڙ (تپِ لرزه).

گروپ ١٢٥

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
اَحمَض	(ع)	اَح ـ مض	تُرش. ناخوش.
اَحمَض	(ع)	اح ـ مض	دشوار. ڏُکيو.
مَربض	(ع)	مَر ـ بض	ٻڪرين وغيره ٻيهارڻ جو واڙو.
مَعرض	(ع)	مَع ـ رِض	ظاهر ٿيڻ جو هنڌ. ظاهر ڪرڻ جو هنڌ. عرض ڪرڻ جو هنڌ.
مُعرِض	(ع)	مُعـ ـ رِض	مُنهن مَٽَڻ وارو. روگرداني ڪندڙ.
مقبَض	(ع)	مَق ـ بَض	ڪنهن شيءِ جو قبضو.
مقبِض	(ع)	مق ـ بض	قُنداق. دستو وغيره.
اَبيض	(ع)	اَبـ ـ يض	بنه اڇو. چاندي. شريف ماڻهو. ڪهڪشان جي ڇيڙي جو ستارو.

گروپ ١٢٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَيض	(ع)	بَيـ ـ ض	بيض يعني بيدي جو جمع. بَيدا. بَيضا.
غَيض	(ع)	غَيـ ـ ض	پاڻي/ قيمت جو گهٽجڻ ٢. شريفن جي کوٽ ٣. ٿورڙي بخشش.
غَيض	(ع)	غيـ ـ ض	جهنگُ. رِڻ. ٢. چڙ. ڪاوڙ.
فَيض	(ع)	فَيـ ـ ض	پاڻي جو وَهَڻ. ڪنارن کان مٿان وَهَڻ. گهڻي بخشش. تمام گهڻو فائدو.
فَيض	(ع)	فَيـ ـ ض	راز يا خبر جو ظاهر ٿيڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيھڪ	معني
هَيض	(ع)	هَيـ ـ ض	ڪنهن شيءِ جي سختي- دُرشتي- هڏي ڀَڃڻ.
گروپ ١٢٧			
حَريض	(ع)	حَـ ـ ريـ ـ ض	تَڪل ٽُٽَل- ٻنھ ضَعيف.
حَضيض		حَـ ـ ضيـ ـ ض	پَستي- نشيب- ڪڌو.
عَريض	(ع)	عَـ ـ ريـ ـ ض	وَيڪرو- پڪيڙ وارو.
غَضيض	(ع)	غَـ ـ ضيـ ـ ض	تر و تازه- نازڪ مُڪڙي.
قَبيض	(ع)	قَـ ـ بيـ ـ ض	تيز رفتار- تِکو- تکڙو.
قَريض	(ع)	قَـ ـ ريـ ـ ض	منظوم ڪلام شعر- بيت- ڪافي- غزل وغيره.
مَريض	(ع)	مَـ ـ ريـ ـ ض	بيمار- روڳي- ناچاڪ.
مَفِيض	(ع)	مَـ ـ فِيـ ـ ض	فيض پهچائڻ وارو.
نَقِيض	(ع)	نَـ ـ قِيـ ـ ض	ڀڃندڙ ٢- ٽوڙڻ وارو ٣- اُهي شيون جيڪي ڪڏهن بہ گڏ رهي نہ سگهن، (مثال: زندگي ۽ موت.)
وبيض	(ع)	وَـ ـ بيـ ـ ض	چمڪندڙ- روشن.
گروپ ١٢٨			
باسِط	(ع)	با ـ سط	آسودگي ۽ فراخي ڏيندڙ- الله پاڪ جو نالو.
حائط	(ع)	حا ـ ئط	ڀت- ديوار.
رابَط	(ع)	را ـ بط	ربط ڏيڻ وارو- ملائڻ وارو.
ساخَط	(ع)	سا ـ خط	غضبناڪ- ڪاوڙ ۾ ڀريل.
ساقَط	(ع)	سا ـ قط	ڪرڻ وارو- ڪرندڙ. متروڪ. پس مانده.
ضابَط	(ع)	ضا ـ بط	انتظام ڪرڻ وارو. مُحافظ. هوشيار.
غائَط	(ع)	غا ـ ئط	هيناهين زمين- نشيب.
قانَط	(ع)	قا ـ نط	نااُميد- مايوس.
ناشِط	(ع)	نا ـ شِط	نشاط ڪرڻ وارو/خوشي ڪرڻ/ملهائڻ وارو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هابط	(ع)	ها ـ بط	هيٺ لهڻ وارو. لهندڙ.

گروپ ١٢٩

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَسيط	(ع)	بـ ـ سِيـ ـ ط	وچايل. فراخ. وسيع. ڪشادو. علم عروض جي ٽئين بحر جو نالو.
خَليط	(ع)	خـ ـ لِيـ ـ ط	شَريڪ ٢. انبار.
زَبيط	(ع)	ز ـ بيـ ـ ط	بَدَڪ (بطخ) جو ٻولڻ.
سَلِيط	(ع)	سـ ـ ليـ ـ ط	زبان دراز. حاضر جواب. فَصيحُ.
سميط	(ع)	سـ ـ ميـ ـ ط	موتين جي لڙي.
غَطَيط	(ع)	غ ـ طيـ ـ ط	گهوگهرو. گهوگهري جو آواز.
لَقيط	(ع)	ل ـ قيـ ـ ط	اهو ٻار جيڪو رستي ۾ ڪريو هُجي ۽ اتان ڪٽي آندل هُجي.
مُحيط	(ع)	مـ ـ حيـ ـ ط	احاطو ڪندڙ. گهيريندڙ. وڪوڙي ويندڙ.
مَخيط	(ع)	مَـ ـ خِيـ ـ ط	سُبيل. ٽوپو ڏنل.
نَشِيط	(ع)	نـ ـ شيـ ـ ط	خوش. شادان. پُرجوش. چُست و چالاڪ. مُستعد.
وَسِيط	(ع)	و ـ سيـ ـ ط	وِچُٽ. وِچون. بزرگوار.

گروپ ١٣٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مبسُوط	(ع)	مبـ ـ سُو ـ ط	پکڙيل. فراخ.
مَخبُوط	(ع)	مَخـ ـ بو ـ ط	خبطي. جُنوني. بدحَواس.
مَخلُوط	(ع)	مَخـ ـ لو ـ ط	مليل. گڏيل. گڏسڏ.
مَربُوط	(ع)	مر ـ بُو ـ ط	رابطي ۾ آيل. ٻڌل. تعلق رکڻ وارو.
مَسخُوط	(ع)	مَـ ـ خُو ـ ط	جنهن تي ڪاوڙيل هُجي.
مَشرُوط	(ع)	مَش ـ رُو ـ ط	جنهن تي شرط رکيل هُجي. شرطيه وعدو ڪيل.
مَضبُوط	(ع)	مضـ ـ بُو ـ ط	ضبط ڪيل. محڪم. استوار. مضبوط. مُستحڪم.
مَغبُوط	(ع)	مغـ بُو ـ ط	جنهن تي رشڪ/ حسد ڪيو وڃي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مَنقُوط	(ع)	مَن ـ قو ـ ط	نقطو يعني ٽٻڪو ڏنل ـ ٽٻڪن وارا اکر.

گروپ ١٣١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
حُبوط	(ع)	حُ ـ بُو ـ ط	حبط يعني ثواب وڃائڻ ـ عمل جو وڃڻ. وِڃائجڻ.
خُطُوط	(ع)	خُ ـ طُو ـ ط	خط جو جمع. ڏِگهي لائين/ ليڪَ نِڪتل ٢ـ مڪتوبات.
سَخوط	(ع)	سَ ـ خو ـ ط	مَڪرُوه.
سُعوط	(ع)	سُ ـ عو ـ ط	ناسَ (نڪ ۾ وجهڻ جي دوا)
سُقوط	(ع)	سُ ـ قو ـ ط	خطا ڪرڻ. ڪِري پَوڻ.
شُروط	(ع)	شُ ـ رو ـ ط	شرط جو جمع ـ شَرطون.
قحوط	(ع)	قَ ـ حُو ـ ط	ڏُڪار ـ مينهن نه پَوڻ.
قَسُوط	(ع)	قَ ـ سو ـ ط	ظلم ڪرڻ ـ بي انصافي ڪرڻ. حَقَ تان ڦرڻ.
قُنُوط	(ع)	قُ ـ نُو ـ ط	نااميدي ـ مايوس. بيٺل.
مَنُوط	(ع)	مَ ـ نُو ـ ط	ٽنگيل ـ لڙڪايل.
هَبوط	(ع)	هَ ـ بُو ـ ط	نشيب ـ هيٺاهين زمين.

گروپ ١٣٢

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
احتياط	(ع)	احـ ـ تـ ـ يا ـ ط	بچڻ ـ پرهيز ڪرڻ ـ هوشياري ڪرڻ.
اَختلاط	(ع)	اخـ ـ تـ ـ لا ـ ط	ملڻ ـ مِلائڻ. محبّت ـ دوستي. گفتگو ـ ڳالهه ٻولهه.
ارتباط	(ع)	ار ـ تـ ـ با ـ ط	رابطو ڪرڻ ـ ملائڻ. دوستي. ٻَڌڻ.
اَلتفاط	(ع)	الـ ـ تَـ ـ فا ـ ط	چُونڊڻ ـ ڪا شيءِ گڏ ڪرڻ.
اَمتشاط	(ع)	امـ ـ تـ ـ شا ـ ط	ڦڻي ڏيڻ.
اَنسَباط	(ع)	انـ ـ سـ ـ با ـ ط	خوش ـ مرڪندڙ ـ ڪشادو.
انحطاط	(ع)	انـ ـ حِـ ـ طا ـ ط	گهٽجڻ ـ ٽورو ٿيڻ.
اَنخراط	(ع)	انِـ ـ خَـ ـ را ـ ط	ڪنهن جماعت ۾ شامل ٿيڻ. سوچڻ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			بغير ڪنهن امر ۾ دخل ڏيڻ.
اِنضباط	(ع)	اِن ـ ضِ ـ با ـ ط	مضبوطي. پيوستگي. ضبط/ مضبوط ڪرڻ.

گروپ ۱۳۳

آسباط	(ع)	اس ـ با ـ ط	سبط جو جمع ـ پوٽا ـ ڏُهٽا وغيره.
اِسقاط	(ع)	اِس ـ قا ـ ط	ڪِرڻ ـ ڪيرائڻ (حمل). ڪلام ۾ غلطي ڪرڻ.
اشراط	(ع)	اش ـ را ـ ط	نشانيون ـ اُهڃاڻ.
اَغلاط	(ع)	اغ ـ لا ـ ط	غلط جو جمع ـ غلطيون.
افراط	(ع)	اف ـ را ـ ط	گهڻائي ـ ڪثرت ـ جَهجهائي ـ زيادتي.
اَقساط	(ع)	اق ـ سا ـ ط	قسط جو جمع ـ قِسطون.
خَطّاط	(ع)	خَ ـ طّا ـ ط	گهڻو لکندڙ. خَوش نويس.
سُقراط	(ي)	سُق ـ را ـ ط	يونان جي مشهور ۽ نهايت وڏي عالم/ حڪيم جو نالو (ج ۴٦۹ ق م/ و ۳۹۹ ق ـ م).
فسطاط	(ع)	فس ـ طا ـ ط	خِيمو ـ تنبو.
مُحتاط	(ع)	مُح ـ تا ـ ط	احتياط ڪندڙ/ رکندڙ.
مِسواط	(ع)	مِس ـ وا ـ ط	ڪَفگير
وَطواط	(ع)	وَط ـ وا ـ ط	اَبابيل (مشهور پکي اِبالُ/ ابيل جو جمع ـ وَکرا).

گروپ ۱۳۴

بِساط	(ع)	بِ ـ سا ـ ط	بسترو ـ چادر ـ پٿراٽي. سرمايو. حُوصلو ـ همت ـ طاقت. وسعت.
حِياط	(ع)	حِ ـ يا ـ ط	احاطو ـ چؤديواري ـ اڱڻ.
خِياط	(ع)	خِ ـ يا ـ ط	سُئي ـ سوزن.
رِباط	(ع)	رِ ـ با ـ ط	اها شيءِ جنهن سان ڪنهن ٻي شيءِ کي خوب زور سان ٻڌجي.
رِياط	(ع)	رِ ـ يا ـ ط	چادَر ـ هر اهو سنهو ڪپڙو جيڪو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			عورتون مٿي تي پائين (مثال: گنڌي- رئو.)
سِماط	(ع)	سِ - ما - ط	دسترخوان. رستو. صف- قطار- لانڊَ.
سِياط	(ع)	سِ - يا - ط	سَوط يعني چهبڪ/ تازيانو جو جمع- تازيانا- چهبڪ- ڪوڙا- ڦٽڪا.
صِراط	(ع)	صِ - را - ط	راه- رستو. دوزخ جي هڪ وار کان سنهي ۽ تلوار کان تکي پُل جو نالو.
قِماط	(ع)	قِ - ما - ط	اهو ڪپڙو جنهن ۾ تازي ڄميل ٻار کي ويڙهبو آهي- تنجڻ.
نِشاط	(ع)	نِ - شا - ط	خوشي- سرهائي- شادماني. جوش- چُستي. نشيط جو جمع به آهي.
نِقاط	(ع)	نِ - قا - ط	نقط جو جمع- نطقا- ٽُٻڪا.

گروپ ١٣٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَسط	(ع)	بَس - ط	وِڇائڻ- پکيڙڻ. ڪشادگي- فراخي.
ثبط	(ع)	ثَب - ط	ڪنهن ڪم کان روڪڻ- ڪنهن جي ڪم ۾ دير جو باعث ٿيڻ/ هئڻ.
خَبط	(ع)	خَب - ط	جنون جو عقل ۾ شامل ٿيڻ. جنّ ڀوت جو ڪنهن کي ديوانو ڪري ڇڏڻ.
رَبط	(ع)	رَب - ط	لڳاءُ- علائقو- وابستگي- تعلّق.
رَهط	(ع)	رَه - ط	قبيلو- گروه- ٽن کان ڏهن جي جماعت/ ٽولو.
سَبط	(ع)	سَب - ط	سِڌا ۽ لڙڪيل وارَ جيڪي گهنڊيدار نہ هجن.
شَرط	(ع)	شَر - ط	لازم ڪرڻ ۽ لازم ٿيڻ- عهد و پيما.
شَطط	(ع)	شَط - ط	حد کان وڌي وڃڻ- زبردستي ڪرڻ.
ضَبط	(ع)	ضَب - ط	انتظام- هر شيءِ جو اُن جي حد تي نگاه رکڻ.
قَحط	(ع)	قَح - ط	ڏُڪار- مينهن نہ پوڻ- اناج جي کوٽ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
قَسط	(ع)	قَسـ ـ ط	ظلم ڪرڻ- ناانصافي. پراگنده/ چِڙوچِڙ ڪرڻ.
مَشط	(ع)	مَشـ ـ ط	وارن ڪي ڦِٽي ڏيڻ.
نَشط	(ع)	نَشـ ـ ط	نانگ جو ڏنگڻ- بلا جو ڏنگڻ.
وَسط	(ع)	وَسـ ـ ط	درميانو- وچون. ٻِجُ- هر شيءِ جو ٻِجُ.
هَبط	(ع)	هَبـ ـ ط	هيٺ لهڻ/ لاهِڻ. نقصان ڪرڻ.

گروپ ١٣٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
حفظ	(ع)	حِفـ ـ ظ	ياد ڪرڻ/ ياد رکڻ.
حَفظ	(ع)	حَفـ ـ ظ	اک رکڻ.
لَحظ	(ع)	لَحـ ـ ظ	ڪنهن ڏانهن ڏسڻ.
لَفظ	(ع)	لَفـ ـ ظ	وات مان ٻاهر ڪڍڻ ٢- ٻول. ٣- ٻه يا ٻن کان وڌيڪ اکرن جو مرڪب.
وَعظ	(ع)	وَعـ ـ ظ	نصيحت ڪرڻ/ ڏيڻ.
يَقظ	(ع)	يَقـ ـ ظ	جاڳڻ- بيدار ٿيڻ.
يَقظ	(ع)	يقـ ـ ظ	جاڳندڙ- بيدار.

گروپ ١٣٧

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
جُواظ	(ع)	جُـ ـ وا ـ ظ	بيقراري- بي صبري.
حفاظ	(ع)	حـ ـ فا ـ ظ	مروّت ٢- حميت ٣- نگهباني ۴- عار.
شُواظ	(ع)	شُـ ـ وا ـ ظ	باھ جو شعلو (ڀٻڙ).
غُلاظ	(ع)	غُـ ـ لا ـ ظ	ٿُلهو- سخت.
غِلاظ	(ع)	غِـ ـ لا ـ ظ	غليظ يعني گهاٽو/ ناپاڪ جو جمع.
لَحاظ	(ع)	لَـ ـ حا ـ ظ	اک جي ڪُنڊ- گوشه چشم.
لِحاظ	(ع)	لِـ ـ حا ـ ظ	اک جو شرم/حيا/خيال رکڻ ٢-رعايت.

گروپ ١٣٨

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
الفاظ	(ع)	الـ ـ فا ـ ظ	لفظ جو جمع.
القاظ	(ع)	الـ ـ قا ـ ظ	گرميءَ جو اثر- بارش.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَوَاظ	(ع)	جَ ـ وَا ـ ظ	ٿلهو شخص- وڏي پيٽ وارو شخص. بدخُو- غرور وارو.
حُفَّاظ	(ع)	حُ ـ فَا ـ ظ	حافِظ جو جمع. حِفاظت ڪرڻ وارا. حفظ ڪرڻ وارا.
عُڪَّاظ	(ع)	عُ ـ ڪَا ـ ظ	طائف ۽ نخلہ جي درميان مشهور بازار جو نالو.
لَفَّاظ	(ع)	لَ ـ فَا ـ ظ	خوش بيان- خوش گو- بي معنيٰ لفظن ۾ خوش ٿيندڙ.
مُغتاظ	(ع)	مغ ـ تا ـ ظ	غضبناڪ- ڪاوڙ ۾ ڀَريل.
وَعَّاظ	(ع)	وَ ـ عَا ـ ظ	واعِظ جو جمع.
			گروپ ١٣٩
مَحظُوظ	(ع)	مح ـ ظو ـ ظ	بخت ور- بهره ور- صاحبِ نصيب.
مَحفوظ	(ع)	مح ـ فو ـ ظ	حفاظت ڪيل/ ۾ رکيل.
مَلحُوظ	(ع)	مَل ـ حُو ـ ظ	لحاظ ڪيل- جنهن جو لحاظ ڪيو ويو هجي.
مَلحُوظ	(ع)	مَل ـ حُو ـ ظ	جيڪو ڏيڊي نظر سان ڏِٺو ويو هُجي.
مَلفُوظ	(ع)	مَل ـ فُو ـ ظ	اولياءَ الله جو ڪلام.
مَلفُوظ	(ع)	مَل ـ فُو ـ ظ	بزرگن جو اهو ڪتاب جنهن ۾ ڪنهن بزرگ جي ڪيفيت سندن زباني لکيل هُجي.
			گروپ ١٤٠
جاحِظ	(ع)	حا ـ حِظ	وَڏين وڏين ۽ نڪتل اکين وارو- ڏوڏُر.
حافِظ	(ع)	حا ـ فِظ	حفظ ڪندڙ ٢- محافظ ٣- جنهن کي قرآن شريف جو حِفظ هجي.
حافِظ	(ف)	حا ـ فِظ	شيراز جي مشهور شاعر خواجہ شمس الدين محمّد جو تخلّص (و٧٩١هه)
حافِظ	(ع)	حا ـ فِظ	مطرب- قوال- گلوڪار.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
واعِظ	(ع)	وا ـ عِظ	وعظ ڪَندڙ ـ نصيحت ڪندڙ ـ ناصِح.

گروپ ١٤١

بَظِيط	(ع)	بَ ـ ظِيـ ـ ظ	نازڪ اندام.
حَفِيظ	(ع)	حَ ـ فِيـ ـ ظ	محافِظ ـ نگهبان ٢ ـ الله پاڪ جو نالو.
حَفِيظ	(ع)	حَ ـ فِيـ ـ ظ	حفظ ڪندڙ/ زباني ياد ڪرڻ وارو.
حَظِيظ	(ع)	حَ ـ ظِيـ ـ ظ	صاحبِ نصيب ـ ڀهرَور ـ فيضياب.
ضَغِيظ	(ع)	ضَ ـ غِيـ ـ ظ	ضعيف راءِ رکندڙ ـ ضعيف عقل رکندڙ.
غَلِيظ	(ع)	غَ ـ لِيـ ـ ظ	گهاٽو ـ ٿلهو ـ ناپاڪ.

گروپ ١٤٢

تابِع	(ع)	تا ـ بِع	پيروي ڪندڙ ـ ماتحت ـ نوڪر. اهو جِنَ جو انسان جو عاشق ۽ همراه هُجي.
تاسِع	(ع)	تا ـ سِع	نائون. هڪ ڀاڱي نَو ١/٩.
جازِع	(ع)	جا ـ زِع	زاري ڪرڻ وارو ـ بي صَبرو.
جامِع	(ع)	جا ـ مِع	جمع ڪرڻ وارو ـ شامِل. مجازاً: فراخ.
خادِع	(ع)	خا ـ دِع	مَڪار ـ فريب ڏيندڙ ٢ ـ ڦري ويندڙ ٣ ـ اهو رستو جو ڪڏهن ڏسجي ۽ ڪيڏي مهل غائب ٿي وڃي.
خاشِع	(ع)	خا ـ شِع	عاجزي ڪرڻ وارو.
خالِع	(ع)	خا ـ لِع	اُهو مرد يا عورت جيڪو پنهنجو عيوض ڏيئي طلاق وٺي.
دارِع	(ع)	دا ـ رِع	جنهن ڪي زره (جنگ جو لوهي لباس) پاتل هجي.
دافِع	(ع)	دا ـ فِع	هٽائيندڙ ـ دفع ڪندڙ.
دامِع	(ع)	دا ـ مِع	لُڙڪ وهائيندڙ ـ روئيندڙ.
ذائِع	(ع)	ذا ـ ئِع	ظاهر ـ آشڪار ٢ ـ پکڙيل.
رابِع	(ع)	را ـ بِع	چوٿو. چوٿون.
راضِع	(ع)	را ـ ضِع	کير پيئندڙ ٻار ـ شيرخوار ٢ ـ ڪنجوس ـ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			بخيل.
رافِع	(ع)	را - فِع	بلند ڪرڻ وارو- اُڀو ڪرڻ وارو- ڪڍڻ وارو- مٿي ڪرڻ وارو.
راقِع	(ع)	را - قِع	ڪپڙن تي ٽانڪو لڳائيندڙ- پيوند لڳائيندڙ.
راڪِع	(ع)	را - ڪِع	رڪوع ڪرڻ وارو- جهڪڻ ورارو- نماز ۾ رڪوع ۾ جهڪڻ وارو.
رائِع	(ع)	را - ئِع	دلچسپ- خوش آيند شيءِ- عمده گهوڙو.
سابِع	(ع)	سا - بِع	سَتون ۷.
ساجِع	(ع)	سا - جِع	باقافيه ڳالهه ڪندڙ.
سامِع	(ع)	سا - مِع	ٻُڌندڙ- ٻُڌڻ وارو.
سائِع	(ع)	سا - ئِع	قتل ٿيڻ وارو.
شارِع	(ع)	شا - رِع	وڏو ۽ سِڌو رستو- ڪشادو رستو ۲- عالم باعمل ۳- صاحبِ شرح ۴- شروع ڪرڻ وارو.
شافِع	(ع)	شا - فِع	شفاعت ڪندڙ- سفارش ڪرڻ وارو- بچاءُ ڪندڙ.
شائِع	(ع)	شا - ئِع	آشڪار- ظاهر- عام- مشهور- حاوي.
صانِع	(ع)	صا - نِع	ٺاهيندڙ- ڪاريگر.
ضائِع	(ع)	ضا - ئِع	وڃايل. خراب- بيڪار. تباهه و برباد.
طالِع	(ع)	طا - لِع	درجو. بُرج. طُلوع ڪرڻ وارو. نئون چنڊ. صبح ڪاذب. قسمت- نصيب.
فاقِع	(ع)	فا - قِع	ٻنهه گهرو زرد رنگ.
قارِع	(ع)	قا - رِع	ڌارو وجهندڙ- فال ڪڍڻ وارو. دروازو کُڙڪائيندڙ.
قاطِع	(ع)	قا - طِع	قطع ڪرڻ وارو. وڍيندڙ/ ڇنڻ وارو.
قالِع	(ع)	قا - لِع	پَٽيندڙ.
قامِع	(ع)	قا - مِع	پيڄڻ وارو. ذليل و خوار ڪرڻ وارو.
قانِع	(ع)	قا - نِع	قناعت ڪرڻ وارو- ٿوري شيءِ تي صبر ڪندڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
لامِع	(ع)	لا ـ مِع	روشن- چمڪندڙ.
مانِع	(ع)	ما ـ نِع	منع ڪرڻ وارو- جَهليندڙ.
ناصِع	(ع)	نا ـ صِع	خالص- نِجُ.
نافِع	(ع)	نا ـ فِع	نفعو ڏيڻ وارو- فائدي وارو.
وادِع	(ع)	وا ـ دِع	وداع ڪرڻ وارو- رخصت ڪرڻ وارو.
واسِع	(ع)	وا ـ سِع	وسيع- پکڙجندڙ. الله پاڪ جو نالو.
واضِع	(ع)	وا ـ ضِع	رکڻ وارو- ڪنهن شيءِ کي سندس جاءِ تي رکندڙ.
واقِع	(ع)	وا ـ قِع	ٿيڻ وارو- هئڻ وارو. حادث ٿيڻ وارو. ٺيڪ- درست- سهي- سچ.
هالِع	(ع)	ها ـ لِع	وڏو لالچي- وڏو حريص.
هائِع	(ع)	ها ـ ئِع	بزدل- بددل.
يافِع	(ع)	يا ـ فِع	جوان- بلند قامت جوان.
يانِع	(ع)	يا ـ نِع	پَڪل- پَڪَل ميوو.

گروپ ۱۴۳

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَزُوع	(ع)	جَ ـ زُو ـ ع	بي صبري. زاري ڪندڙ
جُمُوع	(ع)	جُ ـ مُو ـ ع	جمع جو جمع. جمع لفظ جو جمع.
خُشُوع	(ع)	خُ ـ شُو ـ ع	ٻاڏائڻ- عاجزي.
دُمُوع	(ع)	دُ ـ مُو ـ ع	دمع جو جمع يعني ڳوڙها- لُڙڪَ.
شُرُوع	(ع)	شُ ـ رُو ـ ع	ابتدا- آغاز.
شُيُوع	(ع)	شُ ـ يُو ـ ع	مَروج ٿيڻ- ظاهر ٿيڻ.
شُمُوع	(ع)	شُ ـ مُو ـ ع	شَمع جو جَمع- شمعون.
طُلُوع	(ع)	طُ ـ لُو ـ ع	سج/ چنڊ جو نڪرڻ- اُڀرڻ. مٿي چڙهڻ- ظاهر ٿيڻ.
قُنُوع	(ع)	قُ ـ نُو ـ ع	وڏو قانع ۲- قناعت ڪرڻ.
لُمُوع	(ع)	لُ ـ مُو ـ ع	چمڪڻ- روشن ٿيڻ.
مَنُوع	(ع)	مَ ـ نُو ـ ع	گهڻو منع ڪندڙ/ جهليندڙ.
نَصُوع	(ع)	نَ ـ صُو ـ ع	رنگ جو خالص هئڻ ۲- ڪنهن ڳالهه

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			جو واضح ٿيڻ.
وُقُوع	(ع)	وُ ـ قُو ـ ع	واقع ٿيڻ- ڪرڻ. اڏامندڙ شيءِ جو هيٺ ڪرڻ.

گروپ ۱۴۴

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَقيع	(ع)	بَ ـ قيـ ـ ع	مديني پاڪ جي مشهور قبرستان جو نالو (جنّت البقيع).
جَمِيع	(ع)	جَ ـ ميـ ـ ع	ڪل- تمام- سڀ. گڏ ڪيل شيون وغيره. قبيلو. لشڪر- فوج.
خَلِيع	(ع)	خَ ـ ليـ ـ ع	اُهو پُٽ/ ڇوڪرو جنهن کي پيءُ گهران ڪڍي ڇڏي.
رَبِيع	(ع)	رَ ـ بِيـ ـ ع	بهار جي موسم (هندوستاني موسم ڦڳڻ/ چيٽ آهي).
رَضِيع	(ع)	رَ ـ ضِيـ ـ ع	کير پياڪ ٻار- شيرخوار- ٿڃ شريڪ ڀائرن جو نالو
رَفِيع	(ع)	رَ ـ فِيـ ـ ع	بلند ٢- بلند مرتبہ ٣- شريف ۴- بلند آواز.
رَقِيع	(ع)	رَ ـ قِيـ ـ ع	بيوقوف ٢- آسمان ٣- هيٺيون آسمان.
سَمِيع	(ع)	سَ ـ ميـ ـ ع	ٻُڌڻ وارو. الله پاڪ جو نالو.
سَنِيع	(ع)	سَ ـ نيـ ـ ع	نيڪ- خوب.
شَفِيع	(ع)	شَ ـ فِيـ ـ ع	سِفارش ڪرڻ وارو. شفعہ- پاڙيسري ٢. شفعہ دعويٰ ڪندڙ. خواهش ڪندڙ.
صَنِيع	(ع)	صَ ـ نيـ ـ ع	نيڪي- احسان ٢- ڪَرمُ ٣- تيز تلوار ۴- خدا جي مخلوق.
قَرِيع	(ع)	قَ ـ رِيـ ـ ع	سردار ـ ممتاز.
مُطِيع	(ع)	مُ ـ طِيـ ـ ع	اطاعت ڪرڻ وارو- فرمانبردار.
مَنِيع	(ع)	مَ ـ نِيـ ـ ع	منع ڪرڻ وارو- روڪڻ وارو. مضبوط- مستحڪم. مضبوط عمارت.
وَسِيع	(ع)	وَ ـ سيـ ـ ع	فراخ- ڪشادو- ويڪرو.
وَضِيع	(ع)	وَ ـ ضِيـ ـ ع	ادنيٰ- ناڪس.نالائق- ڪيمنو- نيچ.ناڪس.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
وَقِيع	(ع)	وَ ـ قِيـ ـ ع	بُلند ـ ڏگهو ٢ـ مضبوط.
وَلِيع	(ع)	وَ ـ لِيـ ـ ع	ڇُڳو (انگور وغيره جو)ـ ڳوُنچ (مکڙي).
هَنِيع	(ع)	هَ ـ نِيـ ـ ع	گهٽو ڪِلڻ واري عورت. ننڍي گردن وارو شخص ـ بندرو ماڻهو.
يُنِيع	(ع)	يُـ نِيــ ع	ميوي جو پچڻ.
نبيع	(ع)	نَ ـ بِيـ ـ ع	فائق ـ وڏيل.

گروپ ١٤٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بُزاع	(ع)	بُ ـ زا ـ ع	دانا ماڻهو ـ وٽندڙ ڳالهيون ڪندڙ.
بَعاع	(ع)	بَ ـ عا ـ ع	ساز و سامان. ڪَکَرَ جو مينهن جي پاڻي ڪارڻ ڳرو ٿيڻ.
بِقاع	(ع)	بِ ـ قا ـ ع	گهر ـ جايون. محدود زمينون.
جُداع	(ع)	جُ ـ دا ـ ع	تنگيءَ وارو سال ٢ـ موت.
خِداع	(ع)	خِـ دا ـ ع	ڌوکو ڏيڻ.
خَلاع	(ع)	خِ ـ لا ـ ع	خلعت جو جمع.
دِفاع	(ع)	دِ ـ فا ـ ع	بچاءُ ـ حفاظت
ذِراع	(ع)	ذِ ـ را ـ ع	ٻانهن ـ بازو.
رُباع	(ع)	رُ ـ با ـ ع	چار (٤).
رَضاع	(ع)	رَ ـ ضا ـ ع	ٻار جي ٿڃ پيئڻ وارو عرصو ـ شيرخوارگي.
رِقاع	(ع)	رِ ـ قا ـ ع	رُقعه يعني پيوند/ خط جو جَمع.
سِراع	(ع)	سِـ ـ را ـ ع	سَرع يعني انگور جي تازي شاخ جو جمع.
سَماع	(ع)	سَـ ـ ما ـ ع	ٻُڌڻ ـ راڳ ٻُڌڻ ٢ـ وجد.
شُجاع	(ع)	شُـ جا ـ ع	بهادر ـ دلير.
شجاع	(ع)	شَ ـ جا ـ ع	وڏو زهريلو نانگ.
شُعاع	(ع)	شُ ـ عا ـ ع	سِج جا ڪرڻا ـ اُسَ ـ چمڪ.
صَداع	(ع)	صَـ ـ دا ـ ع	درد سِر ـ مٿي جو سُور.
طِباع	(ع)	طِ ـ با ـ ع	طبع جو جمع ـ طبيعتون.
طَباع	(ع)	طَ ـ با ـ ع	پيدائشي عادت ـ سرشت ـ فطرت.
قِناع	(ع)	قِ ـ نا ـ ع	چادر.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مُتاع	(ع)	مُ ـ تا ـ ع	سرمايو- گهر جو سامان.
نزاع	(ع)	نَ ـ زا ـ ع	آرزومندي- آرزومند ٿيڻ ٢- جهيڙو- تڪرار- خصومت.
وِداع	(ع)	وَ ـ دا ـ ع	رخصت ڪرڻ- موڪلائڻ.
وِداع	(ع)	وَ ـ دا ـ ع	آتش- باهه- نار.
وِقاع	(ع)	وِ ـ قا ـ ع	جنگ ڪرڻ- وڙهڻ.
هِزاع	(ع)	هِ ـ زا ـ ع	ضعيف ماڻهو/ ڪمزور شخص.
يَفاع	(ع)	يَ ـ فا ـ ع	بلند زمين- پَٽ.

گروپ ١٤٦

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جَزَع	(ع)	جَ ـ زَع	بي صبري- بيقراري.
دَفَع	(ع)	دَ ـ فَع	پري ڪرڻ- هٽائڻ.
رَفَع	(ع)	رَ ـ فَع	کڻڻ- مٿي ڪرڻ ٢- برطرفي ٣- موقوف ڪرڻ.
سَرَع	(ع)	سَ ـ رَع	ڊوڙڻ- جلدي ڪرڻ.
شَمَع	(ع)	شَ ـ مَع	ميڻ ٢- ميڻ بتي- ٣- راند رهڻ
طَلَع	(ع)	طَ ـ لَع	راز- لِڪَل ڳالهه.
ضِلَع	(ع)	ضِ ـ لَع	پاسراٽي- پاسي جي هڏي ٢- مُلڪ جو حصو ٣- شاخ.
قُرَع	(ع)	قُ ـ رَع	قرع جو جمع- علم رمل جو آلو- ڊارو.
قَلَع	(ع)	قَ ـ لَع	پٽي اڇلائڻ ٢- هڪ ڌاتو جو نالو جنهن مان نڪرندڙ خالص مادي کي قَلَعي چئبو آهي.
وَضَع	(ع)	وَ ـ ضَع	ترتيب ڏيڻ ٢- رکڻ ٣- امانت رکڻ ٤- روش- طرز.
جَمع	(ع)	جَمـ ـ ع	گڏ ڪرڻ ٢-جماعت ٣-واحد جو ضد.
سَمع	(ع)	سَمـ ـ ع	ٻُڌڻ ٢- ڪَن.
شَرع	(ع)	شَر ـ ـ ع	راهِ راست- سِڌو رستو- خدا تائين پهچڻ جو رستو- شريعت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
طَبع	(ع)	طَب - ع	سرشت- فطرت- پيدائشي خُو ٢- نقش ڪرڻ ٣- خارج ازذهن موجودات.
طَمع	(ع)	طَم - ع	حرص- لالچ- ٢- اُميد.
قَطع	(ع)	قَط - ع	ڪَٽڻ- وَڍڻ ٢- گهٽو ڏيڻ.
قطع	(ع)	قطِ - ع	رات جو پويون پهر ٢- رات جو حصو.
قَلع	(ع)	قَل - ع	بادبان.
لَذع	(ع)	لَذ - ع	باه جو ڪنهن کي ساڙڻ ٢- ساڙ- سوزش.
نَزع	(ع)	نز - ع	ڪنهن شيءِ کي سندس جاءِ تان ڇڪڻ- ساه نڪرڻ ٣- بِنه پَري هٽڻ.
نزع	(ع)	نز - ع	فساد وِجهڻ.
نَفع	(ع)	نف - ع	سُود- فائدو.
نقع	(ع)	نق - ع	گرد - غبار.

گروپ ١٤٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بازِغ	(ع)	با - زِغ	چمڪندڙ- روشن. طلوع ٿيڻ وارو.
بالِغ	(ع)	با - لِغ	بلوغ جي حد تي پهتل ڇوڪرو- جوان. رسيده- پڪل.
دامِغ	(ع)	دا - مِغ	متو ڦاڙيندڙ.
ذائِغ	(ع)	ذا - ئِغ	ظاهر- آشڪار- پڌرو ٢- ڇڙوِڇڙ.
راوِغ	(ع)	را - وِغ	بهاني باز- ڏٺائي- مَڪار.
سابِغ	(ع)	سا - بِغ	ڪامِل- پورو- تمام- وسيع.
سائِغ	(ع)	سا - ئِغ	وڻندڙ- گوارا- خوش مزه.
شارِغ	(ع)	شا - رِغ	دستار- پڳ.
صائِغ	(ع)	صا - ئِغ	سونارو- زرگر.
فارِغ	(ع)	فا - رِغ	خالي- واندو- بيڪار- بي فڪر.
لادِغ	(ع)	لا - دِغ	ڏنگيندڙ- ڏنگ هڻڻ وارو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			گروپ ۱۴۸
بُزُوغ	(ع)	بُ ـ زُو ـ غ	روشني. طلوع.
بُلُوغ	(ع)	بُ ـ لو ـ غ	ڀڄڻ ـ جوان ٿيڻ/ جواني جي حد تي پهچڻ.
سبُوغ	(ع)	سـ ـ بو ـ غ	نعمت جي گهڻائي ـ نعمت جو عام ٿيڻ.
دَروغ	(ع)	دُ ـ رُو ـ غ	سچ جو ضد ـ ڪوڙ.
زُرُوغ	(ف)	ز ـ رُو ـ غ	او گرائي.
فَرُوغ	(ف)	فَ ـ رُو ـ غ	تابش ـ روشني ـ شعاع (سنڌي ۾ "ر" تي "پيش" کان بغير ٻه استعمال ۾ آهي.)
وُلُوغ	(ع)	وُ ـ لو ـ غ	ڪُتي جو پاڻي پيئڻ/ يا پاڻي ۾ مُنهن وجهڻ.
			گروپ ۱۴۹
باغ	(ف)	با ـ غ	جتي ميويدار وڻ هجن ۲ ـ دنيا.
تاغ	(ف)	تا ـ غ	جبل ـ ڏونگر.
داغ	(ف)	دا ـ غ	نِشان ـ ڏُبو ـ غم.
راغ	(ف)	را ـ غ	سبزه زار ـ دامنِ ڪوه.
زَاغ	(ف)	زا ـ غ	ڪانگ (مشهور پکي).
ساغ	(ف)	سا ـ غ	مِينا.
ڪاغ	(ف)	ڪا ـ غ	ڪانگ جو آواز. ناز. فرياد. ٻاهه. جانورن جي اوگر.
لاغ	(ف)	لا ـ غ	مسخري ـ بيهودگي. ظرافت ـ خوش طبعي. راند.
ماغ	(ف)	ما ـ غ	چٽڪمرو ڪبوتر (پارَيل).
ياغ	(ت)	يا ـ غ	روغن ـ تيل يا گِيهه.
			گروپ ۱۵۰
اُلاغ	(ع)	اُ ـ لا ـ غ	قاصد ـ پانڌي. ٽپال گهر ـ Post office.
اياغ	(ت)	ا ـ يا ـ غ	پيالو ـ ساغر ـ جام.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ٻُداغ	(ع)	ٻ ـ دا ـ غ	ٽاري- شاخ ٢- تلوار.
جَناغ	(ف)	جَ ـ نا ـ غ	ٻن ماڻهن جو هڪٻئي ۾ شرط رکڻ.
چپاغ	(ف)	چ ـ پا ـ غ	مَڇيءَ جو هڪ قسم.
چَراغ	(ف)	چَ ـ را ـ غ	ڏيئو ٢- پُٽ ٣- روشني ۴- مُرشد.
دِماغ	(ع)	دِ ـ ما ـ غ	مغز جو گودو. غرور- تڪبّر (فارسي ۾ "دال" تي "زبر" ڏيندا آهن).
سُراغ	(ع)	سُ ـ را ـ غ	ڏس- نشانِ قدم- ٢- ڳولها.
فَراغ	(ع)	فَ ـ را ـ غ	واندڪائي وٺڻ- واندو ٿيڻ.
فُراغ	(ع)	فُ ـ را ـ غ	باھ يا ڏيئي جي روشني.
ڪُراغ	(ع)	ڪُ ـ را ـ غ	ٻڪري وغيره (ڏڳي) جا پاوا.
ڪَلاغ	(ف)	ڪُ ـ لا ـ غ	جابلو ڪانگ جيڪو ٻنھ ڪارو ٿيندو آهي. ننگرپارڪر ۽ نئين ڪوٽ ۾ ٻه موجود آهي.
ڪُناغ	(ف)	ڪُ ـ نا ـ غ	ريشمي تند/ ڪپڙو.
ڪياغ	(ف)	ڪِ ـ يا ـ غ	گاھُ.
مَساغ	(ع)	مَ ـ سا ـ غ	روان ٿيڻ جي جاءِ- رواني.
نفاغ	(ف)	نَ ـ فا ـ غ	شراب پيئڻ جو وڏو پيالو.
وُراغ	(ف)	وُ ـ را ـ غ	پَيرِ- شعلو. روشني.
يَراغ	(ف)	يَ ـ را ـ غ	سيڪاريل گهوڙو- خوش خرام گهوڙو.

گروپ ١٥١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آف	(ف)	آ ـ ف	سچ ٢- مشڪ ناف وارو هرڻ.
خاف	(ف)	خا ـ ف	ٻنھ ڊڄڻو.
صاف	(ع)	صا ـ ف	اُجرو ٢- پاڪ ٣- خالص ۴- چٽو.
طاف	(ع)	طا ـ ف	طواف ڪندڙ- گشت ڪرڻ وارو.
عاف	(ع)	عا ـ ف	معاف ڪندڙ- خطا بخشيندڙ.
قاف	(ف)	قا ـ ف	مشهور عام پهاڙ جو نالو، ايشيا ڪوچڪ جي اُتر ۾ آهي- "ابجد" جو هڪڙو حرف.

Gul Hayat Institute

معنيٰ	ٻيهڪ	ٻولي	لفظ
شگاف ٢ـ شگاف ڪندڙ ٣ـ ڪافتن جو امر يعني شگاف ڪر.	ڪا ـ ف	(ف)	ڪاف
ٻناڪ ـ گپوڙو.	لا ـ ف	(ف)	لاف
ڏُن ٢ـ هر شيءِ جو وچ.	نا ـ ف	(ف)	ناف
بلبل ٢ـ ڳائڻو.	وا ـ ف	(ف)	واف
بيهودو ـ ياوه.	يا ـ ف	(ف)	ياف

گروپ ١٥٢

معنيٰ	ٻيهڪ	ٻولي	لفظ
گڏهه جو پلاڻ/ آتر ٢ـ گهوڙي جي زين.	ا ـ ڪا ـ ف	(ع)	اَڪاف
ناموافق ـ برعڪس ٢ـ ڪوڙ.	خ ـ لا ـ ف	(ع)	خلاف
مشهور جانور جو نالو جنهن کي انگريز Graff سڏيندا آهن.	ز ـ را ـ ف	(ع)	زَراف
ناگهاني مرگ ـ فوراً قتل ڪرڻ واري شيءِ.	ز ـ عا ـ ف	(ع)	زُعاف
انگور جو اهو رس جيڪو نپوڙڻ کان اڳ نڪري ٢ـ شراب.	سُ ـ لا ـ ف	(ع)	سُلاف
جنون ـ ديوانگي.	ش ـ عا ـ ف	(ع)	شعاف
سوراخ ـ تنگ (شگاف).	شَ ـ ڪا ـ ف	(ع)	شَڪاف
ضعيف جو جمع.	ضِ ـ عا ـ ف	(ع)	ضعاف
ڪنهن جي چوڌاري ڦرڻ ٢ـ ڪعبته الله جي چوڌاري ڦرڻ.	طِ ـ وا ـ ف	(ع)	طَواف
وڏو دانا ۽ عقلمند ٢ـ خوشطبع.	ظَ ـ را ـ ف	(ع)	ظراف
مٿيون پردو ـ پردو ـ کول ـ پوش.	غِ ـ لا ـ ف	(ع)	غلاف
مٿان اوڍڻ جي سوڙ/ ڪمبل.	لِ ـ حا ـ ف	(ع)	لِحاف
عفو ڪيل ـ بخشيل ـ درگذر ڪيل.	مُ ـ عا ـ ف	(ع)	مُعاف

گروپ ١٥٣

معنيٰ	ٻيهڪ	ٻولي	لفظ
دانائي ٢ـ پيشه وري.	اِحـ ـ تِ ـ را ـ ف	(ع)	احتراف
فرق ـ تفاوت ـ مخالفت.	اِخـ ـ تِ ـ لا ـ ف	(ع)	اِختلاف

Gul Hayat Institute

معنيٰ	بيهڪ	لفظ ٻولي
چوپڻ.	ار - ت - شا - ف	ارتشاف (ع)
گوشہ نشين ٿيڻ ٢- پاڻ کي روڪي رهڻ ٣- الڳ ويهي عبادت ڪرڻ.	اَع - ت - ڪا - ف	اِعتڪاف(ع)
ٻُڪَ ڀر/ مان پاڻي وغيره پيئڻ.	اغ - ت - را - ف	اغتراف (ع)
ڦري وڃڻ ٢- نافرماني.	ان - ح - را - ف	اَنحراف (ع)
اقرار ڪرڻ- مڃڻ ٢- مڃائڻ.	اع - تِ - را - ف	اَعتراف (ع)
ظاهر ٿيڻ- کلڻ.	ان - ڪ - شا - ف	انڪشاف (ع)
سج کي گرهڻ لڳڻ.	ان - ڪ - سا - ف	انڪساف (ع)

گروپ ١٥۴

ڦري وڃڻ وارو ٢- بجلي.	خا - طف	خاطف (ع)
بي عقل.	خا - لف	خالَف (ع)
ڊڄندڙ- ڊپ رکڻ وارو.	خا - ئف	خائَف (ع)
سيءُ وارو تپُ.	را - جف	راجَف (ع)
شينهن ٢- ڪوڙو سکو.	زا - ئِف	زائف (ع)
قديم- اڳيون- جيڪو اڳ گذري ويو هجي.	سا - لِف	سالف (ع)
تلوار وارو/ هلائيندڙ.	سا - ئف	سائف (ع)
طواف ڪرڻ وارو ٢- مڪہ معظم جي نزديڪ هڪ ڳوٺ.	طا - ئِف	طائِف (ع)
سُڃاڻندڙ- ڄاڻ وارو ٢- الله شناس ٣- صبر ڪرڻ وارو.	عا - رِف	عارِف (ع)
جهڪ جو ڏينهن ٢- جهڪ.	عا - صِف	عاصِف (ع)
مهرباني ڪرڻ وارو ٢- ڦيرائڻ وارو.	عا - طِف	عاطف (ع)
سخت- تند.	قا - صِف	قاصف (ع)
پيري ٢- علم قيافہ جو ڄاڻو.	قا - ئف	قائف (ع)
لڪائيندڙ ٢- پوشيده رکڻ وارو.	ڪا - سِف	ڪاسَف (ع)
ڪوليندڙ ٢- ظاهر ڪندڙ ٣- اگهاڙو ڪرڻ وارو ۴- پري ڪندڙ.	ڪا - شِف	ڪاشِف (ع)

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
ناصف	(ع)	نا ـ صِف	اڌو اڌ ڪندڙ ٢ـ نوڪر.
واجِف	(ع)	وا ـ جِف	جنهنجو اندر ڌڪندو هجي ـ لرزيده.
واصِف	(ع)	وا ـ صِف	وصف ڪرڻ وارو ٢ـ تعريف ڪندڙ.
واقِف	(ع)	وا ـ قِف	ڄاڻ رکڻ وارو ٢ـ آگاهه.
هاتِف	(ع)	ها ـ تِف	آواز ڏيڻ وارو ـ غيب کان آواز ڏيندڙ فرشتو.

گروپ ١٥٥

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
اَجلاف	(ع)	اَ ـ جـ ـ لا ـ ف	جلف جو جمع يعني ڪمينا ماڻهون.
اَسلاف	(ع)	اَسـ ـ لا ـ ف	سلف جو جمع ـ اڳين وقتن جا ماڻهو.
اَسيَاف	(ع)	اَسـ ـ يا ـ ف	سيف يعني تلوار جو جمع.
اَشراف	(ع)	اَشـ ـ را ـ ف	شريف جو جمع (واحد لاءِ به استعمال ٿيندو آهي).
اَصداف	(ع)	اَصـ ـ دا ـ ف	صدف يعني سپَ جو جمع.
اِصراف	(ع)	اِصـ ـ را ـ ف	کپائڻ ٢ـ ڦيرڻ.
اَصناف	(ع)	اَصـ ـ نا ـ ف	صنف جو جمع ـ قِسمَ ـ اَنواع.
اَطراف	(ع)	اَطـ ـ را ـ ف	طرف جو جمع.
اَعراف	(ع)	اَعـ ـ را ـ ف	بهشت ۽ دوزخ جي وچ ۾ هڪ هنڌ جو نالو.
الفاف	(ع)	الـ ـ فا ـ ف	پيچيده ـ گهاٽا ـ ڳوڙها.
اِنصاف	(ع)	اِنـ ـ صا ـ ف	منصفي ڪرڻ ـ دادرسي ٢ـ ڪنهن شيءِ جو اڌ ٿيڻ/ ڪرڻ.
الطاف	(ع)	لا ـ طا ـ ف	لطف جو جمع.
اَوصاف	(ع)	او ـ صا ـ ف	وصف جو جمع ـ صفتون ـ تعريفون.
اوقاف	(ع)	او ـ قا ـ ف	وقف جو جمع.
اِيلاف	(ع)	اِيـ ـ لا ـ ف	پاڻ ۾ الفت ڪرڻ ـ دوست ٺاهڻ.

گروپ ١٥٦

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
تاليف	(ع)	تا ـ ليـ ـ ف	الفت پيدا ڪرڻ ٢ـ ترڪيب ڏيڻ ـ گڏ ڪرڻ ٣ـ ڪتاب ٺاهڻ وغيره.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
تَحرِيف	(ع)	تحـ - رِيـ - ف	بدلائڻ ٢- اکر مٽائڻ.
تخفيف	(ع)	تَخـ - فيـ - ف	هلڪو ڪرڻ- گهٽائڻ- بار لاهڻ.
تزعيف	(ع)	تز - عيـ - ف	مارڻ.
تشريف	(ع)	تشـ - رِيـ - ف	شرف ڏيڻ ٢- عزت مان رکڻ- مان ڏيڻ.
تَصنيف	(ع)	تصـ - نيـ - ف	ڪتاب ٺاهڻ، لکڻ ٢- دل منجهان ڪو مضمون ڪڍي لکڻ وغيره.
تَعريف	(ع)	تعـ - رِيـ - ف	معنيٰ ٻڌائڻ ٢- سڃاڻپ ڪرائڻ ٣- ساراهڻ.
تَڪليف	(ع)	تڪـ - لِيـ - ف	رنج- ڏک وغيره.
تحليف	(ع)	تلـ - حِيـ - ف	ناز سان دامن ڪي مٽي ڪري هلڻ.
توصيف	(ع)	تو - صيـ - ف	ساراهڻ- گهڻي تعريف ڪرڻ.
توقيف	(ع)	تو - قيـ - ف	واقف ڪرڻ.

گروپ ١٥٧

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
مائوف	(ع)	ما - ئو - ف	آفت رسيده ٢- صدمو پهتل٣- ڏکيارو- ڏکويل. ۴- مٽي ڦيريل.
مَشعوف	(ع)	مشـ - عو - ف	عاشق ٢- محبِ.
مصروف	(ع)	مَصـ - رو - ف	صرف ڪري ڇڏيل- مشغول- ڪم ۾ مگن.
معروف	(ع)	مَعـ - رو - ف	ڄاتل سڃاتل- عرفيت وارو.
مَڪفوف	(ع)	مڪـ - فو - ف	ويڙهيل ٢- پهراڻ ٣- انڌو.
مَلهُوف	(ع)	مَلـ - هو - ف	مظلوم- غمگين
مَوصوف	(ع)	مو - صو - ف	ساراهيل.
موقوف	(ع)	مَو - قو - ف	بيهاريل ٢- برخاست ڪيل.

گروپ ١٥٨

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
حَرِيف	(ع)	حَـ - ريـ - ف	هميشہ همڪار ٢- مقابل.
حَصيف	(ع)	حَـ - صِيـ - ف	دُرست عقل وارو مرد ٢- استوار.
حَليف	(ع)	حَـ - ليـ - ف	حلف/ قسم کڻڻ وارو ٢- هڪجهڙو ٣-

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			ساٿي- دوست- مددگار. ۴- حريف جو ضد.
حَنيف	(ع)	حَ - نيـ - ف	دين ۾ سچو ٢- اُهو ماڻهو جيڪو دين تي هُجي. ٣- اڪيلو.
خَريف	(ع)	خَ - ريـ - ف	چيٽ جي موسم.
خَفيف	(ع)	خَ - فيـ - ف	هلڪو- سُبڪ
رَدِيف	(ع)	رَ - ديـ - ف	پيلهه وينل ٢- قافيه کان پوءِ مڪرر ايندڙ لفظ.
سخيف	(ع)	سَ - خيـ - ف	ڪم عقل- ڪم فهم ٢- هلڪو
شريف	(ع)	شَ - ريـ - ف	اصيل- نجيب- بزرگ- نج ٢- مڪي شريف جي اڳوڻي حاڪم جو لقب.
ضعيف	(ع)	ضَ - عيـ - ف	ڪمزور- هيڻو- بي طاقت ٢- پوڙهو ٣- بيوقوف.
طَريف	(ع)	طَ - ريـ - فِ	نادر- عجيب و غريب ٢- نئون مال
ظَريف	(ع)	ظَ ريـ - ف	عقلمند- زيرڪ ٢- خوش طبع
عفيف	(ع)	عَ - فِيـ - ف	پرهيزگار- پارسا- حرام کان پاسو ڪندڙ مرد.
ڪَسيف	(ع)	ڪَ - سيـ - ف	لڪل- پوشيده ٢- بدحال- ترشرو.
نَحيف	(ع)	نَ - حيـ - ف	لاغر- سنهڙو. ناتوان- ضعيف.
وَصيف	(ع)	وَ - صيـ - ف	خدمتگار (نوڪر چاهي نوڪرياڻي).

گروپ ١٥٩

بارِق	(ع)	با - رِق	روشن- چمڪدار. ڪنوڻ وارو ڪَڪر.
باسِق	(ع)	با - سِق	ڊگهو- وڏو- وڌندڙ.
ثادِق	(ع)	ثا- دِق	وَسَڻ وارو.
حاذِق	(ع)	حا - ذِق	دانا- زيرڪ- ماهر- ڪنهن ڪم ۾ استاد.
خارِق	(ع)	خا - رِق	ڦيجندڙ/ ڦاڙيندڙ. خلافِ عادت.
خافِق	(ع)	خا - فِق	ڏڪندڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
خالِق	(ع)	خا ـ لِق	پيدا ڪرڻ وارو. خليقندڙ. الله پاڪ جو نالو.
دامِق	(ع)	دا ـ مِق	خراب. زبون.
دانِق	(ع)	دا ـ نِق	نادان. بيخبر.
راتِق	(ع)	را ـ تِق	ٻَڌڻ وارو. گرفتار ڪرڻ وارو.
رازِق	(ع)	را ـ زِق	رزق ڏيندڙ. الله تعاليٰ.
راشِق	(ع)	را ـ شِق	تير هڻندڙ.
سابِق	(ع)	سا ـ بِق	اول. اڳيون. سبقت رکندڙ. ٻهريون.
سارِق	(ع)	سا ـ رِق	چور. دُزد.
شارِق	(ع)	شا ـ رِق	تابان. روشن. سِجُ
صادِق	(ع)	صا ـ دِق	سَچو. حضرت امام جعفر ع بن امام باقر ع بن امام زين العابدين ع (ج ٨٣ﮪ/ ١۴٨ﮪ جو لقب).
طارق	(ع)	طا ـ رِق	رات جو هلندڙ. رات ۾ ظاهر ٿيندڙ. صبح دم جو سِتارو.
طالَق	(ع)	طا ـ لِق	اها عورت جنهن کي طلاق ملي وئي هجي. رها/ آزاد.
عاتِق	(ع)	عا ـ تِق	آزاد. سُنوءِ پراڻو شراب.
عاشِق	(ع)	عا ـ شِق	عشق رکڻ/ ڪرڻ وارو. محبتي.
فاتِق	(ع)	فا ـ تِق	ڦاڙڻ وارو.
فارِق	(ع)	فا ـ رِق	فرق ڪندڙ. جدا ڪرڻ وارو. فاضِل.
فاسِق	(ع)	فا ـ سِق	بدڪار/ گنهگار مرد.
قاشِق	(ت)	قا ـ شِق	چَمچو.
لاصِق	(ع)	لا ـ صِق	چنبڙيل. چُهٽل.
مارِق	(ع)	ما ـ رِق	گمراهه. مُرتد. دين کان ڦرندڙ.
ناسِق	(ع)	نا ـ سِق	نسق ڪرڻ وارو. انتظام ڪرڻ وارو. تربيت ڏيڻ وارو.
ناطِق	(ع)	نا ـ طِق	صاحب نطق و عقل. هر شيءِ کي سمجهندڙ. صامت جو ضد. ڳالهائيندڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
واثِق	(ع)	وا - ثق	مضبوط- اُستوار- پُختو.
وامِق	(ع)	وا - مِق	چاهت رکڻ وارو- دوست رکندڙ- عاشق- طالب- مشهور عاشق (عذرا) جو نالو.
ميثاق	(ع)	مي - ثا - ق	عهد- پيمان- وعدو.
وقواق	(ع)	وق - وا - ق	بزدل- ڏڄندڙ. هڪ وڻ جيڪو انسان جهڙو (شبيھ) هوندو آهي.
ييلاق	(ع)	يَي - لا - ق	مُلڪ جو اهو علائقو جتي گرميون گذارجن، (مثال: ڪوه مري).
بائِق	(ع)	با - ئِق	بي قيمت شيءِ، جنهنجو مُلھ نہ هجي.
ذائِق	(ع)	ذا - ئِق	چکڻ وارو.
رائِق	(ع)	را - ئِق	دلچسپ. خوبصورت- خوشنما. خالص- شفاف.
سائِق	(ع)	سا - ئِق	پُنيان هڪليندڙ- هلائيندڙ (مثال: ڌراڙ- ٻڪرارا).
شائِق	(ع)	شا - ئِق	شوقين- مشتاق.
عائِق	(ع)	عا - ئِق	حائِل- مانع- روڪيندڙ.
فائِق	(ع)	نا - ئِق	بلند ٿيڻ وارو- فوقيت/ برزگي رکندڙ- برگذيده.
قائِق	(ع)	قا - ئِق	ٻيڙي.
لائِق	(ع)	لا - ئِق	مناسب- سزاوار- قابل.
مائِق	(ع)	ما - ئِق	بيوقوف/ نادان مرد.

گروپ ١٦٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آفاق	(ع)	آ - فا - ق	اُفق جو جمع- آسمان جا ڪنارا ٢- دنيا.
آماق	(ع)	آ - ما - ق	اُمق جو جمع- اکين جون ڪُنڊون/ چيڙا.
اَخلاق	(ع)	اَخ - لا - ق	خَلق جو جمع- خصلتون- عادتون- نيڪ خُو- مُرَوت.
اَرزاق	(ع)	اَر - زا - ق	رِزق جو جمع- روزيون- رِزقَ.
اِسحاق	(ع)	اس - حا - ق	مشهور پيغمبر حضرت ابراهيم عليہ جو

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			پيغمبر پُٽ (بيبي ساره مان) ۽ پيغمبر يعقوب ع جو والد.
اِشفاق	(ع)	اش ـ فا ـ ق	مهرباني/ شفقت ڪرڻ- پيار ڪرڻ. ڏيچارڻ/ ڏجڻ.
اِطلاق	(ع)	اط ـ لا ـ ق	طلاق ڏيڻ- ڇڏڻ- آزاد ڪرڻ. ڪنهن شيءِ کي ڪنهن شيءِ سان نسبت ڏيڻ.
اِلحاق	(ع)	الـ ـ حا ـ ق	مِلائڻ- هڪڙي کي ٻئي سان لڳائڻ- جوڙڻ.
بَقباق	(ع)	بق ـ با ـ ق	گهڻي بڪواس ڪندڙ- وڏو بڪواسي.
تِرياق	(ع)	تر ـ يا ـ ق	نوشادر. زهر مهرو- زهر جو اثر زائل ڪندڙ دوا.
عَشّاق	(ع)	عَ ـ شّا ـ ق	عاشق جو جمع.
قَزاق	(ع)	قَ ـ زَا ـ ق	ڌاڙيل- رهزن- قورو. هڪ روسي قوم جو ديس.
مَشّاق	(ع)	مَ ـ شّا ـ ق	گهڻي مشقت ڪندڙ. وڏو ماهِر- هوشيار.
مُشتاق		مشُ ـ تا ـ ق	اشتياق رکڻ وارو- خواهش مند.

گروپ ١٦١

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَحمقَ	(ع)	اَحـ ـ مَق	بيوقوف- ناسمجهه.
اَبلق	(ع)	اَبـ ـ لق	سفيد و سياه گهوڙو. منافِق شخص.
ازَرق	(ع)	از ـ رَق	ٻليءَ جي اکين جهڙو. نيرو.
اَسبَق	(ع)	اَسـ ـ بَق	سڀ کان اوّل- سبقت رکندڙ- پهريون.
اُشلق	(ت)	اَشـ ـ لق	بهتان- تهمت.
اَصدق	(ع)	اَصـ ـ دَق	وڏو سچار/ سچو.
بَرحَق	(ف)	بَر ـ حَق	درست- سچ.
بستَق	(ع)	بسـ ـ تَق	نوڪر- خادم.
بَيرق	(ع)	بَـ ـ رق	جهنڊو- عَلَم. اهو ڪپڙو جيڪو علم/ نيزه تي لڳايو/ چاڙهيو ويندو آهي.
چَقمَقَ	(ف)	چَـ قـ مَق	اهو پٿر جنهن مان باهه نڪرندي آهي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			سرزش- طعنو.
دورَق	(ع)	دَو - رَق	شراب جو پيمانو.
رونق	(ع)	رو - نق	زيبائش- خوبي- چمڪ.
لَقلق	(ع)	لَق - لق	زبان. مشهور ابي پکيءَ جو نالو.
لاحَق	(ع)	لا - حَق	اُها شيءِ جيڪا ڪنهن جي پٺيان لڳي/ لڳي پئي- چنبڙيل.
مروَق	(ع)	مر - وَق	خوشحال ڪرڻ. تعجب ۾ آڻڻ.
مُشتَق	(ع)	مُش - تَق	ڦاڙيل- ٺاهيل. اهو لفظ جو ڪنهن ٻئي لفظ مان ٺهيل هُجي.
مُطلِق	(ع)	مُط - لَق	آزاد- رِها- قيد مان ڇُٽل. روان ٿيل/ ڪيل.
مُطلق	(ع)	مُط - لَق	آزاد ڪندڙ- روان ڪرڻ وارو
مُلحَق	(ع)	مُل - حَق	لڳل- ملايل. حرام زاده.
مُنشقَ	(ع)	مُن - شق	شق پيل- چيريل- پاره پاره.
ناحَق	(ع)	نا - حَق	بي حق- بي سبب.

گروپ ١٦٢

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَرَق	(ع)	اَ - رق	بيداري- بي خوابي- سجاڳي- ننڊ نہ اچڻ.
حَرَق	(ع)	حَ - رَق	باهہ- آتش- پيڙ.
خَلَق	(ع)	خَ - لَق	پراڻو ٿيڻ- بوسيده ٿي وڃڻ.
رَشَق	(ع)	رَ - شَق	سُٺي ڪمان- تيز تير هلائيندڙ ڪمان
سَبَق	(ع)	سَ - بَق	مقابلي ۾ شرط لڳائڻ. ڪتاب جو اهو حصو جيڪو روز پڙهجي.
طبق	(ع)	طَ - بَق	تهہ. سطح. درجو. منزل.
عَرَق	(ع)	عَ - رَق	پگهر- اوباريل شيءِ مان نڪتل پاڻي (دوا ۾ استعمال يا دوا طور).
فَلق	(ع)	فَ - لَق	صبح- صبح صادق جي اَچاڻ
وَرَق	(ع)	وَ - رَق	وڻ جو پَنُ. ڪاغذ جو ٽُڪرو- ڪٽيل ڪاغذ. سيم و زر.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
شَفق	(ع)	شَ ـ فق	لالاڻ جيڪا صبح شام جو آسمان تي ظاهر ٿيندي آهي/ ڏسڻ ۾ ايندي آهي.
غَرق	(ع)	غَر ـ ق	ٻُڏل.
زرق	(ع)	زر ـ ق	مڪر- ڪوڙ- نِفاق. اکين جي گردشِ.
بَرق	(ع)	بَر ـ ق	بجلي- ڪنوڻ- بجلي/ ڪنوڻ جو چمڪاٽ
حَرق	(ع)	حَر ـ ق	سڙڻ- حَسد ڪرڻ. ڪاوڙ ۾ ڏند ڪرٽڻ- گسائڻ.
حَلق	(ع)	حَل ـ ق	١- نڙي. ٢- ذبح ڪرڻ. ٣- وار ڪوڙڻ.
خَلق	(ع)	خل ـ ق	اندازو ڪرڻ. پيدا ڪيل. دنيا جا ماڻهو- مخلوق.
دلق	(ع)	دل ـ ق	درويشن جو لباس- گودڙي. ناڪِس.
شُرق	(ع)	شُر ـ ق	روشن. سِج. روشن/ طلوع ٿيڻ.
صَدق	(ع)	صَد ـ ق	سَچ ڳالهائڻ- هر ڪامل شيءِ- ڪامل ۽ راست شخص.
فَرق	(ع)	فر ـ ق	جدائي. تفاوت. امتياز ڪرڻ.
وَفق	(ع)	وَف ـ ق	موافِق اچڻ- سازگار.
رِزق	(ع)	رِز ـ ق	روزي- خوراڪ- ڪاڌو.
رِشق	(ع)	رِش ـ ق	تيراندازي. جنهن تي شرط/ مقابلو ڪيو وڃي.
صِدق	(ع)	صِد ـ ق	سچ- سچائي- تعريف- نيڪ نام.
عِرق	(ع)	عِر ـ ق	لَس- رَڳَ- پاڙَ- اصل.
عِشق	(ع)	عِش ـ ق	حد درجي جي محبت جيڪو جنون جي هڪ قسم جو مرض آهي.
فِرق	(ع)	فِر ـ ق	ٽُڪرو.
فسق	(ع)	فسِ ـ ق	خدا جي نافرماني.
قَلق	(ع)	قل ـ ق	بيتاب- بيقرار- بيچين.
لبِق	(ع)	لبِ ـ ق	دانا- هوشيار. چرب زبان.

گروپ ١٦٣

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اُنيق	(ع)	اُ ـ نِيـ ـ ق	عجيب- نادر- خوب- سُنو. دل پذير.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
بَريق	(ع)	بـ ـ ريـ ـ ق	روشني- چمڪ . چمڪندڙ- روشن.
حَريق	(ع)	حـ ـ ريـ ـ ق	سوزش- باھ جو وَڪڙ- سڙيل.
حَقيق	(ع)	حـ ـ قيـ ـ ق	ثابت- لائق.
حَليق	(ع)	حَـ ـ ليـ ـ ق	ڏاڙهي ڪوڙيل-بي ڏاڙهيو - Shaved.
خَفيق	(ع)	خـ ـ فيـ ـ ق	اهو شخص جنهن کي خفقان جو مرض هجي.
خَلِيق	(ع)	خـ ـ لِيـ ـ ق	لائِق- مروّت وارو- صاحبِ خلق. خوگير- عادي.
دَقيق	(ع)	د ـ قِيـ ـ ق	باريڪ شيءِ- نازڪ.
ذَليق	(ع)	ذ ـ لِيـ ـ ق	تيز زبان.
رَحيق	(ع)	ر ـ حيـ ـ ق	خالص ۽ صاف شراب.
رَشيق	(ع)	ر ـ شيـ ـ ق	خوش قامت- سهڻي قد وارو. زيبا اندام- خوش اندام.
رَفيق	(ع)	ر ـ فِيـ ـ ق	همسفر- ساٿي- دوست- همراه.
رَقيق	(ع)	ر ـ قِي ـ ق	پَتڙو- نرم. سنهڙو. غلام.
سَحيق	(ع)	سـ ـ حِيـ ـ ق	بنھ سَنهو پيٺل- اَٽو.
شَفيق	(ع)	شـ ـ فِيـ ـ ق	شفقت ڪندڙ- مهربان. غمخوار.
شَقيق	(ع)	شـ ـ قِيـ ـ ق	سَڳو ڀاءُ. هر شيءِ جو اَڌ.
شَنيق	(ع)	شـ ـ نِيـ ـ ق	ڦاهيءَ چڙهيل- جنهن کي ڦاهي ڏني وڃي.
شَهيق	(ع)	شـ ـ هِيـ ـ ق	گڏھ جي آخري هينگ جيڪا ڳري هوندي آهي، (پهرين هينگ جي آواز کي زفير چئبو آهي.)
صَديق	(ع)	صـ ـ دِيـ ـ ق	يار- دوست (هي لفظ، واحد- جمع- مذڪر- مؤنث لاءِ يڪسان ايندو آهي).
طَريق	(ع)	ط ـ رِيـ ـ ق	وڏيل- ڦاسايل- راھ- رستو. نادم- شرمسار.
عَتيق	(ع)	ع ـ تِيـ ـ ق	پُراڻو- ڪُهنو- برگزيده- بزرگ- آزاد.
عَقيق	(ع)	ع ـ قِيـ ـ ق	ڳاڙهي رنگ جو پٿر (يمن مان ايندو آهي) معشوق جو لب. شَراب.
عَميق	(ع)	ع ـ مِيـ ـ ق	اُونهو- گهرو.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
صندوق		صنـ ـ دو ـ ق	پيتي.
عَنيق	(ع)	ع ـ نِيـ ـ ق	ڳچي- گردن. ٻئي جي ڳچيءَ ۾ ٻانهون پائڻ/ وجهڻ.
غَريق	(ع)	غ ـ رِيـ ـ ق	غرق شده- ٻُڏل.
فَريق	(ع)	ف ـ رِيـ ـ ق	گروهه- ٽولي- فِرقو. جدا ڪندڙ. اهو گروهه جو پنهنجي قوم کان الڳ ٿي ٻئي هنڌ وڃي.
لَبيق	(ع)	ل ـ بِيـ ـ ق	دانا- هوشيار. چرب زبان.
مَضيق	(ع)	مـ ـ ضِيـ ـ ق	سوڙهي جاءِ- تنگ مقام.
نَسيق	(ع)	نـ ـ سِيـ ـ ق	آراسته ڪيل- سينگاريل. مُنظِم- ترتيب شده.
نَقيق	(ع)	نـ ـ قِيـ ـ ق	ٻليءَ جو آواز. ڏيڏر جو آواز.

گروپ ١٦٤

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
مُحرق	(ع)	محـ ـ رِق	ساڙيندڙ.
مَشرق	(ع)	مشـ ـ رِق	اُڀرندو- اوڀر.
مُشفِق	(ع)	مشـ ـ فِق	شفقت رستي ديڇاريندڙ- شفقت ڪندڙ- مهربان.
مُطلقِ	(ع)	مُطـ ـ لِق	طلاق ڏنل- ڇڏي ڏنل.
مُفرِق	(ع)	مفـ ـ رِق	سِيند (وارن جي وچان ڪڍيل لِيڪَ).
مُلحِق	(ع)	مُلـ ـ حِق	شامِل. چنبڙي ويندڙ. اها شيءِ جا آخر ۾ اچي مِلي.
مُلصِق	(ع)	مُلـ ـ صِق	پيوسته/ چنبڙائيندڙ.
مُنفِق	(ع)	مُنـ ـ فِق	گهڻو خرچ ڪندڙ- کٽائيندڙ (پئسا کٽائيندڙ).

گروپ ١٦٥

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
بَندُوق	(ف)	بَنـ ـ دُو ـ ق	مشهور هٿيار.
فاروق	(ع)	فا ـ رُو ـ ق	ٻن شين ۾ فرق ڪرڻ وارو. حق و باطل ۾ فرق ڪندڙ. حضرت عمر رضہ جو لقب.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
مافوق	(ع)	ما ـ فو ـ ق	وڌيل ـ اڳتي. بلند ـ اعليٰ ـ ممتاز.
مخلُوق	(ع)	مَخ ـ لو ـ ق	پيدا ڪيل. هر شيءِ جيڪا دنيا ۾ پيدا ٿيل آهي. دنيا ـ جهان.
مَسبُوق	(ع)	مَس ـ بو ـ ق	اها شيءِ جنهن تي ڪو سبقت کڻي وڃي. پهرين کان واقف ـ آگاهه.
مَسحوق	(ع)	مَس ـ حو ـ ق	ڳَتل پيٺَل.
مَسرُوق	(ع)	مَس ـ رُو ـ ق	چورايل.
مَصدوق	(ع)	مص ـ دُو ـ ق	صادق ڪيل. اهو شخص جنهن سان سچي ڳالهه ڪئي وئي هُجي.
مَعشوق	(ع)	مَع ـ شُو ـ ق	جنهن سان عشق ڪيو وڃي ـ محبوب ـ جنهن تي عاشق ٿجي.
مَعقُوق	(ع)	مَع ـ قو ـ ق	والدين جو نافرمان. مردود ـ سرڪش.
مَغرُوق	(ع)	مَغ ـ رُو ـ ق	غرق ڪيل ـ ٻوڙي ڇڏيل.
مَنطُوق	(ع)	مَن ـ طُو ـ ق	ڪلام ـ سُخن. مضمون. ڳالهايل.

گروپ ١٦٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
بَقاق	(ع)	بَ ـ قا ـ ق	گهڻو ڳالهائيندڙ شخص.
تَلاق	(ع)	تَ ـ لا ـ ق	هڪٻئي سان ملاقات ڪرڻ.
خَلاق	(ع)	خَ ـ لا ـ ق	حِصو ـ وارو.
رَماق	(ع)	رَ ـ ما ـ ق	ٿورڙي غذا جنهن سان جان بچي سگهي.
طَلاق	(ع)	طَ ـ لا ـ ق	عورت جو نڪاح مان نڪرڻ. آزادي. ڪشادگي. رواني.
فَواق	(ع)	فَ ـ وا ـ ق	هڏڪي ـ سڪرات ٢ ـ صراحيءَ مان پاڻي/ شراب نڪرڻ جو آواز.
مَحاق	(ع)	مَ ـ حا ـ ق	چنڊ جون آخري ٽي راتيون (اِن وقت سج چنڊ بلڪل سامهون ٿين ٿا) ـ اُماوس.
مَذاق	(ع)	مَ ـ ذا ـ ق	قوّتِ ذائقه. مجازاً: ظرافت ـ خوش طبعي. معشوق اڏو اظهار شوق ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			گروپ ١٦٧
بِداق	(ف)	بِ ـ دا ـ ق	شلوار وغيره جو پانچو.
چِلاق	(ف)	چِ ـ لا ـ ق	ٽُندو ـ هڪ هٿ وڍيل شخص.
حِذاق	(ع)	حِ ـ ذا ـ ق	حاذق/ دانا ٿيڻ.
حَلاق	(ع)	حَ ـ لا ـ ق	حجامت ڪرڻ.
خِناق	(ع)	خِ ـ نا ـ ق	اُها رسي جنهن کي قاسي ڏيڻ لاءِ ڳچيءَ ۾ وجهبو آهي.
دهاق	(ع)	دِ ـ ها ـ ق	ڀَريل ـ ٽُب تار ـ لُبالب.
رِفاق	(ع)	رِ ـ فا ـ ق	رَفيق جو جمع.
رِهاق	(ع)	رِ ـ ها ـ ق	بالغ ٿيڻ جي ويجهو وارو دور.
شِقاق	(ع)	شِ ـ قا ـ ق	دُشمني ـ مخالفت ـ عداوت.
طِباق	(ع)	طِ ـ با ـ ق	طبق جو جمع. جند مٿان چڙهيل تَه ٢ ـ برابر ـ موافق.
عِراق	(ع)	عِ ـ را ـ ق	دريا جو ڪنارو. هڪ مُلڪ جو نالو (دريا جي ڪناري تي هئڻ ڪري عراق تي اهو نالو پيو).
فِراق	(ع)	فِ ـ را ـ ق	جُدائي.
نِفاق	(ع)	نِ ـ فا ـ ق	ٻچاپڙائي ـ دشمني ـ دل ۾ ڪجھ ٻيو ۽ ظاهر ۾ ڪُجھ ٻيو. منافقي.
			گروپ ١٦٨
اُتاق	(ت)	اُ ـ تا ـ ق	ڪمرو ـ گهر ـ ڪوٺي. اوطاق.
اُجاق	(ع)	اُ ـ جا ـ ق	چُلهِ. خاندان.
اُشاق	(ت)	اُ ـ شا ـ ق	سادو غلام ـ بي ريش غلام.
اُطاق	(ف)	اُ ـ طا ـ ق	ڪمرو ـ ڪوٺي ـ حجرو. اوطاق.
بُخاق	(ف)	بُ ـ خا ـ ق	بَگهڙُ.
بُراق	(ع)	بُ ـ را ـ ق	اُن چوپائي جو نالو جنهن تي رسول پاڪ ﷺ معراج واري رات سوار ٿيا هئا.
بُزاق	(ع)	بُ ـ زا ـ ق	ٿُڪَ ـ لُعاب.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ٻُعاق	(ع)	ٻُ ـ عا ـ ق	وَڏُ ڦڙو مينهن، جو اوچتو وسي پوي.
خُلاق	(ع)	خُ ـ لا ـ ق	وڏو پيدا ڪندڙ. الله پاڪ.
خُناق	(ع)	خُ ـ نا ـ ق	نڙيءَ جي هڪ بيماري جو نالو.

گروپ ١٦٩

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ٻُوق	(ت)	ٻو ـ ق	بگل (مشهور ساز).
ذُوق	(ع)	ذُو ـ ق	چکڻ- چاشني. (فارسي ۾ لذت- مزو- خوشي- نشاط جي معنيٰ ۾ ايندو آهي).
سُوق	(ع)	سُو ـ ق	بازار.
شُوق	(ع)	شُو ـ ق	اَشوق جو جمع- مشتاق- عاشق.
فُوق	(ع)	فُو ـ ق	تير جو مُنهن (ڇُهنب).
مُوق	(ع)	مُو ـ ق	اک جي ڪُنڊ/ پُڇڙي.
نُوق	(ع)	نُو ـ ق	ناق يعني اُنڙي جو جمع- اُنڙيون.

گروپ ١٧٠

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
تَوق	(ع)	تَو ـ ق	خواهش.
جَوق	(ع)	جَو ـ ق	فوج- لشڪر. گروهه- ماڻهن جو ٽولو. پکين جو وَلَرُ.
سَوق	(ع)	سَو ـ ق	هلائڻ- روان ڪرڻ- رواني.
شَوق	(ع)	شَو ـ ق	خواهش- آرزو- رغبتِ دل. مشتاق ٿيڻ.
طَوق	(ع)	طَو ـ ق	ڳچيءَ ۾ وجهڻ جو پٽو (لوهي) ٢- طاقت- توانائي- طاقت رکڻ.
فَوق	(ع)	فَو ـ ق	مٿي- بالا. فوقيت وني وڃڻ.

گروپ ١٧١

لغظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
باڪ	(ف)	با ـ ڪ	ڊپ- انديشو.
پاڪ	(ف)	پا ـ ڪ	صاف- پوِتر ٢- تمام- بلڪل.
چاڪ	(ف)	چا ـ ڪ	قاتل ٢- صبح جي روشني ٣- سِير ٤- آماده.

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
خاڪ	(ف)	خا ـ ڪ	مٽي- رکَ. زمين. بيڪار شيءِ.
شاڪ	(ع)	شا ـ ڪ	شڪ ڪندڙ ٢ـ مسلح- هٿياربند.
ڪاڪ	(ع)	ڪا ـ ڪ	ماڻهو- مڙس ٢ـ اک جو تارو ٣ـ چوڏهينءَ جو چنڊ ۴ـ سنهڙو- لاغر.
لاڪ	(ف)	لا ـ ڪ	ڪاٺ جو پيالو ٢ـ لاکَ.
ناڪ	(ف)	نا ـ ڪ	ڪوٺ ملايل ٢ـ مالڪ وغيره ٣ـ ڳالھ ڪان پوءِ صفت لاءِ ايندو آهي.
هاڪ	(ف)	ها ـ ڪ	ڪڪڙ جو بيدو.

گروپ ١٧٢

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ابرڪ	(ف)	اَب ـ رڪ	نهايت چمڪندڙ. هڪ ڌاتوءَ جو نالو.
افشڪ	(ف)	اَف ـ شڪ	ماڪ- شبنم.
اَدرڪ	(ف)	اد ـ رَڪ	پينگهو- لوڏ.
بَرَدڪ	(ف)	بَر ـ دَڪ	چيستان- ڳجهارت.
بَوبَڪ	(ف)	بو ـ بَڪ	ڪنواري ڇوڪري- دوشيزه ٢ـ هندي زبان ۾ احمق کي چوندا آهن ٣ـ هدهد (پکي).
بيشڪ	(ف)	بيـ ـ شَڪ	يقيناً- بنا ڪنهن شَڪ جي.
تبَرڪ	(ف)	تبَ ـ رڪ	قلعو- شهر پناهه.
پَشمڪ	(ف)	پشـ ـ مڪ	نهايت حقير.
پوشَڪ	(ف)	پو ـ شڪ	گربہ- ٻلي.
پيچڪ	(ف)	پيـ ـ چَڪ	عورتن جي مٿي تي ٻڌڻ جي Pission
جويَڪ	(ف)	جو ـ يَڪ	نديڙي نهر.
چشمڪ	(ف)	چشـ ـ مڪ	عينڪ. رمز- اک جو اشارو
چُنبَڪ	(ف)	چُنـ ـ بَڪ	چقمق.
چيچڪَ	(ف)	چيـ ـ چَڪ	لق- آبلہ ٢ـ مشهور بيماري ماتا جو نالو
دفزڪ	(ف)	دفـ ـ زَڪ	ٿلهو- ضخيم. گهاٽو.
ديمَڪ	(ف)	دـ ـ يمَڪ	اُڏوهي (جيت).
زيرَڪ		زيـ ـ رَڪ	داناءُ- چالاڪ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
گروپ ١٧٣			
آچاڪ	(ف)	آ ـ چا ـ ڪ	مٽي ـ خاڪ.
اِدراڪ	(ع)	اد ـ را ـ ڪ	حاصل ڪرڻ ٢ـ عقل ٣ـ دريافت ڪرڻ ٤ـ ڏسڻ، سمجهڻ وغيره.
اَفلاق	(ع)	اَف ـ لا ـ ڪ	فَلڪِ جو جمع ـ آسمانَ.
اَملاڪ	(ع)	اَم ـ لا ـ ڪ	مِلڪ جو جمع ـ ملڪيتون.
املاڪ	(ع)	اِم ـ لا ـ ڪ	مالڪ ڪرڻ.
اهلاڪ	(ع)	اِه ـ لا ـ ڪ	ماري ڇڏڻ.
اِشتراڪ	(ع)	اِش ـ تِ ـ را ـ ڪ	شرڪت ڪرڻ ٢ـ شرڪت.
اِبتشاڪ	(ع)	اِب ـ تِ ـ شا ـ ڪ	بي عزتي ڪرڻ ٢ـ ڪتيل هئڻ.
احتڪاڪ	(ع)	اِح ـ تِ ـ ڪا ـ ڪ	ڪَلَ لاهڻ ٢ـ روڙڻ.
اِشتباڪ	(ع)	اِش ـ تِ ـ با ـ ڪ	وڻ جي ٽارين جو هڪٻئي ۾ ڳنڍجڻ. چنبو ملڻ. ستارن جو خوب ڪڙڻ.
اعتراڪ	(ع)	اِع ـ تِ ـ را ـ ڪ	گڏ ٿيڻ ـ گڏجڻ.
اَنسباڪ	(ع)	اِن ـ سِ ـ با ـ ڪ	سون/ چاندي وغيره جو و گهرڻ.
انسلاڪ	(ع)	اِن ـ سِ ـ لا ـ ڪ	منسلڪ ٿيڻ.
اَنفڪاڪ	(ع)	اِن ـ فِ ـ ڪا ـ ڪ	جدا ٿيڻ ـ علحيده ٿيڻ.
تابَناڪ	(ف)	تا ـ بَ ـ نا ـ ڪ	روشن ـ چمڪندڙ.
تپمناڪ	(ف)	تپ ـ م ـ نا ـ ڪ	مَدَدَ ٢ـ دوست جي مَدد ڪرڻ.
حشمناڪ	(ف)	خش ـ م ـ نا ـ ڪ	ڪاوڙ/ چڙ ۾ ڀريَل.
گروپ ١٧٤			
بَنگ	(ف)	بَن ـ گ	ڀنگ.
تنگ	(ف)	تَن ـ گ	فراخ جو ضد ـ سوڙهو ٢ـ بيزار ـ ڪڪِ.
جَنگ	(ف)	جَن ـ گ	جهيڙو ـ لڙائي.
چَنگ	(ف)	چَن ـ گ	چنبو ٢ـ مشهور ساز جو نالو.
خَنگ	(ف)	خن ـ گ	بدنفس ٢ـ بدذات.
دَنگ	(ف)	دَن ـ گ	حيران ٢ـ ديوانو.
رَنگ	(ف)	رَن ـ گ	رنگت ٢ـ دستور ٣ـ روش ٤ـ مانند.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
زَنگ	(ف)	زَن ـ گ	ناقوس ۲ـ ڪَٽُ ـ ڪَسُ.
سَنگ	(ف)	سَن ـ گ	پَٿر ۲ـ گراني وغيره.
شَنگ	(ف)	شَن ـ گ	رهزن ۲ـ ظريف طبع ۳ـ شوخ ۴ـ بي حيا معشوق.
ڪَنگ	(ف)	ڪَن ـ گ	ماٿهو جي ٻانهن ۲ـ پکيءَ جو پَر ۳ـ وڻ جي شاخ.
لنگ	(ف)	لَن ـ گ	منڊو ۲ـ دورانِ سفر ڪٿي قيام ڪرڻ.
مَنگ	(ف)	مَن ـ گ	رَوِش ۲ـ جُوا ۳ـ ٻناڪ ۴ـ چور ۵ـ دغا ڪرڻ.
ننَگ	(ف)	نَن ـ گ	عار ـ عيب ـ شرم ۲ـ جنگ ـ جدل.
وَنگ	(ف)	وَن ـ گ	محتاج ـ مفلس ۲ـ محتاجي، مفلسي.
هَنگ	(ف)	هَن ـ گ	تمڪين ـ وقار ۲ـ وزن ـ مقدار ۳ـ گهٽو ۴ـ عقلمندي ۵ـ نگهداشت.
يَنگ	(ف)	يَن ـ گ	آئين ـ قاعدو ـ قانون .

گروپ ۱۷۵

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آونگ	(ف)	آ ـ وَن ـ گ	ٽنگڻ جي رسي ۲ـ ٽنگيل.
آهنگ	(ف)	آ ـ هَن ـ گ	ٻول ۲ـ ڪشش ۳ـ ساز جي آواز جي موزه نيت ۴ـ روش وغيره.
ارتنگ	(ف)	ار ـ تن ـ گ	مشهور ايراني مصوّر "ماني" جي ڪتاب جو نالو ۲ـ نگارخانهء ماني.
بيرنگ	(ف)	بي ـ رن ـ گ	عمارت جو ماڊل/ نقشو ۲ـ تصوير جو خاڪو ۳ـ بي رونق ۴ـ عالمِ وحدت.
پاچنگ	(ف)	پا ـ چن ـ گ	جُتي ۲ـ دري.
پالنگ	(ف)	پا ـ لن ـ گ	۱ـ منڊو ۲ـ چمڙي جي جُتي.
خُرسنگ	(ف)	خُر ـ سن ـ گ	رستي ۾ پيل وڏو پٿر ۲ـ طالب مطلوب وچ ۾ خلل وجهندڙ.
فرهنگ	(ف)	فر ـ هَن ـ گ	۱ـ عقل ۲ـ علم ۳ـ ادب ۴ـ سنجيدگي ۵ـ مجازاً: لغت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
پشنگ	(ف)	پَ ـ شن ـ گ	افراسياب بادشاهه جي والد جو نالو.
پَلنگ	(ف)	پَ ـ لن ـ گ	ڪٽ ـ شاهي ڪٽ.
ترنگ	(ف)	تَ ـ رن ـ گ	زيبا ـ خوب.
تُفنگ	(ف)	تُ ـ فن ـ گ	بَندوق.
تلنگ	(ف)	تَ ـ لن ـ گ	دف وغيره وڄائڻ ٢ـ هڪ راڳ جو نالو.
جَرنگ	(ف)	جَ ـ رن ـ گ	ڇٽڪو ـ ڇم ڇم.
فرنگ	(ف)	فَ ـ رن ـ گ	يورپ ٢ـ اڇو ۽ ڪارو رنگ.
ملنگ	(ف)	مَ ـ لن ـ گ	اگهاڙو ـ پيرين مٿي اگهاڙو ٢ـ تجرد ٣ـ بيهوش.
			گروپ ١٧٦
آل	(ع)	آ ـ ل	اولاد ـ ٻار ٻچا. ڌيءُ جو اولاد. وارث.
بال	(ع)	با ـ ل	دل ـ حال. بي پروائي ـ عيش. عظمت.
بال	(ف)	با ـ ل	پَرُ ـ هٿ ـ ٻانهن.
جال	(ف)	جا ـ ل	دام ـ ڄار ـ ڦندو. فريب.
چال	(ف)	چا ـ ل	ڳاڙهن ۽ اڇن وارن وارو گهوڙو ٢ـ جوا جو هڪ داءُ.
حال	(ع)	حا ـ ل	موجوده زمانو ـ هن وقت جو زمانو. حالت ـ طاقت.
خال	(ع)	خا ـ ل	مامون (ماءُ جو ڀاءُ) ـ وٿي ـ خالي جاءِ.
خال	(ف)	خا ـ ل	تِرُ ٢ـ ڪارو اُن.
دال	(ف)	دا ـ ل	عقاب ٢ـ برج اسد ۽ ستارو عطارد.
زال	(ف)	زا ـ ل	اڇن وارن وارو مرد/ عورت ٢ـ رستم جي والد جو نالو.
سال	(ف)	سا ـ ل	ورهيه (Year).
شال	(ف)	شا ـ ل	گودڙي ٢ـ پشمينه جي چادر.
ضال	(ع)	ضا ـ ل	گمراهه ـ راهه کان ڀٽڪيل.
فال	(ع)	فا ـ ل	شُگڻ ٢ـ غيب جي ڳالهه.
قال	(ع)	قا ـ ل	ڳالهه ٻولهه ـ گفتگو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
لال	(ف)	لا ـ ل	لعل (مشهور جوهر) ٢ـ ڳاڙهو رنگ
مال	(ع)	ما ـ ل	ڌن ـ دولت وغيره.
هال	(ف)	ها ـ ل	آرام ـ قرار وغيره.

گروپ ١٧٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَلال	(ع)	بَ ـ لا ـ ل	رسول پاڪ ﷺ جي مؤذن جو نالو مبارڪ.
تحال	(ع)	ت ـ حا ـ ل	اچ ـ آءُ.
جدال	(ع)	جِ ـ دا ـ ل	جهيڙو جهڳڙو.
جِلال	(ع)	جَ ـ لا ـ ل	عظمت ـ بزرگي ٢ـ باعظمت ٿيڻ ٣ـ آزموده ڪار ٿيڻ ٤ـ وڏي عمر جو ٿيڻ.
جَمال	(ع)	جَ ـ ما ـ ل	خوبصورت ـ حسين ـ سهڻو ٢ـ نيڪ سيرت وارو. ٣ـ سونهن.
حصال	(ع)	حِ ـ صا ـ ل	قلعو ٢ـ احاطو.
حَلال	(ع)	حِ ـ لا ـ ل	جائز ـ روا ـ درست ـ شرع مطابق.
حَوال	(ع)	حَ ـ وا ـ ل	زماني جي گردش.
حيالَ	(ع)	حِ ـ يا ـ ل	مقابل ـ روبرو ـ سامهون.
خَصال	(ع)	خِ ـ صا ـ ل	خصلت جو جمع ـ عادتون.
خِيال	(ع)	خِ ـ يا ـ ل	اها صورت جيڪا بيداري ۾ تصور ڪجي يا خواب ۾ ڏسجي ٢ـ ڌيان ٣ـ گمان ٤ـ نقش.
دَلال	(ع)	دَ ـ لا ـ ل	اک سان اشارو ڪرڻ ٢ـ غمزه.
رِجال	(ع)	رِ ـ جا ـ ل	رَجُل يعني بالغ مرد جو جمع.
رِيال	(ف)	رِ ـ يا ـ ل	سڪّي جو نالو ـ سعودي عرب جو سڪو.
زوال	(ع)	زَ ـ وا ـ ل	عُروج جو ضد ـ نيست و نابود ٿيڻ. لهڻ.
سُعال	(ع)	سُ ـ عا ـ ل	ڪنگهه ٢ـ ڪنگهڻ.
سِفال	(ع)	سِ ـ فا ـ ل	ٺڪري ـ مٽيءَ جا ٿانو ـ پڪل پيالو وغيره
سوال	(ع)	سُ ـ وا ـ ل	دريافت ڪرڻ ـ پڇڻ ـ گهرڻ.
شَغال	(ع)	شَ ـ غا ـ ل	گدڙ (جانور).
شمال	(ع)	شَ ـ ما ـ ل	اُتر.

Gul Hayat Institute

لغظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
عيال	(ع)	عِ ـ يا ـ ل	ٻار ٻچا۔ آڪهه۔ ڪُٽم.
فَعال	(ع)	فَ ـ عا ـ ل	فعل جو جمع۔ ڪمُ.
ڪلال	(ف)	ڪَ ـ لا ـ ل	ڪُنيار۔ ٢۔ شراب چڪائيندڙ.
ڪمال	(ع)	ڪِ ـ ما ـ ل	تمام۔ پورو. خوبي۔ چڱائي.
مجال	(ع)	مَ ـ جا ـ ل	مجازاً: قدرت۔ طاقت. امڪان. حوصلو.
مُحال	(ع)	مُ ـ حا ـ ل	نہ ٿيڻ ڳالهه۔ غيرممڪن.
مثال	(ع)	مِ ـ ثا ـ ل	مانند۔ جهڙو. شبيهه۔ تصوير.
مقال	(ع)	مَ ـ قا ـ ل	ڳالهه ٻولهه۔ گفتگو.
ملال	(ع)	مَ ـ لا ـ ل	طبيعت جو اداس ٿيڻ۔ رنج۔ غم۔ ڏک
نِهال	(ف)	نِ ـ ها ـ ل	نئون ۽ سهڻو وڻ جنهن ۾ اڃا ميوو نہ ٿيو هجي. مجازاً: شاداب. ڪامياب خوش. سرسبز.
وَبال	(ع)	وَ ـ با ـ ل	ڏاڍائي۔ ڏاڍ۔ گراني۔ عذاب۔ ناگوار ٿيڻ
وِصال	(ع)	وِ ـ صا ـ ل	ملاقات/ ڪنهن سان ملڻ ٢۔ لڳاتار ڪو ڪم ڪرڻ.

گروپ ١٧٨

بام	(ف)	با ـ م	ڇت ٢۔ قرض۔ اوڌر.
جام	(ف)	جا ـ م	شراب پيئڻ جو پيالو ٢۔ فارسيءَ جي مشهور شاعر مولانا عبدالرحمان جو شهر.
چام	(ف)	چا ـ م	ناز و ادا واري چالَ.
حام	(ع)	حا ـ م	حضرت نوح ع جي انهي پٽ جو نالو جنهن جو اولاد حبشي آهن ٢۔ چيريندڙ جانور. درندو.
خام	(ف)	خا ـ م	ڪَچو ٢۔ ڪمزور ٣۔ جَڏي ڳالهه وغيره.
دام	(ف)	دا ـ م	ڄار۔ ڪوڙڪو.
رام	(ف)	را ـ م	١۔ فرمانبردار ٢۔ هلندڙ ٣۔ آرام ۴۔ طاقت ۴۔ مشهور ساز چنگ جي موحد جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
سام	(ع)	سا - م	موت ٢- ملول ٿيڻ.
سام	(ف)	سا - م	حضرت نوح ع جي پٽ جو نالو ٢- رُستم پهلوان جي ڏاڏي جو نالو ٣- باھ.
شام	(ف)	شا - م	سج لٿي وارو وقت ٢- ٻئي وقت (ڏينهن ۽ رات) گڏجڻ جو عرصو ٣- هڪ ملڪ جو نالو.
عام	(ع)	عا - م	سال - وَرهيہ.
عام	(ف)	عا - م	خاصِ جو ضد (اصل ۾ عربي زبان جو لفظ آهي)
فام	(ف)	فا - م	رنگ ٢- شبيه ٣- چهڙو.
فام	(ع)	فا - م	دام ٢- قرض ٣- دين.
قام	(ع)	قا - م	بيٺل - قائم ٢- هو ماڻهو.
ڪام	(ف)	ڪا - م	مقصد ٢- مطلب.
گام	(ف)	گا - م	پير- قدم ٢- لانگ.
لام	(ف)	لا - م	گودڙي ٢- زيب و زينت ٣- ٻناڪ ٤- ميويدار وڻ.
مام	(ف)	صا - م	مادر - ماءُ.
نام	(ف)	نا - م	نالو - اسم.
وام	(ف)	وا - م	اوڌار/ اوڌر ٢- رنگ.

گروپ ١٧٩

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
امام	(ع)	ا - ما - م	پيشوا- هادي. نماز پڙهائيندڙ- بادشاهه
انَام	(ع)	اَ - نا - م	الله پاڪ جي مخلوق- جن و بشر.
پيام	(ف)	پِ - يا - م	پيغام- سنيهو.
تمام	(ع)	تَ - ما - م	ڪامل- پورو ٢- ڪافي.
جُذام	(ع)	جُ - ذا - م	ڪوڙھ (مشهور بيماري).
حَرام	(ع)	حَ - را - م	ناروا- ناجائز- مَنع ٿيل شيءِ ٢- ناشائستو.
		ا	

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
			گروپ ١٨٠
اِحترام	(ع)	اِحـ ـ تـ ـ را ـ م	تعظيم/ حرمت ڪرڻ.
اِحتشام	(ع)	اِحـ ـ تِـ شا ـ م	صاحبِ حشمت ٿيڻ/ صاحبِ شڪوه ٿيڻ.
اَختتام	(ع)	اخـ ـ تـ ـ تا ـ م	ختم ٢ـ پورو ڪرڻ.
استلام	(ع)	اسـ ـ تـ ـ لا ـ م	منهن يا هٿ سان پٿر کي ڇهڻ ٢ـ حجر اسود کي چُمڻ.
التحام	(ع)	الـ ـ تِـ ـ حا ـ م	زخم جو ڀرجڻ.
اَنتظام	(ع)	اِنـ ـ تـ ـ ظا ـ م	بندوبست.
انتقام	(ع)	اِنـ ـ تـ ـ قا ـ م	بدلو وٺڻ ٢ـ بغض ڪڍڻ
انهدام	(ع)	اِنـ ـ هـ ـ دا ـ م	منهدم ٿيڻ ٢ـ ڍَهڻ.
اهتمام	(ع)	اِهـ ـ تـ ـ ما ـ م	انتظام ـ بندوبست ٢ـ سعيو ـ ڪوشش.
حَاطِم	(ع)	حا ـ طِم	ڀڃڻ وارو.
حاڪم	(ع)	حا ـ ڪِم	حڪم ڪرڻ وارو٢ـ سردار ٣ـ بادشاهه.
حائم	(ع)	حا ـ ئم	اُڃو اُڃايل ـ تشنه
خاتِم	(ع)	خا ـ تِم	ختم ڪرڻ وارو.
خادِم	(ع)	خا ـ دِم	خدمت ڪرڻ وارو ـ نوڪر چاڪر.
دائِم	(ع)	دا ـ ئِم	سدا ـ هميشه.
راحِم	(ع)	را ـ حِم	رحم ڪرڻ وارو ـ مهرباني ڪرڻ وارو.
راقِم	(ع)	را ـ قِم	رقم ڪندڙ ـ لکڻ وارو.
صائِم	(ع)	صا ـ ئم	روزيدار ـ روزو رکڻ وارو.
ظالِم	(ع)	ظا ـ لِم	ظلم ڪرڻ وارو.
عاصِم	(ع)	عا ـ صِم	بچائڻ وارو ٢ـ نگاهه رکڻ وارو.
عالِم	(ع)	عا ـ لِمِ	عِلم وارو ـ سمجهڻ وارو ـ پڙهيل.
قادِم	(ع)	قا ـ دِم	ايندڙ.
قاسِم	(ع)	قا ـ سِم	تقسيم ڪرڻ وارو ـ ورهائڻ وارو.
قائِم	(ع)	قا ـ ئِم	بيٺل/ بيهندڙ ٢ـ اها بازي جنهن ۾ رانديگر برابر رهن.
لازِم	(ع)	لا ـ زِم	ڇُهنيل/ لڳل ٢ـ ضرور.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
لائم	(ع)	لا ـ ئم	ملامت ڪندڙ.
نادم	(ع)	نا ـ دم	شرمنده ـ شرمسار.
ناظم	(ع)	نا ـ ظم	انتظام ڪرڻ وارو ٢ـ پوئيندڙ.
ناعم	(ع)	نا ـ عم	نرم ـ مُلائم ٢ـ ناز و نعمت ۾ نپايل.
نائم	(ع)	نا ـ ئم	سُتل. سمجهڻ وارو ـ خفته.
هادم	(ع)	ها ـ دم	ڊاهڻ وارو ـ ڊاهيندڙ.
هاشم	(ع)	ها ـ شم	مانيءَ مان گرنهه ڀڃندڙ ٢ـ حضور پاڪ ﷺ جي پڙڏاڏي صاحب جو نالو.
هاضم	(ع)	ها ـ ضم	هضم ڪرڻ/ تيڻ وارو.
هائم	(ع)	ها ـ ئم	عشق ۾ سرگردان/ شيفته ٢ـ گهٽو اُجايل.

گروپ ١٨١

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آدم	(س)	آ ـ دم	ڪڻڪ رنگو ـ گندمي رنگ وارو ١ـ ابوالبشر ـ پهريون انسان. ٢ـ خلق ـ لوڪ.
خاتم	(ع)	خا ـ تم	مُنڊي ٢ـ مُهر.
خاصم	(ع)	خا ـ صم	هڪٻئي سان وڙهيل.
خانم	(ف)	خا ـ نم	خان جي مؤنث ٢ـ اميرزادي.
عالم	(ع)	عا ـ لم	الله کانسواءِ تمام مخلوقات ۽ موجودات.
عالم	(ف)	عا ـ لم	صورت ـ حالت.
ڪالم	(ف)	ڪا ـ لم	پوڙهو.
ماتم	(ع)	ما ـ تم	روئڻ پٽڻ/ عورتن جو مجمع خواه خوشي لاءِ هجي يا غمي لاءِ.
ڪِرام	(ع)	ڪِ ـ را ـ م	ڪريم جو جمع ـ سخي ۽ بزدل ماڻهو.
حُسام	(ع)	حُ ـ سا ـ م	تلوار ـ شمشير.
حِمام	(ع)	حِ ـ ما ـ م	موت ـ مرگ. قضا ـ قدر.
حَمام	(ع)	حَ ـ ما ـ م	بخار ـ تپ ـ ٻاڦ ٢ـ سردار.
خِرام	(ف)	خِ ـ را ـ م	نزاڪت واري چالَ.
خِيام	(ع)	خِ ـ يا ـ م	خيمه جو جمع/ تنبو. ٢ـ فارسيءَ جي هڪ مشهور شاعر (رباعي جو خالق) جو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
			تخلص- عمر خيام.
دلام	(ف)	د - لا - م	ننڍڙو نيزو.
دَوام	(ف)	دَ - وا - م	هميشگي.
ذمام	(ع)	ذ - ما - م	حق- آبرو.
زُڪام	(ع)	زُ - ڪا - م	ريزش. نڪ ذريعي وهندڙ دماغ جي رطوبت.
زمام	(ع)	زِ - ما - م	مُهارَ.
سَلام	(ع)	سَ - لا - م	سلامتي جي دُعا ٢- الله پاڪ جو نالو مبارڪ.
سِيام	(ف)	سِ - يا - م	ڏور اوڀر جي هڪ مُلڪ جو اڳوڻو نالو.
صَرام	(ع)	صَ - را - م	جنگ ٢- سختي/ بلا.
صيام	(ع)	صَ - يا - م	صوم جو جمع- روزا.
طعام	(ع)	ط - عا - م	کاڌو- غذا.
ظلام	(ع)	ظِ - لا - م	ظلمت جو جمع- تاريڪيون- اونداهيون.
عَلام	(ع)	عَ - لا - م	علامت جو جمع- نشانيون.
عَوام	(ع)	عَ - وا - م	عام جو جمع- عام ماڻهو- لوڪ.
غُلام	(ع)	غ - لا - م	ڇوڪرو مجازاً: نوڪر- ٻانهو.
قيام	(ع)	قِ - يا - م	ويهڻ/ ترسڻ ٢- نماز جو اهو حصو جنهن ۾ نمازي بيٺل هوندو آهي.
ڪَلام	(ع)	ڪَ - لا - م	ڳالهه ٢- ڳالهه ڪرڻ ٣- اها لکڻي جيڪا ٻن کان وڌيڪ جُملن سان ٺهي.
لَغام	(ف)	ل - غا - م	واڳ- مهار- عنان.
مُدام	(ع)	مُ - دا - م	هميشہ/ سدائين.
مَقام	(ع)	مَ - قا - م	ويهڻ- ترسڻ. ويهڻ- ترسڻ جو هنڌ.
نِظام	(ع)	نِ - ظا - م	اهو ڌاڳو جنهن ۾ موتي پوئجن ٢- نظم و ضبط.
نظام	(ف)	نِ - ظا - م	جنگي/ فوجي.
نَيام	(ف)	نَ - يا - م	تلوار/ خنجر وغيره جي مياڻ.
نِيام	(ع)	نِ - يا - م	نائم جو جمع يعني سُتل ماڻهو.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
يَمام	(ع)	يَـ ـ ما ـ م	جهنگلي ڪبوتر.

گروپ ۱۸۲

لفظ	بولي	بيهڪ	معنيٰ
آرام	(ف)	آ ـ را ـ م	سُکُـ قرار ـ سڪون. طاقت. قيام.
آشام	(ف)	آ ـ شا ـ م	تمام ٿوري غذا جنهن سان پيٽ نہ ڀرجي.
آلام	(ع)	آ ـ لا ـ م	الم جو جمع ـ ڏُکَـ بيماريون.
اِبهام	(ع)	اِبـ ـ ها ـ م	لڪائڻ ـ پوشيدگي. آگُوٺو.
اِتمام	(ع)	اِ تـ ـ ما ـ م	پورو ڪرڻ/ انجام ڏيڻ.
اَجسام	(ع)	اَجـ ـ سا ـ م	جسم جو جمع.
اِحرام	(ع)	احـ ـ را ـ م	حرم ۾ اچڻ. ۲ـ قديم مصري بادشاهن جا مقبرا.
أحڪام	(ع)	اَحـ ـ ڪا ـ م	حُڪم جو جمع.
ادغام	(ع)	اد ـ غا ـ م	مدغم ٿيڻ.
اِسلام	(ع)	اِسـ ـ لا ـ م	مسلمان ٿيڻ. مطيع ٿيڻ ـ فرمانبردار ٿيڻ ۲ـ ڪامل دين فطرت جو نالو.
اَصنام	(ع)	اَصـ ـ نا ـ م	صنم جو جمع۱ـ بُتَ ۲ـ معشوق.
اَسلم	(ع)	اَسـ ـ لم	سالم ـ تمام گهڻو بچيل.
اَعظم	(ع)	اَعـ ـ ظم	وڏي ۾ وڏو.
اَليم	(ع)	اَ ـ ليـ ـ م	الم يعني ڏک ڏيڻ وارو ـ دردناڪ.
بَسيم	(ف)	بَـ ـ سيـ ـ م	لذيذ ـ خوش مزه.
پَشيم	(ف)	پَـ ـ شيـ ـ م	پشيمان جو مخفف ـ نادم.
تَمِيم	(ع)	تَـ ـ مِيـ ـ م	سخت ۲ـ درست خلقيل. ۳ـ عربن جو قبيلو.
جَحيم	(ع)	جَـ ـ حِيـ ـ م	دوزخ.
جَرِيم	(ع)	جَـ ـ ريـ ـ م	مجرم ۲ـ ڪنهن شيءِ کي گڏ ڪرڻ وارو.
جَسيم	(ع)	جَـ ـ سِيـ ـ م	وڏي جسامت وارو. ۲ـ ٿُلهو.
حَريم	(ع)	حَـ ـ ريـ ـ م	گهر جي چوڌاري ڏنل ڀت ۲ـ خانہ ڪعبہ جو اردگرد ۳ـ جنهن شي جي عزت ۽ حرمت لازم هجي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
حَطِيم	(ع)	حَ - طِي - م	ڀڳل/ شڪسته ٢- ڪعبي جو هڪ حصو.
حَڪِيم	(ع)	حَ - ڪِي - م	حڪمت جا سڀ علم ڄاڻندڙ. دانا ڏاهو.
حَلِيم	(ع)	حَ - لِي - م	حلم وارو- بردبار- ڪاوڙ برداشت ڪرڻ وارو.
دَمِيم	(ع)	دَ - مِي - م	بدشڪل- ٻُچڙو.
رَجِيم	(ع)	رَ - جِي - م	سنگسار ڪيل (عام طور تي شيطان لاءِ استعمال ٿيندو آهي).
رَحِيم	(ع)	رَ - حِي - م	نهايت رحم ڪرڻ وارو. الله پاڪ جو نالو.
رَقِيم	(ع)	رَ - قِي - م	لکيل- تحرير ٿيل.
سَقِيم	(ع)	سَ - قِي - م	مريض- بيمار.
سَلِيم	(ع)	سَ - لِي - م	صحيح- سلامت- دُرست.
سَهِيم	(ع)	سَ - هِي - م	شريڪ- حقدار.
شَحِيم	(ع)	شَ - حِي - م	ٿلهو- چربي وارو.
شَمِيم	(ع)	شَ - مِي - م	خوشبودار هوا ٢- سُنگهڻ ٣- بلند شيءِ.
صَمِيم	(ع)	صَ - مِي - م	خالص- هر شيءِ جو روح.
ضَخِيم	(ع)	ضَ - خِي - م	ٿلهو- وڏي جسم وارو- ٿلهي شي.
ضَمِيم	(ع)	ضَ - مِي - م	شامل ڪيل.
عَرِيم	(ع)	عَ - رِي - م	گم- ناياب- اٽلپ- ناپيد.
عَزِيم	(ع)	عَ - زِي - م	سخت دشمن.
عَظِيم	(ع)	عَ - ظِي - م	بزرگ- وڏو- عالي.
عَلِيم	(ع)	عَ - لِي - م	ڄاڻڻ وارو- صاحب علم. الله پاڪ جو نالو.
غَنِيم	(ع)	غَ - نِي - م	ڦُريندڙ- ڌاڙيل.
فَخِيم	(ع)	فَ - خِي - م	بزرگ شي.
فَهِيم	(ع)	فَ - هِي - م	وڏي فهم ورو ٢- وڏي ڄاڻ وارو.
قَدِيم	(ع)	قَ - دِي - م	پراڻو- ڪهنه. ديرينه- هميشه.
ڪَرِيم	(ع)	ڪَ - رِي - م	گناهه بخشڻ وارو ٢- الله پاڪ جو نالو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ڪَلِيم	(ع)	ڪَ ـ لِيـ ـ م	ڪلام ڪرڻ وارو. همڪلام.
نَدِيم	(ع)	نَ ـ دِيـ ـ م	امراءَ جو همنشين ٢ـ مئہ نوشي جو ساٿي.
نَسيم	(ع)	نَ ـ سِيـ ـ م	نرم ۽ خوشبودا هوا. ٿڌي هوا.
نَعيم	(ع)	نَ ـ عِيـ ـ م	نعمت ٢ـ بهشت ٣ـ نيڪي ۴ـ ناز.
نَهِيم	(ع)	نَ ـ هِيـ ـ م	لالچي. حريص.
وَسِيم	(ع)	وَ ـ سيـ ـ م	جميل. خوبصورت. حَسين ٢ـ نشان لڳايل. نشاندار.
هَضِيم	(ع)	هَ ـ ضِيـ ـ م	ستم رسيده ٢ـ سنهي چيلهہ واري عورت.
محروم	(ع)	مَحـ ـ رو ـ م	مَنع ڪيل. روڪيل. بدنصيب. نامراد.
محڪوم	(ع)	مَحـ ـ ڪو ـ م	تابِع. مطيع. ٻانهو.
مَحموم	(ع)	مَحـ ـ مو ـ م	اهو شخص جنهن کي بخار هجي.
مخدوم	(ع)	مخـ ـ دو ـ م	خدمت ڪيل. واجب الخدمت. بزرگ. سردار. آقا.
مَرحوم	(ع)	مَر ـ حو ـ م	رحمت ڪيل. جنهن تي رحمت ڪيل هجي. مجازاً: مري ويل.
مَرقوم	(ع)	مَر ـ قو ـ م	لکيل.
مَسموم	(ع)	مَسـ ـ مُو ـ م	زهر ڏنل. جنهن زهر کاڌو هجي.
مَظلوم	(ع)	مَظ ـ لو ـ م	ظلم رسيده. اهو شخص جنهن تي ظلم ٿيو هجي.
معدوم	(ع)	مَعـ ـ دُو ـ م	عدم ڪيل. گم. ناموجد.
معصوم	(ع)	مَعـ ـ صُو ـ م	پاڪ. بي گناهہ. ڏوهن کان بچيل.
مَعلُوم	(ع)	مَعـ ـ لو ـ م	علم ۾ آيل. ڄاتل.
مغمُوم	(ع)	مغـ ـ مو ـ م	غم زده. ڏکويل.
مَفهوم	(ع)	مَفـ ـ هو ـ م	فهم ۾ آيل. جيڪو سمجهہ ۾ اچي. مطلب. معنيٰ.
مَلزوم	(ع)	مل ـ زو ـ م	لازم ڪيل. جنهن ۾ ڪا شيءِ لازم هجي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مَنظوم	(ع)	مَن ـ ظو ـ م	پوئل/ پوتل- نظم ڪيل. ٢- نالو ڏنل/ رکيل ٣- نثر ۾ لکيل.
موسوم	(ع)	مو ـ سو ـ م	نشان ڪيل.

گروپ ١٨٣

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آن	(ف)	آ ـ ن	حُسن جي ادا- ناز و انداز- معشوق جي حُسن جي خاص ڪيفيت.
آن	(ع)	آ ـ ن	ساعت- لمحو- لحظو. وقت.
جان	(ع)	جا ـ ن	روح- حيات ٢- طاقت ٣- بدن- جسم.
خان	(ع)	خا ـ ن	دڪان ٢- دڪاندار ٣- ڪاروانِ سَراءِ.
خان	(ف)	خا ـ ن	خانہ جو مخفف- گهر ٢- سراءِ.
خان	(ت)	خا ـ ن	خاقان جو مخفف- اڳ ترڪستان جي بادشاهن جو لقب هُئو هاڻ هر رئيس ۽ امير کي چئبو آهي.
دان	(ف)	دا ـ ن	دانہ يعني ٻج جو مخفف.
دان	(ف)	دا ـ ن	دانستن مصدر جو امر حاضر: تون ڄاڻ ٢- ڄاڻ وارو.
دان	(ف)	دا ـ ن	حرفِ ظرفيَت, (مثال: آتش دان.)
دان	(ع)	دا ـ ن	قريب اچڻ/ ٽيڻ وارو.
ذان	(ع)	ذا ـ ن	عيب.
ران	(ف)	را ـ ن	سَتر (چيلھ کان هيٺ ۽ گوڏي کان مٿيون ٽنگ جو حِصو).
سان	(ف)	سا ـ ن	رَوشِ- رسم ٢- مثل- نظير ٣- حصَو ٤- جائزو ٥- سامانِ جنگ.
شان	(ع)	شا ـ ن	عظمت- شوڪت ٢- حال- حالت ٣- حق ٤- ڪم ڪار.
شان	(ف)	شا ـ ن	ماکيءَ جي مَکِ جو ڇتو يا مانارو.
فان	(ع)	فا ـ ن	فنا ٿيڻ وارو- مرڻ وارو.
قان	(ت)	قا ـ ن	خون- رتُ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ڪان	(ف)	ڪا ـ ن	معدن- کاڻ ٢- جَبل کوٽڻ جو اوزار.
ڳان	(ف)	ڳا ـ ن	ظالم بادشاهه ٢- لائق- سزاوار.
مان	(ف)	ما ـ ن	گهر ٢-اسباب ٣- اسين ۴- مانَند- جهڙو.
نان	(ف)	نا ـ ن	ماني- ڍِڳڙُ.
وان	(ف)	وا ـ ن	تشبيهه جو حرف آهي- مانند- جهڙو ٢- نگهبان- محافظ.
هان	(ف)	ها ـ ن	تنبيهه جو جملو- خبردار.
يان	(ف)	يا ـ ن	لغو ڳالهيون ٢- صوفين جي اصطلاح ۾ معنيٰ ڪَشف.

گروپ ١٨۴

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آتان	(ع)	آ ـ تا ـ ن	گڏم (گڏم جي مادي).
آذان	(ع)	آ ـ ذا ـ ن	آواز ٢- آگاهه ڪرڻ ٣- ٻانگ.
آمان	(ع)	آ ـ ما ـ ن	امن- پناهه.
آدان	(ع)	آ ـ دا ـ ن	وقت- هنگام.
آوان	(ف)	آ ـ وا ـ ن	ايوان جو مخفف- محل- بلند عمارت.
آيان	(ف)	آ ـ يا ـ ن	اُچڻ وارو.
بَسان	(ف)	بَ ـ سا ـ ن	مانند- وانگي- بصورت- اهڙوئي.
بَيان	(ع)	بَ ـ يا ـ ن	ظاهر ڪرڻ- آشڪار ڪرڻ ٢- کُلي ڳالهه ڪرڻ.
تپان	(ف)	تَ ـ پا ـ ن	گرم- ڪوسو- تَتلُ.
تَڪان	(ف)	تَ ـ ڪا ـ ن	چنبڪو- ڊِڪو.
ثمان	(ع)	ثَ ـ ما ـ ن	اٺ (8).
جُمان	(ع)	جُ ـ ما ـ ن	موتي- گوهر ٢- موتيءَ جهڙا ٺهيل چانديءَ جا داڻا.
جَنان	(ع)	جَ ـ نا ـ ن	دل ٢- رات جو اونداهو ٿيڻ ٣- گهڻا ماڻهو ۴- ڪپڙو.
جِنان	(ع)	جِ ـ نا ـ ن	جنت جو جمع يعني گهڻا باغ/ جَنتون.
جِنان	(ع)	جِ ـ نا ـ ن	جِن جو جمع يعني گهڻا ڀوت/ جِنَ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
جَوان	(ف)	جَ ـ وا ـ ن	ڳڀرو ـ بالغ ـ پوڙهي جو ضد. تازو ـ نئون.
جَهان	(ف)	جَ ـ ها ـ ن	دُنيا ـ دنيا جو مال و اسباب ٣ ـ ٽُپَڙ وارو.
چَران	(ف)	چَ ـ را ـ ن	ڌراڙ ـ ڌنار چارينڌڙ.
چمان	(ف)	چ ـ ما ـ ن	شراب جو جام ٢ ـ ناز و ادا سان هلڻ.
چُنان	(ف)	چُ ـ نا ـ ن	(چون آن جو مرڪب) اهڙو ٢ ـ جهڙو ـ هُن وانگي.
حَسان	(ع)	حَ ـ سا ـ ن	اسلامي دؤر جو مشهور شاعر ۽ نعت گو حضرت حسان بن ثابت رضہ.
حُسان	(ع)	حُ ـ سا ـ ن	خوبصورت مَردُ ـ صاحبِ جمال.
حِسان	(ع)	حِ ـ سا ـ ن	خوبصورت مرد ۽ عورتون ـ صاحبانِ جمال.
حَصان	(ع)	حِ ـ صا ـ ن	مڙس واري عورت ٢ ـ پارسا عورت.
حَنان	(ع)	حَ ـ نا ـ ن	رحم/ مهرباني ڪرڻ ٢ ـ بَرڪت.
خَسان	(ف)	خَ ـ سا ـ ن	خس جو جمع ـ ڪَمينا ماڻهو.
دُڪان	(ف)	دُ ـ ڪا ـ ن	واپار جي ڪوٺي ـ هَٽُ (Shop).
دَهان	(ف)	دَ ـ ها ـ ن	وات.
ربان	(ع)	رَ ـ با ـ ن	جهاز جو ڪيپٽن/ ڪپتان.
زُبان	(ف)	زُ ـ با ـ ن	چپَ ٢ ـ ٻولي.
زَبان	(ف)	زَ ـ با ـ ن	دشمن جي فوج جو باخبر ۽ اهم گرفتار ٿيل شخص.
زَمان	(ع)	زَ ـ ما ـ نَ	زمانو ـ وقت ـ عرصو ٢ ـ ساعت ٣ ـ زمين سان گڏ زمان جي معنيٰ ٿيندي زمين و آسمان.
زِيان	(ف)	زِ ـ يا ـ ن	نقصان ـ هرَجُ.
سمان	(ف)	سَ ـ مَا ـ ن	آسمان جو مخفف ٢ ـ هر مهيني جي ٢٩ تاريخ.
سنان	(ع)	سِ ـ نا ـ ن	ڀالو ـ نيزو ٢ ـ تلوار تکي ڪرڻ جو پَٽر.
شَبان	(ف)	شَ ـ با ـ ن	شب جو جمع ـ راتيون.
صَنان	(ع)	صَ ـ نا ـ ن	بغل جي بَدبوءِ.
طنان	(ع)	طَ ـ نا ـ ن	ڪِني آواز وارو ٢ ـ مشهور.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عنان	(ع)	عِ ـ نا ـ ن	خلا۔ نواحي آسمان ٢۔ لغام۔ واڳ.
غَضان	(ع)	غَ ـ ضا ـ ن	اوبر (ٻچيل ماني).
غمان	(ع)	غ ـ ما ـ ن	غمگين۔ غمناڪ۔ رنجيده.
فُغان	(ف)	فُ ـ غا ـ ن	فرياد۔ دانهن. شورغُل.
فُغان	(ف)	فُ ـ غا ـ ن	فُغ يعني بُت جو جَمع۔ بُتَ.
قِران	(ع)	قِ ـ را ـ ن	قربت۔ ويجهڙائي۔ ميلاپ ٢۔ ٻن شين جو گڏجڻ. حج ۽ عمرو گڏي ڪرڻ.
ڪَران	(ف)	ڪَ ـ را ـ ن	ڪنارو.
ڪَشان	(ف)	ڪَ ـ شا ـ ن	ڇڪجَندي ٢۔ ڇِڪڻ وارو.
ڪَمان	(ف)	ڪَ ـ ما ـ ن	ڪماڻ (تير هلائڻ جو مشهور آلو). انڌلٺ.
گُلان	(ف)	گُ لا ـ ن	٢۔ اُقراتو (ٻہ پُڙي ماني).
گُمان	(ف)	گُ ـ ما ـ ن	شڪ۔ ظن۔ وهم۔ خيال.
لِسان	(ع)	لِ ـ سا ـ ن	ڄڀَ۔ زبان ٢۔ ٻولي.
لِعان	(ع)	لِ ـ عا ـ ن	هڪٻئي تي لعنت ڪرڻ ٢۔ شرعي اصطلاح ۾ مڙس جو زال تي بهتان هڻڻ.
مَعان	(ع)	مَ ـ عا ـ ن	مَدَد ڪرڻ جو هنڌ ٢۔ مَدد ٣۔ جاءِ.
مُغان	(ف)	مُ ـ غا ـ ن	مُغ جو جمع۔ آتش پرست ماڻهو. شراب ناهيندڙ.
مَڪان	(ع)	مَ ـ ڪا ـ ن	جاءِ ٢۔ رَهڻ جو هنڌ۔ گهر.
مِهان	(ف)	مِ ـ ها ـ ن	مہ يعني بزرگ جو جمع۔ سردارَ.
مِيان	(ف)	مِ ـ يا ـ ن	درميان۔ ڪنهن شيءِ وچ ۾ ٢۔ چيله ٣۔ تلوار جي مِياڻ ۴۔ پٽڪو.
نِشان	(ف)	نِ ـ شا ـ ن	نشاني۔ علامت ٢۔ داغ ٣۔ نشانو۔ هدف ۴۔ لشڪر جو جهنڊو.
نَوان	(ف)	نَ ـ وا ـ ن	خرامان۔ صاحبِ وجد ٢۔ ڏڪندڙ ٣۔ دانهون ڪندڙ ۴۔ پُراڻو۔ ڪهنو.
نِهان	(ف)	نِ ـ ها ـ ن	لڪل۔ پوشيده۔ پنهان.
وِلان	(ع)	وِ ـ لا ـ ن	الفت ڪرڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هَدان	(ع)	هَ ـ دا ـ ن	بدبدل ٢ـ احمقَ.
هَمان	(ف)	هَ ـ مَا ـ ن	همہ ۽ آن جو مرڪب. اُهوئي. هُوئي.
هَوان	(ع)	هَ ـ وا ـ ن	ذلت. خواري. ذلت/ خواري ڪٽڻ.
يَدان	(ع)	يَ ـ دا ـ ن	ٻئي هٿَ.

گروپ ١٨٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
رازدان	(ف)	را ـ ز ـ دا ـ ن	راز ڄاڻڻ وارو. محرم راز. رازدار.
رَهرَوان	(ف)	رهـ ـ رَ ـ وا ـ ن	رَهرَو جو جمع. مسافر.
زُعفران	(ع)	زُعـ ـ فـ ـ را ـ ن	ڪَيسَر. (زردي رنگ جي).
سالِڪان	(ف)	سا ـ لِ ـ ڪا ـ ن	سالِڪ جو جمع. طالبانِ حَق.
سِيَستان	(ف)	سيـ ـ سـ ـ تا ـ ن	ايران جي مشرق ۾ افغاني سرحد سان لڳ هڪ شهر (ملڪ) جو نالو، جيڪو رستم جو وطن به هو.
سائبان	(ف)	سا ـ ئـ ـ با ـ ن	شاميانو. ڇپَرُ.
شيذُمان	(ع)	شيـ ـ ذ ـ ما ـ ن	گرگ. بگهڙ.
صُوفيان	(ف)	صُو ـ فـ ـ يا ـ ن	صوفي جو جمع. درويشَ.
طائران	(ف)	طا ـ ئِـ ـ را ـ ن	طائر جو جمع.
عَلوِيان	(ع)	علـ ـ و ـ يا ـ ن	عَلوِي جو جمع. ساداتَ.
قدردان	(ف)	قد ـ ر ـ دا ـ ن	قدر ڄاڻڻ/ ڪرڻ وارو.
ڪاردان	(ف)	ڪا ـ ر ـ دا ـ ن	ڪم جو ڄاڻو. واقفڪار ٢ـ معاملو سمجهندڙ ٣ـ وزير.
ڪاروان	(ف)	ڪا ـ ر ـ وا ـ ن	قافلو
ڪوفجان	(ف)	ڪو ـ فـ ـ جا ـ ن	قفس. پڃرو.
ڪَيفدان	(ف)	ڪيـ ـ فـ ـ دا ـ ن	نشيدار مَعجونون رکڻ جو دٻو/ نشيدار شين جي رکڻ جو دٻو.
گنج دان	(ف)	گنـ ـ جـ ـ دا ـ ن	خَزاني رکڻ جو هنڌ ٢ـ بئنڪ.
گيسُوان	(ف)	گيـ ـ سُـ ـ وا ـ ن	گيسو جو جَمع.
لامڪان	(ع)	لا ـ مَـ ـ ڪا ـ ن	عالم الاهي (جيڪو مڪان ۽ اطراف کان مبّرا آهي).

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
ماديان	(ف)	ما ـ د ـ يا ـ ن	گهوڙي (هي لفظ واحد آهي).
ماهيان	(ف)	ما ـ هه ـ يا ـ ن	ماهي جو جمع يعني مڇيون ٢ـ ماه جو جمع.
مِهربان	(ف)	مِهه ـ ر ـ با ـ ن	مُحبت ڪرڻ وارو.
ميزبان	(ف)	ميِ ـ ز ـ با ـ ن	(مُرڪب آهي) اهو شخص جيڪو ضيافت ڪري.
ميهمان	(ف)	ميِ ـ هه ـ ما ـ ن	مِهمان ـ مزمان.
مُسلمان	(ع)	مُسـ ـ لـ ـ ما ـ ن	دين اسلام رکڻ وارو ـ مومن.
ناتُوان	(ف)	نا ـ تـ ـ وا ـ ن	ناطاقت ـ ڪمزور ـ هيڻو.
ناردان	(ف)	نا ـ ر ـ دا ـ ن	ڏاڙهونءَ جو داڻو ـ ڏاڙهونءَ جي ڦار ٢ـ معشوق جو چَپُ.
ناگهان	(ف)	نا ـ گـ ـ ها ـ ن	يڪايڪ ـ اوچتو ـ دفعتاً ـ بيخبريءَ ۾.
ناوَران	(ف)	نا ـ وَ ـ را ـ ن	مُمڪنات ـ مخلوقات.
نوجوان	(ف)	نو ـ جَـ ـ وا ـ ن	نوعمر ـ نوخير (جنهن کي اڃا ڏاڙهي نه آئي هجي).
نَورهان	(ف)	نو ـ ر ـ ها ـ ن	تحفو ـ سوکڙي ٢ـ مزدوري ٣ـ بخشش ٤ـ شعر جو صِلو.
همزُبان	(ف)	همـ ـ زُ ـ با ـ ن	مُتفق. خالص دوست. هم قول.
هم عِنان	(ف)	همـ ـ عِـ ـ نا ـ ن	همراه. برابر ـ هڪجهڙو.
همقِران	(ف)	همـ ـ قِـ ـ را ـ ن	هم نشين ـ مصاحِب.

گروپ ١٨٦

لفظ	بولي	بيهڪ	معني
آشيان	(ف)	آ ـ شـ ـ يان	آکيرو ٢ـ ڇت.
بيڪران	(ف)	بيَـ ـ ڪـ ـ ران	بي پايان ـ نهايت گهڻو ـ بي انتها.
جانِ جان	(ف)	جا ـ نِ ـ جان	معشوق ـ پيارو ٢ـ روح اعظم ٣ـ الله پاڪ ٤ـ اُقراتو.
خانمان	(ف)	خا ـ نـ ـ مان	گهر ٻار ٢ـ گهر جو اسباب.
دلستان	(ف)	دلـ ـ سـ ـ تان	دل ونندڙ ٢ـ معشوق ـ پيارو.
رائگان	(ف)	را ـ ئـ ـ گان	رستي ۾ پيل شيءِ ملي ـ مُفت جي عوض.

Gul Hayat Institute

لفظ ٻولي	بيهڪ	معني
ريسمان (ف)	ري ـ سـ ـ مان	رسّي- سُٽَ جو ڌاڳو.
ساليان (ف)	سا ـ لـ ـ يان	سال جو جمع- سالَ- ورهيه.
سرگِران (ف)	سَر ـ گـ ـ ران	ناراض- خفا- غضبناڪ ٢- مغرور ٣- رنجيده ۴- سُست.
سوزِيان (ف)	سو ـ ز ـ يان	سرمايو ٢- نفعو ٣- سرگوشي ۴- مافي الضمير.
شادمان (ف)	شا ـ د ـ مان	خوش- خرم.
شب رَوان (ف)	شب ـ رَ ـ وان	شب رَو جو جمع يعني چُورَ- دُزدَ.
ضَوفشان(ف)	ضو ـ فـ ـ شان	روشني چٽيندڙ/ ڏيندڙ ٢- روشن.
عُلويان (ع)	عُل ـ و ـ يان	عَلوي جو جمع يعني فَرشتا- سِتارا.
ڪشڪشان(ف)	ڪش ـ ڪ ـ شان	ڪشان ڪشان جو مخفف- جلد جلد- چڪجندي- تڪڙو تڪڙو.
ڪَهڪشان(ف)	ڪهه ـ ڪ ـ شان	ڪاه ڪاشان جو مخفف- ڪير ڌارا.
گُلستان (ف)	گُل ـ سـ ـ تان	گلزار- چمن- باغ- گلشن ٢- سعدي شيرازي جو ڪتاب.
گورخان (ف)	گو ـ ر ـ خان	چين جي بادشاهَن جو لقب ٢- بهرام گور جو لقب.
نارَوان (ف)	نا ـ را ـ وان	ڏاڙهونءَ جو وڻ (گلنار) ٣- هڪ سروقد وڻ جو نالو، جنهن سان معشوق جي قد جي تشبيهه ڏبي آهي.
ناسِڪان (ف)	نا ـ سِـ ـ ڪان	ناسِڪ (ع) يعني عابد جو جمع.

گروپ ١٨٧

لفظ ٻولي	بيهڪ	معني
بَدخشان (ف)	بـ ـ دخ ـ شا ـ ن	افغانستان ۽ تاتار جي سرحد تي هڪ شهر جو نالو.
بيابان (ف)	بـ ـ يا ـ با ـ ن	جَهنگ- ويرانو.
پريشان (ف)	پـ ـ ري ـ شا ـ ن	پڪڙيل- چِڙوچڙ ٢- مصيبت ۾ ڦاٿل ٣- سرگردان- آتشتہ حيران.

Gul Hayat Institute

لفظ ۽ ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
پَشيمان (ف)	پ ـ شيـ ـ ما ـ ن	نادام ـ پڇتائيندڙ ـ تاسف ڪندڙ.
حَديدان (ع)	حَ ـ ديـ ـ دا ـ ن	ڏينهن ۽ رات ـ ليل و نهار.
خِيابان (ف)	خِ ـ يا ـ با ـ ن	باغ جي پٽڙي ٢ ـ اهو رستو جنهن جي ٻنهي پاسي وَڻ هجن.
دَبستان (ف)	دَ ـ بسـ ـ تا ـ ن	ادبستان جو مخفف ـ مدرسو ـ مڪتب ـ اسڪول.
سُليمان (ع)	سُ ـ ليـ ـ ما ـ ن	مشهور پيغمبر جو نالو (ولد حضرت دائود ع). بيت المقدس جي تڪميل ڪرائيندڙ ٻه حضرت سليمان ع هو.
شبستان (ف)	شبـ ـ سـ ـ تا ـ ن	رات رهڻ جو هنڌ. بادشاهن جي خواب گاهه. مسجد ۾ رات جو عبادت ڪرڻ جو هنڌ.
غُيُوران (ف)	غُ ـ يو ـ را ـ ن	سالڪَ (اهلِ سلوڪ).
ڪليدان (ف)	ڪِ ـ لِيـ ـ دا ـ ن	قُلف ـ تالو ـ Lock.
ڪَرِمان (ف)	ڪَ ـ رِ ـ ما ـ ن	ايراني شهر "ڪرمان" جو ٻيو نالو.
گِريبان (ف)	گ ـ ريـ ـ بان	گري معنيٰ گردن ۽ بان معنيٰ محفاظت. يعني گردن جو محافظ ـ ڳچي ـ ڪالر.
مُغيلان (ع)	مُ ـ غيـ ـ لا ـ ن	ٻٻُر جو وڻ (عربي وارا ان ڪي پُوتن جي ماءَ ٻه چوندا آهن).
نِگهبان (ف)	نِ ـ گهـ ـ با ـ ن	محافظ ـ پهريدار.
وَرستان (ف)	وَ ـ رَسـ ـ تا ـ ن	ڪنهن پيغمبر جي امت.
نرِيمان (ف)	نَ ـ رِيـ ـ ما ـ ن	رُستم جو ڏاڏو (رستم بن سام بن نَريمان).

گروپ ١٨٨

لفظ ۽ ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
بَروسان (ف)	بَ ـ رو ـ سان	ڪنهن پيغمبر جي اُمت ـ گروهه.
بَهاران (ف)	بَ ـ ها ـ ران	موسمِ بهار ـ فصلِ بهارَ.
جَوانان (ف)	جَ ـ وا ـ نان	جوان جو جمع.
دَرَخشان (ف)	دَ ـ رخـ ـ شان	تابان ـ چمڪندڙ ٢ ـ لرزان.

Gul Hayat Institute

لفظ ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
درستان (ف)	دَ ـ رَسـ ـ تان	شاگرداڻو. اجرت کان علاوه جيڪو نقد بطور انعام شاگرد کي ملي.
دَرس خوان (ف)	دَ ـ رَسـ ـ خوان	طالبِ علم. شاگرد.
سَرايان (ف)	سَـ ـ را ـ يان	ڳائيندڙ.
سِياهان (ف)	سِـ ـ يا ـ هان	چور ٢. ملاح.
شتَابان (ف)	شَـ ـ تا ـ بان	جلد بازي ڪندي. ڊوڙندي.
غَزَالان (ف)	غَ ـ زا ـ لان	غزال يعني هرڻ جو جمع ٢. سِجَ.
فِراوان (ف)	فِـ ـ را ـ وان	زياده. گهڻو. ڪثرت.
فِروزان (ف)	فِـ ـ رو ـ زان	روشن.
ڪُهستان (ف)	ڪُـ ـ هِسـ ـ تان	ڪوهستان جو مخفف.
گلستَان (ف)	گُلـ ـ سـ ـ تان	باغ. چمن. گلزار. گلشن.
لُرستان (ف)	لُـ ـ رِسـ ـ تان	ايراني قوم "لُر" (جيڪا عيّاري ۾ مشهور آهي) جو مسڪن.
هراسان (ف)	هـ ـ را ـ سان	خوفزده. ڊنل. ڊڄندڙ.
نُمايان (ف)	نُـ ـ ما ـ يان	نمودار ٿيندڙ. ظاهر. پڌرو. واضح ٢. گهڻو ٣. وڏو. ۴. دراز.

گروپ ١٨٩

لفظ ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
باغستان (ف)	با ـ غسـ ـ تا ـ ن	باغ جو هنڌ (باغ).
بي ايمان (ف)	بيـ ـ ايـ ـ ما ـ ن	ڪافر. بي دين. بي صبر. مُنڊل.
تابستان (ف)	تا ـ بسـ ـ تا ـ ن	گرميءَ جي موسم.
تاڪستان (ف)	تا ـ ڪسـ ـ تا ـ ن	انگور جي وَل.
پاڪستان (ف)	پا ـ ڪسـ ـ تا ـ ن	پاڪيزگي جو هنڌ. جِت پاڪائي هجي. سنڌ، پنجاب، سرحد ۽ بلوچستان تي مشتمل ملڪ جو نالو.
چولستان (ف)	چو ـ لسـ تا ـ ن	بيابان/ جَهنگُ جنهن ۾ پاڻي نه هجي.
سنگستان (ف)	سنـ ـ گسـ ـ تا ـ ن	پٿريلي ڌرتي/ زمين. جَبل. ڏونگر.
روشندان (ع)	رو ـ شنـ ـ دا ـ ن	روشني لاءِ ناهيل دَري ٢. چراغدان.
ريگستان(ف)	ريـ ـ گسـ ـ تا ـ ن	صحرا. رڻ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
عاليشان	(ف)	عا ـ ليـ ـ شا ـ ن	بلند مرتبت۔ نهايت عظمت وارو.
ڪارستان	(ف)	ڪا ـ رسـ ـ تا ـ ن	ڪارخانو.
ڪُردستان	(ف)	ڪُر ـ دِسـ ـ تا ـ ن	ايران جي مغرب ۾ رهندڙ قوم ڪُرد جو مَسڪن.
ڪوهستان	(ف)	ڪو ـ هسـ ـ تا ـ ن	جِت گهڻا جبل هجن۔ جابلو جڳهه.
لَب گَردان	(ف)	لَبـ ـ گر ـ دا ـ ن	لبريز (ٿانو ۾ ايترو پاڻي، جو ڪنارن تان وهي اچي).
موڪبان	(ف)	مو ـ ڪبـ ـ با ـ ن	موڪب يعني اردلي (اهو ماڻهو جيڪو سوار جي اڳيان/ پويان هلي) جو جمع.
نافرمان	(ف)	نا ـ فر ـ ما ـ ن	حڪم نہ مڃيندڙ ٢۔ هڪ گُل جو نالو.
ناگهان	(ف)	نا ـ گا ـ ها ـ ن	اوچتو۔ يڪايڪ۔ اِتفاقاً.
بي پايان	(ف)	بيـ ـ پا ـ يا ـ ن	بي انتها۔ بي نهايت.
بيگاهان	(ف)	بيـ ـ گا ـ هان	رات جو وقت.
رُوگردان	(ف)	رو ـ گر ـ دا ـ ن	مُنهن مَتائڻ وارو ٢۔ بي دماغ۔ پريشان ڦرندڙ
سَرگردان	(ف)	سَر ـ گر ـ دا ـ ن	پريشان. رولڙي ۾۔ رولاڪ.
عَصمتيان	(ف)	عَصـ ـ مَتـ ـ يا ـ ن	اَنبياء ٢۔ اولياء٣۔ پرده نشين عوتون ۴۔ حضرت بيبي مريم ع.
نَقاشان	(ف)	نَـ ـ قا ـ شا ـ ن	نَقاش (ع) جو جمع.
همڪيشان	(ف)	همـ ـ ڪيـ شا ـ ن	هم ڪيش جو جمع يعني هڪ مذهب وارا ٢۔ هڪ مرتبي وارا.

Gul Hayat Institute

گروپ ١٩٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
هندستان	(ف)	هنـ ـ دسـ ـ تا ـ ن	هندوستان جو مخفف۔ ڀارت۔ India.
آزان	(ف)	آ ـ زان	هنڪي۔ هن سان.
بُتان	(ف)	بُـ ـ تان	بُت جو جمع۔ بُتَ. معشوقَ.
بَمان	(ف)	بَـ ـ مان	ماندن مان امر جو ڪلمو: ڇڏ ٢۔ بِيهُ.
تَوان	(ف)	تُـ ـ وان	طاقت۔ قُوّت۔ قدرت۔ زور ٣۔ هر شي جو ممڪن ٿيڻ.

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
حَران	(ع)	حَ - ران	شام جي هڪ شهر جو نالو جيڪو آتش پرستن جي پيغمبر زرتشت جي جنم ڀُومي آهي.
خَزان	(ف)	خَ - زان	پَنن جي ڇَڻ جي مُند. سرءُ. خريف جي موسم. بهار جو ضد.
دَمان	(ف)	دَ - مان	زمانو. وقت ٢. خوشي ۾ گوڙ مچائيندي ٣. مَست ۴. تند و تيز ۵. حملي آور.
دَوان	(ف)	دَ - وان	ڊوڙندڙ ٢. ڊوڙڻ وارو.
رَسان	(ف)	رَ - سان	پڄائڻ وارو. پُهچائيندڙ.
رَوان	(ف)	رَ - وان	جاري. وهندڙ ٢. ويندڙ ٣. في الحال ۴. فوراً. جلد.
سَران	(ف)	سَ - ران	سر جو جمع يعني سردارَ.
عَيان	(ع)	عَ - يان	اکين سان ڏسڻ. مجازاً: ظاهر. پڌرو.
فشان	(ف)	فَ - شان	ڇنڊيندڙ ٢. ڇنڊڻ وارو.
فُلان	(ع)	فُ - لان	فلاڻو ٢. غير معلوم شخص.
ڪَنان	(ف)	ڪَ - نان	پردو. پوش. لباس. پوشاڪ.
ڪُنان	(ف)	ڪُ - نان	ڪهنو. پُراڻو.
ڪِهان	(ف)	ڪِ - هان	ڪِ يعني ڪم رتبہ جو جمع معنيٰ ادنيٰ ماڻهو.
ڪهان	(ف)	ڪَ - هان	گيهان جو مخفف يعني دنيا. جهان.
گِرَان	(ف)	گِ - ران	ڳرو. وَزنائتو ٢. مهانگو. قيمتي ٣. خلافِ طبيعت. ناگوار.
گهان	(ف)	گَ - هان	دنيا. جهان. عالم.
يَگان	(ف)	يَ - گان	هڪ. هڪڙو. اڪيلو. بي مثال. بينظير.

گروپ ١٩١

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آستان	(ف)	آ - سـ - تا - ن	دهليز. چائنٺ. حويلي. بادشاهَن جي بارگاه.
آسمان	(ف)	آ - سـ - ما - ن	آس معنيٰ جَنڊُ ۽ مانُ مخفف آهي مانَند جو يعني جَنڊ جهڙو:. فَلڪ. اُڀُ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَلامان	(ع)	ال ـ اَ ـ ما ـ ن	پناه- خدا پناه ۾ رکي (ڏکيائي جي وقت چئبو آهي).
بادبان	(ف)	با ـ دِ ـ با ـ ن	جهاز جو پالُ (سِڙهُ) ٢- هڪ قسم جو پردو.
باديان	(ف)	با ـ د ـ يا ـ ن	سونف.
باغبان	(ف)	با ـ غ ـ با ـ ن	باغ جو نگهبان- مالهي.
بوستان	(ف)	بو ـ سـ ـ تا ـ ن	خوشبو جو هنڌ- باغ ٢- سعدي شيرازي جو ڪتاب (منظوم).
اَرغوان	(ف)	ار ـ غ ـ وا ـ ن	هڪ وَڻُ، جيڪو بهار ۾ گُلن سان ڀرجي ويندو آهي- ارجوان ٢- ڳاڙهو گُل.
اَرمُغان	(ف)	اَر ـ مُ ـ غا ـ ن	سوغات- سوکڙي- تحفو- Novelty.
اِمتحان	(ع)	اِم ـ تِ ـ حا ـ ن	آزمائش- آزمائِڻ ٢- آزمائش ۾ وجهڻ.
تَابدان	(ف)	تا ـ بِ ـ دا ـ ن	روشندان ٢- سوناري/ لوهار جي ڀَٽي/ ڪورو.
تَرجمان	(ع)	تر ـ جـ ـ ما ـ ن	ترزبان جو مُعرب- فصيح- خوش تقرير ٢- ترجمو ڪندڙ. ٣- ٻئي جي پاران ڳالهائيندڙ (Spokesman).
تيردان	(ف)	تيـ ـ ر ـ دا ـ ن	ترڪش- تير رکڻ جو خانو/ ٿيلهو.
جَاوَدان	(ف)	جا ـ وِ ـ دا ـ ن	دائم- هميشه- سدائين.
چرسَلان		چر ـ سَـ ـ لا ـ ن	گداگرن جي جهولي.
حُڪمران	(ع)	حڪـ ـ مـ ـ را ـ ن	حاڪم- فرمانروا- بادشاه.
خاندان	(ف)	خا ـ نـ ـ دا ـ ن	گهراڻو- نسل- قبيلو- ڪٽنب.
خاوَران	(ف)	خا ـ وَ ـ را ـ ن	اُڀرندو ۽ اُلهندو.
خُستوان	(ف)	خسـ ـ تـ ـ وا ـ ن	اقرار ڪرڻ وارا.
داستان	(ف)	دا ـ سـ ـ تا ـ ن	قِصو- آکاڻي- افسانو ٢- شهرت.
درزمان	(ف)	دَر ـ زَ ـ ما ـ ن	هينئر- هِن وقت- في الفور.
ديگ دان	(ف)	ديـ ـ گ ـ دا ـ ن	چُلهه.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			گروپ ١٩٢
اَمِين	(ع)	اَ - مِيـ - ن	امانت دار ٢ـ قابل اعتبار ٣ـ معتبر۔ بيخوف ۴ـ رسول پاڪﷺ جو لقب.
اَنِين	(ع)	اَ - نِيـ - ن	ناله و فرياد ٢ـ روئڻ.
بَدِين	(ع)	بَ - دِيـ - ن	ٿُلهو۔ تناور.
بَدِين	(ف)	بَ - ديـ - ن	(اصل ۾) بداين يعني هُنسان۔ هُنَ سان گڏ. ٢ـ سنڌ جي هڪ شهر جو نالو.
بَزِين	(ف)	بَ - زِيـ - ن	لڳندڙ واءُ.
بَطِين	(ع)	بَ - طِيـ - ن	تونگر ٢ـ وڏ پيٽو.
بَنِين	(ع)	بَ - نِيـ - ن	اِبن جو جمع۔ پُٽَ.
تَڪِين	(ف)	تَ - ڪِيـ - ن	پهلوان۔ دِلاور۔ بهادر ٢ـ باهه.
تَنِين	(ع)	تَ - نِيـ - ن	وڏو نانگ۔ ازدها.
پَشِين	(ف)	پَ - شِيـ - ن	ڪَيقباد جي پُٽ ۽ لهراسپ جي جِدامجد جو نالو.
ثَمِين	(ع)	ثَ - مِيـ - ن	قيمتي۔ مهانگو ٢ـ اٺون حصو.
جَبِين	(ع)	جَ - بِيـ - ن	پيشاني۔ نراڙ ٢ـ پيشاني جا ٻئي طرف۔ چهرو.
حَسِين	(ع)	حَ - سِيـ - ن	خوش شڪل۔ خوبصورت۔ سهڻو.
حَصِين	(ع)	حَ - صِيـ - ن	مضبوط۔ استوار.
حَنِين	(ع)	حَ - نِيـ - ن	آرزومندي. نوحه ڪرڻ.
خَدِين	(ع)	خَ - دِيـ - ن	دوست۔ يار ٢ـ معشوق.
خَصِين	(ع)	خَ - صِيـ - ن	ڪُهاڙي/ ڪهاڙو.
دَفِين	(ع)	دَ - فِيـ - ن	پوشيده۔ لڪل ٢ـ زمين ۾ پوريل مال.
ذَهِين	(ع)	ذَ - هِيـ - ن	هوشيار۔ سمجهدار۔ عقلمند.
زَمِين	(ع)	زَ - مِيـ - ن	معذور۔ لنگڙو.
زَمِين	(ف)	زَ - مِيـ - ن	ڌرتي۔ ڪره ارض.
سَجِين	(ع)	سَ - جِيـ - ن	قيدي۔ اَسير.
سَمِين	(ع)	سَ - مِيـ - ن	ٿُلهو۔ چربيدار.
سَنِين	(ع)	سَ - نِيـ - ن	سَنه يعني سال جو جمع ٢ـ قحط جو سال.

Gul Hayat Institute

لفظ	بولي	بيھڪ	معنيٰ
ضَمِين	(ع)	ضَ ـ مِيـ ـ ن	ضامن- ڪَفِيل.
غَبِين	(ع)	غَ ـ بِيـ ـ ن	جنھن جي راءِ درست/ صائب نہ ھجي- ضعيف الراءِ.
غَمِين	(ف)	غَ ـ مِيـ ـ ن	غمگين- غمناڪ- رنجيده.
فَطِين	(ع)	فَ ـ طِيـ ـ ن	دانا- بزرگ.
قَرِين	(ع)	قَ ـ رِيـ ـ ن	همنشين- مصاحب- دوست- يار ٢- مِليل- ويجھو ٣- مثل- جھڙو.
قَطِين	(ع)	قَ ـ طِيـ ـ ن	رھڻ وارو.
قَمِين	(ع)	قَ ـ مِيـ ـ ن	لائق- سزاوار.
ڪَمِين	(ع)	ڪَ ـ مِيـ ـ ن	شڪار/ دشمن لاءِ لڪي وينل- تاڙ ۾ وينل.
ڪَمِين	(ف)	ڪَ ـ مِيـ ـ ن	دشمن سان وڙھڻ لاءِ لڪي ويھڻ.
ڪَمِين	(ف)	ڪَ ـ مِيـ ـ ن	گھٽ- تورڙو. ٢- ڪميڻو.
لَعِين	(ع)	لَ ـ عِيـ ـ ن	جنھن تي لعنت وِڌل ھجي (پيل ھجي).
مَتِين	(ع)	مَ ـ تِيـ ـ ن	مضبوط- مستحڪم- استوار- پائدار.
مَدِين	(ع)	مَ ـ دِيـ ـ ن	مصر کان ڪجھ پري مغربي درياءَ جي ڪناري تي ھڪ شھر، جت حضرت شعيب ع رھندو ھو.
مَعِين	(ع)	مَ ـ عِيـ ـ ن	روان- جاري- وھندڙ/ ھلندڙ ٢- آبِ روان.
مَڪِين	(ع)	مَ ـ ڪِيـ ـ ن	صاحبِ مڪان- گھر وارو ٢- گھر ۾ رھندڙ ٣- صاحبِ مرتبہ.
مَهِين	(ف)	مَ ـ هِيـ ـ ن	ڪاهِل- سُست- ضعيف ٢- خوار- ذليل- حقير.
نَتِين	(ع)	نَ ـ تِيـ ـ ن	ڌَپ واري شيءِ- بدبودار شيءِ.
نَشِين	(ف)	نَ ـ شِيـ ـ ن	وينل ٢- ويھڻ وارو.
نَگِين	(ف)	نَ ـ گِيـ ـ ن	نگينو.
نَوِين	(ف)	نَ ـ وِيـ ـ ن	بادشاھزادو ٢- امير اعظم ٣- داماد- نائي.
وَتِين	(ع)	وَ ـ تِيـ ـ ن	دل سان پيوستہ رگ جو نالو جنھن جي وڍجڻ سان ئي ساھ نڪري ويندو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
يَقِين	(ع)	يَ - قِي - ن	جنهن ۾ شڪ نہ هجي. بيشڪ ٢. موت. مرگ.
يَمِين	(ع)	يَ - مِي - ن	بَرڪت. مُبارڪ. برڪت وارو. قدر. مرتبو. طاقت. قسم.
بُرِين	(ف)	بُ - رِي - ن	چانهي/ گدري وغيره جي قاَر.
گزِين	(ف)	گَ - زِي - ن	عمده. پسنديده. منتخب ٢. اختيار ڪرڻ وارو.
مُبِين	(ع)	مُ - بِي - ن	آشڪار. ظاهر. واضح. روشن ٢. آشڪار ڪرڻ وارو ٣. بيان ڪندڙ.
مُعِين	(ع)	مُ - عِي - ن	مددگار. مدد ڪرڻ وارو.
مُهِين	(ع)	مُ - هِي - ن	اهانت ڪرڻ وارو. ذليل خوار ڇڏيندڙ.
بَرِين	(ف)	بَ - رِين	متي ٢. برتر اعليٰ. بلند ٢. بَراين جو مخفف يعني هتي يا هُن جي مَٿان.
پَشِين	(ف)	پَ - شِين	ذات مطلق، ذات ممڪن/ واجب ۾ نهي لاءِ.
حَزِين	(ع)	حَ - زِين	غمگين. ملول. غمزده.
دَرِين	(ف)	دَ - رِين	هُن ۾. هن جي درميان ٢. هڪبئي ۾.
رزِين	(ف)	رَ - زِين	مضبوط. استوار.
جِين	(ف)	جِي - ن	خراب صِفات/ ڪِنو اخلاق.
چِين	(ف)	چِي - ن	مشهور ملڪ جو نالو China.
حِين	(ع)	حِي - ن	وقت ٢. روزِ قيامت.
دِين	(ع)	دِي - ن	مذهب ٢. حساب ٣. بدلو ڏيڻ.
دِين	(ف)	دِي - ن	هڪ فرشتي جو نالو ٢. هر شمسي ماه جي ٢۴ تاريخ.
شِين	(ف)	شِي - ن	نشين جو مخفف (ڏسو نشين).
عِين	(ع)	عِي - ن	عَينا يعني وڏين ۽ سهڻين اکين واري عورت جو جمع.
ڪِين	(ف)	ڪِي - ن	ڪينو. عداوَت. دُشمني.
بَيِن	(ع)	بَي - ن	درميان ٢. وصل ٣. جُدائي ۴. پيوستہ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معني
			تيڻ.
چَين	(ھ)	چَيـ ـ ن	سُک- آرام.
حَين	(ع)	حَيـ ـ ن	مرگ- موت- هلاڪت.
دَين	(ع)	دَيـ ـ ن	اوڌر- اُڌار (اهو قرض جنهن جي اِدا ڪرڻ جو وقت مقرر ڪيو وڃي).
زَين	(ع)	زَيـ ـ ن	زينت ڏيڻ/ آراسته ڪرڻ.
عَين	(ع)	عَيـ ـ ن	اکِ ٢- پاڻي جو چشمو ٣- سون ۴- هر عمده شي ۵- سردار ٦- جاسوس
قَين	(ع)	قَيـ ـ ن	غلام. لوهار (ترڪيءَ ۾ زوج/ اهليه ۽ مياڻ کي چوندا آهن).
هَين	(ع)	هَيـ ـ ن	سيلاب- ٻوڏ ٢- سهل- آسان.
حُسين	(ع)	حُـ ـ سَيـ ـ ن	حسن جي تصغير- خوبڪ- نيڪ. حضرت علي ع جي فرزند مبارڪ و امام عالي مقام جو اسم گرامي.
حُنَين	(ع)	حُـ ـ نَيـ ـ ن	مڪي ۽ طائف درميان هڪ مقام، جت رسول پاڪ ﷺ جي ڪافرن سان جنگ ٿي هئي ٢- هڪ وڏي عالم جو نالو.

گروپ ١٩٣

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معني
آبتين	(ف)	آ ـ بـ ـ تيـ ـ ن	فريدون شاه جو والد.
آتشِين	(ف)	آ ـ تـ ـ شِيـ ـ ن	باهه جهڙو- باهه مان ٺهيل- گرم مزاج.
آثمِين	(ع)	آثـ ـ مِيـ ـ ن	گنهگار ماڻهو- ڏوهاري.
آستين	(ف)	آ ـ سـ ـ تِيـ ـ ن	ٻانهن (قَميص جي).
آفرين	(ف)	آ ـ فـ ـ رِيـ ـ ن	مرحبا- شاباس.
انگبين	(ف)	انـ ـ گـ ـ بِيـ ـ ن	ماکي.
اُولِين	(ف)	اوَ ـ و ـ ليـ ـ ن	پهريون
اَولِين	(ع)	او ـ و ـ لِيـ ـ ن	اوّل جو جمع- اڳيان/ پهريان ماڻهو.
تابَعِين	(ع)	تا ـ بـ ـ عِيـ ـ ن	تابع جو جمع ٢- اهو شخص جنهن رسول پاڪ ﷺ جي هڪ يا وڌيڪ اصحاب

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			ڪي ڏنو هجي.
جاثِمين	(ع)	جا ـ ثِ ـ مِيـ ـ ن	بي حس و حرڪت ٿيڻ وارو ٢ـ مرڻ وارو.
جانَشين	(ف)	جا ـ نَ ـ شيـ ـ ن	قائم مقام.
خافقِين	(ع)	خا ـ فِ ـ قيـ ـ ن	مشرق و مغرب ـ پورب پڇم.
خالدِين	(ع)	خا ـ لِ ـ دِيـ ـ ن	خالد جو جمع ـ هميشهٔ رهڻ وارا.
زائرِين	(ع)	زا ـ ئِ ـ رِيـ ـ ن	زائر يعني زيارت ڪرڻ وارن جو جمع.
ساڪَنِين	(ف)	سا ـ ڪَ ـ نِيـ ـ ن	ساڪن يعني رهڻ وارو/ رهندڙ جو جمع.
سامعِين	(ع)	سا ـ مِ ـ عِيـ ـ ن	ٻُڌڻ وارا.
شايقِين	(ع)	شا ـ يِ ـ قيـ ـ ن	شوقين ـ شوق وارا.
عارضِين	(ع)	عا ـ رِ ـ ضِيـ ـ ن	اهل مقدم ـ مُدعي ۽ مدعا عليه.
عاڪفِين	(ع)	عا ـ ڪِ ـ فِيـ ـ ن	عاڪِف يعني گوشه نشين/ مقيم جو جمع.
عالَمين	(ع)	عا ـ لَ ـ مِيـ ـ ن	عالَم جو جمع (ماسواءِ الله ـ الله کان سواءِ تمام مخلوقات ۽ موجودات).
عَنبَرِين	(ع)	عَنـ ـ بَ ـ رِيـ ـ ن	عنبر جي خوشبو جهڙو/ وارو.
فاتحِين	(ع)	فا ـ تِ ـ حيـ ـ ن	فاتح جو جمع.
قاطَعِين	(ع)	قا ـ طِ ـ عِيـ ـ ن	مسافرَ ماڻهو ٢ـ اجاره دارَ/ ٺيڪيدار.
قاطِنين	(ع)	قا ـ طِ ـ نِيـ ـ ن	قاطِن يعني مقيم/ رهڻ وارو جو جمع.
قانِتِين	(ع)	قا ـ نِ ـ تيـ ـ ن	قانِت يعني فرمانبردار/ خدا جو حڪم مڃيندڙ جو جمع.
قانطِين	(ع)	قا ـ نِ ـ طِيـ ـ ن	قانط يعني نااُميد/ مايوس جو جمع.
ڪاذِبين	(ع)	ڪا ـ ذِ ـ بِيـ ـ ن	ڪاذب يعني ڪوڙو جو جمع.
مُرسَلِين	(ع)	مُر ـ سَ ـ لِيـ ـ ن	مرسل جو جمع ـ انبياء ـ پيغمبر.
مامَعِين	(ع)	ماء ـ مَ ـ عِيـ ـ ن	هلندڙ پاڻي/ جالارو پاڻي.
نازنِين	(ف)	نا ـ زِ ـ نيـ ـ ن	نازڪ اندام ـ لاڏلو ـ خوبصورت ـ دلربا. مجازاً: سُهڻي عورت.
ناظَرِين	(ع)	نا ـ ظِ ـ رِيـ ـ ن	ناظر جو جمع ـ ڏسڻ وارا.
واضِعِين	(ع)	وا ـ ضِ ـ عِيـ ـ ن	واضع جو جمع ـ واضع رکڻ وارو (ڏسو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			واضع).
ياسمِين	(ع)	يا ـ سـ ـ مِيـ ـ ن	چنبيلي (مشهور گل).

گروپ ۱۹۴

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَفسون	(ف)	اَف ـ سو ـ ن	جادو- منتر- ۲- چاپلوسي ۳- مڪاري- فريب.
آتون	(ف)	آ ـ تو ـ ن	استاد (مؤنث).
آخون	(ف)	آ ـ خو ـ ن	استادُ (مذَڪر).
آهون	(ف)	آ ـ هو ـ ن	رُخنو- ڪاٽ.
اَرغون	(ف)	اَر ـ غو ـ ن	هڪ وڻ جيڪو بهار ۾ گُلن سان ڀرجي ويندو آهي (ڳاڙهو گل).
اَفيون	(ع)	اَف ـ يو ـ ن	آفيم- ترياق.
اَڪنون	(ف)	اڪ ـ نو ـ ن	هاڻ- هينئر.
اندون	(ف)	ان ـ دو ـ ن	مرهم ۲- هن طرح.
بَادُون	(ع)	با- دو ـ ن.	کُليو- پڌرو- ظاهر ۲- صحرا نشين.
بَرهون	(ف)	بر ـ هو ـ ن	زينت- آرائش.
بَشيُون	(ف)	بشـ ـ يُو ـ ن	تلهو ماٺو.
تَسعُون	(ع)	تَسـ ـ عُو ـ ن	نوي- (۹۰).
خاتُون	(ف)	خا ـ تُو ـ ن	بيگم- سائِنڻ- بي بي- گهر جي مالڪياڻي ۲- اميرزادي.
زَريُون	(ف)	زَر ـ يُو ـ ن	سونهري رنگ وارو.
صابُون	(ع)	صا ـ بُو ـ ن	صابڻ.
طاعُون	(ع)	طا ـ عُو ـ ن	هڪ وچڙندڙ بيماري جنهن ۾ موت عام ٿئي. پليگ ۲- شامت.
قارون	(ع)	قا ـ رُو ـ ن	حضرت موسيٰ ؑ جي مشهور دولتمند سؤٽ جو نالو جنهن جا چاليهه خزانا مشهور آهن، موسيٰ ؑ جي هدايت نہ مڃڻ ڪري متس قهرِ الاهي نازل ٿيو ۽ بالآخر قارون سندس خزاني سميت تباهہ ٿي ويو.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
قانون	(ع)	قا ـ نُو ـ ن	هر شيءِ جو اصلُ ٢ـ ڪتاب جو مسطر ٣ـ مقياس ٤ـ مجازاً: دستور- قاعدو- رسم.
ڪانون	(ف)	ڪا ـ نو ـ ن	چُلھ- بُخارو- آتشدان- ٻَني.
ماعُون	(ع)	ما ـ عُو ـ ن	مال جي زڪواة ٢ـ گھر جو سامان (رڌڻ/ ڪائڻ جو) ٣ـ مَددي شيءِ.
مامُون	(ع)	ما ـ مُو ـ ن	امن ۾ (بي خوف و خطر)- محفوظ ٢ـ خليفي هارون الرشيد جو پٽ ۽ ستون عباسي خليفو.
مجنون	(ع)	مج ـ نُو ـ ن	جُنوني- چريو ٢ـ ليليٰ جي عاشق قيس عامري جو لقب.
مَحزون	(ع)	مَح ـ زُو ـ ن	حزين- غمگين- ڏکويل- رنجيده- اداس.
مخزون	(ع)	مخ ـ زُو ـ ن	خزاني ۾ رکيل شيءِ.
مَدفُون	(ع)	مَد ـ فو ـ ن	دفن ٿيل- پوريل.
مَرهُون	(ع)	مر ـ هُو ـ ن	رهن ۾ رکيل- گروي ڪيل.
مَسجُون	(ع)	مَس ـ جُو ـ ن	اسير- قيدي. ٢ـ روشن ڪيو ويل.
مَسنون	(ع)	مَس ـ نُو ـ ن	اها ڳالھ جنهن جو ڪرڻ شرع ۾ سُنت هُجي.
مَضمون	(ع)	مَض ـ مُو ـ ن	ضمن ۾ اندل ٢ـ وچ ۾ آيل ٣ـ مطلب- معنيٰ. ٤ـ پُر مقصد عبارت.
مَظنُون	(ع)	مظ نُو ـ ن	جنهن تي گمان هُجي.
معجون	(ع)	مَع ـ جُو ـ ن	ڳوهيل/ ڳنڌل- خمير ڪيل ٢ـ دوا (مرڪب ٿيل).
مَفتون	(ع)	مف ـ تو ـ ن	فتني ۾ وِڌل ٢ـ عاشق- شيفته.
مَڪمون	(ع)	مڪ ـ مُو ـ ن	پنهان- پوشيده- لڪل.
مَلعون	(ع)	مل ـ عُو ـ ن	لعنت ڪيل- مَردُود.
مَمنُون	(ع)	مَم ـ نُو ـ ن	نعمت ڏنل- احسانمَند ٢ـ نقصان ۾ وِڌل.
مَوهُون	(ع)	مو ـ هُو ـ ن	سست ڪيل.
مَيمون	(ف)	مَيـ ـ مُو ـ ن	بابَرڪت- مبارڪ- خجسته.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
مَيمون	(ع)	مَيـ ـ مُو ـ ن	باندر (مشهور جانور).
وارُون	(ف)	وا ـ رُو ـ ن	اُبتو ـ معڪوس. شُوم ـ نامبارڪ.
هارُون	(ع)	ها ـ رُو ـ ن	١ـ حضرت موسيٰ ع جي وڏي ڀاءُ (پاڻ ب پيغمبر هو) جو نالو ٢ـ پنجون عباسي خليفو (هارون الرشيد) ٣ـ سرڪش گهوڙو ۴ـ سالارِ قوم ـ سردار.
هارُون	(ف)	ها ـ رُو ـ ن	قاصد ٢ـ نقيب ـ پاسبان.
هامُون	(ف)	ها ـ مُو ـ ن	جَهنگ ـ بيابان.
يَڪسُون	(ف)	يڪ ـ سو ـ ن	برابر ـ هميشه.

گروپ ١٩٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آذين	(ف)	آ ـ ذيـ ـ ن	آئين بندي ـ سينگار.
آمين	(ع)	آ ـ مِيـ ـ ن	دعا جو ڪلمو ـ خدا ائين ڪري.
آئِين	(ف)	آ ـ ئِيـ ـ ن	آرائش ـ سجاوٽ ـ زيب ـ زينت.
اَروين	(ف)	ار ـ ويـ ـ ن	امتحان ـ تجربو ـ آزمائش.
بالين	(ف)	با ـ ليـ ـ ن	وهاڻو ـ سيراندي
برزِين	(ف)	بر ـ زيـ ـ ن	صحرا ٢ـ محلّ ٣ـ باهه
بوسِين	(ف)	بو ـ سيـ ـ ن	تهمت ـ بهتان ـ ملامت.
تلقِين	(ع)	تل ـ قيـ ـ ن	تسليم ڪرڻ ـ سمجهڻ.
تارين	(ف)	تا ـ ريـ ـ ن	اونداهو ـ تاريڪ تر.
تحسين	(ع)	تح ـ سيـ ـ ن	تعريف ڪرڻ ـ ساراهڻ.
تحصين	(ع)	تح ـ صيـ ـ ن	شهر جي چوڌاري شهر پناه ڏيڻ ٢ـ مورچو.
تخمين	(ع)	تخ ـ ميـ ـ ن	تخمينو/ اندازو لڳائڻ.
تزئين	(ع)	تز ـ ئيـ ـ ن	زينت ڏيڻ ـ زيبائش ڪرڻ.
تضمِين	(ع)	تَض ـ مِيـ ـ ن	ضامن ڪرڻ ـ پنهنجي پناهه ۾ آڻڻ ٢ـ ڪو مشهور شعر پنهنجي شعر ۾ لکڻ.
تَڪوين	(ع)	تڪ ـ ويـ ـ ن	وجود ڏيڻ ـ پيدا ڪرڻ.
تَمڪِين	(ع)	تم ـ ڪيـ ـ ن	جڳهه ڏيڻ ـ قائم ڪرڻ ٢ـ قدرت (ڪنهن شيءِ تي) حاصل ڪرڻ ٣ـ

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			مرتبو. قدر.
توهين	(ع)	تو ـ هيـ ـ ن	سست ڪرڻ ٢. بي عزتي.
تسڪين	(ع)	تسـ ـ ڪيـ ـ ن	تسَلي. ڏڍُ ٢. آرام. فرحت.
حامين	(ع)	حا ـ ميـ ـ ن	عار رکڻ وارا.
پروين	(ف)	پر ـ ويـ ـ ن	ثُرَيا (ستن تارن جو ميڙ) ٢. موتي.
دارين	(ع)	دا ـ ريـ ـ ن	ملڪ شام جي هڪ مقام ۽ بحرين جي بندرگاهه جو نالو.
رَنگين	(ف)	رَنـ گيـ ـ ن	رنگيل. رنگارنگ. خوب ٢. خوش.
روئين	(ف)	رُو ـ ئيـ ـ ن	پتل. لوهه. ٽامي يا جست وغيره جي شيءِ/ سامان.
زَرَين	(ف)	زَرَ ـ ريـ ـ ن	جنهن تي سون جو ڪم ٿيل هجي ٢. سلمه ستاره جو ڪم ٿيل واري شي.
سَبُعين	(ع)	سَبُ ـ عين	سَتَر (٧٠).
سنگين	(ف)	سَنـ ـ گيـ ـ ن	پٿر جي شيءِ ٢. سخت. مضبوط.
شاهين	(ف)	شا ـ هيـ ـ ن	سياهه چشم جي جنس جو مشهور پکي (عقاب) ٢. ساهميءَ جي لٺِ.
شوقين	(ع)	شو ـ قيـ ـ ن	شوق رکندڙ. مشتاق.
شِيرين	(ف)	شيـ ـ ريـ ـ ن	مِٺو ٢. عزيز. پيارو ٣. ناياب ٤. فرهاد جي محبوبه (شاهه پرويز جي زال جو نالو).
قالين	(ف)	قا ـ ليـ ـ ن	غاليچو.
ڪابين	(ف)	ڪا ـ بيـ ـ ن	مَهر (اهي پئسا وغيره جيڪي نڪاح وقت مڙس زال کي ڏيڻ جو اقرار ڪندو آهي).
ماچِين	(ف)	ما ـ چيـ ـ ن	چُميل شيءِ.
مسڪين	(ع)	مسـ ـ ڪيـ ـ ن	بالڪل ساڪت. ٻنهه بي حَرڪت. ناطاقت. مفلسي و غريبي جو ستايل. جنهن کي زڪواة ڏيڻ واجب هجي.
نَسرين	(ع)	نَسـ ـ ريـ ـ ن	مشهور گُل.
ننگين	(ف)	نَنـ ـ گيـ ـ ن	معيوب. ڪِنو. خراب. بدنام.
نوشين	(ف)	نو ـ شيـ ـ ن	گوارا ۽ شيرين.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
نوئين	(ف)	نَو ـ ئِيـ ـ ن	بادشاه زادو ـ امير اعظم. داماد ـ نائي.
ياسِين	(ع)	يا ـ سِيـ ـ ن	قرآن شريف جي مشهور سوره جو نالو ٢ ـ رسول پاڪ ﷺ جو نالو.

گروپ ١٩٦

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آبان	(ف)	آ ـ با ـ ن	لوهه تي مؤڪل فرشتي جو نالو.
آسان	(ف)	آ ـ سا ـ ن	مشڪل جو ضد ـ سَولو ـ سهل.
آوان	(ع)	آ ـ وا ـ ن	آن جو جمع ـ ساعتون ـ لمحا.
اَجفان	(ع)	اجـ ـ فا ـ ن	جفن جو جمع ـ پنبڙيون
اُحزان	(ع)	احـ ـ زا ـ ن	حُزن جو جمع ـ غمَ.
احسان	(ع)	احـ ـ سا ـ ن	ڪنهن سان نيڪي ڪرڻ.
اِحصان	(ع)	احـ ـ صا ـ ن	مضبوط/ پاڪدامن/ پرهيزگار بنجڻ. عورت يا ماد جو پرڻجڻ.
احيان	(ع)	اَحـ ـ يا ـ ن	حين جو جمع ـ وقتَ ـ زمانا.
اِخوان	(ع)	اخـ ـ وا ـ ن	ڀائر ـ برادران
اَدمان	(ع)	اد ـ ما ـ ن	هميشه شراب پيئڻ.
اَديَان	(ع)	اَد ـ يا ـ ن	دين جو جمع ـ مذهبَ.
اَرڪان	(ع)	ار ـ ڪا ـ ن	رڪن جو جمع ـ ڪارندا.
اَزمان	(ع)	از ـ ما ـ ن	زمن جو جمع ـ زمانا.
اصنان	(ع)	اصـ ـ نا ـ ن	غرور ڪرڻ.
اَعلان	(ع)	اعــ لا ـ ن	ڪولڻ ـ ظاهر ڪرڻ. پڌري ـ پٽ.
اَعوان	(ع)	اعـ ـ وا ـ ن	عون جو جمع ـ مددگارَ ـ معاونين.
اعيان	(ع)	اعـ ـ يا ـ ن	عين جو جمع. اکيون. امراء. سڳا ڀائر ڀيڻون.
اَفشان	(ف)	اف ـ شا ـ ن	بوندون وَنَل ـ چٽڪارَ.
اَفغان	(ع)	اف ـ غا ـ ن	فرياد ـ آه زاري. هڪ قوم (مسلمان) جو نالو.
اقران	(ع)	اق ـ را ـ ن	قرين جو جمع ـ همسايا ـ ويجها ـ هَمسر
اڪوان	(ع)	اڪ ـ وا ـ ن	ڪون جو جمع ـ مخلوقات ـ موجودات

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			٢ـ هڪ ديو جو نالو رستم هن ماريو هو
اَلحان	(ع)	اَل ـ حا ـ ن	لحن جو جمع. سريلو آواز. ڳائڻ جا آواز.
اِمڪان	(ع)	اِم ـ ڪا ـ ن	ٿي سگهڻ. قدرت. طاقت. عدم ۽ وجود ٻنهيءَ جو ضروري نہ هئڻ.
انسان	(ع)	اِن ـ سا ـ ن	ماڻهو ٢ـ اک جو تارو.
اَوثان	(ع)	اَو ـ ثا ـ ن	وَثن جو جمع. بُت. صَنَم.
اَوطان	(ع)	اَو ـ طا ـ ن	وطن جو جمع. سڪونت جا شهر/ مقامَ.
ايران	(ف)	اِي ـ را ـ ن	فارسي زبان ڳالهائڻ وارن جو ملڪ.
اِيمان	(ع)	اِي ـ ما ـ ن	مڃڻ/ قبولڻ. دل سان خدا ۽ رسول پاڪ ﷺ تي يقين آڻڻ.
اَيوان	(ف)	اَي ـ وا ـ ن	محل ٢ـ هال. وڏو دالان ٣ـ اوطاق ٤ـ ديوان خانو.
باران	(ف)	با ـ را ـ ن	مينهن. بارش.
بالان	(ف)	با ـ لا ـ ن	دهليز. چائنٺ.
بحران	(ع)	بُح ـ را ـ ن	تغيرِ عظيم. خلفشار.
بُرَان	(ف)	بُ ـ را ـ ن	تيز. وڍيندڙ.
بُرهان	(ع)	بُر ـ ها ـ ن	يقيني دليل.
بريان	(ف)	بر ـ يا ـ ن	ڀُڳل. ڀُڃيل.
بُستان	(ف)	بُس ـ تا ـ ن	بوستان جو مخفف. خوشبو جو هنڌ. گلزار. چمن. باغ.
بَڪران	(ف)	بَڪ ـ را ـ ن	ڪُرچَڻ. ڪُرڙ (ديڳ وغيره جي).
بُهتان	(ف)	بُه ـ تا ـ ن	جهوٽ. ڪوڙ. دروغ.
ثُلثان	(ع)	ثُل ـ ثا ـ ن	ٻہ ڀاڱي ٽي ٢/٣ حصو.
ثَوبان	(ع)	ثو ـ با ـ ن	رجوع ڪرڻ. موٽڻ ٢ـ بيماري/ لاغري بعد جسم جو ٿلهو ٿيڻ.
ثوبان	(ع)	ثو ـ با ـ ن	رسول پاڪ ﷺ جي هڪ غلام جو نالو.
ثيران	(ع)	ثِي ـ را ـ ن	ثور يعني ڍڳو (جانور) جو جمع.
جاپان	(س/ف)	جا ـ پا ـ ن	پاڪستان جي مشرق ۽ آمريڪا جي مغرب ۾ مشهور مُلڪ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
جُثمان	(ع)	جُث ـ ما ـ ن	بدن۔ جِسم۔ تن.
جَريان	(ع)	جَر ـ يا ـ ن	پاڻي جو جاري ٿيڻ. جاري ٿيڻ. هڪ بيماري جو نالو.
جَولان	(ف)	جَو ـ لا ـ ن	ڀڄڻ۔ ڊوڙڻ.
جُولان	(ع)	جو ـ لا ـ ن	مجرمن جي پيرن ۾ وجهڻ جي زنجير.
چالان	(ع)	چا ـ لا ـ ن	ضبط۔ Challan.
چُوگان		چو ـ گا ـ ن	بلا۔ ڏنڊو۔ نقارو/ دُهل وڄائڻ جي چوب.
حِرمان	(ع)	حِر ـ ما ـ ن	محروم رهڻ۔ نااميدي۔ مايوسي۔ ڪجھ نہ ملڻ.
حفظان	(ع)	حِف ـ ظا ـ ن	بچاءُ۔ حِفاظت۔ دفاع۔ محافظت.
حُوران	(ف)	حو ـ را ـ ن	حُور جو جمع ـ حُورون.
حيتان	(ع)	حِي ـ تا ـ ن	حوت يعني مڇيءَ جو جمع۔ مَڇيون.
حَيران	(ع)	حَي ـ را ـ ن	وائڙو۔ سرگشتہ.
حَيوان	(ع)	حَي ـ وا ـ ن	جيئرو۔ زنده۔ جاندار ٢۔ زنده ٿيڻ ٣۔ زندگي.
خاصان	(ف)	خا ـ صا ـ ن	خاص ماڻهو.
خاقان	(ت)	خا ـ قا ـ ن	بادشاه۔ بزرگ ٢۔ اڳ ۾ چيني ۽ ترڪستاني بادشاهَن جو لقب.
خُسران	(ع)	خس ـ را ـ ن	نقصان۔ زيان.
خَفقان	(ف)	خَف ـ قا ـ ن	دل جو ڌڙڪو۔دل جو ڌڪ ڌڪ ڪرڻ.
خُمدان	(ف)	خُم ـ دا ـ ن	شراب خانو.
خُوبان	(ف)	خُو ـ با ـ ن	خوب جو جمع۔ معشوقن جو جَٿو.
خيلان	(ع)	خِي ـ لا ـ ن	خال جو جمع يعني تِر.
دامان	(ف)	دا ـ ما ـ ن	دامن۔ جهولي.
دَربان	(ف)	در ـ با ـ ن	در جو محافظ۔ چوڪيدار.
دَندان	(ف)	دن ـ دا ـ ن	ڏند (دَند هنجو مخفف آهي).
دهِقان	(ع)	دِه ـ قا ـ ن	فارسي لفظ دهگان جو مُعرب يعني ڳنوار۔ ڳوٺاڻو۔ هاري/ زميندار.
دِيران	(ع)	دِي ـ را ـ ن	دار يعني گهر جو جمع.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
دِيوان	(ف-ع)	دِيـ ـ وا ـ ن	١ـ ڪچهري ـ عدالت ـ ڪورٽ ٢ـ مسند ٣ـ دفتر ۴ـ رديف وار غزليات جو ڪتاب.
ذيشان	(ع)	ذيـ ـ شا ـ ن	ذي معنيٰ صاحب/ وارو ۽ شان معنيٰ عظمت وغيره يعني عظيمـ رتبيدار.
رُجحان	(ع)	رُجـ ـ حا ـ ن	لاڙو ٢ـ فوقيت ـ فضيلت ٣ـ زيادتي.
رَحمان	(ع)	رَحـ ـ ما ـ ن	گهڻو رحم ڪرڻ وارو. الله پاڪ جو نالو.
رَزبان	(ع)	رز ـ با ـ ن	باغبان.
رضوان	(ع)	رضـ ـ وا ـ ن	رضامندي ـ خوشنودي ٢ـ بهشت جي دربان فرشتي جو نالو.
رَمضان	(ع)	رمـ ـ ضا ـ ن	ساڙڻ وارو ـ ساڙيندڙ ٢ـ نائون اسلامي (قمري) مهينو.
رَوشان	(ف)	رو ـ شا ـ ن	روشن. واضع ـ ظاهر
رُومان	(ف)	رو ـ ما ـ ن	فرضي داستان ـ ناوِل ـ Novel. افسانو.
رَيحان	(ع)	ريـ ـ حا ـ ن	غلبو ٢ـ طاقت ٣ـ پاڪيزه شي ۴ـ نازبو ۵ـ گلاب کان سواءِ هر گل وغيره.
زِندان	(ف)	زِنـ ـ دا ـ ن	قيد خانو ـ جَيل.
سَاسان	(ف)	سا ـ سا ـ ن	فقير ـ گدا ٢ـ بهمن بن اسفند يار جو پٽ، ايران جي ساساني بادشاهت جو باني.
سامان	(ف)	سا ـ ما ـ ن	دولت ـ ثروت ـ اسباب وغيره ٢ـ هڪ شخص جو نالو جنهن جي اولاد بخارا تي حڪومت ڪئي (ساماني چئبا) آهن.
سُبحان	(ع)	سُبـ ـ حا ـ ن	الله پاڪ کي پاڪيزگي سان ياد ڪرڻ.
سُحبان	(ع)	سُحـ ـ با ـ ن	رسول پاڪ ﷺ جي خاص شاعر جو نالو (سُحبان ولد وائل).
سرطان	(ع)	سر ـ طا ـ ن	وِڇون ٢ـ چوٿين آسماني برج جو نالو ٣ـ هڪ بيماري جو نالو ـ ڪينسر.
سَڪران	(ع)	سڪـ ـ را ـ ن	مست.
سُلطان	(ع)	سلـ ـ طا ـ ن	بادشاه ـ والي ٢ـ قدرت ـ غلبو ٣ـ دليل ـ حجّت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
سَلمان	(ف)	سَل ـ ما ـ ن	رسول پاڪ ﷺ جي هڪ اصحابي جو نالو، ايراني هئڻ ڪري ڪيس فارسي بہ سڏيندا هئا.
سَوزان	(ف)	سو ـ زا ـ ن	سڙندڙ.
سُوهان	(ف)	سُو ـ ها ـ ن	رَيتي- روايتي.
سَهران	(ع)	سَهہ ـ را ـ ن	جاڳندڙ.
سيلان	(ع)	سِيـ ـ لا ـ ن	پاڻي/ رَت جو جاري ٿيڻ.
شاهان	(ف)	شا ـ ها ـ ن	شاه جو جمع.
شايان	(ف)	شا ـ يا ـ ن	شائيگان جو مخفف- جائز- روا- لائق- سزاوار.
شِريان	(ع)	شر ـ يا ـ ن	متحَرڪ رڳَ (اِن ۾ خون ڪان وڌ روح ٿيندو آهي ۽ هي دل مان قُتل آهي).
شيطان	(ع)	شَيـ ـ طا ـ ن	ابليس- عزازيل ٢- الله جو دشمن- اِنساني دشمن. سرڪش. نانگ
طوفان	(ع)	طو ـ فا ـ ن	واچوڙو- جَهڪ. هر شيءِ جيڪا سِين ڪي گهيري وٺي. بنھ اونداهي.
طيران	(ع)	طيـ ـ را ـ ن	اُڏامڻ.
عُثمان	(ع)	عُثـ ـ ما ـ ن	رسول پاڪ ﷺ جي يار/ ٽئين خليفي جو نالو (ش ٢٥هه)
عَدنان	(ع)	عَد ـ نا ـ ن	رسول پاڪ ﷺ جن جي اجداد مان هڪ جو نالو.
عِرفان	(ع)	عِر ـ فا ـ ن	سڃاڻپ- شناخت/ سڃاڻڻ ٢- الله پاڪ جي معرفت ٣- حيا- شرم.
عصيان	(ع)	عصـ ـ يا ـ ن	نافرماني. ٢- خلل دماغي.
عَطشان	(ع)	عَط ـ شا ـ ن	اُڃو- اڃايل.
عِمران	(ع)	عِمـ ـ را ـ ن	آبادي ٢- حضرت موسيٰ ع جي والد جو نالو. بيبي مريم ع ٢- حضرت ابو طالب جو نالو.
عُنوان	(ع)	عُنـ ـ وا ـ ن	ديباچو- هر شيءِ جو اوّل ٢- ڏس- پتو ٣-

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			ڍنگ- طور- وجهه.
غُفران	(ع)	غُفُ - را - ن	بخشش- گناهه معاف ڪرڻ.
غَلَطان	(ع)	غُلَ - طا - ن	ٻُڏَل. اُٿلندڙ پُٿلندڙ.
غِلمان	(ع)	غِل - ما - ن	غلام جو جمع- جنّت ۾ مومنن کي ملندڙ خادم.
فَرمان	(ف)	فَر - ما - ن	شاهي حُڪم.
فُقدان	(ع)	فُق - دا - ن	گم ٿيڻ- وڃائجي وڃڻ- گم ڪرڻ- گمشدگي.
فيضان	(ع)	فَيـ - ضا - ن	ڪثرت سان پاڻي جو وَهڻ- راز جو افشان ٿيڻ. فائدو- نفعو.
قحطان	(ع)	قحـ - طا - ن	سام بن حضرت نوح ع نبي جو نالو.
قُرآن	(ع)	قُر - آ - ن	ڪلام الله جيڪو رسول پاڪ ﷺ تي نازل ٿيو- مسلمانن جو ڪتاب.
قُربان	(ع)	قُر - با - ن	صدقو- خيرات. مجازاً: نثار- فدا.
قشمان	(ع)	قش - ما - ن	وڏي ٻِڄَهه.
ڪَريان	(ع)	ڪَر - يا - ن	ننڍاڪڙو.
ڪُفران	(ع)	ڪُفَ - را - ن	ناشڪري.
ڪِنعان	(ع)	ڪن - عا - ن	فلسطين جو نالو جنهن کي ڪنعان بن نوح ع جوڙيو- حضرت يعقوب ع جو مسڪن- حضرت يوسف ع جي جاءِ ولادت.
گُذران	(ف)	گُذ - را - ن	گذرندڙ- گذرندي. خرچ ڪندي.
گويان	(ف)	گو - يا - ن	چوندي- ڳالهائيندي.
گِيلان	(ف)	گِيـ - لا - ن	ايران جو هڪ صوبو ۽ بغداد ويجهو ڳوٺ.
گيهان	(ف)	گيـ - ها - ن	جهان- دنيا- عالم. زمانو.
لامان	(ف)	لا - ما - ن	گهٽائي- ڪثرت ٢- فريب- ڪوڙ ٣- بي وفائي. ڪڏو- نانءُ- لُولُو.
لُبنان	(ع)	لُبـ - نا - ن	شام جي هڪ جَبل جو نالو، جيڪو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
			درويشن جو مسڪن هو۔ هڪ ملڪ جو نالو.
لغزان	(ع)	لغ ـ زا ـ ن	ترڪندڙ.
لُقمان	(ع)	لُق ـ ما ـ ن	مشهور حڪيم لقمان بن باعور جو نالو، پاڻ حضرت ايوب ع جو ماسات هو، انتقال بعد فلسطين جي شهر رِملہ ۾ دفن ٿيو ٢۔ قرآن مجيد جي هڪ سوره جو نالو.
لَمعان	(ع)	لَم ـ عا ـ ن	روشن ٿيڻ ٢۔ ڪنوڻ جو چمڪڻ.
مبطان	(ع)	مب ـ طا ـ ن	وڏي پيٽ وارو
مَرجان	(ع)	مُر ـ جا ـ ن	مونگا. هڪ قسم جو قيمتي ڳاڙهو ساموندي پٿر.
مردان	(ف)	مَر ـ دا ـ ن	مرد جو جمع۔ نَر ماڻهو.
مَروان	(ع)	مَر ـ وا ـ ن	بني اميہ جي شخص حڪم جو پٽ۔ رسول پاڪ ﷺ جو ڏٽيل۔ حضرت عثمان رضہ جو منشي۔ خاندانِ مروانيہ جو باني
مَڪران	(ف)	مَڪ ـ را ـ ن	بلوچستان جي هڪ ضلعي ۽ شهر جو نالو.
مُلتان	(ف)	مُل ـ تا ـ ن	راوي درياء جي ڪناري تي جڙيل هڪ نهايت قديم شهر جو نالو.
مِهمان	(ف)	مِه ـ ما ـ ن	مِہ معنيٰ بزرگ ۽ مان معنيٰ جهڙو۔ بزرگ جهڙو۔ پَلو. دعوتي۔ مزمان Guest.
مَيدان	(ف)	مَي ـ دا ـ ن	فراخ زمين۔ ڪشادي زمين.
ميزان	(ع)	مِي ـ زا ـ ن	ساهمي ٢۔ آسماني بُرج جو نالو Libra.
مَيلان	(ع)	مَي ـ لا ـ ن	لاڙو۔ جُهڪڻ۔ مائل ٿيڻ ٢۔ رغبت۔ خواهش.
نادان	(ف)	نا ـ دا ـ ن	جاهل۔ اَبوجهہ.
نازان	(ف)	نا ـ زا ـ ن	ناز ڪرڻ وارو.
نالان	(ف)	نا ـ لا ـ ن	نالہ يعني دانهن ڪندڙ۔ روئندڙ۔ فرياد

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
			ڪندڙ.
نِسوان	(ع)	نِس ـ وا ـ ن	عورتون- مايون.
نِسيان	(ع)	نِس ـ يا ـ ن	غلطي- ڀُل- ويسارو. ويساري جي بيماري.
نَعلان	(ع)	نَع ـ لا ـ ن	جُتيءَ جا ٻئي پادر- جوڙو.
نُعمان	(ع)	نُع ـ ما ـ ن	امام اعظم ابو حنيفه ڪوفي جو نالو ٢- عرب جي هڪ باشاه جو نالو.
نقصان	(ع)	نُق ـ صا ـ ن	ڪوٽ- گهٽتائي- زيان- ٽوٽو.
نَيسان	(ف)	نَي ـ سا ـ ن	بهار جو مهينو. اپريل جو فارسي نالو.
نِيشان	(ف)	نِي ـ شا ـ ن	مخالفت.
نَيشان	(ع)	نَي ـ شا ـ ن	نِشان- مارڪ ـ Mark.
وِجدان	(ع)	وِج ـ دا ـ ن	وِڃايل شيءِ کي حاصل ڪرڻ/ دريافت ڪرڻ.
وَحدان	(ع)	وح ـ دا ـ ن	واحد جو جمع- هڪ.
وَحشان	(ع)	وَح ـ شا ـ ن	وَحش جو جمع.
وِردان	(ف)	ور ـ دا ـ ن	ورد يعني شاگرد/ مريد جو جمع.
وِيران	(ف)	وِي ـ را ـ ن	غيرآباد. خراب.
هامان	(ع)	ها ـ ما ـ ن	فرعونِ مصر جو نالو ٢- حضرت ابراهيم ع جي پاءُ جو نالو.
هجران	(ع)	هج ـ را ـ ن	جُدائي- ڪرڻ- قطع تعلق ڪرڻ.
هُرمان	(ع)	هُر ـ ما ـ ن	عقل- هوش.
هَيجان	(ع)	هَي ـ جا ـ ن	جوش ۾ اچڻ.
ياران	(ف)	يا ـ را ـ ن	يار جو جَمع- دوستَ.
ڪنعان	(ع)	ڪ ـ نـ ـ عا ـ ن	مشهور پيغمبر نوح ع جي پُٽ جو نالو. جيڪو ڪافر ٿيو.
ياسان	(ف)	يا ـ سا ـ ن	سزاوار- لائق ٢- عجم جو هڪ پيغمبر.
يَرقان	(ع)	ير ـ قا ـ ن	مشهور بيماري جو نالو- سائي.
يَزدان	(ف)	يز ـ دا ـ ن	الله پاڪ ٢- نيڪيءَ جو خدا- اسلام کان اڳ ايراني ٻن خدائن جي پوڄا ڪندا هئا جن مان نيڪيءَ جي خدا کي

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			يزدان ۽ برائيءَ جي خدا کي اهرمن چوندا هئا.
يَڪسان	(ف)	يڪ - سا - ن	هميشه ٢- برابر.
يُونان	(ع)	يو - نا - ن	مشهور يورپي ملڪ ايٿينس جو عربي نالو.
يَيلان	(ت)	يي - لا - ن	نانگ.
پالان	(ف)	پا - لا - ن	تَلُ (گهوڙي وغيره جو)- پَلاڻ.
پايان	(ف)	پا - يا - ن	آخر- انجام- انتها- نيٺ.
پَرفان	(ف)	پَر - فا - ن	غمگين- ڏکويل.
پَروان	(ف)	پر - وا - ن	مجازاً متي ڪرڻ- وڌو ڪرڻ- اُيارڻ- بلند ڪرڻ.
پَنگان	(ف)	پَن - گا - ن	ٽامي جو ٿهيل سوراخدار وٽو، جيڪو پاڻي ۾ رکي وقت معلوم ڪبو آهي.
پِنهان	(ف)	پِن - ها - ن	پوشيده- لِڪل.
پِيران	(ف)	پي - را - ن	هڪ مشهور پهلوان جو نالو، افراسياب جو سپه سالار ۽ وسيله جو پُٽ.
پيشان	(ف)	پَي - شا - ن	سين ڪان اڳيان- سڀ ڪان اڳيون.
پَيڪان	(ف)	پَي - ڪا - ن	تير جو تِکو حصو- برڇي جي اني.
پَيڪان	(ف)	پي - ڪا - ن	پيڪ جو جمع يعني قاصِد.
پَيمان	(ف)	پي - ما - ن	وچن- وعدو- قول- اقرار ٢- شرط ٣- رشتو ۴- پيوند.
تابان	(ف)	تا - با - ن	چمڪندڙ- چمڪٽو.
تاوان	(ف)	تا - وا - ن	جُرمانو- ڏنڊ ٢- جرم ٣- عيوض ۴- ڪفارو.
تَرخان	(ف)	تر - خا - ن	بادشاهي منصبدار، جنهن تي ادب ۽ آداب جو تڪليفون ۽ جرم تي گرفتاري معاف هجي ٢- شريف.
تَرفان	(ف)	تر - فا - ن	ترزفان جو مخفف يعني ترجمان.
تُوران	(ف)	تُو - را - ن	هاٽوڪي ترڪستان جو اڳوٽو نالو.
تُوفان	(ف)	تو - فا - ن	شور و غوغا، خصوصاً درياءَ جو گوڙ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ

گروپ ١٩٧

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اَرزان	(ف)	اَر - زان	سَستو- هَلڪو- مهانگي جو ضد.
بَدران	(س)	بَد - ران	عَيوضُ- پاران.
ترسان	(ف)	تر - سان	ڊڄندي- ڊنل- خوفزده.
پُرسان	(ف)	پُر - سان	پڇڻ وارو- دريافت ڪندڙ. همدرد- ڏک ڀائي.
پويان	(ف)	پو - يان	هلڻ وارو- ڊوڙندڙ ٢- ڊوڙندي.
جانان	(ف)	جا - نان	جان. معشوق- پيارو.
چَندان	(ف)	چَند - دان	ايترو- ايتري قدر ٢- ايسين تائين ٣- صندل جو ڪاٺ.
خَندان	(ف)	خَند - دان	کلندڙ- شگفته.
درمان	(ف)	دَر - مان	علاج- دوا.
دَورا	(ف)	دو - را	آسمانِ جي گردش ٢- زمانو ٣- مَٽي جي ڦيري.
دُونان	(ف)	دُو - نان	ڪَمِينا/ ڪميڻان.
دَيوان	(ف)	دَيـ - وان	دَيو جو جَمع- ديوَ- ڀُوتَ- شياطين.
رَخشان	(ف)	رَخـ - شان	چمڪندڙ- روشن.
ريشان	(ف)	ريـ - شان	زخمي- گهائِل- نهوڙيل.
شادان	(ف)	شا - دان	خوشحال- خوش وقت- آسودو.
عريان	(ف)	عُر - يان	اگهاڙو- برهنه.
ڪوشان	(ف)	ڪو - شان	اصل ۾ ڪوشا آهي يعني ڪوشش ڪندڙ- سعيو ڪندڙ.
لَرزا	(ف)	لر - زا	ڏڪندڙ- لرزندڙ.
مُژگان	(ف)	مُز - گان	مِزه جو جمع- پنبڻيون (اک جي پنبڻي)- پِنبَڻ.

گروپ ١٩٨

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آبادي	(ف)	آ - با - دي	وَسَندي- ڳوٺ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آزادي	(ف)	آ ـ زا ـ دي	ڇوٽڪارو- خودمختياري- حريت.
اُستادي	(ف)	اُس ـ تا ـ دي	سِکيا.
آبداري	(ف)	آ ـ بـ ـ دا ـ ري	چمڪ- صفائي.
آبياري	(ف)	آ ـ بـ ـ يا ـ ري	زمين وغيره کي پاڻي ڏيڻ.
اُستواري	(ف)	اس ـ تـ ـ وا ـ ري	مضبوطي- استحڪام.
اشتهاري	(ع)	اشـ ـ تـ ـ ها ـ ري	مشهوريءَ وارو- اشتهار ڏنل.
آبي	(ف)	آ ـ بي	پيگلَ- ٢- پاڻي ۾ رهندڙ جانوَر وغيره ٣- پاڻيءَ سان نسبت رکندڙ- پاڻيءَ جو- پاڻيءَ وارو.

گروپ ١٩٩

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اورٽا	(س)	او ـ ر ـ ٽا	اَورڻ- سلٽا- ٻُڌائٽا.
پورٽا	(س)	پو ـ ر ـ ٽا	پورڻ. پَرپٺ ٻُرائي ڪرڻ- گِلا ڪرڻ. پيڇڻ.
تورٽا	(س)	تو ـ ر ـ ٽا	تورڻ- تور ڪَرٽا- وزن ڪَرٽا- آزمائٽا.
تُورٽا	(س)	تو ـ ر ـ ٽا	نِيائٽا- خير خوبيءَ سان هِلائٽا.
جُهورٽا	(س)	جهو ـ ر ـ ٽا	جهورڻ- ڏک وارا ڪرڻ- ايذائٽا- تڪليف زده ڪرڻ. غم زده ڪرڻ.
ڏورٽا	(س)	ڏو ـ ر ـ ٽا	ڏورڻ جو جمع- ڳولٽا.
سورٽا	(س)	سو ـ ر ـ ٽا	سورڻ جو جمع- چورٽا- وڏائٽا (اڳتي)
ڪورٽا	(س)	ڪو ـ ر ـ ٽا	ڪورڻ جو جمع- وڍٽا- ٻاڙئون ڪٽٽا.
گهورٽا	(س)	گهو ـ ر ـ ٽا	گهورڻ جو جمع- صدقي- قربان.
مُبالغا	(س)	مـ ـ با ـ لـ ـ غا	عربي مُبالغ جو سنڌي جمع- ڳالهه مان ڳالهوڙو ناهڻ- زيادتي ڪرڻ.
مُحاصرا	(س)	مُـ ـ حا ـ صـ ـ را	عربي مُحاصَره جو سنڌي جمع- گهيرا- هر طرف کان گهيرا ڪرڻ.
مُشاعرا	(س)	مُـ ـ شا ـ عـ ـ را	عربي مُشاعره جو سنڌي جمع- شعر و شاعريءَ جون مجلسون.
مُشاهدا	(س)	مُـ ـ شا ـ هـ ـ دا	عربي مُشاهده جو سنڌي جمع- ڏسڻ- نور

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
			الاهي ڏسڻ. اصطلاحاً: تجربا.
مُطالبا	(س)	مُ ـ طا ـ لَ ـ با	هڪ ٻيري ڪان وڌيڪ طلب ڪرڻ. پنهنجا حق گهرڻ.
مطالعا	(س)	مُ ـ طا ـ لَ ـ عا	ڪنهن جي هڪ ٻيري ڪان وڌيڪ واقفيت حاصل ڪرڻ.
مُظاهِرا	(س)	مُ ـ ظا ـ هِ ـ را	هڪ ٻيري ڪان مٿي مدد ڪرڻ. حمايت ڪرڻ.
مُعامِلا	(س)	مُ ـ عا ـ مِ ـ لا	عربي مُعامِلہ جو سنڌي جمع. عمل ڪرڻ. ڪم ڪرڻ. گڏجي ڪم ڪرڻ.
مُفاصلا	(س)	مُ ـ فا ـ صِ ـ لا	فاصِلا. جُدايون. وڇوڙا. دُوريون.
مُقابِلا	(س)	مُ ـ قا ـ بِ ـ لا	عربي مُقابلہ جو سنڌي جمع. آمهون سامهون ٿيڻ. روبرو ٿيڻ.
مُناظرا	(س)	مُ ـ نا ـ ظِ ـ را	بحث مباحثا.
آسائتا	(س)	آ ـ سا ـ ئَ ـ تا	آس وارا. آرزومَند. اُميدن ڀَريا.
توراِئتا	(س)	تو ـ را ـ ئَ ـ تا	احسان مَند. شڪر گُذار.
پيرائتا	(س)	پيـ ـ را ـ ئَ ـ تا	شروع کان آخر تائين. تفصيل وار.
شانائتا	(س)	شا ـ نا ـ ئَ ـ تا	شاندار. شان وارا.
شرمائتا	(س)	شر ـ ما ـ ئَـ تا	شرمسار. شرمنده. شرم وارا. مُڙي وڃڻ وارا.
ڪارائتا	(س)	ڪا ـ را ـ ئَ ـ تا	ڪم وارا. ڪاردَار.
قربائتا	(س)	قُر ـ با ـ ئَ ـ تا	قرب وارا. قرب ڪرڻ وارا.
مانائتا	(س)	ما ـ نا ـ ئَ ـ تا	مان وارا. عزت وارا.
وزنائتا	(س)	وز ـ نا ـ ئَ ـ تا	وزن دار. ڳرا. عظيم. ڏِڳَ.
پاٽا	(س)	پا ـ ٽا	پاڻ وٽان. طرفان.
ڄاٽا	(س)	ڄا ـ ٽا	سمجهان. خبر اٿم.
ساٽا	(س)	سا ـ ٽا	ٽَڪَل. اڌ مُٺا. بطورِ جمع بہ ايندو آهي.
راٽا	(س)	را ـ ٽا	اي راٽا! راٽي جو جمع. راڄ جا وڏا. حاڪِمَ.
ڪاٽا	(س)	ڪا ـ ٽا	اي ڪاٽا! هڪ اڪِ وارا.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
ماٽا	(س)	ما ـ ٽا	لاڏ ـ فرمائشون.
ناٽا	(س)	نا ـ ٽا	خزانا.
هاٽا	(س)	ها ـ ٽا	لڳل ـ مُتاثر.
اباٽا	(س)	ا ـ با ـ ٽا	ڏاڏاٽا ـ مِٽ مائٽ ـ ماءُ، پيءُ، ڀيڻ ۽ ڀاءُ.
پڇاٽا	(س)	پِ ـ ڇا ـ ٽا	ڪان پوءِ ـ بعد ۾.
پُراٽا	(س)	پُ ـ را ـ ٽا	نَوَن جو ضد ـ اڳيان ـ فرسوده.
سياٽا	(س)	سِ ـ يا ـ ٽا	عقل وارا ـ سياڻپ وارا.
مُهاٽا	(س)	مُ ـ ها ـ ٽا	هڪ ذات ـ مَڇي مارڻ وارا.
نماٽا	(س)	نِ ـ ما ـ ٽا	معصومَ. البيلا ـ غريب ـ مِسڪين صفت
خانا	(س)	خا ـ نا	فارسي خانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع ـ گهرَ ـ مڪانَ.
ڪانا	(س)	ڪا ـ نا	ڪَڪَ.
ڳانا	(س)	ڳا ـ نا	ڳچيءَ، ٻانهن وغيره ۾ ٻڌڻ جا مٽيِنَ وارا/ ريشمي ڏورا.
گانا	(س)	گا ـ نا	اُردو گانا جو سنڌي ۾ جمع، ڳيچ.
بَهانا	(س)	بَ ـ ها ـ نا	فارسي بهانہ جو سنڌي ۾ جمع ـ وجه ـ حوالو ـ سبب.
تَرانا	(س)	تَ ـ را ـ نا	فارسي ترانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. ڳيچ ـ راڳ ـ نغما.
تَوانا	(س)	تُ ـ وا ـ نا	قوّي ـ طاقتور ـ تندرست ـ ڏڱ ـ سنڌي ۾ بطور جمع استعمال ٿيندو آهي.
خزانا	(س)	خَ ـ زا ـ نا	عربي خزانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع ـ سون چاندي يا دولت جو ڍير.
زمانا	(س)	زَ ـ ما ـ نا	عربي زمانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع ـ وقتَ ـ عَرصا ـ سالَ.
زنانا	(س)	زَ ـ نا ـ نا	عورتن جهڙا. عورتن جا.
فَسانا	(س)	فَ ـ سا ـ نا	افسانہ جو مُخفف ـ قِصا ـ ڪهاڻيون وغيره.
نشانا	(س)	نِ ـ شا ـ نا	فارسي نشانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع ـ هَدفَ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
يگانا	(س)	يَ ـ گا ـ نا	فارسي يگانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. اَمُلهہ. بي مِثل. لاثاني. دوستَ.

گروپ ٢٠٠

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
آستانا	(س)	آس ـ تا ـ نا	فارسي آستانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. بادشاهَن جي بارگاهون. فقيرن جون درگاهون.
آشيانا	(س)	آش ـ يا ـ نا	فارسي آشيانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. آکيرا. ڇت. گهر.
تازيانا	(س)	تاز ـ يا ـ نا	فارسي تازيانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. چاهُڪ. هنٽرَ. لَڪُڻ.
دوستانا	(س)	دو ـ سـ ـ تا ـ نا	اردو دوستانہ جو سنڌي ترجمو. دوستيءَ وارا. سازگار.
افسانا	(ف)	اف ـ سا ـ نا	افسانہ جو جمع. ڪَهاڻيون.
بيگانا	(ف)	بيـ ـ گا ـ نا	ڪجھ بہ نہ. اصطلاحاً: پراوا. ڌاريان.
پَروانا	(ف)	پَر ـ وا ـ نا	پَروانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. پتنگ. اصطلاحاً: سرفروشَ. جانثارَ.
پَيمانا	(ف)	پيـ ـ ما ـ نا	فارسي پيمانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. ماپ ڪرڻ جا ٿانوَ. پيالا.
جانانا	(ف)	جا ـ نا ـ نا	فارسي جانانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. پيارا. مَحبُوبَ.
جُرمانا	(ف)	جَر ـ ما ـ نا	فارسي جرمانہ جو سنڌي ۾ جمع. ڏَنڊَ
خسخانا	(ف)	خسـ ـ خا ـ نا	خس معنيٰ نالائق، ڪنجوس، ڪمينو، خانا معنيٰ گهر، يعني جت ڪمينا رهن.

Gul Hayat Institute

گروپ ٢٠١

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
سارا	(س)	سا ـ را	سڀ. سمورا. جُملي. سَيئي.
ڪارا	(س)	ڪا ـ را	ڪاري رنگ وارا. ڪنا. عيبدار.
کارا	(س)	کا ـ را	کاراڻ وارا. تُرش. کَٽا.
گهارا	(س)	گها ـ را	ويڇا. مفاصلا.

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
وارا	(س)	وا - را	جا- سندا- ٢- ڀيرا- دفعا.
اُجارا	(س)	اُ - جا - را	اُجاڙيل- تشنه.
اُڌارا	(س)	اُ - ڌا - را	اُڌارا- عارضي.
اشارا	(س)	ا - شا - را	اِشاره جو سنڌيءَ ۾ جمع- رمزون- اک يا هٿ سان ڪا ڳالهه سمجهائڻ.
اُنهارا	(س)	اُ - نها - را	اونهارو جو جمع- گرميءَ جون موسمون- اونهارا.
ٻَلارا	(س)	ٻَ - لا - را	ٻال ڪرڻ وارو- مهربان. جمع ۾ به استعمال ٿيندو آهي.
پيارا	(س)	پيِ - يا - را	اي پيار وارا- اي محبوب! جمع ۾ به استعمال ٿيندو آهي.
جيارا	(س)	جِ - يا - را	جيءَ وارا- دل ۾ رهندڙ- محبوبَ.
خدارا	(ف)	خُ - دا - را	خدا جي واسطي- خدا ڪارڻ.
خسارا	(س)	خِ - سا - را	فارسي خِساره جو جمع- نُقصانَ.
سِتارا	(س)	سِ - تا - را	سِتاره جو جمع- ڪوڪَب- وڏا ۽ روشن تارا.
سُڌارا	(س)	سُ - ڌا - را	عام ڀلي جا ڪم. اصلاحات.
سَچارا	(س)	سَ - چا - را	سچ وارا- سَچا- صاف گو.
سَهارا	(س)	سَ - ها - را	آڌار- ڏڍُ.
سِيارا	(س)	سِ - يا - را	سيءُ جو جمع- سرديءَ جون موسمون.
شَرارا	(س)	شَ - را - را	شراره جو جمع- چڻنگون.
شُمارا	(س)	شُ - ما - را	اڙدو جي شماره جو جمع- ڳڻپ چڙيل- عدد نمبر.
ڪَسارا	(س)	ڪَ - سا - را	ڪَس وارا- ڪَسيل. تيز- ڪَڙا.
ڪِنارا	(س)	ڪِ - نا - را	ڪناره جو جَمع- ڪَپَ- درياءَ جا ٻئي پاسا- ساحِلَ.
نَظارا	(س)	نَ - ظا - را	نظاره جو سنڌيءَ ۾ جمع- ديدارَ.
نيارا	(س)	نِ - يا - را	نوان- عجيب.
اَوتارا	(س)	اَو - تا - را	اوطاق جو جمع. مڪان- بينڪون.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
اوڌارا	(س)	او ـ ڌا ـ را	اوڌر تي. پَراوا. عارضي.
پاڳارا	(س)	پا ـ ڳا ـ را	پڳ وارا. اي پڳ وارا.
سونهارا	(س)	سو ـ نها ـ را	سُونهن وارا. سُهڻا. حسين. وڻندڙ. مهربان.
شوڪارا	(س)	شو ـ ڪا ـ را	تڏا ساه ڪڍڻ ۽ ڇڏڻ.
لامارا	(س)	لا ـ ما ـ را	جَهٽَ. جَهپَ.
واڌارا	(س)	وا ـ ڌا ـ را	اضافا. ترقيون.
موچارا	(س)	مو ـ چا ـ را	سُنا. سُهڻا.
مونجهارا	(س)	مو ـ نجها ـ را	مونجھ وارا. ڏکيا.
ويچارا	(س)	وي ـ چا ـ را	غريبڙا. مَظلوم. قياس جهڙا.

گروپ ٢٠٢

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معنيٰ
دُزدانا	(س)	دُز ـ دا ـ نا	فارسيءَ دُزدانہ جو سنڌيءَ ۾ ترجمو. چورن جهڙو. چورن وانگر.
ديوانا	(س)	دِي ـ وا ـ نا	فارسيءَ ديوانہ جو سنڌي ۾ ترجمو. چَريا. جُنوني. مَجنا.
روزانا	(س)	رو ـ زا ـ نا	روزانہ جو سنڌيءَ ۾ ترجمو. روز. روز روز
سالانا	(س)	سا ـ لا ـ نا	سالانہ جو سنڌيءَ ترجمو. مقرر ٿيل شيءِ يا ڳالھ جيڪا هر سال ڪان پوءِ ملي/ ٿئي.
فَرزانا	(ف)	فَر ـ زا ـ نا	فارسي فَرزانہ جو سنڌي جمع. عقل مَند. حڪمت وارا. دانا.
ڪاشانا	(ف)	ڪا ـ شا ـ نا	فارسي ڪاشانہَ جو سنڌي جمع. جهوپڙا. ننڍڙا گهر. ڪکن وارا گهر.
مردانا	(س)	مر ـ دا ـ نا	مردن جهڙا. مُڙساڻا.
مَستانا	(س)	مَس ـ تا ـ نا	مستن وانگر. مَتوالا. مَستَ.
مولانا	(س)	مو ـ لا ـ نا	مولِوي.
مَيخانا	(س)	مي ـ خا ـ نا	ميخانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع. شرابخانا.
نَذرانا	(س)	نَذ ـ را ـ نا	عربي نَذر جو سنڌيءَ ۾ جمع. اها شيءَ جيڪا پاڻ تي واجب ڪئي وڃي.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
			پيشڪش.
نيرانا	(س)	نيـ ـ را ـ نا	رات واري مانيءَ تي- بڪارا- ناشتو يا نيرن نہ ڪيل.
نيشانا	(س)	نيـ ـ شا ـ نا	نشان جو سنڌيءَ ۾ جمع.
وِيرانا	(س)	وِيـ ـ را ـ نا	فارسي ويرانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع- غيرآباد- سُنسان. جهنگ. بيابان.
يارانا	(س)	يا ـ را ـ نا	فارسي يارانہ جو سنڌيءَ ۾ جمع- دوستانا

گروپ ٢٠٣

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
آرا	(س)	آ ـ را	آر جو جمع- لاڏ- ناز- عِشوا.
ٻارا	(س)	ٻا ـ را	ايڪڙ جو اڌ معنيٰ ٻارو جو جمع- ٻارا.
تارا	(ف)	تا ـ را	سنڌيءَ ۾ ساڳيو جمع جي معنيٰ ۾ ايندو آهي- ستارا- نَجوم.
پارا	(س)	پا ـ را	پاڻ جهڙا- مانند.
ڏارا	(س)	ڏا ـ را	فالون- رمل.

گروپ ٢٠٤

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
ڏابَ	(س)	ڏا ـ بَ	ڏَنگَ- قِسمَ- اطوار- نمونا.
تابَ	(س)	تا ـ بَ	جَهل- روڪَ- اَٽڪ. ڏڪو- تابو.
تابَ	(س)	تا ـ بَ	وڏي/ جوان ڇوڪري.
جهابَ	(س)	جها ـ بَ	ڇبي- ڇِڪَ- سَٽَ- ڇڙٻي (خصوصاً لغام لاءِ).
چابَ	(س)	چا ـ بَ	ڪچي ٻاجهري جو گاهہ.
چابَ	(س)	چا ـ بَ	چابو. چَبَ- دڙڪو.
چابَ	(س)	چا ـ بَ	وهندڙ پاڻيءَ کي روڪڻ لاءِ ڏنل بند- روڪَ- اَڏ. آڏَر- پَرجهلو- سهارو.
دابَ	(س)	دا ـ بَ	زور- دَب. بارُ- وَزن. دڙڪو. تاب.
ڏابَ	(س)	ڏا ـ بَ	ڪلهن تي ڪپڙي وجهڻ/ رکڻ جو

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
			نمونو. شلوار مٿان (ڪم ڪار دوران) ڪپڙو- گوڏ.
ڊابَ	(س)	ڊا - بَ	ننڍڙو سِڪو- راند ۾ ڪم ايندڙ گول ٽڪري.
ڏابَ	(س)	ڏا - بَ	پڪين ڦاسائڻ جي ڦاهي- ڪُڙهي- ڄار.
ڦابَ	(س)	ڦا - بَ	رَنبي (گاهه وغيره ڪڍڻ جو اوزار).

گروپ ٢٠٥

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
اُبَ	(س)	اُ - بَ	پاڻي جو بخار- ٻاڦَ. سانوڻي مينهن ۾ هيناهان هلندڙ دونهين نما ڪَڪَر.
ٻِبَ	(س)	ٻِ - بَ	قد ۾ ٻت جو وڏو، ٿلهو، ٻي ڊولو جانور. هرڪا ٿلهي ۾ مس رڙهي سگهندڙ ساهه واري شيءِ.
ٽبَ	(س)	ٽِ - بَ	گاهه جو ياڪر يا پريون.
ٽِبَ	(س)	ٽِ - بَ	گاهه جا ٿلها ويڪرا ٻوٽا. ڏندجو خال- (Cavety).
ٿَبَ	(س)	ٿَ - بَ	دامن ڪي ورائي، ٻَڌڻ واسطي ٿاهيل ڳوٿري.
ٿبَ	(س)	ٿِ - بَ	ڪوڙي ڳالهه- ٻٽاڪ- گپوڙو- زٽُ.
پَبَ	(س)	پَ - بَ	چَٽَ- چاپلوسي. فريب- ڏوڪو.
پَبَ	(س)	پَ - بَ	پيرن جو اڳيون حصو. (واحد پَبُ).
جهبَ	(س)	جهه - بَ	چِڪي- چِبي. پوڙهي بد زيب عورت
جَهبَ	(س)	جَهه - بِ	اجرڪ جو ڳاڙهو ۽ گهاٽو رنگ.
ڇِبَ	(س)	ڇِ - بِ	ڇپ- پڪوڙو (ٻن شين جي وچ ۾).
ڇِبَ	(س)	ڇِ - بَ	مشهور پکي. بيوقوف- واڻڙو.
ڇِبَ	(س)	ڇِ - بَ	گُهبَ- ڇُگهه (واحد: ڇِبُ).
ڇِبَ	(س)	ڇِ - بَ	پاڻيءَ جي ڇَرَ- پاڻي وارو ميدان- ڊورو.
ڇِبَ	(س)	ڇِ - بَ	جانورڪي هلائڻ/ ٻيهارڻ لاءِ لغام جي اوچتي ڇِڪَ.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	بيهڪ	معنيٰ
دَبَ	(س)	دَ ـ بَ	دابَ ـ سختي ـ زور.
دَبَ	(س)	دَ ـ بَ	لڪَ ـ چپَ ـ روپوشي (واحد: دَبُ).
ڏُبَ	(س)	ڏُ ـ بَ	ڏڪٽي ـ ٽڙڪٽي ـ لوڏو ـ لرزش (جمع: ڏبون).
ڏٻَ	(س)	ڏَ ـ ٻَ	سنگ واري مينهن/ ڍڳي (جمع: ڏٻون).
ڊِبَ	(س)	ڊِ ـ بَ	واري يا مٽيءَ جو دڙو/ ڍِڳُ ـ دڙو ـ پٽ.
ڍِبَ	(س)	ڍِ ـ بَ	ڪچري جو ڍير/ ڍڳُ.
رَبَ	(س)	رَ ـ بَ	انَ جو رڏل ڏارو ـ پنڙو پٽ. ٢ ـ پنڙو ـ ڪُنڙو.
رِبَ	(س)	رِ ـ بَ	بَڪاڪ ـ ڊاڙ ـ بڪواس ـ لب لب. (جمع: رِبون).
رِبَ	(س)	رِ ـ بَ	وِڪ وِڪ ـ قدم قدم ـ هَري ـ آهستہ آهستہ ـ هوريان ـ ننڍو قدم کڻڻ.
قبَ	(س)	قَ ـ بَ	قباٺڻ يا قبڻ واري حالت ٢ ـ قبايل مال وغيره.
گُهبَ	(س)	گھ ـ بَ	چُگهہ ـ چِپَ.
لِبَ	(س)	لِ ـ بَ	بڪواس ـ بخي.

گروپ ٢٠٦

آند	(س)	آ ـ ن ـ دُ	ڪنڌي ـ چيڙو.
پاندُ	(س)	پا ـ ن ـ دُ	پلئہ ـ پلاند. دامن ـ جهولي.
ڇاندَ	(س)	ڇا ـ ن ـ د	اکين جو اشارو ـ ڪنڌ جو اشارو ـ غمزو.
ڏاندَ	(س)	ڏا ـ ن ـ د	ڪاري جي مڇي جو هڪ قسم ـ ڏنديا.
ڏاندَ	(س)	ڏا ـ ند	ڍڳا ـ سانَ.

گروپ ٢٠٧

ٻڙاند	(س)	ٻ ـ ڙا ـ ند	ٻہ ڏندو ـ ٻہ سالو (خصوصاً جانور).
پَلاند	(س)	پ ـ لا ـ ند	پلئہ ـ دامن ـ جهولي.
چُراند	(س)	چ ـ را ـ ند	ڪنؤس ـ حرڪت.

Gul Hayat Institute

لفظ	ٻولي	ٻيهڪ	معني
			گروپ ۲۰۸
اَچِ	(س)	اَ - چِ	آءُ.
بَچِ	(س)	بَ - چِ	پاسو ڪر- بچاءُ ڪر.
پَچِ	(س)	پَ - چِ	سَڙ. مجازاً: هِر- سِڪُ.
جَچِ	(س)	جَ - چِ	ٺهُ- مُناسب ٿي.
چَچ	(س)	چَ - چ	سنڌ جي برهمڻ گهراڻي جي باني راجا جو نالو- راجا ڏاهر جو پيءُ.
رَچُ	(س)	رَ - چُ	پڪو ٿي- مضبوط ٿي. رچي وڃ- رڳجي وڃ.
سَچُ	(س)	سَ - چُ	ڪوڙ جو ضدُ- حق.
ڪَچُ		ڪَ - چُ	ڪچي شيءِ. شيشو.
ڳِچِ	(س)	ڳِ - چِ	ڪڇ.
مَچِ	(س)	مَ - چِ	جوش ۲. باھ جو ڀڙ.
نَچِ	(س)	نَ - چِ	نچي ڏيکار.
			گروپ ۲۰۹
ايچ	(ت)	اِي - چ	ٻي وڃ- نوش ڪر.
ڀيچ	(س)	ڀي - چ	مِلاءِ- گڏ- ملائي ڏِسُ.
پيچ	(ف)	پيَ - چ	وَر- خم- حلقو. مجازاً: ياري- نينهن.
ڪيچ	(س)	ڪي - چ	مُلڪ- ديس.
ڪيچ	(ف)	ڪَيَ - چ	سيستان جي هڪ شهر جو نالو.
هيچ	(ف)	هيَ - چ	ٿورڙو- ناچيز.

Gul Hayat Institute

Gul Hayat Institute

طالب المولیٰ اکیڈمی، ہالا